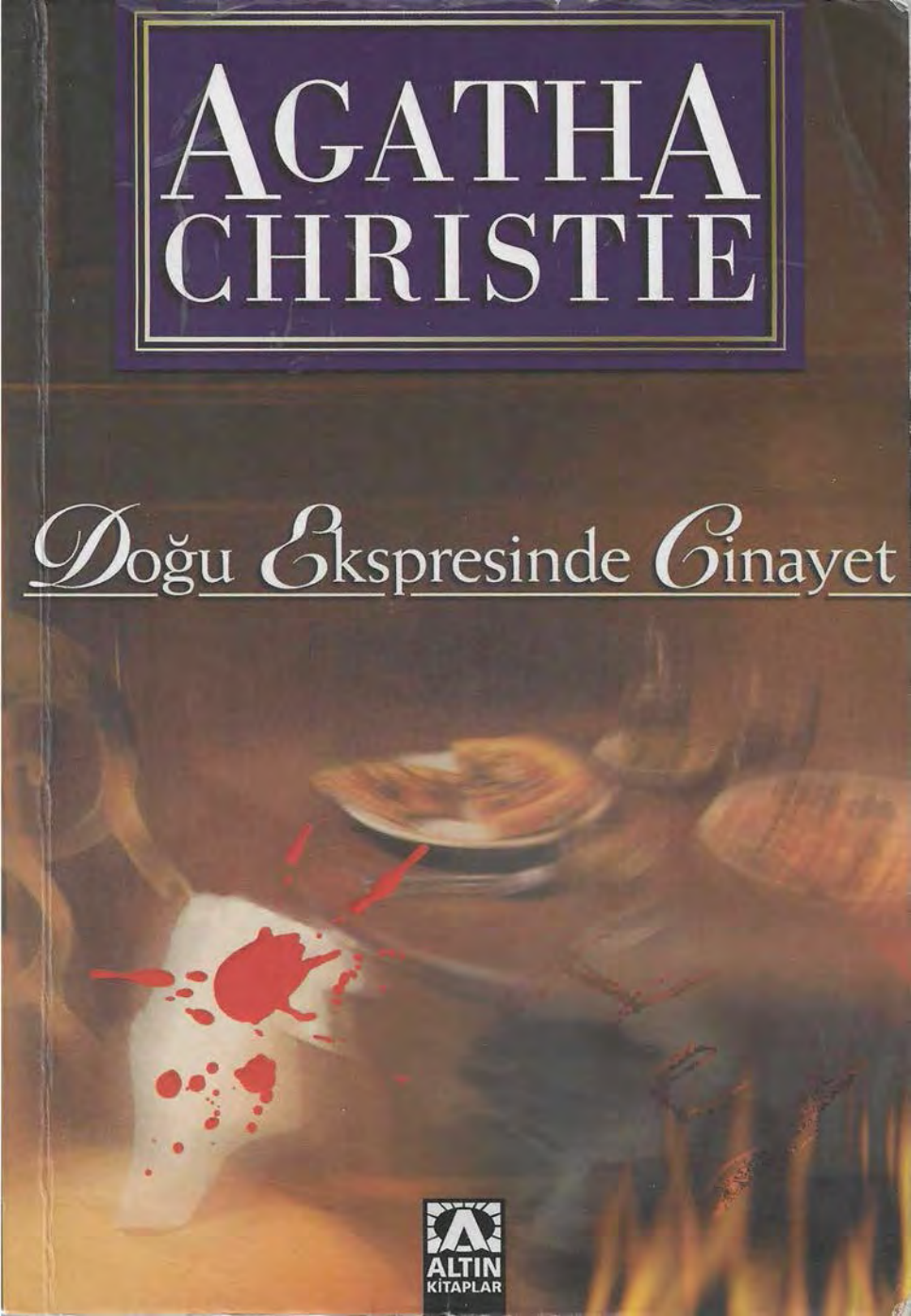
AGATHA CHRISTIE

Doğu Ekspresinde Cinayet

ALTIN KİTAPLAR

Gece yarısından sonra artan şiddetli tipi yüzünden Doğu Ekspresi artık yoluna devam edemeyecek durumdadır. Yılın bu zamanlarında lüks tren tamamen doludur. Ertesi sabah yapılan kontroller sonucu tüm yolcuların sağsalim trende olduğu anlaşılır. Ancak, defalarca bıçaklanarak öldürülen Amerikalı yolcunun kompartımanının kapısı içeriden kilitlidir.

Sonunda, trende yolculuk etmekte olan Hercule Poirot cinayeti incelemeye başlar. Ancak kimi yolcular cinayetin izlerini yok edebilmek için yaşlı dedektifin dikkatini dağıtmaya çalışırlar. Poirot, kehanet sayılabilecek bir saptamayla cinayeti bir değil iki şekilde çözümlemeyi başarır.

Agatha Christie

altinkitaplar.com.tr

ISBN 978-975-405-094-3

ALTIN
KİTAPLAR

KİTABIN ORİJİNAL ADI

MURDER ON THE ORIENT EXPRESS

YAYIN HAKLARI

© AGATHA CHRISTIE
AKCALI TELİF HAKLARI AJANSI
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
VE TİCARET AŞ

BASKI

17. BASIM /EKİM 2016/İSTANBUL
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
MATBAASI

BU KİTABIN HER TÜRLÜ YAYIN HAKLARI
FİKİR VE SANAT ESERLERİ YASASI GEREĞİNCE
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ VE TİCARET AŞ'YE AİTTİR.

ISBN 978 - 975 - 405 - 094 - 3

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
Göztepe Mah. Kazım Karabekir Cad.
No: 32 Mahmutbey - Bağcılar / İstanbul
Matbaa ve Yayınevi Sertifika No: 10766

Tel: 0.212.446 38 88 pbx
Faks: 0.212.446 38 90

http://www.altinkitaplar.com.tr
info@altinkitaplar.com.tr

AGATHA CHRISTIE

Doğu Ekspresinde Cinayet

TÜRKÇESİ
ÇİĞDEM ÖZTEKİN

Yazarın Yayınevimizden Çıkan Kitapları

İskemlede Beş Ceset
Cinayet Alfabesi
Dersimiz Cinayet
Ve Perde İndi
Porsuk Ağacı Cinayeti
Sıfıra Doğru
Beş Küçük Domuz
Hercule Poirot İz Üzerinde
Briç Masasında Cinayet
On Küçük Zenci
Ölüm Çığlığı
Cinayetler Oteli
Ölüm Diken Üstünde
Noel'de Cinayet
Zehiri Kim Verdi
Fare Kapanı
Filler de Hatırlar
Cesetler Merdiveni
Ölümün Tam Zamanı
Ölüm Oyunu
Işıklar Sönünce
Acı Kahve
Elmayı Yılan Isırdı
Beklenmeyen Misafir
Nil'de Ölüm
Üç Perdelik Cinayet
Roger Ackroyd Cinayeti
Ölüm Meleği
Üç Yanlış Üç Ceset
Kanatların Çağrısı
16.50 Treni
Şampanyadaki Zehir
Büyük Dörtler
Köşkteki Esrar
Bağdat'a Geldiler
Sonuncu Kurban
Üçüncü Kız
Mavi Trenin Esrarı
Frankfurt Yolcusu
Bilinmeyen Hedef
Ölüm Büyüsü
Cenazeden Sonra
Ölüm Saatleri
Kader Kapısı
Ölümle Randevu
Cinayet İlanı
Lort Edgware'i Kim Öldürdü
Uyuyan Ölüm
N veya M?
Miss Marple'ın Son Maceraları
Sittaford Malikânesi'nin Gizemi
Ölüm Sessiz Geldi
Hercule'ün On İki Görevi
Hayatım (Agatha Christie'nin Otobiyografisi)
Bayan McGinty'nin Ölümü
Kahverengi Elbiseli Adam
Noel Kekinin Gizemi
Ölüm Adası
Sessiz Tanık
Suç Ortakları
Esrarengiz Sanık
Hallow Malikânesi Cinayeti
Arka Sokaktaki Cinayet
Neden Evans'a Sormadılar
Ölüm Dalgaları
Sensiz Bir İlkbahar
Ve Ayna Kırıldı
Gül ve Porsukağacı
Güvercinler Arasında Bir Kedi
Bitmemiş Portre
Şahidin Gözleri
Parker Pyne İz Üzerinde
Annem ve Ben
Son Evdeki Tehlike
Sonunda Ölüm Geldi
Mezopotamya'da Cinayet
Zarif Bir Cinayet Gecesi
Poiro'nun İlk Davaları
Poirot Araştırıyor

M. E. L. M. Arpachiya'ya, 1933

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM
Gerçekler

1. Toros Ekspresi'nde Önemli Bir Yolcu / 11
2. Tokatlıyan Oteli / 21
3. Poirot Davayı Reddediyor / 29
4. Karanlıkta Bir Çığlık / 37
5. Cinayet / 41
6. Bir Kadın / 53
7. Ceset / 61
8. Armstrong'ların Çocuğunun Kaçırılması Olayı / 71

İKİNCİ KISIM
Kanıtlar

1. Yataklı Vagon Kondüktörünün Tanık Oldukları / 77
2. Sekreterin Tanık Oldukları / 84
3. Uşağın Tanık Oldukları / 89
4. Amerikalı Hanımefendinin Tanık Oldukları / 95
5. İsveçli Hanımefendinin Tanık Oldukları / 103
6. Rus Prensesin Tanık Oldukları / 108
7. Kont ve Kontes Andrenyi'nin Tanık Oldukları / 116
8. Albay Arbuthnot'un Tanık Oldukları / 122

9. Bay Hardman'ın Tanık Oldukları / 131
10. İtalyan'ın Tanık Oldukları / 138
11. Bayan Debenham'ın Tanık Oldukları / 142
12. Alman Hizmetçinin Tanık Oldukları / 148
13. Özetle Tanık İfadeleri / 155
14. Silah / 163
15. Yolcuların Eşyaları / 171

ÜÇÜNCÜ KISIM

Poirot Arkasına Yaslanıyor ve Düşünüyor

1. Hangisi? / 189
2. On Soru / 197
3. Belirli Kuşkulu Noktalar / 203
4. Macar Pasaportundaki Yağ Lekesi / 212
5. Prenses Dragomiroff'un Ön Adı / 219
6. Albay Arbuthnot ile İkinci Görüşme / 224
7. Mary Debenham'ın Kimliği / 228
8. Diğer İlginç Bağlantılar / 233
9. Poirot İki Çözüm Ortaya Koyuyor / 240

BİRİNCİ KISIM

Gerçekler

1. BÖLÜM

Toros Ekspresi'nde Önemli Bir Yolcu

I

Suriye'de bir kış sabahı, saat sabahın beşi.

Demiryolları rehberlerinde adı Toros Ekspresi olarak belirtilen tren Halep istasyonunda peronda duruyordu. Tren bir mutfak ve vagon restoran, bir yataklı vagon ve iki ekonomi sınıfı kuşetli vagondan oluşmaktaydı.

Yataklı vagonun basamaklarının önünde üniformalı, genç bir Fransız subayı durmuş, kulaklarına kadar sıkıca örtünmüş ufak tefek bir adamla konuşuyordu. Adamın kızarmış burnu ve pos bıyıklarının yukarı doğru kıvrılan sivri uçları dışında yüzü hiç görünmüyordu.

Dondurucu bir soğuk vardı. Bu tanınmış yabancıyı yolcu etme görevi hiç de imrenilecek bir şey değildi ama Teğmen Dubosc görevini cesaretle yerine getirmeye çalışıyordu. Dudaklarından dökülen Fransızca nezaket cümleleri birbirini izliyordu. Aslında neler olup bittiği konusunda hiçbir fikri yoktu. Her zaman bu gibi durumlarda olduğu gibi etrafta çeşitli söylentiler dolaşmıştı. Generalin –*onun* emrinde olduğu generalin– öfkesi her geçen gün artmıştı. Sonra bu Belçikalı yabancı gelmişti hem de göründüğü kadarıyla ta İngiltere'den. Bir hafta; tuhaf bir gerginlik içinde geçirilen bir haftanın ardından bazı şeyler olmuştu.

Çok tanınan ve takdir edilen bir subay intihar etmiş, bir diğeri ise aniden istifa etmişti. Hemen ardından da yüzlerdeki endişe kaybolmuş, alınan bazı askeri önlemler gevşetilmişti. Ve general –Dubosc'un emrinde olduğu general– birden sanki on yaş daha genç görünmeye başlamıştı.

Dubosc, generalle yabancının konuşmalarının bir kısmına kulak misafiri olmuştu. General coşkuyla, gür, beyaz bıyığını titreterek, "Bizi kurtardınız, *mon cher,*"(1) demişti. "Fransız Ordusu'nun onurunu kurtardınız. Daha fazla kan dökülmesini önlediniz. Çağrıma uyup buraya geldiğiniz için size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Bu kadar uzağa gelmeniz..."

Bu sözlere (adı Hercule Poirot olan) yabancı, "Bir keresinde hayatımı kurtardığınızı unutabileceğimi mi sanıyordunuz?" diye saygıyla, duruma yakışır bir yanıt vermiş, ardından da general yine duruma yakışır bir yanıtla geçmişte kalmış bu olayın onun hizmeti yanında hiçbir önemi olmadığını belirtmişti. Ardından da Fransa, Belçika, şan, şeref, onur ve bu gibi şeylerden söz ederek kucaklaşmışlar ve böylece aralarındaki konuşma da son bulmuştu.

Teğmen Dubosc neler olup bittiğini hâlâ bilmiyordu. Ona Mösyö Poirot'ya Toros Ekspresi'ne kadar eşlik ederek yolcu etme görevi verilmişti. Ve o da bunu geleceği parlak genç bir subaya yakışacak bir heves ve gayretle yerine getiriyordu.

Teğmen Dubosc, "Bugün pazar," dedi. "Yarın, yani pazartesi akşamı İstanbul'da olacaksınız."

Bu sözleri ilk kez söylemiyordu. Tren kalkmadan önce peronda yapılan konuşmalar genellikle hep bu yönde olurdu.

Mösyö Poirot, "Aynen öyle," dedi.

"Sanırım orada birkaç gün kalmak niyetindesiniz."

"Mais oui.(2) İstanbul'u hiç görmedim. Oradan transit geçmek yazık olur, *comme ça.*"(3) Bunu anlatırcasına parmaklarını şaklattı. "Beni

(1) Dostum, azizim, canım.
(2) Doğru
(3) Öyle işte.

bekleyen önemli bir işim yok. Orada turist olarak birkaç gün geçireceğim."

Teğmen Dubosc, "Ayasofya çok güzeldir," dedi ama aslında kendisi de İstanbul'u görmemişti.

Soğuk bir rüzgâr adeta ıslık çalarak peronda uğuldadı. Her iki adam da ürperdiler. Teğmen Dubosc gizlice saatine göz atmayı başardı. Beşe beş vardı. Yani yalnızca beş dakika kalmıştı!

Diğer adamın saatine baktığını fark ettiği kuşkusuyla telaşla yeniden konuşmaya başladı.

"Yılın bu mevsiminde seyahat eden çok az oluyor." Bu arada hemen arkalarındaki yataklı vagonun pencerelerine bakıyordu.

Mösyö Poirot, "Aynen öyle," diyerek onayladı onu.

"Umarım Toroslarda kar fırtınasına yakalanmazsınız."

"Böyle şeyler oluyor mu?"

"Evet, oluyor. Ama bu yıl henüz olmadı."

Mösyö Poirot, "Umarım olmaz," dedi. "Avrupa'dan gelen hava durumu haberleri bir hayli kötü."

"Hem de çok kötü. Balkanlarda çok kar varmış."

"Duyduğuma göre Almanya'da da öyleymiş."

Yeni bir sessizlik olmaması için Teğmen Dubosc telaşla, "*Eh bien,*"[1] dedi. "Yarın akşam yedi kırkta İstanbul'da olacaksınız."

Mösyö Poirot, "Evet," dedi ve hemen ekledi. "Ayasofya. Çok güzel olduğunu duydum."

"Evet, muhteşemmiş."

Hemen arkalarında yataklı vagon kompartımanlarından birinin perdesi açıldı ve genç bir kadın dışarı baktı.

Mary Debenham önceki perşembe günü Bağdat'tan ayrıldığından beri çok az uyumuştu. Ne Kerkük treninde ne de Musul'daki Dinlenme Evi'nde ne de bir önceki gece trende doğru dürüst uyumuştu. Şimdi ise

(1) İyi

gereğinden fazla ısıtılmış olan kompartımanının boğucu sıcağında uyanık yatmaktan sıkılarak kalkmış, dışarı bakıyordu.

Burası Halep olmalı, diye düşünüyordu. Tabii görülecek bir şey yok. Yalnızca uzun, iyi aydınlatılmamış bir peron ve Arapların yüksek sesli, öfkeli dalaşmaları." Tam da penceresinin önünde iki adam Fransızca konuşuyorlardı. Bunlardan biri bir Fransız subayı, diğeriyse tuhaf bıyıklı, ufak tefek bir adamdı. Mary Debenham hafifçe gülümsedi. Şimdiye kadar hiç bu kadar sarınıp sarmalanmış birini görmemişti. Dışarısı çok soğuk olmalıydı. Treni bu kadar ısıtmalarının nedeni de buydu herhalde. Pencereyi aşağıya indirmeye çalıştı ama beceremedi. O sırada yataklı vagon kondüktörü iki adama yaklaştı, trenin hareket etmek üzere olduğunu söyledi. Mösyönün artık kompartımanına geçmesi doğru olacaktı. Ufak tefek adam şapkasını çıkardı. Kafası ne kadar da yumurtaya benziyordu. Mary Debenham kafası çok karışık olmasına rağmen dayanamayarak güldü. Kimsenin ciddiye almayacağı, tuhaf görünümlü küçük adam...

Bu arada Teğmen Dubosc son veda sözcüklerini söylüyordu. Bunları önceden düşünüp hazırlamış, son dakikaya saklamıştı. Çok güzel, cilalı bir söylevdi bu.

Mösyö Poirot da altta kalmamak için ona aynı şekilde yanıt verdi.

Yataklı vagon kondüktörü, "*En voiture, monsieur!*[1] Lütfen trene binin," dedi.

Poirot isteksizce trenin basamaklarından çıktı. Kondüktör de onun ardından trene bindi. Mösyö Poirot el salladı, Teğmen Dubosc selam verdi. Tren şiddetle sarsıldıktan sonra hareket etti.

Hercule Poirot, "*Enfin!*"[2] diye mırıldandı.

Soğuğu iliğine kadar hisseden Teğmen Dubosc, "Bırrr..." diye mırıldandı.

(1) Vagonlara!
(2) Sonunda!

II

"*Voilà*, işte mösyö." Kondüktör abartılı hareketlerle Poirot'ya yataklı kompartımanın güzelliğini ve bavullarının ne denli düzenli yerleştirilmiş olduğunu gösteriyordu. "Mösyönün küçük valizini şuraya yerleştirdim."

Elini anlamlı bir şekilde uzatmıştı. Hercule Poirot amacı anlaşılan bu ele katlanmış bir banknot sıkıştırdı.

"*Merci*, mösyö." Kondüktör birden ciddileşti. "Mösyönün biletleri bende. Şimdi izninizle pasaportunuzu da rica edeceğim. Anladığıma göre, mösyö yolculuğuna İstanbul'da ara verecekmiş."

Poirot doğruladı. Sonra da, "Sanırım trende pek fazla yolcu yok," dedi.

"Yok, mösyö. Sizin dışınızda yalnızca iki yolcum daha var; ikisi de İngiliz. Biri Hindistan'dan gelen bir albay, diğeri ise Bağdat'tan gelen genç bir İngiliz hanımefendi. Mösyönün başka bir isteği var mıydı acaba?"

Poirot küçük bir şişe maden suyu istedi.

Trene binmek için sabahın beşi çok uygunsuz bir saatti. Günün ağarmasına daha iki saat vardı. Gece doğru dürüst uyuyamamış olan Poirot çok hassas bir görevi başarıyla tamamlamış olmanın rahatlığıyla bir köşeye büzülerek uykuya daldı.

Uyandığında saat dokuz buçuk olmuştu. Sıcak bir kahve içmek için restorana gitti.

İçeride tek bir yolcu vardı. Bunun kondüktörün sözünü ettiği genç İngiliz hanımefendi olduğu hemen anlaşılıyordu. Uzun boylu, ince ve esmerdi. Yirmi sekiz yaşlarında olmalıydı. Kahvaltı ederkenki havalı hal ve davranışlarından, garsondan bir kahve daha isterkenki tavrından dünyayı tanıyan ve sık yolculuk eden biri olduğu anlaşılıyordu. Üzerinde trenin ısısına uygun, koyu renkli ince kumaştan dikilmiş bir giysi vardı.

Yapacak başka bir işi olmayan Hercule Poirot belli etmeden kızı inceleyerek oyalanmaya çalıştı.

Nereye giderse gitsin rahatlıkla kendini korumasını başarabilecek bir kız, diye düşündü. Sakin, dengeli ve becerikli. Kızın ciddi ifadeli yüzünün hatları ve teninin beyazlığı hoşuna gitmişti. Aynı şekilde dalgalı, parlak siyah saçları ve soğuk bakışlı gri gözleri de...

Ama son kararı, bir "*jolie femme*"[1] olamayacak kadar ciddi ve iş bilir, oldu.

Biraz sonra vagon restorana biri daha girdi. Bu kırkla elli arası yaşlarda, uzun boylu, ince, yanık tenli, şakakları hafifçe ağarmış bir adamdı.

Poirot kendi kendine, "Hindistan'dan gelen albay," dedi.

Yeni gelen adam hafifçe eğilerek kızı selamladı.

"Günaydın, Bayan Debenham."

"Günaydın, Albay Arbuthnot."

Albay ayakta dururken eliyle kızın karşısındaki sandalyeyi işaret ediyordu.

"Bir sakıncası yok, değil mi?" diye sordu.

"Tabii ki yok. Buyurun lütfen."

"Şey, birçokları kahvaltıda konuşmaktan pek hoşlanmaz da."

"Olabilir. Ama ben kimseyi ısırmam."

Albay oturdu. Emredercesine garsonu çağırarak, yumurta ve kahve sipariş etti.

Sonra bir an gözleri Hercule Poirot'ya takıldı ama hemen kayıtsızca başını başka yöne çevirdi.

Poirot ise adamın kafasından geçenleri kolaylıkla okuyabilmiş, içinden, "Tanrının cezası bir yabancı," dediğini anlamıştı.

İki İngiliz milliyetlerine uygun şekilde pek konuşmayıp yalnızca birkaç sözcükle yetindiler. Hemen sonra da genç kız kalkarak kompartımanına döndü.

(1) İyi görünümlü, çekici bir kadın.

Öğle yemeğinde iki İngiliz yine aynı masayı paylaştılar ve üçüncü yolcuyu da yine görmezden geldiler. Ancak bu kez kahvaltıya oranla biraz daha konuşkandılar. Albay Arbuthnot Pencap'tan bahsetti. Arada sırada da kıza Bağdat'a ilişkin birkaç soru sordu. Bu arada kızın Bağdat'ta mürebbiye olarak çalıştığı da ortaya çıktı. Sohbetleri sırasında bazı ortak dostları olduğu anlaşıldı ve bu, konuşmaların daha içten ve samimi olmasını sağladı. Tommy Bir Şey ve Jerry Bir Şey diye birilerinden bahsettiler. Albay bir ara genç kıza, "Doğrudan İngiltere'ye mi gidiyorsunuz, yoksa İstanbul'da kalacak mısınız?" diye sordu.

"Doğruca İngiltere'ye geçiyorum."

"Çok yazık, öyle değil mi?"

"İki yıl önce aynı yolculuğu yaptım ve o sırada İstanbul'da üç gün geçirdim."

"Ah, anlıyorum. Aslına bakarsanız buna çok sevindim, çünkü ben de doğruca İngiltere'ye geçeceğim."

Beceriksizce reverans yaptı ve bu arada yüzü hafifçe kızardı.

Hercule Poirot içinden neşeyle, albay kolay âşık olan biri, diye düşündü. Tren yolculuğu da deniz yolculuğu kadar tehlikeli.

Bayan Debenham sakince bundan mutluluk duyacağını söyledi. Kesinlikle karşısındakine cesaret veren bir tavrı yoktu.

Hercule Poirot, Albay Arbuthnot'un kıza kompartımanına kadar eşlik ettiğini fark etti.

Daha sonra Toros Dağlarının muhteşem manzaralarının arasından geçtiler. İki İngiliz koridorda yan yana durmuş Gülek Boğazı'na doğru bakarlarken, kız birden derin derin iç çekti. Poirot hemen yakınlarında duruyordu, dolayısıyla Mary Debenham'ın mırıldandığı sözcükleri duydu.

"Çok güzel! Keşke... keşke..."

"Evet?"

"Keşke bütün bunların zevkini çıkarabilseydim."

Arbuthnot yanıt vermedi. Köşeli çenesi daha ciddi ve sert bir ifade almış gibiydi.

"Tanrıdan sizi bu işe hiç karıştırmamış olmasını dilerdim," dedi.

"Hişt... Lütfen, susun."

"Ah! Sorun yok!" Albay hafiften öfkeli bakışlarla Poirot'yu süzdü. Sonra sözlerine devam etti. "Aslında mürebbiyelik yapma fikriniz hiç hoşuma gitmiyor. Acımasız annelerin ve şımarık yumurcakların emirlerine boyun eğmek zorunda kalacaksınız."

Kız elinde olmadan güldü.

"Ah, böyle düşünmemelisiniz. Herkes tarafından ezilen mürebbiye öyküsünün söylentiden öte bir şey olmadığı çoktan ortaya çıktı. Emin olun, asıl anneler ve babalar *benim* onları bırakmamdan ya da suçlamamdan çekiniyorlar."

Başka bir şey konuşmadılar. Belki de Arbuthnot yaptığı çıkıştan utanmıştı.

Poirot kendi kendine, "Burada izlediğim tuhaf, küçük bir komediydi," diye mırıldandı.

Bu düşüncesini daha sonra anımsayacaktı. O gece on bir buçukta tren Konya'ya ulaştı. İki İngiliz tutulan eklemlerini açmak amacıyla trenden inerek karlı peronda bir aşağı bir yukarı yürüdüler.

Poirot ise camın gerisinden hummalı hareketliliği izlemekle yetindi. Ancak on dakika kadar sonra biraz hava almasının hiç de fena olmayacağına karar verdi. Özenle hazırlandı. Üst üste giyindi, atkılara sarındı, şık cilalı ayakkabılarının üzerine galoşlarını geçirdi. Sonra da dikkatle perona indi ve yürümeye başladı. Lokomotifin yanından geçerek ilerledi.

Bir kamyonun gölgesinde duran belli belirsiz iki gölgenin kimler olduğunu seslerinden anladı. Arbuthnot, "Mary..." dedi.

Kız onun sözünü kesti.

"Şimdi olmaz. Şimdi olmaz. Her şey bitsin, sonra. Her şey geride kalsın, *sonra*..."

Poirot nazikçe geri döndü.

Duyduğu sanki Bayan Debenham'ın o soğuk ve sakin sesi değildi, o kadar farklıydı ki...

"İlginç," dedi kendi kendine. "Çok tuhaf..."

Ertesi gün iki İngiliz'in kavga edip etmediklerini düşündü. Çünkü birbirleriyle hemen hemen hiç konuşmadılar. Poirot'ya kız endişeliymiş gibi geldi. Gözlerinin altında mor gölgeler belirmişti.

Tren öğleden sonra iki buçuğa doğru birden durdu. Pencerelerden dışarı başlar uzandı. Demiryolunun yanına küçük bir grup toplanmıştı. Vagon restoranın altındaki bir şeye bakıyor ve elleriyle işaret ediyorlardı.

Poirot pencereden sarkarak hızla arkaya doğru koşan yataklı vagon kondüktörüne seslendi. Adam yanıt verdi. Poirot başını geri çektiğinde neredeyse tam arkasında duran Mary Debenham'la çarpışıyordu.

Kız soluk soluğa ve merakla Fransızca olarak, "Ne olmuş?" diye sordu. "Neden durduk?"

"Önemli bir şey yok, matmazel. Vagon restoranın altında bir şey tutuşmuş. Ciddi bir şey değil. Zaten söndürmüşler. Şimdi de hasarı onarıyorlar. Emin olun hiçbir tehlike yok."

Kız eliyle sanki tehlike fikrine boş veriyormuş gibi bir hareket yaptı.

"Evet, evet, anlıyorum. Ama *zaman*!"

"Zaman mı?"

"Evet, bu gecikmemize neden olacak."

Poirot, "Evet, olabilir, evet," dedi ve bunu başıyla da onayladı.

"Ama gecikmemiz çok kötü olur! Tren istasyona altı elli beşte girecek. Boğazın karşısına geçmek ve saat dokuzda kalkacak olan Simplon Doğu Ekspresi'ne yetişmek zorundayım. Bir saatten fazla rötar olursa diğer trene yetişemeyiz."

Poirot, "Bu doğru, evet, olabilir," diye onayladı.

Merakla kıza bakıyordu. Mary Debenham'ın pencerenin pervazını sımsıkı tutan elleri de dudakları da titriyordu.

Poirot, "Bu sizin için çok mu önemli, matmazel?" diye sordu.

"Evet. Evet, öyle. O... o trene yetişmem gerekiyor."

Genç kız arkasını dönerek oradan uzaklaştı ve doğruca koridordaki Albay Arbuthnot'un yanına gitti.

Ancak boşuna endişelenmişti. Tren on dakika sonra yeniden hareket etti ve Haydarpaşa'ya da planlanandan yalnızca beş dakika geç vardı.

İstanbul Boğazı dalgalıydı. Bu Poirot'nun hiç hoşuna gitmedi. Vapurda yol arkadaşlarından ayrıldı ve onları bir daha görmedi.

Galata Köprüsü'ne varınca da bir taksiye binerek doğruca Tokatlıyan Oteli'ne gitti.

2. BÖLÜM

Tokatlıyan Oteli

Hercule Poirot, Tokatlıyan'da banyolu bir oda istedi. Sonra da ön büroya gidip, kendisi için gelmiş mektup olup olmadığını sordu. Onu bekleyen üç mektup ve bir telgraf vardı. Telgrafı görünce kaşları hafifçe çatıldı. Bu hiç beklenmedik bir şeydi.

Telgrafı her zamanki sakin, özenli tavırlarıyla açtı.

"Kassner olayında öngördükleriniz hiç beklenmedik bir şekilde gerçekleşti. Lütfen hemen dönün."

Poirot öfkeyle, "*Voilà ce qui est embêtant*,"[1] diye mırıldandı. Başını kaldırıp duvardaki saate baktı.

Sonra resepsiyondaki memura, "Hemen bu akşam gitmem gerekiyor," dedi. "Simplon Doğu Ekspresi kaçta kalkıyor?"

"Saat dokuzda, mösyö."

"Bana yataklıda bir yer ayarlayabilir misiniz?"

"Elbette, mösyö. Yılın bu mevsiminde pek sorun olacağını sanmıyorum. Trenler neredeyse boştur. Birinci mevki mi istiyorsunuz? Yoksa ikinci mi?"

(1) İşte bu umulmadık bir sorun.

"Birinci."

"*Trés bien, monsieur.*[1] Nereye kadar gideceksiniz?"

"Londra'ya."

"*Bien, monsieur.* Size İstanbul-Calais vagonunda Londra için bir yataklı bileti ayarlayacağım."

Poirot yeniden saate baktı. Sekize on vardı.

"Yemek yiyecek zamanım var mı?"

"Tabii ki var, efendim."

Ufak tefek Belçikalı başıyla onayladı. Oda rezervasyonunu iptal ettikten sonra holden geçerek yemek salonuna girdi.

Tam garsona sipariş verdiği sırada biri omzuna dokundu.

Arkasından gelen bir ses, "Ah, *mon vieux,*"[2] dedi. "Bu ne büyük bir zevk; burada size rastlamak." Konuşan saçları fırça gibi dimdik tıraş edilmiş, kısa boylu, şişman, yaşlıca bir adamdı. Mutlulukla ve dostça gülümsüyordu.

Poirot ayağa fırladı. "Mösyö Bouc!"

"Mösyö Poirot!"

Mösyö Bouc da Belçikalıydı; Uluslararası Yataklı Vagonlar Şirketi'nin yöneticilerindendi. Belçika polis teşkilatının eski yıldızıyla tanışıklıkları çok uzun yıllara dayanıyordu.

Mösyö Bouc, "Evinizden çok uzaktasınız, *mon cher,*" dedi.

"Suriye'de ufak bir sorunla ilgilendim."

"Ah... Ve şimdi de evinize dönüyorsunuz. Ne zaman?"

"Bu gece."

"Harika! Ben de öyle. Daha doğrusu ben Lozan'a kadar gideceğim, orada işlerim var. Sanırım Simplon Ekspresi'nde olacaksınız, öyle değil mi?"

(1) Çok iyi bayım.
(2) Dostum, arkadaşım.

"Evet. Benim için yataklıda bir yer ayarlamalarını istedim. Aslında burada birkaç gün kalmak niyetindeydim. Ama bir telgraf aldım ve çok önemli bir iş için hemen İngiltere'ye dönmem gerekiyor."

Mösyö Bouc, "Ah," diyerek iç geçirdi. "*Les affaires... Les affaires...*[1] Ne de olsa siz artık mesleğinizin zirvesindesiniz, *mon vieux*."

"Bazı başarılarım oldu tabii ki," diyen Poirot alçakgönüllü bir tavır takınmak istediyse de bunda başarılı olduğu söylenemezdi.

Bouc güldü.

"Daha sonra görüşürüz."

Hercule Poirot bıyığının çorbasına girmemesi için bütün dikkatini vererek çorbasını içmeye başladı.

Bu zor işi başarıyla tamamlamasının ardından bir sonraki yemeğini beklerken etrafına bakındı. Yemek salonunda ancak beş, altı kişi vardı. Ve bu yarım düzine kadar insan arasında Hercule Poirot'nun ilgisini çeken iki kişi oldu.

Hemen yakınındaki bir masada oturuyorlardı. Bunlardan biri otuz yaşlarında, Amerikalı olduğu hemen anlaşılan, sempatik görünen genç bir adamdı. Ancak dedektifin asıl dikkatini çeken o değil yanındakiydi.

Bu altmış, yetmiş yaşlarında bir adamdı. Adamın yüzünde yardımseverlere özgü o yumuşak, iyiliksever görünüm vardı. Çıplak başı, çıkık alnı ve bembeyaz takma dişlerini ortaya koyan gülümsemesi... Bütün bunlar onun insanları seven, yüce gönüllü kişiliğini ortaya koyar gibiydi. Ancak gözleri sanki bu izlenimi yalanlıyordu. Küçük, çukura kaçmış, sinsi bakışlı gözler. Yalnızca o kadar da değil. Adam genç arkadaşına bir şey söylerken bir yandan da bakışlarıyla salonu tarıyordu. Sonra birden bakışları bir an için Poirot'ya takıldı. Ve o anda gözlerinde tuhaf bir kin ve doğal sayılamayacak bir ısrar belirdi.

Birden ayağa kalktı. "Hesabı öde, Hector," dedi.

(1) İşler... işler.

Ses tonu oldukça kısıktı. Bu seste tuhaf, yumuşak, tehlikeli bir tını vardı.

Poirot lobideki arkadaşının yanına giderken diğer iki adam otelden ayrılıyorlardı. Valizleri aşağı indirilmişti. Genç adam otelden ayrılmaları için son işlemleri yaptıktan sonra cam kapıyı açarak, "Her şey tamam, hazırız Bay Ratchett," dedi.

Yaşlı adam bir şeyler homurdanarak dışarı çıktı.

Poirot, "*Eh bien*," dedi. "Bu ikisi hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Mösyö Bouc, "Her ikisi de Amerikalı," dedi.

"Amerikalı oldukları anlaşılıyor. Ben kişilikleri hakkında ne düşündüğünüzü sormuştum."

"Genç adam uysal ve hoş birine benziyor."

"Ya öteki?"

"Doğrusunu isterseniz, dostum, o pek hoşuma gitmedi. Tipi bir şekilde beni rahatsız etti. Ya siz ne düşünüyorsunuz?"

Hercule Poirot hemen yanıt vermedi. Neden sonra, "Yemek salonunda yanımdan geçerken tuhaf bir duyguya kapıldım," dedi. "Sanki yanımdan yabani bir hayvan geçti; vahşi, son derece barbar bir hayvan, canavar ruhlu. Bilmem anlatabiliyor muyum? Anlık bir histi bu, geçip gitti."

"Oysa son derece saygıdeğer bir görünümü var."

"*Precisement!*[1] Görünüşü... tavırları... son derecede saygı uyandırıcı ama yine de sanki parmaklıkların arkasından vahşi bir hayvan dışarıya bakıyor."

Mösyö Bouc, "Hayal gücünüz çok gelişmiş, *mon vieux*," dedi.

"Olabilir. Ama bir türlü o etkiden, kötülüğün hemen yanı başımdan geçip gittiği izleniminden kurtulamıyorum."

"Yani o saygıdeğer Amerikalı mı?"

"Evet, o saygıdeğer Amerikalı."

(1) Tamamen, kesinlikle.

Mösyö Bouch neşeyle, "Eh," dedi. "Olabilir. Dünyada kötülükten fazla şey yok."

Aynı anda kapı açıldı ve resepsiyondaki çocuk içeri girdi. Endişeli ve üzgün görünüyordu. Poirot'nun yanına gelerek, "Olağandışı bir durum bu, mösyö," dedi. "Trende boş bir tek birinci mevki yataklı kompartıman bile yok."

Mösyö Bouc, "*Comment?*"[1] diye bağırdı. "Yılın bu zamanında mı? Hiç kuşkusuz bir gazeteci grubu ya da politikacı..."

Resepsiyondaki çocuk saygıyla ona döndü.

"Bilemiyorum, efendim. Ancak durum bu."

"Peki, peki." Mösyö Bouc, Poirot'ya döndü. "Hiç endişelenmeyin, dostum. Bir çaresini buluruz. Bir ayarlama yaparız. Doğu Ekspresi'nde her zaman 16 numaralı kompartıman boş tutulur. Bunu kondüktör ayarlar." Gülümsedi, sonra saate baktı. "Haydi, artık yola çıkma zamanı."

İstasyonda Mösyö Bouc'u kahverengi üniformalı yataklı vagon kondüktörü saygıyla karşıladı.

"İyi akşamlar, efendim. Kompartımanınız 1 numara."

Hamalları çağırdı ve hamallar eşyaları üzerinde "İSTANBUL TRIESTE CALAIS" yazılı vagona doğru taşıdılar.

"Duyduğuma göre bu akşam tren doluymuş."

"İnanılmayacak bir şey bu, mösyö. Sanki bütün dünya bu gece yolculuğa çıkmaya karar vermiş."

"Ne olursa olsun bu beyefendi için bir yer bulmalısın. Kendisi benim yakın dostumdur. 16 numarayı da verebilirsin."

"Orası da dolu, mösyö."

"16 numara da mı?"

İki adam birbirine anlayışla baktılar. Sonra kondüktör gülümsedi. Orta yaşlı, uzun boylu, soluk benizli bir adamdı.

---

(1) Nasıl?

"Evet, mösyö. Söylediğim gibi vagon tamamen dolu, kompartımanların tamamı dolu."

Mösyö Bouc öfkeyle, "İyi de ne oluyor ki?" diye sordu. "Bir yerde bir konferans filan mı var? Ya da bir toplantı filan? Yoksa bu birlikte yolculuğa çıkmış bir grup mu?"

"Hayır, efendim. Yalnızca bir rastlantı. Birçok insan bu gece yola çıkmaya karar vermiş."

Mösyö Bouc sıkıntıyla homurdandı.

"Belgrad'da Atina'dan gelen yataklı vagonu bağlayacaklar. Sonra Bükreş-Paris vagonu da bağlanacak. Ama Belgrad'a ancak yarın akşam varacağız. Sorun bu gece. Peki, ikinci mevki kompartımanlarda da boş yerimiz yok mu?"

"İkinci mevkide boş bir yatak var, efendim..."

"Eh, iyi o zaman..."

"Ama orası kadın yatağı. Kompartımanda bir Alman kadın var, bir hanımefendinin hizmetçisi."

Mösyö Bouc, *"Oh Là, là,"* dedi. "Bu kötü işte."

Poirot araya girerek, "Hiç sorun değil, dostum," dedi. "Yataklı olmasa da olur. Normal vagonda da giderim."

"Hayır, olmaz. Olamaz." Bouc yeniden kondüktöre döndü. "Bütün yolcular geldi mi?"

Kondüktör, "Evet, bir tek yolcu dışında herkes," dedi.

Ağır, ağır, tereddütle konuşuyordu.

"Haydi, söyle ne söyleyeceksen?"

"İkinci mevkide, yedi numara. Yolcu hâlâ gelmedi. Dokuza da dört dakika var."

"Yolcu kim?"

"Bir İngiliz." Kondüktör elindeki listeye baktı. "Bay A. M. Harris."

Poirot, "Bu isim hayra alamet," dedi. "Dickens'ın kahramanı. Bay Harris gelmeyecek."

Bouc, "Mösyönün bavullarını yedi numaraya koyun," dedi. "Eğer bu Bay Harris gelirse kendisine çok geç kalmış olduğunu, yatakların boş tutulamayacağını söyleriz. Şu ya da bu şekilde bu sorunu çözeriz. Bay M. Harris'ten bana ne?"

"Nasıl isterseniz, mösyö."

Kondüktör, Poirot'nun hamalına döndü ve ona nereye gideceğini söyledi. Sonra da Poirot'nun trene binmesi için yana çekildi.

"Sondan ikinci kompartıman, efendim."

Poirot uzun koridorda ancak ağır ağır ilerleyebildi. Yolcuların birçoğu kompartımanlarının dışında koridorda duruyorlardı. Nazik "pardon" sözcükleri bir saat düzeninde birbirini izledi.

Sonunda kompartımanına vardı. Kompartımanda Tokatlıyan Oteli'nde gördüğü uzun boylu, genç Amerikalı raftaki valizine doğru uzanmaktaydı.

Poirot içeri girince kaşlarını çattı.

"Affedersiniz, sanırım bir yanlışlık var?" dedi ve sonra ağır ağır bu sözlerini Fransızca olarak da yineledi. "*Je crois que vous avez un erreur.*"

Poirot İngilizce sordu. "Siz Bay Harris misiniz?"

"Hayır. Benim adım MacQueen. Ben..."

Aynı anda yataklı vagon kondüktörü, Poirot'nun omzunun üzerinden konuşmaya katıldı. Kısık, adeta özür dileyen bir sesti bu.

"Trende başka boş yatak yok, mösyö. Beyefendi de burada kalacak."

Konuşurken bir yandan da pencereyi açmıştı. Poirot'nun valizlerini içeriye almaya başladı. Kondüktörün özür dilercesine konuşması Poirot'nun dikkatini çekmişti. Amerikalı, kompartımana başka birini almazsa ona bol bahşiş vereceğini söylemiş olmalıydı. Ancak Yataklı Vagonlar Şirketi'nin direktörlerinden birinin emri yanında en cömert bahşişin bile hiçbir anlamı kalmıyordu.

Poirot'nun valizlerini raflara yerleştiren kondüktör kompartımandan çıkarken, "*Voilà, monsieur*," dedi. "Her şey yerleşti. Üst yatak sizin, yedi numara. Tren bir dakika sonra hareket edecek." Telaşla koridorda ilerleyerek uzaklaştı.

Poirot yeniden kompartımana girdi.

Neşeyle, "Çok ender görülen bir durum bu," diyerek güldü. "Bir yataklı vagon kondüktörü bir yolcunun eşyasını kendi elleriyle yerleştiriyor. Duyulmamış bir şey."

Genç Amerikalı gülümsedi. Öfkesinin geçmiş olduğu, durumu anlayışla karşılaması gerektiğini düşündüğü anlaşılıyordu.

"Tren inanılmayacak kadar dolu," dedi.

O sırada ıslığı andıran tiz bir düdük sesi duyuldu. Bunu lokomotifin gümbürtüsü izledi.

İki adam koridora çıktı.

Dışarıda biri bağırdı.

"*Vagonlara.*"

MacQueen, "Hareket ettik," dedi.

Ancak tren henüz tam kalkmamıştı. Islık sesi yeniden duyuldu.

Genç adam birden, "Bu arada aklıma geldi de, efendim," dedi. "Eğer alt yatakta yatmayı yeğliyorsanız hiç sorun değil, bence ikisi de bir."

Poirot, "Hayır, hayır," dedi. "Sizi rahatsız etmek..."

"Ah, hiç sorun değil..."

"Çok naziksiniz..."

Bu karşılıklı nazik itirazlar biraz sürdü.

Poirot, "Yalnızca bir gece," dedi. "Belgrad'da..."

"Ah! Anlıyorum. Belgrad'da ineceksiniz..."

"Hayır, tam olarak öyle değil. Yani..."

Tren birden sarsıldı. İki adam pencereye döndüler ve ağır ağır görüş alanlarından kayıp giden uzun ve ışıklı perona baktılar.

Doğu Ekspresi üç gün sürecek olan Avrupa yolculuğuna başlamıştı.

3. BÖLÜM

Poirot Davayı Reddediyor

Hercule Poirot ertesi gün öğlen yemeği için vagon restorana gitmekte biraz geç kaldı. Sabah erken kalkmış, neredeyse tek başına kahvaltı etmişti. Sonra da Londra'ya dönmesine neden olan olayla ilgili notları gözden geçirmişti. Bu arada kompartıman arkadaşını da çok az görmüştü.

Vagon restorana girdiğinde Mösyö Bouc oradaki masalardan birinde oturuyordu. Bouc, Belçikalı dostuna eliyle selam verdikten sonra onu karşısındaki boş yere oturmaya davet etti. Poirot oturdu ve kısa bir süre sonra da masanın, vagonun yemek servisinin ilk yapıldığı, en iyi yerinde olduğunu fark etti. Yemekler gerçekten nefisti.

Nefis bir krem peynirle yapılmış cheesecakeler yenilene dek Mösyö Bouc yemek dışında bir şeyle hiç ilgilenmedi. Ama yemeğin ardından filozofluğu tuttu.

"Ah," dedi iç çekerek. "Keşke Balzac'ın kalemi bende olsaydı! Bu sahneyi betimlemek isterdim."

Sonra eliyle boş ver anlamına gelen bir hareket yaptı.

Poirot, "Bu iyi bir fikir," dedi.

"Demek hak veriyorsunuz?" Mösyö Bouc heyecanlanmıştı. "Sanırım bu şimdiye dek hiç yapılmadı. Ama yalnızca bakmak bile insanda

romantik duygular uyandırmaya yeterli, öyle değil mi, dostum? Etrafımızda her sınıftan, her milletten, her yaştan insanlar var. Üç gün, tam üç gün, bu insanlar, birbirine tamamen yabancı olan bu insanlar bir arada olacaklar. Aynı çatı altında uyuyacak, yemek yiyecekler, birbirlerinden uzaklaşmaları olanaksız. Sonra... bu üç günün ardından ayrılacaklar, herkes kendi yoluna gidecek ve belki, birbirlerini bir daha hiç ama hiç görmeyecekler."

"Ama yine de..." Poirot itiraz etti. "Bir kaza olursa..."

"Ah, hayır, dostum..."

"Sizin açınızdan bu çok üzücü bir durum olur, bunu kabul ediyorum. Ancak bir an için öyle bir şeyin olduğunu varsayarsak, bu insanların hepsini bir arada tutan bir şey olabilir; ölüm."

Mösyö Bouc telaşla Poirot'nun kadehini doldurdu.

"Biraz daha şarap alırsınız, değil mi? Çok ürkütücü düşünceler bunlar, *mon cher*. Hazımsızlık çekiyor olmayın."

Poirot onayladı.

"Bu doğru. Suriye'deki yemekler benim mideme pek uygun değildi."

Şarabını yudumladı. Sonra arkasına yaslanarak düşünceli düşünceli vagon restorandaki yolcuları incelemeye başladı. On üç kişi vardı. Bay Bouc onların her milletten ve her sınıftan olduklarını söylemişti.

Tam karşısındaki masada üç adam oturuyordu. Poirot onların tek başlarına seyahat eden yolcular olduklarını ve garsonların her zamanki yanılmaz içgüdüleriyle aynı masaya oturtulmuş olduklarını düşündü. Bunlardan biri iriyarı, esmer bir İtalyan'dı. Keyifle elindeki kürdanla dişlerini karıştırıyordu. Tam karşısında oturan İngiliz'in yüzünde eğitimli, sadık uşaklara özgü sakin, boş ama bir şekilde hiçbir şeyi beğenmediğini belirten bir ifade vardı. İngiliz'in yanında ise renkli elbisesiyle dikkat çeken iriyarı bir Amerikalı oturuyordu. Bu ticari amaçla seyahat eden biri olmalıydı.

Adam burundan gelen bir sesle, "Çok *iyi* yutturmuşsunuz," dedi.

İtalyan özgürce, ellerini kullanarak konuşabilmek için kürdanı ağzından uzaklaştırdı.

"Kesinlikle. Benim de hep söylediğim bu zaten."

İngiliz pencereden dışarı bakıyordu. Hafifçe öksürdü.

Poirot bakışlarını onlardan farklı yöne çevirdi.

Küçük bir masada Poirot'nun o zamana dek gördüğü ihtiyar kadınların belki de en çirkini dimdik oturuyordu. Ama ilginç olansa insanı iteceğine, kendine çeken bir çirkinlikti bu. Dimdik oturuyordu. Boynuna taktığı kolyedeki iri inciler sahteymiş gibi görünse de aslında hakikiydi. Parmaklarındaki çok sayıda yüzük dikkat çekiyordu. Samur kürkünü omuzlarından geriye doğru atmıştı. Çok pahalı olduğu anlaşılan ufak, siyah şapka kurbağayı andıran o sarı yüze hiç yakışmamıştı.

Kadın saygılı, net ve açık bir tavırla garsonla konuşuyordu ama ses tonunun ne denli otoriter olduğu uzaktan bile anlaşılıyordu.

"Kompartımanıma bir şişe maden suyuyla büyük bir bardak portakal suyu bırakmanızı rica edeceğim. Ayrıca akşam yemeği için sossuz kızarmış tavuk ve buğulama balık ayarlarsanız sevinirim."

Garson saygıyla bu isteklerin yerine getirilebileceğini söyledi.

Kadın kendinden emin, memnuniyetle başını salladıktan sonra ayağa kalktı. Bir an Poirot'yla göz göze geldiler. Yaşlı kadın etrafındakileri umursamayan aristokratlara özgü kayıtsız bakışlarla salondan çıktı.

Mösyö Bouc kısık bir sesle, "Prenses Dragomiroff," dedi. "Kendisi Rus. Kocası devrimden önce tüm servetini yurtdışına kaçırıp dışarıda yatırım yapmayı başarmış. Kadın son derece zengin. Tam bir dünya vatandaşı!"

Poirot başını salladı. Prenses Dragomiroff'tan söz edildiğini duymuştu.

Mösyö Bouc ekledi. "Çok güçlü bir kişiliği var. Günahım kadar çirkin ama insanı yine de etkiliyor. Öyle değil mi?"

Poirot ona hak verdiğini belirtti.

Bir diğer masada Mary Debenham iki kadınla oturuyordu. Bunlardan biri tüvit etek ve kareli bluz giymiş, uzun boylu ve orta yaşlı bir kadındı. Soluk sarı saçlarını kendisine hiç yakışmayan bir şekilde arkaya tarayarak iri bir topuz yapmıştı. Uzun, yumuşak, uysal yüzüyle koyuna benziyordu. Gözlüklüydü. Dikkatle tombul, sevimli yüzlü, yaşlıca olan üçüncü kadını dinliyordu. Kadın hiç durmadan, neredeyse soluk bile almadan aynı tekdüzelikte konuşuyordu.

"...Sonra kızım dedi ki 'Neden? Neden Amerikan yöntemleri bu ülkede de uygulamasın ki?' Sonra 'Buradaki insanlar için ağırkanlı olmak son derece doğal. Ruhlarında telaş, acelecilik yok,' dedi. Ama yine de bizim kolejin burada neler yapabildiğini duyunca çok şaşıracaksınız. Çok iyi öğretmenler bulduk. Buradaki eğitim hiçbir yerdekine benzemiyor, sanırım her standardın üstünde. Batı ideallerini yerleştirirken, tanımaları için Doğu'yu da öğretiyoruz. Kızım hep diyor ki..."

O sırada tren tünele girdi. O soğuk monoton ses sustu.

Onların hemen yanındaki küçük masada Albay Arbuthnot oturuyordu, yalnızdı. Gözlerini Mary Debenham'ın ensesine dikmişti. Birlikte oturmuyorlardı. Halbuki bu çok kolaylıkla ayarlanabilirdi.

Poirot, belki de Mary Debenham istemedi bunu, diye düşündü. Mürebbiyeler çok dikkatli olmayı öğreniyorlardı. Görüntü önemliydi. Onun gibi yaşamını çalışarak sürdürmek zorunda olan bir kız sağduyulu davranmalıydı.

Poirot'nun bakışları daha sonra vagon restoranın diğer tarafına kaydı. En dipte siyah elbiseli, orta yaşlı bir kadın oturuyordu. İri yüzü tamamen ifadesizdi. Poirot onun Alman ya da İskandinavyalı olabileceğini düşündü. Alman hizmetçi o olmalıydı.

Kadının biraz ilerisinde bir çift birbirine doğru eğilmiş, heyecanlı heyecanlı konuşuyorlardı. Adam İngilizlere özgü bol tüvit giysiler içindeydi ama İngiliz değildi. Poirot onu yalnızca arkadan görüyor olmasına

rağmen başının şekli ve omuz yapısı onu ele veriyordu. Yapılı, uzun boylu bir adamdı. Birden başını çevirdi ve Poirot onu profilden de gördü. Otuz yaşlarında, sarı gür bıyıklı, çok yakışıklı bir erkekti.

Karşısında oturansa genç bir kızdı. Yirmi yaşlarında olmalıydı. Vücuduna oturan siyah bir etek ve ceketle, beyaz saten bluz giymiş, küçük şık siyah kenarsız şapkasını başına modaya uygun bir açıyla yerleştirmişti. Yabancı bir ırktan olduğunu belli eden çok güzel bir yüzü, bembeyaz bir teni, iri kahverengi gözleri ve kuzguni siyah saçları vardı. Uzun bir ağızlıkla sigara içiyordu. Manikürlü tırnaklarına koyu kırmızı oje sürmüştü. Parmağında platin monturlu iri zümrüt bir yüzük, boynundaysa bunun takımı gerdanlık vardı. Sesi ve bakışları cilveliydi.

Poirot, "*Elle est jolie, et chic,*"[1] diye mırıldandı. "Karıkocalar, değil mi?"

Mösyö Bouc başını sallayarak onayladı.

"Sanırım Macar Elçiliği'nden. Hoş bir çift."

Öğlen yemeğine gelmiş iki yolcu daha vardı. Poirot'nun kompartıman arkadaşı MacQueen ve onun patronu Bay Ratchett. Adamın yüzü Poirot'ya dönüktü. Poirot bir kez daha bu itici yüzü, o yapay iyiliksever ifadeyi ve hain bakışlı küçük gözleri inceledi.

Hiç kuşkusuz Mösyö Bouc da dostunun yüzündeki ifadenin değiştiğini görmüştü.

"Şu sizin vahşi hayvana mı bakıyorsunuz?" diye sordu.

Poirot başını salladı.

Poirot'nun kahvesi gelince Mösyö Bouc ayağa kalktı. Poirot'dan önce yemeğe başladığı için, yemeğini bitireli bir hayli olmuştu.

"Ben kompartımanıma dönüyorum," dedi. "Kahvenizi içtikten sonra gelin, konuşalım."

"Memnuniyetle."

(1) Güzel ve şık bir kadın.

Poirot bir likör sipariş ettikten sonra kahvesini yudumlamaya başladı. Garson masadan masaya para kutusuyla dolaşıyor, hesapların ödemesini alıyordu. Birden Amerikalı kadının tiz bir sesle yakındığı duyuldu.

"Kızım yemek kuponları alırsam hiçbir sorun olmayacağını söylemişti, hiçbir sorun! Ama görüyorum ki öyle değilmiş. Yüzde on bahşiş topluyorlar, üstelik bir de ne olduğu bile anlaşılmayan o tuhaf maden suyu var. "Eğer farklı Evian ya da Vichy gibi markalar almış olsalardı bana hiç de tuhaf gelmezdi."

Koyun yüzlü kadın, "Sanırım içinde bulundukları ülkenin suyunu servis etmeleri gerekiyor," dedi.

"Olsun, yine de bana tuhaf geldi," diyen Amerikalı kadın tam önündeki bozuk para yığınına bakıyordu. "Şu bana verdiklerine bak. Dinarlar filan. Bir sürü işe yaramaz çöp. Saçmalık bu. Kızım söylemişti..."

Mary Debenham sandalyesini geriye iterek ayağa kalktı. Başıyla iki kadına selam verdikten sonra vagon restorandan ayrıldı. Albay Arbuthnot da ayağa kalkıp, onu izledi. Bozuk paralarını toplayan Amerikalı kadınla koyun suratlı arkadaşı da onların peşinden vagon restorandan ayrıldılar. Macar çift zaten gitmişti. Salonda Poirot, Ratchett ve MacQeen'den başka kimse kalmamıştı.

Ratchett, genç Amerikalıya bir şeyler söyledi. MacQueen ayağa kalkarak vagon restorandan çıktı. Sonra Ratchett de yerinden kalktı. Ama MacQueen'in peşinden gideceği yerde hiç beklenmedik bir şey yaptı. Poirot'nun karşısına oturdu.

"Acaba ateşiniz var mıydı?" Sesi yumuşaktı ve burundan konuşuyordu. "Adım Ratchett."

Poirot başını hafifçe eğerek onayladı. Sonra cebinden çıkardığı kibrit kutusunu adama verdi. Ratchett kibrit kutusunu aldı, ama kibriti çakmadı.

"Sanırım Mösyö Hercule Poirot'yla konuşmak onuruna erişiyorum," dedi ve hemen ardından da ekledi. "Bu doğru, değil mi?"

Poirot yeniden başını eğdi.

"Sizi doğru bilgilendirmişler, mösyö."

Dedektif o küçük, zeki ama sinsi bakışların kendisini dikkatle süzdüğünün farkındaydı. Ratchett, "Benim ülkemde, hemen asıl konuya gireriz, Mösyö Poirot," dedi. "Sizden benim için bir şey yapmanızı isteyeceğim."

Hercule Poirot'nun kaşları hafifçe kalktı.

"Son zamanlarda müşteri portföyüm bir hayli sınırlı, mösyö. Yeni iş pek almıyorum."

"Ah, elbette. Anlıyorum. Ama bu işin ucunda çok para var, Mösyö Poirot." O yumuşak, etkileyici sesiyle yineledi. "Çok para."

Hercule Poirot bir iki dakika ses çıkarmadı, neden sonra sordu. "Benden sizin için ne yapmamı istiyorsunuz, mösyö –şey– Ratchett?"

"Mösyö Poirot, ben çok zengin bir adamım. Çok, çok zengin bir adam. Benim durumumdaki insanların düşmanları vardır. Benim de bir düşmanım var."

"Bir tek düşman mı?"

Bay Ratchett sert sert, "Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu.

"Mösyö, deneyimlerimin bana, sizin söylediğiniz gibi düşmanları olacak durumdaki bir kişinin yalnızca tek bir düşmanı olamayacağını öğretti."

Poirot'nun yanıtı Ratchett'i rahatlatmış gibiydi.

Hemen, "Ah, tabii," dedi. "Bu konuda size hak veriyorum. Düşman ya da düşmanlar, bu önemli değil. Önemli olan benim güvenliğim."

"Güvenlik mi?"

"Ölümle tehdit ediliyorum, Mösyö Poirot. Ve ben aslında kendini korumasını çok iyi bilen bir insanım." Ratchett ceketinin cebinden bir an için küçük bir otomatik tabanca çıkardı. Sonra da öfkeyle sözlerine devam etti. "Ben gafil avlanacak bir adam olduğumu sanmıyorum. Ama sanırım güvenlik önlemlerini iki katına çıkarmam gerekiyor. Anladığı-

ma göre de siz tam benim gücüme uygun adamsınız, Mösyö Poirot. Hiç unutmayın, çok *büyük* para var bu işte."

Poirot birkaç dakika düşünceli bakışlarla Amerikalıyı süzdü. Yüzü tamamıyla ifadesizdi. Diğeri kafasından neler geçtiğini kesinlikle anlayamazdı.

Sonunda, "Maalesef mösyö," dedi. "Bu isteğinizi yerine getiremeyeceğim."

Diğeri kurnaz bakışlarla onu süzdü. "İstediğiniz paranın miktarını söyleyin."

Belçikalı başını salladı. "Anlamıyorsunuz, mösyö. Seçtiğim meslekte şansım bana çok yardımcı oldu. Tüm ihtiyaçlarımı ve zevklerimi karşılayacak kadar para kazandım. Şu an için yalnızca ilgimi çeken işleri kabul ediyorum."

Ratchett, "Sinirleriniz çok sağlam," dedi. "Yirmi bin dolar sizi yumuşatır mı?"

"Hayır."

"Eğer daha fazlasını istiyorsanız, bundan vazgeçin. Ben bir şeyin değerini biçmeyi iyi bilirim."

"Ben de öyle Mösyö Ratchett."

"Teklifimin nesi yanlış?"

Poirot ayağa kalktı.

"Kişisel davrandığım için beni bağışlayın. Yüzünüz hiç hoşuma gitmedi, Mösyö Ratchett."

Ve Poirot bu sözlerin ardından vagon restorandan ayrıldı.

4. BÖLÜM

Karanlıkta Bir Çığlık

Doğu Ekspresi o akşam dokuza çeyrek kala Belgrad'a vardı. Tren Belgrad'dan yarım saat sonra hareket edecekti. Poirot perona indi. Ancak orada uzun kalmadı. Hava çok soğuktu, peronun üstü kapalı olmasına rağmen tipi halinde yağan kar rüzgârla perona kadar geliyordu. Yeniden kompartımanına döndü. Bu arada kondüktör de perona inmişti. Isıtmak için ellerini ovuşturuyor, olduğu yerde ayaklarını sürekli hareket ettiriyordu.

Poirot'yu görünce, "Valizleriniz 1 numaralı kompartımana yani Mösyö Bouc'un kaldığı kompartımana geçirildi, Mösyö Poirot," dedi.

"Peki ya Mösyö Bouc?"

"Trene yeni eklenen Atina'dan gelen vagona geçti."

Poirot doğruca arkadaşının yanına gitti. Mösyö Bouc onun itirazlarını kesinlikle kabul etmedi.

"Sorun değil. Hiç sorun değil. Böylesi çok daha uygun. Siz doğruca İngiltere'ye gidiyorsunuz. Aktarmasız Calais vagonunda bulunmanız çok daha doğru. Ben burada çok rahatım. Koskoca vagonda benim ve Yunanlı bir doktorun dışında kimse yok. Ah, dostum, ne geceydi! Yıllardır bu denli kar olmadığını söylüyorlar. Umarım yolda kalmayız. İnanın bu hiç hoşuma gitmiyor."

Tren tam zamanında, dokuzu çeyrek geçe Belgrad'dan hareket etti. Poirot ayağa kalktı, arkadaşına iyi geceler diledi ve uzun koridor boyunca vagon restoranın hemen yanında olan kendi kompartımanının bulunduğu vagona geçti.

Yolculuğun bu ikinci gününde kişiler arasındaki mesafeler kalkmış, yolcular yavaş yavaş dost olmaya başlamışlardı. Albay Arbuthnot kompartımanının kapısında durmuş, MacQueen ile konuşuyordu.

MacQueen, Poirot'yu görünce birden konuşmasını yarıda kesti. Yüzünde büyük bir şaşkınlık ifadesi belirdi.

"Aaa," diye haykırdı. "Ben sizin trenden ayrıldığınızı sanıyordum. Bana Belgrad'da ineceğinizi söylemiştiniz."

Poirot gülümsedi. "Beni yanlış anlamışsınız. Şimdi anımsadım. Bunu konuştuğumuzda tren İstanbul'dan yeni hareket etmişti."

"Ama valizleriniz! Onlar yok!"

"Başka kompartımana geçirildiler, hepsi bu."

"Ah! Anlıyorum."

MacQueen, Arbuthnot'la konuşmayı sürdürdü. Poirot ise koridorda ilerlerdi.

Poirot'nun kompartımanından iki kompartıman önce Bayan Hubbard adlı yaşlıca Amerikalı kadın, koyun suratlı İsveçli kadınla konuşuyordu. Bayan Hubbard diğerine zorla bir dergi veriyordu.

"Al, al, bunu al canım. Bende okunacak şey çok. Ah, ne korkunç bir soğuk, öyle değil mi?" Bu arada nazikçe ve dostça Poirot'yu selamladı.

İsveçli kadın, "Çok naziksiniz, çok teşekkür ederim," dedi.

"Rica ederim, hiç önemli değil. Rahat uyuyacağınızı ve sabaha baş ağrınızın kalmayacağını umarım."

"Soğuk yüzünden. Şimdi kendime sıcak bir çay yapacağım."

"Aspirininiz var mı? Emin misiniz? Bende aspirinden bol bir şey yok. Neyse, iyi geceler, canım."

Diğer kadın uzaklaşırken, Bayan Hubbard, Poirot'ya döndü.

"Zavallıcık. İsveçli. Anladığım kadarıyla misyoner, şu öğretmen olanlardan. İyi bir insan ama İngilizcesi zayıf. Ama kızımla ilgili olarak anlattıklarımla çok *yakından* ilgilendi."

Poirot da Bayan Hubbard'ın kızını biliyordu. Aynen trende İngilizce anlayan herkes gibi... Bayan Hubbard'ın kızıyla damadının İzmir'deki büyük bir Amerikan kolejinde görevli olduklarını, bunun Bayan Hubbard'ın Doğu'ya ilk yolculuğu olduğunu, Türkler hakkında neler düşündüğünü, Türkiye'deki yaşam tarzının ve yolların özensizliğini hemen herkes dinlemek zorunda kalmıştı.

O sırada hemen yandaki kompartımanın kapısı açıldı ve zayıf, solgun yüzlü uşak dışarı çıktı. Poirot aralık kapıdan Bay Ratchett'in içeride yatakta oturduğunu fark etti. Ratchett de Poirot'yu görmüştü. Bir an yüzü öfkeyle morardı. Sonra kapı kapandı.

Bayan Hubbard, Poirot'yu biraz kenara çekti.

"Biliyor musunuz, bu adamdan çok korkuyorum. Hayır, hayır, uşaktan değil, efendisinden korkuyorum. Evet, kesinlikle efendisinden! O adamda bir *terslik* var. Kızım hep önsezilerimin çok güçlü olduğunu söyler. 'Bir şey annemin içine doğduysa doğrudur,' der. Bu adamdan da bir şekilde tedirgin oldum. Hemen yanımdaki kompartımanda olması hiç hoşuma gitmiyor. Dün gece aradaki kapıya valizimi dayadım. Bana sanki tokmağı yokluyormuş gibi geldi. Biliyor musunuz o adamın katil ya da şu gazetelerde okuduğumuz tren hırsızlarından biri olduğu ortaya çıkarsa hiç şaşırmam. Belki benimki aptallık ama bu adamdan ödüm patlıyor. Kızım bana bunun çok rahat bir yolculuk olacağını söylemişti ama bir şekilde benim içim hiç rahat değil. Belki size gülünç gelecek ama içimde bir şey olacakmış gibi bir his var. Bir şey işte! O sevimli genç, bu adamın sekreteri olmaya nasıl dayanıyor, anlayamıyorum."

Albay Arbuthnot'la MacQueen koridordan onlara doğru geliyorlardı.

MacQueen, "Benim kompartımanıma gelin," diyordu. "Henüz yatak yapılmadı. Hindistan politikası konusunda öğrenmek istediğim..."

İki adam onların yanından geçerek MacQueen'in kompartımanına doğru ilerlediler.

Bayan Hubbard, Poirot'ya iyi geceler diledi.

"Sanırım artık biraz uzanıp, kitap okusam iyi olacak. İyi geceler."

"İyi geceler, madam."

Poirot, Ratchett'inkinin bitişiğindeki kompartımanına girdi. Soyunup yattı. Yaklaşık yarım saat kadar kitap okuduktan sonra ışığını söndürdü.

Birkaç saat sonra irkilerek uyandı. Onu neyin uyandırdığını biliyordu. Hemen çok yakınında yüksek tonda bir inilti, hatta çığlık duymuştu. Ve bunu aynı anda çalan zilin tiz sesi izlemişti.

Poirot yatakta doğrulup, oturdu ve ışığı yaktı. Tren durmuştu. Herhalde bir istasyona gelmişlerdi.

Duyduğu çığlık Poirot'yu şaşırtmıştı. O anda hemen yanındaki kompartımanda Ratchett'in olduğunu anımsadı. Yataktan kalkarak kapıyı açtı. Aynı anda kondüktör de telaşla koridorda ilerleyerek gelmiş, Ratchett'in kapısını tıklatıyordu. Poirot aralık kapısından dışarıya bakıyordu. Kondüktör bitişik kompartımanın kapısını yeniden tıklattı. O sırada bir zil çaldı ve koridorun alt tarafındaki bir kapının üzerinde ışık belirdi. Kondüktör omzunun üzerinden baktı.

Aynı anda hemen yandaki kompartımandan bir ses duyuldu.

"*Ce n'est rien. Je me suis trompé.*"(1)

"*Bien,* mösyö."

Kondüktör bu kez de üzerinde ışık yanan diğer kapıya bakmak için koridorda ilerledi.

Poirot yatağına döndü. İçi rahatlamıştı. Elektriği söndürdü. Saatine bir göz attı. Bire yirmi üç vardı.

(1) Önemli değil. Yanılmışım.

5. BÖLÜM

Cinayet

Poirot yeniden uyumakta zorlandı. Trenin hareketini bekliyordu. Eğer bir istasyonda durdularsa dışarısı tuhaf denilecek kadar sessizdi. Tam aksine trendeki sesler ise gereğinden çok yüksek hissediliyordu. Ratchett'in bitişik kompartımanda dolaştığını duyuyordu: Lavabo indirilirken çıkan çatırtı, akan musluğun sesi, bir şıkırtı sonra yeniden lavabo içeri itilirken çıkan ses. O sırada koridorda ayak sesleri duyuldu. Ayağında terlik olan birinin hışırtılı adımlarıydı bunlar.

Hercule Poirot gözlerini tavana dikmiş yatıyordu. İstasyon neden bu kadar sessizdi? Boğazı kurumuştu. Her zaman yaptığı gibi maden suyu istemeyi unutmuş olduğunu anımsadı. Yeniden saatine baktı. Biri çeyrek geçiyordu. Kondüktörü çağırıp maden suyu istemeyi düşündü. Elini zile doğru uzattı, ama sessizlikte bir "ding" sesi duyunca durakladı. Sonuçta adam her zile anında karşılık veremezdi ki!

Ding... ding... ding!

Aynı ses tekrar tekrar yankılandı. Kondüktör neredeydi? Biri sabırsızlanmaya başlamıştı.

Ding...

Zili çalan her kimse parmağını düğmeden kaldırmıyordu.

Sonra birden kondüktörün telaşlı ayak sesleri koridorda yankıladı. Poirot'nunkinden pek uzak olmayan bir kapıyı tıklattı.

Ardından sesler duyuldu. Kondüktörün saygılı, özür dileyen sesi. Ve bir kadının ısrarlı, cırlak sesi.

Bayan Hubbard!

Poirot kendi kendine gülümsedi.

Tartışma –tabii eğer buna tartışma denebilirse– bir süre devam etti. Konuşan yüzde doksan Bayan Hubbard'dı. Kondüktör kendine kalan yüzde onluk kısımda onu yatıştırmaya çalışıyordu. Sonunda sorun çözümlendi. Poirot kondüktörün, "*Bonne nuit*,[1] madam," dediğini, sonra ardından da bir kapının kapandığını duydu.

Hemen zili çaldı.

Kondüktör zaman kaybetmeden geldi. Yorgun ve endişeli görünüyordu.

Poirot isteğini dile getirdi. "*De l'eau minerale, s'il vous plait.* Lütfen bana bir maden suyu getirir misiniz?"

"*Bien*, mösyö."

Herhalde Poirot'nun gözlerindeki pırıltı kondüktöre açılma cesaretini vermişti.

"*La Dame Americaine...*"

"Evet?"

Adam alnını kuruladı. "Onun yüzünden ne kadar zaman kaybettiğimi görüyorsunuz, değil mi? İnatla kompartımanında bir erkek olduğunu iddia ediyor. İnat ama ne *inat*! Düşünün, mösyö. Şu kadarcık yerde!" Eliyle kompartımanın içini işaret etti. "Adam burada nereye saklanabilir ki? Onunla tartıştık. Kendisine bunun olanaksız olduğunu söyledim. Ama ısrar etti. Uyanmış ve kompartımanda bir erkek olduğunu görmüş. Ona, 'Peki ama adam nasıl dışarı çıktı, hem de kapı sürgülüyken?' diye sordum. Ama karşısındakini dinlemiyor bile. Sanki yeterince sorunumuz yokmuş gibi bir de bu... Bu kar..."

"Kar mı?"

(1) İyi geceler.

"Evet, mösyö, kar! Mösyö fark etmediler mi? Tren durdu. Bir kar kütlesine saplandık. Burada ne kadar kalacağımızı bir Tanrı bilir. Bir defasında kara saplanmış bir halde yedi gün beklediğimizi anımsıyorum."

"Peki neredeyiz?"

"Vincovi'yle Brod arasında bir yerde."

Poirot sıkıntıyla, "*Là, là*," diye mırıldandı.

Kondüktör gitti ve biraz sonra elinde maden suyuyla döndü.

"*Bon soir*, mösyö."

Poirot maden suyunu içti ve yeniden uyumaya hazırlandı. Tam uykuya dalıyordu ki yine uyandı. Sanki ağır bir şey gürültüyle kapısına çarpmıştı.

Yataktan fırladı, kapıyı açıp dışarıya baktı. Görünürde hiçbir şey yoktu. Yalnızca sağ tarafta koridorun ilerisinde kırmızı kimono giymiş bir kadın hızla uzaklaşıyordu. Diğer uçta ise küçük koltuğuna oturmuş olan kondüktör büyük bir kâğıda bir şeyler karalamaktaydı. Tam bir ölüm sessizliği vardı.

Poirot, sinirlerim bozulmuş olmalı, diye düşünerek yeniden uzandı. Ve bu kez sabaha kadar uyudu.

Uyandığı zaman tren hâlâ hareket etmemişti. Stor perdeyi kaldırıp dışarı baktı. Trenin etrafını kar yığınları sarmıştı.

Saatine bir göz attı. Dokuzu geçiyordu.

Saat ona çeyrek kala her zamanki gibi tertemiz, düzenli, şık ve hafiften züppe haliyle vagon restorana gitti. Yolcular koro halinde yakınmaktaydılar. Yolcular arasında bütün sınırlar ortadan kalkmış gibiydi. Genel bir akşilik onları birbirlerine yaklaştırmıştı. Yakınmalar arasında en çok Bayan Hubbard'ın sesi duyuluyordu.

"Kızım bunun en iyi yolculuk şekli olduğunu söylemişti. Paris'e kadar trende rahat rahat oturacaktım. Ama şimdi burada günlerce kalabiliriz." İç geçirerek inledi. "Vapur öbür gün kalkıyor. Bu durumda ona

nasıl yetişeceğim? Üstelik yerimi iptal ettirmek için telgraf çekmem bile olanaksız. Ne diyeceğimi bilemiyorum. Çok kızgınım!"

İtalyan da Milano'da çok acil bir işi olduğunu söyledi. İriyarı Amerikalı, "Vah, vah," diye mırıldandı ve trenin kaybedilen zamanı telafi edeceğini umduğunu belirtti.

İsveçli kadın, "Kardeşim, çocukları beni bekliyorlar," diye ağlıyordu. "Üstelik onlara haber de veremeyeceğim. Kim bilir ne düşünecekler? Başıma kötü bir şey geldiğini sanacaklar."

Mary Debenham, "Burada ne kadar kalacağız?" diye sordu. "*Bilen* var mı?"

Sesinden sabırsızlandığı anlaşılıyordu. Poirot, kızın Toros Ekspresi'nin rötar yapma olasılığı ortaya çıktığı zamanki kadar endişeli olmadığını, paniklemediğini düşündü.

Bayan Hubbard yine konuşuyordu.

"Koskoca trende bir şey bilen biri yok. Bir şeyler yapmaya çalışan da yok. Bir sürü işe yaramaz yabancı. Eğer benim memleketimde olsaydık, hiç kuşkusuz birileri bir şeyler yapmaya çalışırdı."

Arbuthnot, Poirot'ya dönerek İngilizlere özgü bir aksanla ve dikkatle Fransızca konuşmaya başladı.

"*Vous étes un directeur de la ligne, je crois, monsieur. Vous pouvez nous dire...*"(1)

Poirot gülümseyerek onun yanlışını düzeltti.

"Hayır, hayır. Ben o değilim. Beni dostum Mösyö Bouc'la karıştırıyorsunuz."

"Ah, bağışlayın."

"Hiç sorun değil. Bu doğal. Ben yalnızca onun eski kompartımanında kalıyorum."

Mösyö Bouc vagon restoranda değildi. Poirot başka kimlerin eksik olduğunu anlamak için etrafına bakındı.

(1) Yanılmıyorsam siz bu şirketin müdürlerindensiniz, mösyö. Acaba bana...

Prenses Dragomiroff ve Macar çift yoktu. Ratchett'i, İngiliz uşağını ve Alman hanımefendinin oda hizmetçisini de göremedi.

İsveçli kadın gözlerini sildi.

"Ne kadar aptalım. Bebek gibi ağlıyorum. Ne olursa olsun, her şey düzelir."

Ama onun bu iyimser görüşünü paylaşan pek yoktu.

MacQueen huzursuz huzursuz, "Her şey iyi güzel de," dedi. "Burada günlerce de kalabiliriz."

Bayan Hubbard gözyaşları arasında, "Hangi ülkedeyiz acaba?" diye sordu.

Yugoslavya'da olduklarını öğrenince de, "Ya," dedi. "Yani Balkanlardayız. Ne bekliyordunuz ki?"

Poirot, Mary Debenham'a döndü.

"Yalnızca siz sabırlısınız, matmazel."

Kız hafifçe omzunu silkti.

"Kim ne yapabilir ki?"

"Filozofça bir düşünce, matmazel."

"Bence bu kayıtsızlık göstergesi. Bir tür bencillik. Kendimi gereksiz duygusallıktan korumayı öğrendim."

Bunları söylerken Poirot'ya bakmıyordu bile. Bakışları pencereden dışarıya, kar kütlelerine takılıp kalmıştı sanki. Yüksek sesle düşünürmüş gibi bir hali vardı.

Poirot nazikçe, "Güçlü bir kişiliğiniz var, matmazel," dedi. "Sanırım içimizde en güçlü karakteri olan sizsiniz."

"Ah, hayır, hayır! Benden çok daha güçlü birini tanıyorum."

"Ve bu kişi?..."

Mary Debenham birden kendine geldi, bir yabancıyla, daha o sabaha kadar yalnızca bir cümle konuştuğu bir yabancıyla konuştuğunu anımsamış olmalıydı. Gülümsedi. Nazik ama soğuk, mesafeli bir gülümsemeydi bu.

"Şey, örneğin o yaşlı hanımefendi. Herhalde onu fark etmişsinizdir. Çok çirkin ama bir o kadar da çekici olan hanımefendi. Yalnızca küçük parmağını kaldırıp, her zamanki nazik tavrıyla bir şey istemesi yeterli. O anda tüm tren hizmetine koşuyor."

Poirot, "Dostum Mösyö Bouc'un hizmetine de koşuyorlar," dedi. "Ama bunun nedeni şirketin yöneticilerinden olması ya da güçlü kişiliği değil."

Mary Debenham gülümsedi.

Sabah saatleriydi. Poirot'nun da aralarında bulunduğu bir yolcu grubu vagon restoranda kaldı. Bir arada kalmalarının zamanın daha kolay geçeceğini sağlayacağını düşünüyorlardı. Poirot, Bayan Hubbard'ın kızı hakkında bir sürü öykü yanında kadının ölmüş olan kocası Bay Hubbard'ın sabahları yulaf ezmesiyle kahvaltı etmesinden akşamları yatarken kadının kendi elleriyle ördüğü çorapları giymeden uyumadığına kadar birçok şeyi dinlemek zorunda kaldı.

Tam İsveçli kadının bozuk İngilizcesiyle misyonerliğin amaçları konusunda anlattıklarını çözmeye çalıştığı sırada kondüktörlerden biri vagon restorana gelerek Poirot'nun yanı başında durdu.

"*Pardon, mösyö*!"

"Evet, ne vardı?"

"Mösyö Bouc size saygılarını sunmamı ve eğer sizin için de uygunsa birkaç dakikalığına sizi yanına beklediğini bildirmemi istediler."

Poirot hemen ayağa kalktı. İsveçli kadından özür diledi ve adamın arkasından vagon restorandan çıktı.

Onu almaya gelen kendi vagonlarındaki kondüktör değildi. İriyarı ama nazik bir adamdı.

Poirot, rehberinin peşinden kendi vagonunun koridorunu geçti ve diğer vagonun koridoru boyunca ilerledi. Adam kompartımanlardan birinin kapısını tıklattı ve sonra da Poirot'nun içeri girmesi için yana çekildi.

Burası Mösyö Bouc'un kompartımanı değildi. İkinci mevki bir kompartımandı ve büyük olasılıkla da daha geniş olduğu için özellikle seçilmişti. İçerisi kalabalık sayılabilirdi.

Mösyö Bouc karşı köşedeki küçük koltukta oturuyordu. Pencerenin yanındaki köşede, yani Mösyö Bouc'un tam karşısında ise ufak tefek, esmer bir adam oturmuş, dışarıya, karlara bakıyordu. Ortada iriyarı mavi üniformalı bir adam *–chef de train–*[1] oturuyor ve hemen yanında da diğer vagonun kondüktörü ayakta duruyordu. Dolayısıyla istemeyerek de olsa Poirot'nun ilerlemesini önlüyorlardı.

Bouc, "Ah, sevgili dostum!" diye bağırdı onu görünce. "İçeri gelin. Size ihtiyacımız var."

Pencerenin önündeki ufak tefek adam yana çekildi ve pencerenin yanında yer açtı. Poirot diğer iki adamın önünden geçerek arkadaşının karşısına oturdu. Bouc'un yüzündeki ifadeden olağandışı bir şey olduğunu anlamıştı.

"Ne oldu?" diye sordu.

"Ne olmadı ki? Öncelikle şu kar, trenin kara saplanıp kalması. Ve şimdi de..."

Sustu. Yataklı vagon kondüktörü boğuluyormuş gibi tuhaf bir ses çıkardı.

"Şimdi de ne?"

"Şimdi de bir yolcu yatağında ölü bulundu. *Bıçaklanmış.*"

Bouc sakin, soğukkanlı ama büyük bir çaresizlik içinde konuşmuştu.

"Bir yolcu mu? Hangi yolcu."

"Bir Amerikalı. Adı... adı..." Önündeki listeye baktı. "Ratchett, evet bu. Ratchett adında biri."

Kondüktör yutkundu.

"Evet o, bu doğru efendim."

(1) Tren şefi.

Poirot ona baktı. Adamın yüzü kireçten farksızdı.

"Bırakın otursun," dedi. "Neredeyse bayılacak."

Tren şefi hafifçe yana çekildi ve kondüktör kendisine yakın köşeye adeta yığıldı, elleriyle yüzünü kapattı.

Poirot, "Vay canına," diye mırıldandı. "Durum ciddi."

"Hem de nasıl. Çok ciddi bir durumla karşı karşıyayız. Öncelikle cinayet. Cinayet başlı başına felaket ama içinde bulunduğumuz koşullar da normal değil. Tren buraya çakılıp kaldı. Burada saatlerce hatta günlerce kalabiliriz. Ayrıca bir ülkeden geçerken trende daima oranın polisinden biri bulunur. Ama Yugoslavya'da... hayır, yok. Durumu anlıyorsunuz, değil mi?"

Poirot, "Zor bir durum," dedi.

"Daha da kötüsü var. Doktor Constantine... Ah, bu arada sizi tanıştırmayı unuttum. Doktor Constantine, Mösyö Poirot."

Ufak tefek esmer adam hafifçe doğrularak başıyla selam verdi. Poirot da ona aynı şekilde karşılık verdi.

"Doktor Constantine, Ratchett'in gece saat bir sularında öldüğü kanısında."

Doktor, "Bu gibi durumlarda kesin bir şey söylemek zordur," dedi. "Ama ölümün gece yarısıyla sabahın ikisi arasında gerçekleştiğini söyleyebilirim."

Poirot sordu. "Ratchett sağ olarak en son ne zaman görülmüş?"

Bouc, "Ratchett bire yirmi kala sağmış," dedi. "Kondüktörle konuşmuş."

Poirot başını salladı.

"Evet, bu doğru. Konuşmayı ben de duydum. En son bilinen konuşma bu mu?"

"Evet."

Poirot doktora döndü.

Doktor açıklamayı sürdürdü. "Bay Ratchett'in kompartımanının penceresi sonuna kadar açıktı, dolayısıyla katilin oradan kaçmış olduğu

düşünülebilir. Ancak bence açık pencere yalnızca bir aldatmaca. Biri bu yoldan trenden ayrılsa karda ayak izleri bırakmış olması gerekirdi. Oysa ayak izi yok."

Poirot, "Cinayet ne zaman ortaya çıktı?" diye sordu.

"Michel!"

Kondüktör ayağa kalktı. Yüzü hâlâ solgun, gözleri de korku doluydu.

Bay Bouc, "Lütfen Mösyö Poirot'ya tam olarak olanları anlatır mısın?" dedi.

Adam titrek bir sesle kesik kesik konuşmaya başladı. "Mösyö Ratchett'in uşağı bu sabah kompartımanın kapısını birkaç kez tıklatmış ama içeriden yanıt alamamış. Yarım saat kadar önce vagon restorandan garson geldi. Mösyönün kahvaltı alıp almayacağını öğrenmek istiyordu. Saat on bir olmuştu.

"Anahtarımla kapıyı açtım. Ama kapıya içeriden zincir de takılmıştı. Mösyö Ratchett'ten ne bir yanıt ne de bir tepki vardı. İçerisi çok sessizdi. Ve de çok soğuk. Pencere açıktı ve içeriye kar doluyordu. O anda beyefendinin kalp krizi geçirmiş olabileceğini düşündüm. Hemen tren şefini çağırdım. Zinciri kırdık ve içeri girdik. Oh, Tanrım! *Ah! C'était terrible*!"[1]

Yüzünü yine ellerinin arasına gömdü.

Poirot düşünceliydi.

"Kapı içerden kilitliydi ve zincir de takılıydı, öyle mi? İntihar da olamaz, öyle değil mi?"

Yunanlı doktor alaycı alaycı gülümsedi.

"İntihara karar veren biri kendini on, on iki ya da on beş yerinden bıçaklar mı?"

Poirot'nun gözleri fal taşı gibi açıldı ve haykırdı.

"Ne büyük vahşet!"

(1) Ah, çok korkunç.

Tren şefi ilk kez konuşmaya katıldı.

"Bence bu bir kadın işi. Kesinlikle bir kadının parmağı var. Ancak bir kadın bir erkeği böyle bıçaklayabilir."

Doktor Constantine düşünceli bir tavırla yüzünü buruşturdu.

"Eğer öyleyse çok güçlü bir kadın olması gerekir. Teknik terimler kullanmak istemiyorum, bunlar yalnızca insanın aklını karıştırır. Ama emin olun, bir ya da iki darbe öyle büyük bir güçle indirilmiş ki bıçak neredeyse kaburga kemiklerini ve kasları delip geçmiş."

Poirot, "Katilin anatomi bilmediği anlaşılıyor," dedi.

Doktor Constantine, "Hem de hiç," dedi. "Bıçak gelişigüzel saplanmış. Yaraların bir kısmı büyük bir şiddetle açılmış, bazılarıysa yalnızca bir çizik. Katil sanki gözlerini kapatmış ve öfkeyle bıçağı saplayıp saplayıp çıkarmış."

Tren şefi yine, "*C'est un femme,*"(1) diye yineledi. "Kadınlar böyledir işte. İntikam hissi gözlerini bürüdü mü deli gücü kazanırlar."

Poirot, "Bu bilgilere benim de bir katkım olabileceğini düşünüyorum," dedi. "Bay Ratchett dün benimle konuştu. Anladığım kadarıyla bana hayatının tehlikede olduğunu söylemeye çalıştı."

Bouc, "Yani Amerikan deyişiyle, 'biri onu temizlemek istiyordu' öyle mi?" diye sordu. "Öyleyse bunu yapan bir kadın değil. Bir gangster ya da tetikçi."

Tren şefi varsayımının çürütülmüş olmasının üzüntüsüyle önüne bakıyordu.

Poirot, "Eğer öyleyse, bu fazlasıyla amatörce yapılmış bir işe benziyor," dedi.

Ses tonunda profesyonel anlamda bir onaylamama vardı.

Mösyö Bouc, "Trende iriyarı bir Amerikalı var," dedi. "Kılıksız sıradan bir tip. Üstelik sürekli çiklet çiğniyor ki bence saygın çevreden biri kesinlikle böyle bir şey yapmaz. Kimi kastettiğimi anladınız, değil mi?"

(1) Kadın işi.

Yataklı vagon kondüktörü başını sallayarak onayladı.

"Evet, mösyö, 16 numaradaki yolcuyu kastediyorsunuz. Ama katil o olamaz. O kompartımana girip çıksa görürdüm."

"Görmeyebilirdiniz. Görememiş olabilirsiniz. Neyse, bu konuyu daha sonra konuşuruz. Şimdi asıl sorun ne yapmamız gerektiği?"

Bouc, Poirot'ya baktı.

Poirot da ona baktı. Bakıştılar.

Bouc, "Evet, dostum," dedi. "Sanırım sizden ne isteyeceğimi tahmin ediyorsunuz. Sizin bu konudaki gücünüzü biliyorum. Bu soruşturmayı siz yönetin. Hayır, hayır, lütfen reddetmeyin. Bakın, bu bizim açımızdan çok ciddi bir durum. Uluslararası Yataklı Vagon Şirketi adına konuşuyorum. Yugoslav polisi geldiği zaman onların karşısına çözülmüş bir cinayetle çıkmamızın ne kadar iyi olacağını düşünün lütfen. Aksi takdirde gecikmeler, çeşitli rahatsız etmeler, bir sürü sıkıntı ve can sıkıcı durum birbirini izler. Hatta belki masum kişilerin bile başları ciddi biçimde derde girebilir. Bütün bunların olmaması için *siz* bu gizemi çözmelisiniz. Biz de, 'Bir cinayet işlendi. İşte katil de *bu*,' deriz."

"Peki ya çözemezsem?"

"*Ah, mon cher*!" Bouc'un sesi övgü doluydu. "Ününüzü biliyorum. Yöntemleriniz konusunda da biraz bilgi sahibiyim. Bu tam size göre bir olay. Tüm bu insanların geçmişlerini incelemek, içtenliklerini, doğruyu söyleyip söylemediklerini keşfetmek; bu, dünya kadar zaman ve zahmet gerektirir. Ama sizin sık sık bir olayı çözmenin en iyi yönteminin insanın arkasına yaslanıp düşünmek olduğunu söylediğinizi biliyorum. Yapın bunu. Trendeki yolcularla görüşün, cesedi inceleyin, kanıtları gözden geçirin ve sonra... Evet, evet, size güveniyorum. Size inancım tam! Ününüzün boşuna olmadığından eminim. Arkanıza yaslanın ve düşünün ve de sıklıkla sizin ağzınızdan da duyduğum gibi beyninizdeki küçük gri hücreleri çalıştırın. Katili bulacaksınız, eminim bundan." Öne doğru eğilerek saygıyla ve hayranlıkla dostuna baktı.

Poirot duygulanmıştı.

"Güveniniz ve bana olan inancınız beni çok etkiledi, sevgili dostum. Evet, sanırım bu sizin de söylediğiniz gibi çözümü çok güç bir olay olamaz. Zaten ben de dün gece... neyse şimdi bundan bahsetmek istemiyorum. Açıkçası bu olay ilgimi çekiyor. Daha yarım saat önce burada sıkışıp kaldığımızı, önümüzde sıkıntı dolu saatler olduğunu düşünüyordum. Ama şimdi sorunun çözümü kendiliğinden avucumun içine geldi."

Bay Bouc heyecanla haykırdı. "Demek kabul ediyorsunuz?"

"*C'est entendu.*(1) Siz işi bana bırakın."

"Güzel. Artık emrinizdeyiz."

"Öncelikle İstanbul-Calais vagonunun planını istiyorum. Teker teker her kompartımanda kimin kaldığı yazılı olmalı. Ayrıca yolcuların pasaportlarını ve biletlerini de görmek isterim."

"Michel size hepsini verir."

Yataklı vagon kondüktörü kompartımandan çıktı.

Poirot sordu. "Peki ya trendeki diğer yolcular?"

"Bu vagonda yalnızca Doktor Constantine ve de ben varız. Bükreş vagonunda ise yaşlı ve bacağı sakat bir adam. Kondüktör onu iyi tanıyor. Daha geride başka vagonlar da var ama onlar bizi ilgilendirmiyor. Çünkü dün akşam yemeği servisinin ardından o vagonlara geçiş kapısı kilitlendi ve bir daha da açılmadı. İstanbul-Calais vagonunun arkasında ise yalnızca vagon restoran var."

Poirot ağır ağır, "Bu durumda katili İstanbul-Calais vagonunda aramamız gerekiyor," dedi. Doktora döndü. "Sanırım siz de bunu demek istiyorsunuz?"

Doktor başını salladı. "Tren dün akşam gece yarısından yarım saat kadar sonra kar yığınına saplandı. O zamandan beri hiç kimse trenden ayrılmış olamaz."

Bouc sıkıntıyla ve ciddi bir ifadeyle, "Öyleyse katil aramızda, bu trende..." dedi.

(1) Görüldüğü gibi.

6. BÖLÜM

Bir Kadın

Poirot, "Öncelikle," dedi. "Genç Bay MacQueen'le bir iki kelime konuşmak istiyorum. Vereceği bilgiler çok işimize yarayabilir."

Bouc, "Kesinlikle," dedi. Tren şefine döndü.

"Bay MacQueen'i buraya getirir misiniz?"

Şef hemen kompartımandan çıktı.

O sırada kondüktör elinde pasaport ve biletlerle kompartımana döndü. Bouc getirilenleri aldı.

"Teşekkürler, Michel. Sanırım artık görevinizin başına dönmeniz iyi olacak. Sizin ifadenizi daha sonra da alabiliriz."

"Baş üstüne, efendim."

Michel görevli olduğu vagona gitti.

Poirot, doktora dönerek, "MacQueen'le konuştuktan sonra benimle birlikte cesedin bulunduğu kompartımana gelirsiniz, değil mi?" diye sordu.

"Elbette."

"Orada işimiz bitince de..."

Tam o sırada tren şefi yanında Hector MacQueen'le kompartımana girdi.

Bouc ayağa kalktı.

"Burası biraz sıkışık," dedi nazikçe. "Siz benim yerime geçin, Bay MacQueen. Mösyö Poirot da karşınıza oturur, tamam..."

Sonra tren şefine döndü.

"Vagon restoranı boşaltın, lütfen. Orada kim varsa kompartımanına dönmesini isteyin. Vagon restoranı Mösyö Poirot'nun çalışması için boş tutalım. Yolcularla orada konuşmayı yeğlersiniz, değil mi, *mon cher*?"

Poirot, "Evet," dedi. "Daha uygun olur."

MacQueen bu akıcı Fransızca konuşmayı anlayamamıştı. Bir Poirot'ya bakıyordu, bir Bouc'a. Sonunda o da çekinerek, ağır ağır Fransızca, "Ne var?" diye sordu. "Niçin?"

Poirot kararlı bir hareketle ona köşedeki koltuğa oturmasını işaret etti. Genç adam yerine yerleştikten sonra yeniden sordu.

"*Pourquoi...*"(1) Sonra cümlenin sonunu getiremeyerek kendi dilinde yani İngilizce olarak devam etti. "Trende neler oluyor? Bir şey mi var?"

Poirot başıyla onayladı.

"Çok doğru, bir şey oldu. Kendinizi büyük bir şoka hazırlayın, Bay MacQueen. *Patronunuz Bay Ratchett öldü.*"

MacQueen dudaklarını ıslık çalacakmış gibi büzdü. Yüzünde gözlerinin daha farklı parlaması dışında herhangi bir üzüntü ya da şok ifadesi yoktu.

"Demek sonunda işini bitirdiler," diye mırıldandı.

"Ne demek istiyorsunuz, Bay MacQueen?"

Genç adam duraksadı.

Poirot ısrarla, "Yani Bay Ratchett'in öldürülmüş olduğunu mu düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Öldürülmedi mi?" MacQueen bu kez şaşırmış görünüyordu. "Şey... evet," diye ekledi daha sonra. "Gerçekten de onun öldürülmüş olduğunu düşündüm. Yani uykusunda mı öldü? Ama o çok güçlü bir insandı, o kadar sağlıklıydı ki..."

(1) Niçin?

Bir an ne diyeceğini bilemeyerek sözlerine ara verdi.

Poirot hemen, "Hayır, hayır," dedi. "Böyle düşünmekte kesinlikle haklısınız. Bay Ratchett öldürüldü. Bıçaklanmış. Ancak ben yine de sizin niçin ilk anda onun doğal bir ölümle değil de öldürülmüş olduğunu düşündüğünüzü bilmek isterim."

MacQueen duraksadı.

"Öncelikle şunu bilmem gerekiyor. Siz kimsiniz? Bu işle ne ilginiz var?"

"Ben Uluslararası Yataklı Vagonlar Şirketi'ni temsilen buradayım." Poirot bir an için sustu, sonra ekledi. "Dedektifim. Adım Hercule Poirot."

Büyük olasılıkla karşısındakinin adını duyunca bir şekilde tepki vereceğini bekliyordu ama bunu göremedi.

MacQueen yalnızca, "Ah, evet?" dedi ve Poirot'nun açıklama yapmasını bekledi.

"Sanırım adımı duymuşsunuzdur?"

"Doğrusu pek yabancı gelmedi. Ama ben bunun ünlü bir kadın terzisinin adı olduğunu düşünüyordum."

Hercule Poirot, adamı kınayan bakışlarla süzdü.

"İnanılır gibi değil!"

"İnanılır gibi olmayan ne?"

"Hiç, hiç. Neyse, şimdi konumuza dönelim. Bana müteveffa Bay Ratchett hakkında tüm bildiklerinizi anlatmanızı istiyorum, Bay MacQueen. Onunla kan bağınız yoktu, öyle değil mi?"

"Hayır. Ben onun sekreteriyim, daha doğrusu öyleydim."

"Ne kadar zamandır onun yanında çalışıyordunuz?"

"Bir yıldan biraz daha uzun."

"Lütfen bana bildiğiniz her şeyi anlatın."

"Şey, Bay Ratchett'le bir yıl kadar önce İran'da tanıştım..."

Poirot sözünü kesti. "Orada ne yapıyordunuz?"

"Petrolle ilgili araştırmalarda bulunmak için New York'tan oraya gitmiştim. Sanırım bu konu sizi pek ilgilendirmeyecektir. Şu kadarını

bilmeniz yeterli, arkadaşlarım ve ben bu konuda düş kırıklığına uğradık. O sırada Bay Rachett de benimle aynı otelde kalıyordu. Sekreteriyle kavga etmiş, onu kovmuştu. Bana bu işi teklif etti. Ben de kabul ettim. Boştaydım ve yüksek ücretli bir iş bulduğum için sevindim."

"Peki ya sonra?"

"Sürekli yolculuk ettik. Bay Ratchett dünyayı gezip görmek istiyordu. Yabancı dil bilmemesi onun önündeki en büyük engeldi. Aslında yaptığım sekreterlikten çok tercümanlıktı ya da kuryelikti. İyi bir yaşamdı."

"Evet, şimdi de patronunuz hakkında tüm bildiklerinizi anlatmaya çalışın."

Genç adam omuz silkti. Yüzünde şaşkın bir ifade belirip kayboldu. Kafası karışmış gibiydi, nasıl toparlayacağını bilemiyordu.

"Bu hiç kolay değil."

"Tam adı neydi?"

"Samuel Edward Ratchett."

"Amerikan vatandaşı mıydı?"

"Evet."

"Amerika'nın hangi bölgesindendi?"

"Bilmiyorum."

"Peki, öyleyse bana bildiklerinizi anlatın."

"Açıkçası, Mösyö Poirot, gerçek şu ki ben Bay Ratchett hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmiyorum. Bay Ratchett kendisinden ya da Amerika'daki yaşamından hiç söz etmezdi."

"Acaba neden böyle davranıyordu?"

"Bilmiyorum. Belki de geçmişinden utanıyordu. Bazı insanlar böyledir."

"Bu açıklama sizi tatmin ediyor mu?"

"Doğrusu hayır."

"Akrabaları var mıydı?"

"Onlardan hiçbir zaman söz etmedi."

Poirot ısrarını sürdürdü.

"Yine de bu konuda *bazı* varsayımlarınız olduğunu düşünüyorum, Bay MacQueen."

"Şey, var aslında. Bence Ratchett, onun gerçek ismi değildi. Sanırım Amerika'dan, birinden ya da bir şeyden kaçmak için ayrılmıştı. Ve Bay Ratchett bunda başarılı da olmuştu; en azından birkaç hafta öncesine kadar."

"Peki sonra?"

"Sonra mektuplar gelmeye başladı. Tehdit mektupları."

"Onları gördünüz mü?"

"Evet. Mektup trafiğini yönetmek benim görevimdi. İlk mektup on beş gün önce geldi."

"O mektuplar ortadan kaldırıldı mı?"

"Hayır. Dosyamda hâlâ birkaç mektup olduğunu sanıyorum. Mektuplardan birini Bay Ratchett öfkeyle yırtmıştı. Onları getireyim mi?"

"Lütfen, çok iyi olur."

MacQueen kompartımandan çıkıp birkaç dakika sonra üzeri yazılı, oldukça kirli iki kâğıtla döndü.

İlk mektup aynen şöyleydi:

> *"Bize kazık atıp kaçabileceğini mi sandın? Bu mümkün değil. Seni ENSELEYECEĞİZ Ratchett, kesinlikle ENSELEYECEĞİZ!"*

Mektubun altında imza yoktu.

Poirot yorum yapmadı. Yalnızca kaşlarını çattı. Sonra ikinci mektubu aldı.

> *"Seni TEMİZLEYECEĞİZ, Ratchett. Hem de çok yakında. Göreceksin, er geç seni ENSELEYECEĞİZ."*

Poirot mektubu bıraktı. "Aynı ifade. Yazı için aynı şey söylenemez."

MacQueen ona şaşkınlıkla baktı.

Poirot nazikçe, "Bunu siz fark edemezsiniz," dedi. "Bunu anlamak için buna alışkın bir göz gerekir. Bu mektubu bir tek kişi yazmamış, Bay MacQueen. Yazan iki kişi hatta ikiden de fazla. Her biri mektuplardaki bir kelimenin bir harfini yazmış. Ayrıca mektup matbaa harfleriyle yazılmış. Tabii bu da yazının kime ait olduğunu saptamayı zorlaştırıyor."

Bir an sustu, sonra ekledi. "Bay Ratchett'in benden yardım istediğini biliyor muydunuz, Bay MacQueen?"

"*Sizden mi*?"

Genç adamın sesindeki şaşkın tını Poirot'nun adamın durumu bilmediğinden emin olmasını sağlamıştı.

"Evet," dedi. "Bay Ratchett endişeliydi. Bay MacQueen, Bay Ratchett'in ilk mektubu aldığı zaman nasıl davrandığını söyleyebilir misiniz bana?"

MacQueen duraksadı.

"Bunu söylemek zor. O... o... her zamanki sakin tavrıyla gülüp kenara koydu. Ama ben..." Genç adam hafifçe ürperdi. "O sessizliğin altında çok başka şeyler gizliymiş gibi bir hisse kapıldım."

Poirot onaylarcasına başını salladı. Ardından da hiç beklenmedik bir şey sordu.

"Bay MacQueen, bana dürüstçe tam olarak patronunuz hakkında ne düşündüğünüzü söyler misiniz? Onu sever miydiniz?"

Hector MacQueen yanıt vermeden önce bir iki dakika düşündü. Daha sonra, "Hayır, sevmezdim," dedi.

"Neden?"

"Bunu tam olarak söyleyemeyeceğim. Bana karşı davranışları her zaman nazikti." Genç adam sustu, düşündü ve neden sonra ekledi. "Size gerçeği söyleyeceğim, Mösyö Poirot. Ondan hoşlanmıyor, hatta nefret ediyordum. Ona güvenemiyordum. Onun acımasız ve tehlikeli bir adam

olduğundan emindim. Ama itiraf etmeliyim ki bu düşüncelerimin hiçbir geçerli gerekçesi de yoktu."

"Teşekkür ederim, Bay MacQueen. Bir soru daha. Bay Ratchett'i en son ne zaman gördünüz sağ olarak?"

"Dün akşam..." Bir an düşündü. "Sanırım on sularında. Bir şeyler almak için kompartımanına gitmiştim."

"Ne gibi?"

"Bazı dosyalar ve İran'da satın aldığı birkaç antika çanak çömlek. Gönderilenlerle satın aldığı aynı şeyler değildi. Bu konuda satıcı ile aramızda uzun, can sıkıcı yazışmalar oldu."

"Demek Bay Ratchett'i en son o sırada sağ olarak gördünüz?"

"Evet, sanırım öyle."

"Peki, Bay Ratchett'in son tehdit mektubunu ne zaman aldığını biliyor musunuz?"

"İstanbul'dan ayrıldığımız günün sabahı."

"Size bir soru daha sormam gerekiyor, Bay MacQueen. Patronunuzla aranız nasıldı?"

Birden genç adamın gözleri parladı.

"Bu soru karşısında paniklemem, tüylerimin ürpermesi gerekirdi, değil mi? Size bir bestseller'dan bir cümleyle yanıt vermek isterim. 'Benden bir şey çıkmaz, çünkü suçsuzum.' Aslına bakarsanız Ratchett'le aramız çok iyiydi."

"Bay MacQueen, acaba bana tam adınızı ve Amerika'daki adresinizi verebilir miydiniz?"

Genç adam adının Hector Willard MacQueen olduğunu söyledi ve New York'taki adresini verdi.

Poirot yeniden arkasındaki yastıklara yaslandı.

"Şimdilik hepsi bu kadar, Bay MacQueen. Bay Ratchett'in öldüğünü kısa bir süre kimseye söylemezseniz çok sevinirim."

"Ratchett'in uşağı Masterman'a söylemek gerekebilir."

Poirot soğuk bir edayla, "Sanırım o zaten biliyordur," dedi. "Bu arada onun da çenesini tutmasını sağlamaya çalışın."

"Bu o kadar da zor olmasa gerek. O bir İngiliz ve kendi deyişiyle görevinin 'bildiğini kendine saklamak' olduğunu düşünüyor. Amerikalıları aşağılar, diğer milletlerden olanlarla ise hiç ilgilenmez."

"Teşekkür ederim, Bay MacQueen."

Amerikalı, kompartımandan çıktı.

Bouc onun ardından hemen, "Evet, Poirot?" diye sordu. "Bu genç adamın söylediklerine inandınız mı?"

"Dürüst ve açık sözlü bir insana benziyor. Bu olayla bir şekilde bir bağlantısı olsaydı, patronuna çok bağlı, onu seven biriymiş gibi davranmayı yeğlerdi. Bay Ratchett benim hizmetlerimden yararlanmak istediğini ve bunu başaramadığını ona söylememiş ama bunun kuşku uyandıracak bir durum olmadığı kanısındayım. Bence Bay Ratchett gerekmedikçe özelini kimseye açmayan, ağzı sıkı bir adammış."

Bouc neşeyle, "Öyleyse hiç olmazsa bir kişinin cinayetle ilgisi olmadığını söyleyebiliyorsunuz," dedi.

Poirot ona sitemle baktı.

"Ben en son dakikaya kadar herkesten kuşkulanırım. Ancak yine de MacQueen gibi ağırbaşlı ve sağduyulu birinin kendini kaybederek kurbanını on iki ya da on dört yerinden bıçakladığını düşünemiyorum. Bu onun psikolojisiyle uyuşmuyor, hiç uyuşmuyor."

Bouc düşünceli düşünceli mırıldandı. "Evet, bu doğru. Bu daha çok çılgınca bir kin yüzünden gözü dönmüş birinin işleyebileceği bir cinayete benziyor... Daha çok Latin karakterine uygun bir şey gibi. Ya da katil, tren şefi dostumuzun da ısrarla belirttiği gibi intikam peşinde koşan bir kadın."

7. BÖLÜM

Ceset

Poirot peşinde Doktor Constantine ile diğer vagona geçip öldürülen adamın kompartımanına gitti. Kondüktör kilitli kapıyı onlar için kendi anahtarıyla açtı.

İki adam içeri girdiler. Poirot doktora dönerek, "Bu kompartımanda bir şeye dokunuldu mu ya da bir değişiklik yapıldı mı?" diye sordu.

"Hayır, hayır, hiçbir şeye dokunulmadı. Cesedi muayene ederken onu kımıldatmamak konusunda çok dikkatli hareket ettim."

Poirot bunu onayladığını belirtircesine başını salladı. Sonra da etrafına bakındı.

Odada ilk hissedilen insanın kemiklerini donduran o müthiş soğuktu. Pencere mümkün olduğu kadar aşağıya indirilmiş ve storlar açılmıştı.

Poirot mırıldandı. "Bırrr..."

Diğer adam ona hak verdiğini belirtircesine gülümsedi.

"Kapatmak istemedim."

Poirot pencereyi dikkatle inceledi.

"Haklısınız," dedi. "Hiç kimse vagondan bu yolla ayrılmış olamaz. Herhalde pencereyi öyle düşünülmesi için özellikle açık bıraktılar, ama kar katilin bu amacının gerçekleşmesini önledi."

Sonra çerçeveyi dikkatle inceledi. Cebinden küçük bir kutu çıkartarak pencerenin pervazına biraz toz püskürttü.

"Parmak izi yok. Bu da çerçevenin silinmiş olduğu anlamına geliyor. Hoş, parmak izi olsaydı da pek bir şey öğrenemezdik. Çünkü o parmak izleri büyük olasılıkla Bay Ratchett'e, uşağı Masterman'a ya da kondüktöre ait olacaktı. Son zamanlarda katiller artık böyle hatalar yapmıyorlar." Sonra ekledi. "Durum bu olduğuna göre artık pencereyi kapatabiliriz. Burası soğuk hava deposundan farksız."

Dediğini yaptı ve sonra da ilk kez dikkatini yatakta hareketsiz yatan adama yöneltti.

Ratchett sırtüstü yatıyordu. Pasa benzeyen lekelerle dolu olan pijamasının üstü açılarak geriye itilmişti.

Doktor, "Yaraları incelemem gerekiyordu," diye açıkladı.

Poirot başıyla anladığını belirttikten sonra cesedin üzerine eğildi. Yeniden doğrulduğunda hafifçe yüzünü ekşitmişti.

"Bu hiç hoş değil. Biri burada durmuş ve onu tekrar tekrar bıçaklamış. Cesette tam olarak kaç yara var?"

"Ben on iki saydım. Bunlardan bir ikisi çizik sayılabilecek kadar hafif. Diğer yandan en az üçü ölüme neden olabilecek nitelikte."

Doktorun ses tonundaki bir şey Poirot'un dikkatini çekmişti. Hızla ona döndü. Ufak tefek Yunanlı gözlerini cesede dikmiş, kaşlarını şaşkınlıkla çatmıştı.

Poirot yavaşça, "Sizi rahatsız eden bir şey var, öyle değil mi sevgili dostum?" diye sordu. "Haydi söyleyin. Size tuhaf gelen, sizi şaşırtan bir şey mi var?"

"Haklısınız var."

"Peki, bu ne?"

"Şu iki yarayı görüyor musunuz? Şunu ve bunu..." Doktor eliyle yaraları işaret etti. "Bunlar derin yaralar. Her ikisinde de ana kan damarları kesilmiş olmalı. Ama buna rağmen yaraların ağzı açık değil. Beklendiği şekilde kanamamışlar."

"Bu ne anlama geliyor?"

"Adam zaten ölüymüş, bu yaralar açılmadan kısa bir süre önce ölmüş. Ama tabii bu çok saçma."

Poirot düşünceli düşünceli, "Öyle görünüyor," dedi. "Tabii katil işini tam anlamıyla tamamladığından emin olmak isteyip, geri dönmediyse. Ama bu da çok saçma! Başka bir şey var mı?"

"Şey, bir şey daha var."

"Ne?"

"Şu yarayı görüyor musunuz? Sağ kolun altındakini, sağ omuzun yakınındakini. Şu kalemimi alın. Böyle bir darbe indirebilir misiniz?"

Poirot elini kaldırdı. "*Précisément*! Anlıyorum. *Sağ* elle böyle bir darbe indirmek çok zor hatta olanaksız. İnsanın böyle bir yara açabilmek için darbeyi elinin tersiyle indirmiş olması gerekiyor. Ama eğer *sol* el kullanıldıysa..."

"Evet, doğru Mösyö Poirot. O darbenin *sol* elle indirildiği kesin gibi."

"Bu da katilimizin solak olduğu anlamına geliyor, öyle mi? Hayır. Durum bundan çok daha karmaşık, öyle değil mi?"

"Gerçekten öyle. Mösyö Poirot, aynen dediğiniz gibi. Bu yaraların büyük bir kısmının sağ elini kullanan biri tarafından açıldığı kesin."

"İki kişi." Poirot mırıldandı. "Yine iki kişi." Sonra birden sordu. "Işık yanıyor muydu?"

"Bir şey söylemek çok zor. Elektrik her sabah onda kondüktör tarafından kesiliyor."

Poirot, "Elektrik düğmesinin durumundan anlayabiliriz," dedi.

Tepedeki ışığın düğmesini inceledi sonra da yatağın başucundaki katlanabilir lambayı. Tepedeki ışık söndürülmüştü. Yatağın başucundaki lamba ise kapatılmıştı.

"*Eh bien*," diye mırıldandı Poirot düşünceli düşünceli. "Anlaşılan o ki iki katille karşı karşıyayız. Büyük Shakespeare olsa onları Birinci

Katil ve İkinci Katil olarak tanımlardı. Birinci Katil kurbanını bıçakladı ve ışığı söndürerek kompartımandan çıktı. İkinci Katil karanlıkta geldi. Kurbanın ölmüş olduğunun farkında değildi. Ölüyü en az iki kez de o bıçakladı. *Que pensez vous de ça?"*[1]

Doktor heyecanla, "Harika!" diye bağırdı.

Poirot'nun gözleri parlıyordu.

"Öyle mi düşünüyorsunuz? Buna sevindim. Bana saçma gelmişti."

"Bu başka nasıl açıklanabilir?"

"Ben de kendi kendime bunu soruyorum. Bu yalnızca bir rastlantı mı? Yoksa bu işe iki kişinin karışmış olduğunu gösterecek kanıtlar var mı?"

"Sanırım var. Daha önce de söylediğim gibi bazı yaralar hafif. Bıçağı saplayan kimsenin yeterli gücü ya da isteği olmadığını gösteriyor. Ama bu ve şu..." Yine yaraları işaret etti. "Bu darbeleri indiren insanın çok güçlü olması gerekir. Kası delip geçmiş."

"Sizce bunu yapan bir erkek mi?"

"Büyük olasılıkla."

"Bu yaraları bir kadın açmış olamaz mı?"

"Genç, güçlü, atletik yapılı bir kadın bu darbeleri indirmiş olabilir ama çok şiddetli bir duygunun etkisindeyken. Ama bana sorarsanız bu pek olası değil."

Poirot bir iki dakika konuşmadı.

Doktor endişeyle sordu. "Ne demek istediğimi anlatabildim mi?"

Poirot, "Çok iyi anlattınız," dedi. "Durum giderek muhteşem bir şekilde berraklaşmaya başlıyor! Katilimiz çok güçlü ama bir yandan da son derece de güçsüz bir erkek... bir kadın... sağ elini kullanan biri... solak. Ah! *C'est rigolo, tout ça!"*[2]

Sonra birden öfkeyle bağırdı.

(1) Bu konuda ne düşünüyorsunuz?
(2) Her şey komik.

"Ya kurban? Bütün bunların arasında o ne yapıyor? Bağırıyor mu? Katille boğuşuyor mu? Kendini savunuyor mu?"

Poirot elini yastığın altına sokarak Ratchett'in bir gün önce gösterdiği tabancayı çıkardı.

"Gördüğünüz gibi tabanca dolu."

Etraflarına bakındılar. Ratchett'in o gün giymiş olduğu giysiler duvardaki çengellere asılmıştı. Lavabonun bulunduğu küçük tuvalet masasının üstünde su dolu bir bardağa konulmuş takma dişler, başka bir boş bardak, bir şişe maden suyu, büyük bir cep şişesi, içinde bir sigara izmariti, yanık kâğıtlar ve iki kibrit bulunan bir kül tablası vardı. Doktor boş bardağı alarak kokladı.

"İşte kurbanın hareketsizliğinin nedeni."

"İlaç mı içirilmiş?"

"Evet."

Poirot başını salladı. Sonra yanmış iki kibriti alıp dikkatle inceledi.

Küçük doktor merakla sordu.

"Bir ipucu mu buldunuz?"

Poirot, "Bu iki kibrit birbirinden farklı," dedi. "Biri diğerinden daha yassı. Görüyor musunuz?"

Doktor, "Yassıları trende veriyorlar," diyerek başını salladı. "Kâğıt ambalajların içinde."

Poirot, Ratchett'in giysilerinin ceplerini yokladı. Bir kibrit kutusu buldu ve yanık kibritlerle karşılaştırdı.

"Yuvarlak olanı Bay Ratchett'e ait. Bakalım o yassılardan da var mıymış onda?"

Ama aramaları sonuç vermedi, başka kibrit bulamadı.

Poirot gözleriyle kompartımanı taradı. Gözleri bir kuşunkiler kadar keskin ve parlaktı. Onun bakışlarından hiçbir şeyin kaçamayacağı hemen seziliyordu.

Sonra birden hafifçe haykırarak eğildi ve yerden bir şey aldı. Dört köşe, ince pamukludan, küçük, zarif bir mendildi bu.

Doktor, "Tren şefi haklıymış," dedi. "Bu işe bir kadın da karışmış."

Poirot homurdandı.

"Ve büyük olasılıkla da kadın işimizi kolaylaştırmak için geride mendilini bırakmış. Tıpkı kitaplarda ya da filmlerde olduğu gibi, üstelik işimizi daha da kolaylaştırmak için armalı bir mendil seçmiş!"

Doktor heyecanla haykırdı.

"Bizim açımızdan ne büyük şans!"

"Öyle, değil mi?"

Poirot'nun alaycı ses tonu doktoru şaşırtmıştı.

Ancak açıklama istemesine fırsat kalmadan Poirot bir kez daha yere eğildi. Bu kez doğrulduğunda elinde pipo temizlemekte kullanılan tellerden vardı.

Doktor, "Belki bu Bay Ratchett'indir," dedi.

"Ratchett'in cebinde pipo yoktu, ayrıca tütün ya da tütün kesesi de."

"Öyleyse o da bir kanıt."

"Ah, kesinlikle. Ve yine son derece uygun bir şekilde yere düşürülmüş. Ama bu kez bir erkeği işaret eden bir kanıt. Hiç kimse bu olayda kanıt yokluğundan söz edemez. Tam aksine kanıt bolluğu var. Bu arada, cinayet silahını, yani bıçağı ne yaptınız?"

"Bıçak yoktu. Katil alıp götürmüş olmalı."

Poirot düşünceli düşünceli mırıldandı.

"Neden acaba?"

"Hah!"

Doktor dikkatle cesedin ceplerini usulca yokluyordu.

"O sırada bunu atlamışım. Hemen pijama ceketinin düğmelerini çözüp çabucak açtım ve geriye ittim."

Pijamanın göğüs cebinden altın bir saat çıkardı. Saat iyice ezilmiş, tam biri çeyrek geçe durmuştu.

Constantine heyecanla bağırdı.

"Görüyorsunuz işte! Bu saat bize cinayet saatini gösteriyor. Benim hesaplamalarımla da uyumlu. Ratchett'in gece yarısıyla sabahın ikisi

arasında ölmüş olması gerektiğini söylemiştim. Gerçi böyle durumlarda ölüm saatini tam olarak saptamak güçtür ama cinayetin yaklaşık olarak bir sularında olduğunu öngörmüştüm. İşte bu saat de tahminimi doğruluyor. Biri çeyrek geçe durmuş. Cinayet saati bu."

"Olabilir tabii. Evet, evet, olabilir."

Doktor, Poirot'yu kuşkulu bakışlarla süzdü.

"Affedersiniz ama Mösyö Poirot, ben sizi hiç anlayamıyorum."

Poirot, "Ben de kendimi anlayamıyorum," dedi. "Hiçbir şeyi anlayamıyorum. Ve bu da beni endişelendiriyor."

İç çekerek masanın üzerine eğildi ve kül tablasındaki yanık kâğıtları incelemeye başladı. Bu arada kendi kendine mırıldanıyordu.

"Şu anda tek ihtiyacım eski moda bir kadın şapkası kutusu."

Doktor Constantine bu sözlere ne anlam vermesi gerektiğini bilemiyordu. Zaten Poirot da ona soru sorması için fırsat vermedi. Kapıyı açtı ve kondüktörü çağırdı.

Adam koşarak geldi.

"Bu vagonda kaç kadın var?"

Kondüktör parmaklarıyla saydı.

"Bir, iki, üç... altı, mösyö. Yaşlı Amerikalı hanımefendi, İsveçli hanım, genç İngiliz hanımefendi, Kontes Andrenyi, Prenses Draggomiroff ve hizmetçisi."

Poirot düşündü.

"Bunların hepsinin şapka kutuları var, değil mi?"

"Evet, mösyö."

"O zaman bana –bir düşüneyim– İsveçli hanımla, yaşlı hanımefendinin hizmetçisinin şapka kutularını getirin, lütfen. O ikisi tek umudum. Onlara bunun gümrük düzenlemesi olduğunu söylersiniz ya da aklınıza gelen herhangi bir gerekçe uydurun."

"Sorun değil mösyö. Hanımefendilerin ikisi de şu an için kompartımanlarında değiller."

"O zaman acele edin."

Kondüktör kompartımandan çıktı. Döndüğünde elinde iki şapka kutusu vardı. Poirot, hizmetçinin şapka kutusunu açtı ve kenara itti. Sonra İsveçli kadının şapka kutusunu açtı ve sevinçle haykırdı. Şapkaları özenle dışarı aldı. Şapkaları korumak üzere yapılmış tümsek şeklindeki tel kafesler ortaya çıktı.

"Ah, ihtiyacımız olan tam olarak bu işte. Yaklaşık on beş yıl önce şapka kutuları hep bu şekilde yapılırlardı. Şapkayı şapka iğnesiyle bu tel kafeslere tuttururdunuz."

Bunları söylerken özenle tel kafeslerden ikisini aldı. Sonra şapka kutusunu yeniden yerleştirdi ve iki kutuyu da ait oldukları yere geri götürmesi için kondüktöre verdi.

Kapı bir kez daha kapandıktan sonra doktora döndü.

"Bakın doktor, sevgili dostum, ben asla bu işin uzmanlarının izledikleri süreçlere bel bağlayan biri değilim. Benim aradığım parmak izleri ya da sigara külleri değil. Beni ilgilendiren işin psikolojisi. Ama bu işte biraz bilimden destek almam gerektiğini hissediyorum. Bu kompartıman ipucu dolu, ama bu ipuçlarının gerçek olduğundan, düzmece olmadığından emin olabilir miyim? Hayır."

"Sizi tam olarak anlayamıyorum, Mösyö Poirot."

"Size bunu bir örnekle açıklamaya çalışayım. Bir kadın mendili bulduk. Bunu düşüren bir kadın mıydı? Yoksa bir erkek, bu cinayeti işleyen bir erkek, 'Bunun bir kadın cinayeti olarak görünmesini sağlamalıyım,' diye mi düşündü? 'Düşmanımı birçok kez bıçaklarım, yaralardan bazılarının hafif hatta çizik şeklinde olmasına dikkat ederim ve bulunacak şekilde bu mendili düşürürüm.' Bu bir olasılık. Tabii bir diğer olasılık daha var. Katil bir kadın ve pipo temizleyicisini özellikle, katilin erkek sanılması için düşürdü. Ya da ciddi bir biçimde iki kişinin –bir kadın ve bir erkek– bu cinayete karışmış olduklarını ve her birinin geride dikkatsizlikten kimliklerini ortaya çıkaracak bir ipucu bıraktığını mı düşünelim? Bu kadar rastlantı biraz fazla, öyle değil mi?"

"İyi de bütün bunların şapka kutusuyla ne ilgisi var?" Doktor hâlâ şaşkındı.

"Ah! Ona da geleceğim. Dediğim gibi, bu kanıtlar, saatin tam biri çeyrek geçe durması, mendil, pipo temizleyici, bunlar gerçek de olabilir, düzmece de. Bunu şu an için söyleyemem. Ama *bir kanıt* var ki ona güveniyorum, düzmece *olamaz*. Tabii yine de yanılıyor olabilirim. Bu yassı kibriti kastediyorum, mösyö. *Bu kibriti Bay Ratchett'in değil, katilin kullanmış olduğunu sanıyorum.* Bu suç delili olabilecek bir kâğıdı yakmakta kullanılmış. Büyük olasılıkla bir not. Eğer öyleyse bu notta bir şey vardı, bir yanlış, bir hata, saldırganı ele verecek bir ipucu. İşte ben de her neyse bunu yeniden ortaya çıkarmaya çaba harcıyorum."

Kompartımandan çıktı. Döndüğünde elinde küçük bir ispirto ocağı ve birkaç saç firketesi vardı.

Firketeleri kastederek, "Bunları bıyıklarımı kıvırmakta kullanıyorum," dedi.

Doktor onu büyük bir ilgiyle izliyordu. Poirot iki tel kafesin üstlerini özenle düzleştirdi, yanık kâğıt parçalarından birini bunun üzerine yerleştirdi. Sonra diğer kafesi de onun üstüne koydu. Her iki parçayı firketelerle tutarak, yakmış olduğu ispirto ocağının üzerine yerleştirdi.

"Geçici bir çözüm ama işimize yarayacağını umarım," dedi omzunun üstünden arkaya bakarak.

Doktor süreci dikkatle izliyordu. Metal kızmaya başladı. Birden kâğıdın üzerinde belli belirsiz harfler belirdi. Ağır ağır sözcükler şekillendi. Ateşten sözcükler.

Kâğıt parçası çok küçüktü. Üzerinde yalnızca üç sözcük ve bir sözcüğün de yarısı vardı.

"Küçük Daisy Armstrong'u hatır..."

Poirot haykırdı. "Ah!"

Doktor, "Bunun sizce bir anlamı mı var?" diye sordu.

Poirot'nun gözleri parlıyordu. Firketeleri dikkatle masaya bıraktı.

"Evet," dedi. "*Artık ölen adamın gerçek adını biliyorum. Onun Amerika'dan neden kaçtığını da.*"

"Adı ne?"

"Casetti."

"Casetti!" Doktor Constantine kaşlarını çattı. "Bu ismi duyduğumu sanıyorum. Birkaç yıl önce ama anımsayamıyorum... Amerika'da geçen bir olayla mı ilgiliydi, öyle mi?"

Poirot, "Evet," dedi. "Amerika'daki bir olay."

Başka bir açıklama yapmak gibi bir niyetinin olmadığı anlaşılıyordu. Etrafına bakınarak ekledi. "Bunu daha sonra konuşuruz. Öncelikle burada görmemiz gereken her şeyi gördüğümüzden emin olmalıyız."

Ratchett'in giysilerinin ceplerini yeniden ve hızla araştırdı ama ilgisini çekecek bir şey bulamadı. Bitişikteki kompartımana açılan ara kapıyı yokladı. Kapı diğer taraftan sürgülenmişti. Doktor Constantine, "Anlayamadığım bir şey var," dedi. "Eğer pencereden kaçmadıysa –bu ara kapı öbür taraftan sürgülü, koridora açılan kapı ise hem kilitli hem de zinciri takılı olduğuna göre– katil bu kompartımandan nasıl çıktı?"

"Sihirbazların gösterilerinde elleri ayakları bağlı biri bir dolaba kapatılıp sonra da ortadan kaybolduğu zaman seyirciler de aynı şeyi söylerler."

"Yani..."

Poirot açıkladı. "Katil pencereden kaçtığına inanmamızı istiyorduysa, diğer iki çıkışın kullanılmasının olanaksız görünmesini ayarlamasından daha doğal bir şey olabilir mi? Aynen dolaba girip kaybolan insan gibi bu da bir numara. Bu numaranın nasıl yapıldığını bulmak ise bizim işimiz."

Ara kapıyı kilitledi.

"Bayan Hubbard'ın kızına cinayeti ayrıntılarıyla yazmak için buraya girmeye kalkmasına karşı bir önlem."

Yeniden etrafına bakındı.

"Artık burada yapabileceğimiz başka bir şey yok. Mösyö Bouc'un yanına gidelim."

8. BÖLÜM

Armstrong'ların Çocuğunun Kaçırılması Olayı

Mösyö Bouc'u omletini bitirirken buldular.

Mösyö Bouc, "Önce vagon restoranda öğle yemeği servisinin yapılmasını uygun buldum," diye açıkladı. "Hemen sonra burası boşaltılır, temizlenir ve Mösyö Poirot da yolcuları rahatça sorguya çeker. Bu arada bizim için de buraya yemek getirmelerini söyledim."

Poirot, "Çok iyi fikir," dedi.

Ancak iki adam da aç değildi. Yemeklerini çabucak yediler. Mösyö Bouc kahvelerini yudumlamaya başlayana dek hepsinin akıllarını meşgul eden konuya girmedi.

Mösyö Bouc, *"Eh bien*?" dedi.

Poirot, "*Eh bien*! Kurbanın kimliğini ortaya çıkarmayı başardım. Onun Amerika'dan neden ayrılmak zorunda kaldığını da biliyorum," dedi.

"Kimmiş?"

"Armstrong'ların küçük çocuğuyla ilgili gazete haberlerini anımsıyor musunuz? İşte küçük Daisy Armstrong'u öldüren bu adamdı. Casetti."

"Şimdi anımsadım. Korkunç bir olaydı. Gerçi ayrıntılarını anımsamıyorum ama..."

"Albay Armstrong İngilizdi. Bir melez. Yarı Amerikalıydı, annesi ünlü Wall Street milyoneri W.K. Van der Halt'ın kızıydı. Albay Armstrong zamanının en ünlü trajedi oyuncusu Linda Arden'in kızıyla evliydi. Amerika'da yaşıyorlardı. Bir çocukları vardı, adeta taptıkları küçük bir kız çocuğu. Çocuk üç yaşındayken kaçırıldı. Kaçıranlar çocuğu geri vermek için akıl almayacak kadar büyük bir para istediler. Bunu izleyen karmaşık olayları anlatarak sizi sıkmak istemiyorum. Sonuçta çocuğun annesiyle babası iki yüz bin dolar gibi çok büyük bir meblağı ödediler. Ve bunun ardından da küçük çocuğun ölüsü bulundu. Üstelik çocuk öleli en az on beş gün olmuştu. Halkın öfkesi patlama noktasına geldi. Ama felaket bu kadarla kalmadı.

O sırada Bayan Armstrong çocuk bekliyordu. Daisy'nin ölü olarak bulunmasının şokuyla erken doğum yaptı ve çocuk ölü doğdu. Üstelik bu doğum sırasında Bayan Armstrong da öldü. Kederli kocası ise kendi tabancasıyla intihar etti."

Bouc, "*Mon Dieu!*"[1] dedi. "Ne trajedi! Şimdi anımsadım. Yanılmıyorsam o sırada ölen biri daha vardı."

"Evet, Fransız ya da İsveçli bir çocuk bakıcısı. Polis onun bu olayla ilgisi olduğundan emindi. Kız asla böyle bir şey olmadığını söyledi, ağlayıp sızlandı ama kimse ona inanmadı. Sonuçta zavallı kız çaresizlikten kendini pencereden attı. Bir süre sonra da onun olayla hiçbir ilgisinn olmadığı ortaya çıktı."

Bouc, "Düşüncesi bile korkunç," diye mırıldandı.

"Altı ay kadar sonra bu Casetti denilen adam yakalandı. Çocuğu kaçıran gangster çetesinin başıydı. Geçmişte de aynı yöntemi uygulamışlardı. Polisin izlerini bulacağını anlayınca kaçırdıklarını öldürüp cesedi gömüyor, cinayet ortaya çıkıncaya kadar da mümkün olduğu kadar çok para sızdırıyorlardı."

"Şunu belirtmek isterim ki suçlu gerçekten Casetti'ydi. Ancak bu şekilde toparladığı büyük servet ve bazı kimseler hakkında bildiği sır-

(1) Tanrım!

lar sayesinde ceza almadan kurtuldu. Yasadaki boşluklar kullanılarak beraat etmesi sağlandı. Bir yolunu bulup kaçmayı başaramasaydı halk tarafından linç edilecekti, çünkü kamuoyunun gözünde suçluydu. Şimdi olanları daha iyi anlıyorum. Casetti adını değiştirerek Amerika'dan ayrıldı. O günden beri de işi gücü olmayan bir zengin pozunda dünyayı dolaşıyordu."

"Ah! *Quel animal!*[1] İğrenç hayvan!" Bouc'un sesi öfke ve tiksinti doluydu. "Öldüğü için üzülmüyorum. Hiç üzülmüyorum."

"Bu konuda size hak veriyorum."

"*Tout de meme*,[2] ancak yine de Doğu Ekspresi'nde olmamalıydı bu olay. Onca yer varken."

Poirot hafifçe gülümsedi. Bay Bouc'un olaydan çok etkilenmiş olduğunu anlıyordu.

"Şimdi kendi kendimize şu soruyu sormamız gerekiyor," dedi. "Bu cinayet Casetti'nin geçmişte kalleşlik ettiği rakip bir gangster çetesinin işi mi? Yoksa intikam amaçlı bir cinayet mi?"

Yanık kâğıtta keşfettiği o birkaç sözcüğü açıkladı.

"Eğer yanılmıyorsam o mektubu katil yaktı. Neden? Çünkü mektupta Armstrong adı geçiyordu ve bu cinayeti aydınlatacak önemli bir kanıt olabilirdi."

"Armstrong ailesinden yaşayanlar var mı?"

"Ne yazık ki bilmiyorum. Ama sanırım gazeteler Bay Armstrong'un küçük bir kız kardeşi olduğundan söz etmişlerdi."

Poirot, Bouc'a, Doktor Constantine'le buldukları ipuçlarını açıklamayı sürdürdü. Kırık saatin adı geçince Mösyö Bouc'un gözleri parladı!

"Böylece cinayetin tam saati anlaşılmış oluyor."

"Evet. Bu çok açık."

Poirot'nun ses tonundaki tuhaflık diğer iki adamın ona merakla bakmalarına neden oldu.

(1) Ne hayvanlık bu!
(2) Ne olursa olsun.

Bouc, "Sanırım siz de Ratchett'in bire yirmi kala kondüktörle konuştuğunu duyduğunu söylemiştiniz?" dedi.

Poirot o gece olanları anlattı.

Bouc, "Neyse," dedi. "En azından bu Casetti'nin –ya da Ratchett' in ki, ben ondan hâlâ böyle söz etmeyi yeğliyorum– bire yirmi kala yaşıyor olduğunu kanıtlıyor."

Poirot, "Tam olarak bire yirmi üç kala," dedi.

"Peki, tam olarak 00.37'de Bay Ratchett henüz hayattaydı. Bunu biliyor olmamız da önemli."

Poirot yanıt vermedi. Düşüncelere dalmış, önüne bakıyordu.

O anda kapı tıklatıldı ve restoran görevlisi geldi.

"Vagon restoran hazır, mösyö."

Bouc ayağa kalktı. "Artık oraya geçelim."

Doktor Constantine, "Ben de size eşlik edeyim mi?" diye sordu.

"Elbette doktor. Tabii eğer Mösyö Poirot için bir sakıncası yoksa."

"Kesinlikle, kesinlikle yok," dedi Poirot telaşla.

"*Aprés vous monsieur*", "*Mais non, aprés vous*",[1] gibi karşılıklı nezaket sözcüklerinin ardından kompartımandan ayrıldılar.

(1) Siz buyurun. Hayır, siz buyurun.

İKİNCİ KISIM

Kanıtlar

1. BÖLÜM

Yataklı Vagon Kondüktörünün Tanık Oldukları

Vagon restoran hazırdı.

Poirot'yla Mösyö Bouc masanın aynı tarafında oturuyorlardı. Doktor ise karşı tarafta. Masanın üzerinde, Poirot'nun tam önünde İstanbul-Calais vagonunun planı vardı. Yolcuların adları planın üzerine kırmızı mürekkeple yazılmıştı. Bir yanda da yığın halinde pasaportlar ve biletler duruyordu. Bunların dışında masanın üzerinde kâğıtlar, mürekkep, dolmakalemler ve kurşunkalemler vardı.

Poirot, "Kusursuz," dedi. "Artık beklemeden Soruşturma Kurulu'nu faaliyete geçirebiliriz. Bence en doğrusu öncelikle yataklı vagon kondüktörünün tanıklığını istememiz olacak. Sanırım onun hakkında bilginiz vardır. Karakteri? Nasıl bir insan? Sözüne güvenilir mi?"

"Kesinlikle eminim bundan. Pierre Michel on beş yıldan daha uzun bir süreden beri bizim şirkette çalışıyor. Fransız vatandaşı, Calais yakınlarında bir yerde yaşıyor. Son derece dürüst ve saygın bir adamdır. Ancak pek zeki sayılmaz."

Poirot anladığını belirtircesine başını salladı.

"Güzel, şimdi onunla görüşelim."

Pierre Michel biraz toparlanmıştı ama hâlâ son derece gergindi.

"Korkunç bir olay bu. Mösyönün benim katil olma olasılığım olduğunu düşünmediğini umarım," dedi endişeyle. Korkuyla bir Poirot'ya bir Mösyö Bouc'a bakıyordu.

Poirot adamın korkularını giderdikten sonra sorgulamaya geçti. Önce Michel'in adını, şirketteki ve ardından da bu hattaki görev süresini sordu. Gerçi bunları zaten biliyordu ama bu rutin sorular adamın biraz olsun rahatlamasını sağladı.

"Evet, şimdi de o geceye gelelim," dedi Poirot adamın sakinleştiğini görünce. "Dün gece Bay Ratchett kaçta yattı?"

"Akşam yemeğinden hemen sonra, mösyö. Yani Belgrad'dan ayrılmadan hemen önce. Bir önceki gece de yine erkenden yatmıştı. Benden yemekteyken yatağını yapmamı istemişti. Ben de yaptım."

"Daha sonra onun kompartımanına giren oldu mu?"

"Uşağı ve bir de sekreteri olan o genç Amerikalı."

"Başka biri?"

"Ben başka birini görmedim, mösyö."

"Güzel. Demek Bay Racthett'i en son o zaman gördünüz ya da duydunuz?"

"Hayır, mösyö. Bay Ratchett'in bire yirmi kala zili çaldığını unutuyorsunuz. Yani tren durduktan biraz sonra."

"O zaman tam olarak ne oldu?"

"Kapıya tıklattım. Bay Ratchett içeriden seslenerek hata yaptığını söyledi."

"İngilizce mi konuştu, yoksa Fransızca mı?"

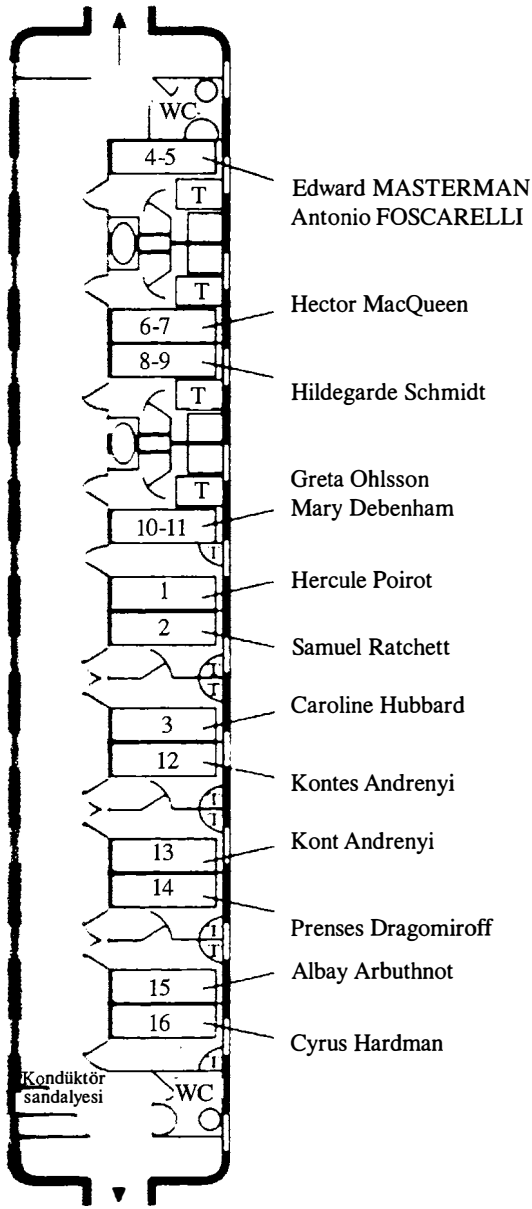
"Fransızca."

"Tam olarak ne dedi?"

"*Ce n'est rien. Je me suis trompé.*"(1)

(1) Önemli değil. Yanılmışım.

VAGON RESTORAN

ATİNA-PARİS VAGONU

"Evet, tamam." Poirot memnuniyetle başını salladı. "Ben de aynen bunu duydum. Sonra oradan ayrıldınız, değil mi?"

"Evet, mösyö."

"Gidip yerinize oturdunuz, değil mi?"

"Hayır, mösyö. Önce tam o sırada çalan başka bir zile bakmaya gittim."

"Evet, Michel, şimdi size çok önemli bir soru soracağım. Biri çeyrek geçe neredeydiniz?"

"Ben mi mösyö? Koridorun ucundaki küçük sandalyemde oturuyor, koridoru izliyordum."

"Emin misiniz?"

"*Mais oui*, en azından..."

"Evet?"

"Bir ara bizden sonraki vagona yani Atina vagonuna, oradaki kondüktör arkadaşımla konuşmaya gittim. Onunla karın ne kadar fazla olduğundan konuştuk. Sanırım saat biri biraz geçiyordu. Zamanı tam olarak söyleyemeyeceğim."

"Yerinize ne zaman döndünüz?"

"Yine bir zil çalınca, mösyö. Size anlattığımı anımsıyorum. O Amerikalı hanım. Zili birkaç kez üst üste çaldı."

Poirot, "Evet, anımsıyorum," dedi. "Peki ya sonra?"

"Sonra mı mösyö? Siz zili çaldınız, geldim ve size maden suyu getirdim. Bundan yarım saat kadar sonra da kompartımanlardan birinde yatak yaptım. Bay Ratchett'in sekreteri olan genç Amerikalı beyin yatağını."

"Yatağını yapmaya gittiğinizde Bay MacQueen kompartımanında yalnız mıydı?"

"Hayır. 15 numarada kalan İngiliz albay yanındaydı. Oturmuş konuşuyorlardı."

"Albay, MacQueen'in yanından ayrıldıktan sonra ne yaptı?"

"Kendi kompartımanına gitti."

"15 numara, yani İngiliz albayının kompartımanı, sizin oturduğunuz yere yakın, değil mi?"

"Evet, efendim. Koridorun başından ikinci kompartıman."

"Albayın yatağı yapılmış mıydı?"

"Evet, mösyö. Onun yatağını kendisi yemekteyken yapmıştım."

"Bütün bunlar ne zaman oldu?"

"Kesin olarak söyleyemem, mösyö. Ama saat ikiden sonra değildi."

"Peki ya sonra?"

"Sonra sabaha kadar yerimde oturdum."

"Tekrar Atina vagonuna gitmediniz mi?"

"Hayır, mösyö."

"Uyuyakalmış olabilir misiniz?"

"Hayır, mösyö. Trenin durmuş olması –genellikle gecenin ikinci yarısında uyuyakalıyor olsam da– bu kez uyumamı önlemişti."

"Yolcular arasında gece koridora çıkan oldu mu?"

Kondüktör düşündü. "Sanırım bayan yolculardan biri öbür uçtaki tuvalete gitti."

"Hangisi?"

"Bilemiyorum, mösyö. Koridorun öbür ucundaydı. Arkası da bana dönüktü. Üzerine ejderha işlemeli kırmızı bir kimono giymişti."

Poirot başını salladı. "Peki sonra?"

"Hiç! Sabaha kadar hiçbir şey olmadı, efendim."

"Emin misiniz?"

"Ah, pardon. Bir ara siz kapınızı açıp, dışarı baktınız."

Poirot, "Çok iyi, dostum," dedi. "Açıkçası bunu anımsayıp anımsamayacağınızı merak ediyordum. Bu arada ben bir gürültüyle uyanmıştım, sanki kapıma ağır bir şey çarpmış gibi. Sizce bu ne olabilir?"

Adam ona hayretle baktı. "Koridorda hiçbir şey yoktu, mösyö. Bundan eminim."

Poirot filozofça bir tavırla, "O zaman kâbus görmüş olmalıyım," dedi. Bir an sustu, düşündü ve ekledi. "Diyelim ki katil dün gece trene bindi. Cinayetten sonra kaçabilir miydi?"

Pierre Michel başını salladı. "Bu olanaksız."

"Ya da bir yere saklanmış olabilir mi?"

Mösyö Bouc söze karıştı. "Tren tamamıyla arandı, *mon cher*. Böyle bir olasılığı aklınıza bile getirmeyin."

Pierre Michel de, "Ayrıca," diye ekledi. "Herhangi birinin bana görünmeden yataklı vagona girmesi de kesinlikle olanaksız."

"Durduğumuz son istasyon neresiydi?"

"Vincovci."

"Oradan saat kaçta ayrıldık?"

"Aslında 11.58'de kalkmamız gerekiyordu. Ama kötü hava koşulları nedeniyle yirmi dakika rötar yaptık."

"Trenin diğer kuşetli vagonlarından birinden herhangi biri buraya geçmiş olamaz mı?"

"Bu olanaksız, mösyö. Yemek servisinin hemen ardından yataklı vagonlarla kuşetli vagonlar arasındaki kapı kilitlenir."

"Peki, Vincovci'de trenden indiniz mi?"

"Evet, mösyö. Her zamanki gibi perona inip vagonun kapısının önündeki basamakların yanında durdum. Diğer kondüktörler de aynı şeyi yaptılar."

"Ya öndeki kapı? Şu vagon restoranın yakınında olan?"

"O kapı her zaman içeriden sürgülüdür."

"Ama şimdi değil."

Kondüktör bir an endişelendi. Sonra birden yüz ifadesi rahatladı.

"Herhalde yolculardan biri kara bakmak için açtı."

Poirot, "Herhalde," dedi. Bir iki dakika kadar düşünceli düşünceli parmaklarıyla masayı tıklattı.

Pierre Michel çekinerek, "Umarım mösyö beni suçlamıyorlar?" dedi.

Poirot onu sevecen bakışlarla süzdü.

"Sizinki sadece şansızlık, dostum. Ah, bu arada aklıma bir şey daha geldi. Siz Bay Ratchett'in kapısındayken bir zil daha çalmıştı. Zili çalan kimdi?"

"Prenses Dragomiroff, mösyö. Benden hizmetçisini çağırmamı istedi."

"Peki, çağırdınız mı?"

"Evet, mösyö."

Poirot büyük bir dikkatle önündeki planı inceledi. Neden sonra başını salladı. "Peki. Şimdilik bu kadar."

"Teşekkür ederim, efendim." Kondüktör ayağa kalkarak Bouc'a baktı.

Müdür, "Kendinizi üzmeyin," dedi. "Bu işte sizin ihmaliniz yok."

Rahatlayan Pierre Michel yemekli vagondan ayrıldı.

2. BÖLÜM

Sekreterin Tanık Oldukları

Poirot bir iki dakika kadar konuşmayıp düşündü. Derin düşüncelere dalmış gibiydi.

Sonunda, "Sanırım bu öğrendiklerimizin ışığında Bay MacQueen' le yeniden konuşmamızda yarar olabilir," dedi.

Genç Amerikalı hemen geldi. "Evet, nasıl gidiyor?"

"Fena sayılmaz. Sizinle son görüşmemizden bu yana çok önemli bir şey öğrendik: Bay Ratchett'in kim olduğunu."

Hector MacQueen merakla öne doğru eğildi.

"Evet, kimmiş?"

"Ratchett sizin de kuşkulandığınız gibi takma bir ad. Ratchett'in asıl adı Casetti. Çocuk kaçırmakla ünlü bir gangster, kaçırdığı çocuklardan biri de Daisy Armstrong'du."

MacQueen'in yüzünde büyük bir şaşkınlık ifadesi belirdi. Ama sonra kendini toparladı ve suratı asıldı. "Aşağılık herif! Alçak!" diye haykırdı.

"Bundan haberiniz yok muydu, Bay MacQueen?"

Genç Amerikalı kararlılıkla, "Hayır, yoktu," dedi. "Olsaydı ona sekreterlik yapmaktansa, sağ elimi bileğimden kesmeyi yeğlerdim."

"Sanırım bu konu sizi fazlasıyla öfkelendirdi, Bay MacQueen?"

"Bunun özel bir nedeni var tabii. Babam o davada savcılık makamındaydı, Mösyö Poirot. Bayan Armstrong'la birkaç kez karşılaşma şansım oldu. Çok hoş bir kadındı. Güzel, nazik ama bir o kadar da hüzünlü." Yüz ifadesi sertleşti. "Eğer bir insan ölümü hak ediyorsa o kişi Ratchett yani Casetti'ydi. Layığını buldu. Bu son beni mutlu ediyor. Öyle bir adam yaşamayı hak etmiyordu."

"Bunu yapmış olmayı isteyecek kadar öfkelisiniz!"

"Yapardım da. Ben..." MacQueen duraksadı, sonra kızardı ve çekinerek ekledi. "Sanırım kuşkuları üzerime çekecek şekilde davrandım..."

"İnanın eğer patronunuzun ölümüne çok üzülmüş gibi davransaydınız, sizden çok daha fazla kuşkulanırdım, Bay MacQueen."

MacQueen hiddetle, "Bunu kendimi elektrikli sandalyeden kurtarmak için bile yapamazdım," dedi ve ekledi. "Merakımı bağışlayın ama bunu nasıl anladınız? Yani Ratchett'in Casetti olduğunu?"

"Kompartımanında bulduğumuz bir mektup parçasından."

"Desenize şey –yani– ihtiyar oldukça tedbirsiz davranmış."

"Bu bakış açısına göre değişir."

Poirot'nun bu sözlerinin genç adamı şaşırttığı anlaşılıyordu. Kafasından geçenleri anlamak istercesine Poirot'ya bakıyordu.

Poirot, "Şu an için ilk yapmam gereken trendeki herkesin dün akşam neler yaptığını öğrenmek," dedi. "Bu endişelenecek bir durum değil, herhangi bir suçlama söz konusu değil. Bu yalnızca bir formalite."

"Anlıyorum. Bana istediğinizi sorabilirsiniz. Eğer başarabilirsem bir an önce temize çıkmak isterim."

Poirot gülümseyerek, "Size kompartımanınızın numarasını sormama gerek yok," dedi. "Çünkü orayı bir gece için sizinle paylaştım. İkinci mevki kompartımanda 6 ve 7 numaralı yataklar. Ben ayrıldıktan sonra kompartımanda yalnız kaldınız."

"Bu doğru."

"Evet, Bay MacQueen, şimdi bana dün gece restorandan ayrıldıktan sonra neler yaptığınızı anlatır mısınız?"

"Çok basit. Kompartımanıma gittim. Biraz kitap okudum. Belgrad'da perona indim ama hava çok soğuk olduğu için yeniden içeri girdim. Bir süre hemen bitişiğimdeki kompartımanda yolculuk eden o genç İngiliz hanımla konuştum. Sonra da başka bir İngilizle, Albay Arbuthnot'la. Yanılmıyorsam onunla konuştuğumuz sırada siz yanımızdan geçtiniz. Sonra da size daha önce de bahsettiğim şekilde Bay Ratchett'in yanına gittim. Benden aldığı antika vazolarla ilgili olarak yazılmasını istediği mektuplara ilişkin not almamı istedi. Sonrasında ona iyi geceler dileyip yanından ayrıldım. Albay Arbuthnot hâlâ koridordaydı. Onun yatağı yapılmıştı, dolayısıyla ona benim kompartımanımda oturmayı önerdim. Birer içki ısmarladım ve sohbete başladık. Her şeyi konuştuk. Dünya politikası, Hindistan Hükümeti, finansal duruma ilişkin kişisel endişelerimiz ve Wall Street'teki kriz. Aslında İngilizlere pek kolay ısınamam; kibirli, dik kafalı insanlardır ama albaydan hoşlandım."

"Albay yanınızdan ayrıldığında saat kaçtı?"

"Oldukça geçti. Sanırım ikiye geliyordu."

"Trenin durduğunu fark ettiniz mi?"

"Elbette. Hatta ne olduğunu merak ettik. Pencereden bakınca kalın kar tabakasını gördük ama ciddi bir şey olduğunu düşünmedik."

"Albay Arbuthnot iyi geceler dileyip yanınızdan ayrıldıktan sonra ne oldu?"

"O kendi kompartımanına gitti. Ben de yatağımı yapması için kondüktörü çağırdım."

"Kondüktör yatağınızı yaparken siz neredeydiniz?"

"Koridorda, hemen kapının önünde. Sigara içiyordum."

"Sonra?"

"Sonra yattım ve sabaha kadar uyudum."

"O gece hiç trenden indiniz mi?"

"Bir ara Arbuthnot'la trenden inip bacaklarımızı hareket ettirmenin iyi olacağını düşündük, istasyonun adı neydi? Ah, Vincovci. Peronda biraz dolaşmak istedik ama korkunç bir soğuk vardı; tipi, ayaz. Hemen yeniden içeri girdik."

"Trenden inerken hangi kapıyı kullandınız?"

"Kompartımana yakın olanı."

"Yani vagon restoranın yakınındakini mi?"

"Evet."

"Kapı sürgülü müydü? Anımsıyor musunuz?"

MacQueen düşündü. "Ah, evet, sanırım anımsıyorum, sürgülüydü. Ya da en azından kapı koluna bir demir çengel takılmıştı. Kastettiğiniz bu muydu?"

"Evet. Peki, trene döndüğünüz zaman bu çengeli yeniden taktınız mı?"

"Şey, hayır. Bunu yaptığımı sanmıyorum. İçeri son giren bendim. Hayır, hayır, böyle bir şey yaptığımı anımsamıyorum." Sustu, sonra birden sordu. "Bu önemli mi?"

"Olabilir. Neyse, sanırım Albay Arbuthnot'la kompartımanınızda oturup konuşurken kompartımanınızın kapısı açıktı?"

Hector MacQueen başıyla onayladı.

"Evet."

"Şimdi de sizden bana, tren Vincovci'den ayrıldıktan *sonra*, Albay kendi kompartımanına dönene kadar koridordan geçen biri olup olmadığını söylemenizi isteyeceğim."

MacQueen kaşlarını çattı. "Sanırım kondüktör bir defa geçti. Vagon restoran tarafından geliyordu. Bir kadın da tam ters yöne doğru geçti, restorana doğru gidiyordu."

"Hangi kadın?"

"Bilmiyorum. Dikkat etmedim. Bakın, tam o sırada Albay Arbuthnot'la bir şey tartışıyordum. Tek anımsayabildiğim bir an için kırmızı

ipek bir elbisenin kapının önünden süzülüp geçtiği. Pek bakmadım. Zaten baksam da yüzünü göremezdim. Bildiğiniz gibi benim kompartımanımdaki koltuk restorana dönük. Koridordan o tarafa doğru giden bir kadın, kompartımanın önünden geçtiği anda bana sırtını dönmüş olur."

Poirot başıyla onayladı. "Herhalde kadın tuvalete gidiyordu?"

"Olabilir."

"Peki, döndüğünü gördünüz mü?"

"Şey hayır, şimdi siz söyleyince fark ettim, döndüğünü görmedim ama muhakkak dönmüştür."

"Son bir soru daha, Bay MacQueen. Pipo içer misiniz?"

"Hayır, efendim, içmem."

Poirot bir an susup, düşündü.

"Şu an için hepsi bu kadar. Şimdi de Bay Ratchett'in uşağıyla görüşmek istiyorum. Bu arada, aklıma gelmişken sorayım, siz ve uşak hep ikinci mevkide mi yolculuk edersiniz?"

"Uşak, evet. Ben genellikle birinci mevkide yolculuk ederdim, olanaklar elverdiğinde de Bay Ratchett'in kompartımanının hemen yanındaki kompartımanda. Böylece Bay Ratchett eşyalarının çoğunu benim kompartımanıma koyma olanağı bulur, istediğinde hem bana hem de eşyasına kolayca ulaşabilirdi. Ancak bu kez kendisininki dışında tüm birinci mevki kompartımanlar doluydu."

"Anlıyorum. Teşekkür ederim, Bay MacQueen."

3. BÖLÜM

Uşağın Tanık Oldukları

Amerikalının yerini Poirot'nun bir gün önce fark ettiği solgun ve ifadesiz yüzlü İngiliz aldı. Ayakta durmuş, saygıyla bekliyordu. Poirot ona oturmasını işaret etti.

"Öğrendiğime göre, Bay Rachett'in uşağıymışsınız."

"Evet, efendim."

"Adınız?"

"Edward Henry Masterman."

"Yaşınız?"

"Otuz dokuz."

"Ev adresiniz?"

"21 Friar Sokağı, Clerkenwell."

"İşvereniniz Bay Ratchett'in öldürüldüğünü duydunuz mu?"

"Evet, efendim. Çok korkunç bir olay."

"Lütfen bana Bay Ratchett'i en son ne zaman gördüğünüzü söyler misiniz?"

Uşak düşündü. "Sanırım dün gece dokuzda, efendim. Ya da biraz daha sonra."

"Bana tam olarak ne olduğunu anlatır mısınız?"

"Her zamanki gibi Bay Ratchett'in kompartımanına gittim ve görevim gereği yapmam gerekenleri yaptım."

"Görev kapsamınızda nelerin olduğunu söyler misiniz?"

"Her zamanki gibi elbiselerini astım ya da katladım, dişlerini suya koydum ve gece için gerekli olabilecek şeylerin eksiksiz olmasını sağladım."

"O sırada Bay Ratchett'in davranışları her zamanki gibi miydi?"

Uşak bir an düşündü. "Şey efendim, sanırım biraz sinirliydi."

"Ne gibi... sinirliydi?"

"Sanırım buna okuduğu mektup neden olmuştu. Bana zarfı kompartımanına benim koyup koymadığımı sordu. Tabii kendisine öyle bir şey yapmadığımı söyledim. Ama bana küfretti ve yaptığım her işte bir kusur buldu."

"Bu sık olmayan bir şey miydi?"

"Hayır, efendim, Bay Ratchett çok çabuk öfkelenirdi, tabii onu kızdıran şeyin ne olduğuna bağlı olarak öfke derecesi de değişirdi."

"Bay Ratchett uyku ilacı alır mıydı?"

"Trenle yolculuk yaparken alırdı, efendim. Aksi durumda uyuyamadığını söylüyordu."

"Peki, hangi uyku ilacını kullandığını biliyor musunuz?"

"Tam olarak bildiğimi söyleyemem, efendim. Şişenin üzerinde ilacın adı yoktu. Yalnızca, '*Yatarken alınacak uyku ilacı*' yazıyordu."

"Dün gece ilaç aldı mı?"

"Evet, efendim. Bardağa koydum ve kolayca alabileceği şekilde tuvalet masasının üstüne bıraktım."

"Ama ilacı içtiğini görmediniz, değil mi?"

"Hayır, efendim."

"Peki, sonra ne oldu?"

"Bay Ratchett'e başka bir isteği olup olmadığını ve ertesi sabah kaçta uyandırılmak istediğini sordum. 'Ben zili çalana dek rahatsız edilmek istemiyorum,' dedi."

"Bu normal miydi?"

"Kesinlikle öyle, efendim. Uyandığı zaman zili çalıp kondüktörü çağırır ve bana haber vermeye gönderirdi."

"Bay Ratchett genelde erken mi kalkardı, yoksa geç mi?"

"Bu onun o günkü durumuna bağlıydı, efendim. Bazen kahvaltıdan önce kalkardı. Bazen de öğlen yemeğine kadar kalkmazdı."

"Demek bu sabah sizi çağırmayınca endişe etmemenizin nedeni buydu?"

"Evet, efendim."

"Bay Ratchett'in düşmanları olduğunu biliyor muydunuz?"

"Evet, efendim."

Uşak tam bir duyarsızlık içinde konuşmuştu.

"Nereden biliyordunuz?"

"Bay MacQueen'le bazı mektuplardan bahsettiğini duymuştum."

"İşvereninizi sever miydiniz, Masterman?"

Uşağın yüzü her zamankinden de daha ifadesizdi.

"Bu konuda bir şey söylemek istemiyorum. Ama cömert bir işverendi, efendim."

"Ama ondan hoşlanmıyordunuz, öyle değil mi?"

"Amerikalılardan pek hoşlanmadığımı belirtmeliyim, efendim."

"Hiç Amerika'da bulundunuz mu?"

"Hayır, efendim."

"Gazetelerde Armstrong'ların çocuklarının kaçırıldığına ilişkin bir haber okuduğunuzu anımsıyor musunuz?"

Adamın yanakları hafifçe pembeleşti.

"Evet, efendim, tabii ki okudum. Küçücük bir kız çocuğu, değil mi efendim? Çok korkunç bir olay."

"Bu olayın asıl azmettiricisinin işvereniniz Bay Ratchett olduğunu biliyor muydunuz?"

"Hayır, bilmiyordum, efendim." Uşağın sesinde ilk kez heyecan ve tuhaf bir duyarlılık belirmişti. "Buna inanamam, efendim."

"Ne var ki bu doğru. Neyse, şimdi dün gece yaptıklarınıza geçelim. Anlayacağınız bu rutin bir formalite. Dün gece Bay Ratchett'in yanından ayrıldıktan sonra ne yaptınız?"

"Bay MacQueen'e beyefendinin kendisini beklediğini söyledim. Sonra kendi kompartımanıma döndüm ve kitap okudum."

"Sizin kompartımanınız?..."

"En sondaki ikinci mevkii kompartıman, efendim. Vagon restoranın hemen yakınındaki."

Poirot önündeki plana baktı.

"Anlıyorum. Hangi yatak?"

"Aşağıdaki efendim."

"Yani 4 numara mı?"

"Evet, efendim."

"Kompartımanda sizden başka yolcu var mı?"

"Evet, efendim. İriyarı bir İtalyan."

"İngilizce biliyor mu?"

"Evet, bir tür İngilizce, efendim." Uşağın ses tonundan adamı aşağıladığı anlaşılıyordu. "Amerika'da yaşıyormuş –Chicago'da– konuşmasından öyle anladım."

"Onunla sık konuşuyor musunuz?"

"Hayır, efendim. Kitap okumayı yeğlerim."

Poirot gülümsedi. Sahneyi gözünde canlandırabiliyordu: İriyarı konuşkan İtalyan ve onu açıktan açığa küçümseyen bir uşak...

"Peki, size hangi kitabı okuduğunuzu sorabilir miyim?"

"Şu sırada Bayan Arabella Richardson'ın *Love's Captive* adlı eserini okuyorum."

"İyi bir roman mı?"

"Bence oldukça eğlenceli, efendim."

"Neyse, konumuza dönelim. Bay Ratchett'in yanından ayrıldıktan sonra kompartımanınıza döndünüz ve *Love's Captive* adlı eseri okudunuz. Ne zamana kadar?"

"On buçuğa kadar, efendim. Sonra İtalyan yatmak istedi. Kondüktör geldi ve yatakları yaptı."

"Ve siz de yatıp uyudunuz?"

"Yattım ama uyuyamadım, efendim."

"Niçin uyuyamadınız?"

"Dişim ağrıyordu, efendim."

"*Oh là, là.* Çok ağrır."

"Evet, efendim, hem de çok ağrıyordu."

"Peki, ağrıya karşı bir şey yaptınız mı?"

"Karanfil yağı damlattım, efendim. Ağrıyı biraz azalttı ama yine uyuyamadım. Başımın üstündeki lambayı yaktım ve okumaya devam ettim, kafamı dağıtmak için."

"Yani gece hiç uyumadınız mı?"

"Sabaha karşı dört civarında dalmıştım."

"Ya yol arkadaşınız?"

"O İtalyan mı? Horul horul uyudu, efendim."

"Gece boyunca kompartımandan hiç çıkmadı mı?"

"Hayır, efendim."

"Ya siz?"

"Hayır efendim."

"Gece herhangi bir ses duydunuz mu?"

"Sanmıyorum efendim. Yani olağan seslerin dışında bir şey duymadım. Trenin duruyor olması gecenin çok sessiz geçmesini sağlamıştı."

Poirot bir iki dakika susup düşündükten sonra, "Sanırım şu an için söylenecek başka bir şey yok," dedi. "Bu trajediyi aydınlatmamıza yardımcı olacak bir bilgiye sahip değilsiniz."

"Korkarım öyle, efendim. Size yardımcı olamadığım için üzgünüm."

"Bildiğiniz kadarıyla Bay MacQueen'le Bay Ratchett arasında bir düşmanlık ya da çatışma var mıydı?"

"Oh, hayır, efendim. Bay MacOueen, çok iyi ve nazik bir beyefendidir."

"Bay Ratchett'ten önce kimin yanında çalışıyordunuz?"

"Grosvenor Square'da, Sör Henry Tomlinson'ın yanında, efendim."

"Oradan niçin ayrıldınız?"

"Doğu Afrika'ya gidiyordu ve artık bana ihtiyacı kalmamıştı. Benim hakkımda olumlu referans vereceğinden eminim. Yanında birkaç yıl kaldım."

"Peki, Bay Ratchett'in yanında ne zamandır çalışıyorsunuz?"

"Yaklaşık dokuz aydır, efendim."

"Teşekkürler Masterman. Bu arada pipo içiyor musunuz?"

"Hayır, efendim. Ben sigara içerim. Gaspers."

"Teşekkürler, hepsi bu kadardı."

Uşak bir an için duraksadı.

"Affedersiniz efendim, ama orta yaşlı Amerikalı hanımefendi, nasıl diyeyim telaş içinde. Cinayet konusunda her şeyi bildiğini söylüyor. Kendisi çok heyecanlı."

Poirot gülümsedi. "Eğer öyleyse öncelikle onu görmemizde yarar olabilir."

"Ona haber vereyim mi, efendim? Uzunca bir süredir yetkili biriyle görüşmek istediğini söylüyordu. Kondüktörler onu sakinleştirmeye çalışıyorlar."

"Onu buraya gönderin, dostum," diyen Poirot yeniden gülümsedi. "Onun öyküsünü hemen şimdi dinleyebiliriz."

4. BÖLÜM

Amerikalı Kadının Tanık Oldukları

Bayan Hubbard vagon restorana girdiğinde öylesine heyecanlıydı ki sözcükleri toparlamakta bile zorlanıyordu.

"Bana bir yanıt verin. Buranın yetkilisi nerede? Elimde önemli, çok önemli bir bilgi var. Tek istediğim bu bilgiyi yetkili birine iletmek. Eğer siz beyler bana..."

Vagon restorandaki üç adam aralarında bakıştılar. Poirot öne doğru eğildi.

"Bana söyleyin madam. Ancak önce lütfen oturun."

Bayan Hubbard ağır ağır Poirot'nun karşısındaki koltuğa oturdu.

"Size söylemek istediğim şu. Dün gece bu trende bir cinayet işlendi! *Ve katil tam olarak benim kompartımanımdaydı.*"

Bayan Hubbard dramatik bir şekilde son cümlesinin her bir sözcüğünü vurguladıktan sonra sustu.

"Bundan emin misiniz, madam?"

"Tabii ki eminim! Bu ne demek! Ben ne dediğini bilen biriyim. Size her şeyi anlatacağım! Yatağıma yatmış, uykuya dalmıştım, birden uyandım –her yer kapkaranlıktı– o an kompartımanımda birinin olduğunu hissettim. Bilmem anlatabiliyor muyum ama öyle korktum ki bağıramadım bile. Kalakaldım ve 'Tanrım, acı bana, beni öldürecek,'

dedim içimden. O anki hislerimi anlatamam. Gazetelerde okuduğumuz tüm o kötü trenler ve o trenlerdeki rezaletler geldi aklıma. Ama her şeye rağmen mücevherlerimi alamayacak, diye düşündüm. Çünkü tüm mücevherlerimi bir çoraba doldurarak yastığımın altına saklamıştım, gerçi yumru yumru bir yastıkta yatmak pek rahat sayılmazdı ama sonuçta mücevherlerim güvendeydi. Neyse nerede kalmıştım?"

"Kompartımanınızda birinin olduğunu fark ettiğinizi söylemiştiniz, madam."

"Ah evet, gözlerim kapalı kıpırdamadan yatıyor, ne yapacağımı, ne yapmam gerektiğini düşünüyordum. Sonra kendi kendime, 'Neyse ki kızım şu anda ne zor durumda olduğumu bilmiyor,' dedim. Ardından bir şekilde kendimi topladım ve yoklaya yoklaya zili buldum ve zile basıp kondüktörü çağırdım. Bastım, bastım ama ne gelen oldu ne de giden. Bir an kalbim duracak sandım, öylesine bir hızla çarpıyordu. 'Tanrım, yoksa trendeki herkesi öldürdüler mi?' diye sordum kendi kendime. Üstelik tren durmuştu. Korkunç bir sessizlik vardı. Zili çalmaya devam ettim. Sonra koridorda ayak sesleri duydum, biri koşarak geldi ve kapımı tıklattı. Ah, o an öyle rahatladım ki. 'Girin!' diye haykırdım ve aynı anda da ışıkları yaktım. İnanmayacaksınız ama içeride kimse yoktu!"

Bunun Bayan Hubbard için dramatik bir mutluluktan çok bir düş kırıklığı olduğu anlaşılıyordu.

"Peki, sonra ne oldu, madam?"

"Ne olacak? Kondüktöre olanları anlattım, ama bana inanmış gibi görünmüyordu. Sanırım rüya görmüş olduğumu düşündü. Orada bir insanın sığabileceği kadar yer olmadığını iddia etse de onu koltuğun altına bakmaya zorladım. Adamın orada olmadığı, kaçtığı ortadaydı ama eminim biri *vardı*. Kondüktör tavrıyla beni adeta delirtti! Ben hayal görecek bir kadın değilim, Bay... Ah, adınızı bildiğimi sanmıyorum."

"Poirot, madam. Bu beyefendiler de Yataklı Vagon Şirketi direktörlerinden Mösyö Bouc ve Doktor Costantine."

"Sizinle tanıştığıma memnun oldum," diye mırıldanan Bayan Hubbard dalgın dalgın onları selamladıktan sonra telaşla konuşmayı sürdürdü.

"Bu konuda olmam gerektiği kadar sağduyulu davrandığımı söyleyemem. Her nedense bir an kompartımana giren bitişik kompartımandaki adammış gibi geldi, yani şu öldürülen zavallı. Kondüktöre iki kompartımanın arasındaki kapıyı kontrol etmesini söyledim. Gerçekten de sürgülenmemişti. Tabii kondüktöre kapıyı hemen sürgülemesini söyledim. O gittikten sonra da ara kapının önüne bavulumu dayadım. Güvenlik için."

"Bütün bunlar ne zaman oldu, Bayan Hubbard?"

"Ah, tam olarak bilemiyorum. Saate bakmak aklıma bile gelmedi. Paniğe kapılmıştım."

"Peki, şimdi bu konuda ne düşünüyorsunuz? Bu konudaki varsayımınız?"

"Bu ortada, öyle değil mi? Kompartımanıma giren katildi. Başka kim olabilir ki?"

"Ve onun bitişik kompartımana döndüğünü düşünüyorsunuz, öyle mi?"

"Nereye gittiğini nereden bileyim? Gözlerimi korkudan sımsıkı kapamıştım."

"Belki de kapıdan koridora süzülmüştür."

"Bilemiyorum. Bakın, gözlerimi kapalı tutuyordum." Bayan Hubbard derin derin soluk aldı. "Tanrım, öyle korkmuştum ki. Eğer kızım bu durumu bilseydi..."

"Duyduğunuz bitişikte yani öldürülen adamın kompartımanında dolaşan birinin ayak sesleri olamaz mı, madam?"

"Hayır, hayır! Asla... Bay... adınız neydi? Evet, Poirot. Hayır, Mösyö Poirot, adam orada, *benimle aynı kompartımandaydı.* Daha da ötesi bunun için kanıtım da var."

Zafer kazanmış bir havada elini koskoca çantasına daldırdı ve karıştırmaya başladı.

İki büyük temiz mendil çıkardı, ardından bağa çerçeveli bir gözlük, bir şişe aspirin, bir paket mide tuzu, şeffaf bir kutu içinde naneli şekerler, bir tomar anahtar, bir makas, bir American Express çek karnesi, son derece sıradan bir çocuk fotoğrafı, birkaç mektup, beş sıra yapay Şark işi boncuk kolye ve küçük, metal bir nesne; bir düğme.

"Bu düğmeyi görüyorsunuz, değil mi? Bu *benim* değil. Yani yanımda bulunan giysilerimden birinden kopmuş değil. Bu sabah kalktığımda onu kompartımanımda buldum."

Kadın düğmeyi masaya koydu.

Mösyö Bouc öne doğru eğilerek baktı ve aynı anda da haykırdı.

"Bu yataklı vagon kondüktörlerinin üniformalarındaki düğmelerden!"

Poirot, "Bunun çok doğal bir açıklaması olabilir," dedi. Sonra da nezaketle Bayan Hubbard'a döndü.

"Madam, kondüktör bu düğmeyi dün gece kompartımanınızı araştırırken ya da yatağınızı yaparken düşürmüş olabilir."

"Ah, size neler olduğunu hiç anlayamıyorum. Neyiniz var sizin? İtiraz etmekten başka yapacak işiniz yokmuş gibi davranıyorsunuz. Bakın! Dün gece uyumadan önce dergi okudum. Işıkları söndürmeden önce de dergiyi pencerenin hemen yakınında duran küçük dolabın üstüne bıraktım. Bunu anlıyor musunuz?"

Diğerleri başlarıyla onaylayarak, anladıklarını belittiler.

"İyi o zaman. Kondüktör yatağın altına kapının hemen yakınında durup baktı, benim kompartımanımla bitişik kompartıman arasındaki kapıyı sürgüledi, ama asla pencerenin yakınına gitmedi. Oysa ben bu düğmeyi bu sabah, dün akşam okuduğum dergilerin üzerinde buldum. Artık buna da ne denir, hiç bilemiyorum?"

Poirot, "Ben buna kanıt derim, madam," dedi.

Bu yanıt kadını yatıştırmışa benziyordu.

Bayan Hubbard, "Sözlerime inanılmaması beni deli ediyor," dedi.

Poirot hemen onu daha da sakinleştirmek istercesine, "Bize çok ilginç ve değerli bir kanıt sundunuz, madam," dedi. "Şimdi de izninizle size birkaç şey sormak istiyorum."

"Tabii, memnuniyetle."

"Ratchett'ten hiç hoşlanmamanıza rağmen kompartımanlarınız arasındaki ara kapıyı sürgülememişsiniz, madam. Niçin?"

Bayan Hubbard hiddetle, "Sürgüledim," dedi.

"Demek öyle?"

"Aslına bakarsanız o İsveçli kadına kapının sürgülü olup olmadığını sordum. Çok iyi bir kız o. Bana sürgünün çekilmiş olduğunu söyledi."

"Peki, siz neden bakmadınız, göremiyor muydunuz?"

"Yatıyordum. Tuvalet malzemelerimi koyduğum sünger torbam tokmağına asılıydı. Onun için sürgüyü göremiyordum."

"İsveçli hanıma bunu sorduğunuz sırada saat kaçtı?"

"Bir düşüneyim. On buçuk ya da on bire çeyrek olmalı. Benden aspirin istemeye gelmişti. Ona nerede bulacağını söyledim, gitti."

"O sırada siz yatakta mıydınız?"

"Evet."

Bayan Hubbard birden güldü.

"Zavallıcık, şaşkına dönmüştü. Anlayacağınız yanlışlıkla yandaki kompartımanın kapısını açmıştı."

"Bay Ratchett'inkini mi?"

"Evet. Tüm kapılar kapalıyken trende ilerlemenin ne kadar zor olduğunu bilirsiniz. Yanlışlıkla o kapıyı açmış. Bu yüzden çok üzgündü. Anlaşılan adam kadıncağıza gülmüş ve pek de hoş olmayan bir şeyler söylemiş. Zavallıcık, perişandı. 'Ah, pardon, yanlışlıkla oldu,' demiş. "Bunun için çok utanıyorum, o hiç nazik bir adam değil,' dedi. Adam sanırım 'Sen çok yaşlısın,' demiş."

Doktor Constantine kıs kıs güldü ancak Bayan Hubbard'ın bakışlarıyla donup kaldı.

"O kesinlikle nazik bir erkek değildi," diye ekledi Bayan Hubbard. "Bir kadına böyle bir şey söylemek, bu olacak şey değil. Tabii buna gülmek de."

Doktor Constantine hemen özür diledi.

Poirot araya girerek sordu. "Daha sonra Bay Ratchett'in kompartımanında herhangi bir ses duydunuz mu?"

"Şey, tam olarak değil."

"Yani bunu söylerken ne demek istiyorsunuz madam?"

"Şey..." Sustu sonra birden ekledi. "Horladı."

"Ah, demek horladı."

"Korkunçtu. Bir önceki gün bütün gece bu horlama yüzünden uyuyamadım."

"Peki, kompartımanınızda biri olduğunu hissettiğiniz o andan sonra da onun horladığını duydunuz mu?"

"Bu nasıl olabilirdi ki, Mösyö Poirot? Ölmüştü."

"Ah, evet, tabii," diyen Poirot şaşırmış gibiydi.

Birden, "Armstrong'ların çocuklarının kaçırıldığı olayı anımsıyor musunuz, Bayan Hubbard?" diye sordu.

"Elbette anımsıyorum. O işi yapan alçağın bu işten ceza almadan yakasını sıyırmayı başardığını da anımsıyorum. Ah, onu benim elime vereceklerdi ki..."

"Yakasını sıyıramadı, Bayan Hubbard. Casetti öldü. Dün gece öldü."

"Yani..." Bayan Hubbard heyecanla sandalyesinde doğruldu.

"Evet, öyle, Ratchett oydu."

"*Vay canına*! Düşüncesi bile güzel. Bunu hemen kızıma yazmalıyım. Daha dün gece size o adamın yüzünde kötülük olduğunu söylemedim mi? Haklıymışım, öyle değil mi? Kızım hep, 'Bir şey annemin içine

doğduysa, son kuruşunuza kadar doğru olduğuna bahse girebilirsiniz,' der."

"Armstrong ailesini tanır mıydınız, Bayan Hubbard?"

"Hayır. Onlar çok özel bir çevrede yaşıyorlardı. Ama Bayan Armstrong'un çok güzel ve kusursuz bir kadın olduğunu ve kocasının da ona taptığını duyardım."

"Evet, bize çok yardımcı oldunuz, Bayan Hubbard, gerçekten çok yardımcı oldunuz. Acaba bana tam isminizi verebilir miydiniz?"

"Şey, elbette. Caroline Martha Hubbard."

"Lütfen şuraya da adresinizi yazabilir miydiniz?"

Bayan Hubbard bunu yaparken de konuşmaya ara vermedi.

"İnanılır gibi değil, Casetti bu trende! Bu adam hakkındaki önsezilerimde hiç yanılmamışım, öyle değil mi, Mösyö Poirot?"

"Gerçekten öyle, madam. Bu arada aklıma gelmişken; sizin kırmızı ipek bir kimononuz var mı?"

"Tanrım, ne tuhaf bir soru bu! Neden ki? Yanımda iki sabahlık var: Biri flanelden, hani şu yolculuklarda insanı sımsıcak tutan, rahatlatan sabahlıklardan. Diğeri ise kızımın armağanı, mor ipekten şık bir sabahlık. Peki, ama sabahlıklarımı sormanızın nedeni neydi?"

"Bakın Bayan Hubbard, dün gece kırmızı kimonolu birinin sizin ya da Bay Ratchett'in kompartımanına girdiği kanısındayız. Daha önce de söylediğiniz gibi kompartımanların kapıları kapalıyken doğru kompartımanı bulmak bir hayli zor."

"Benim kompartımanıma kırmızı kimonolu biri girmedi."

"Öyleyse Bay Ratchett'inkine girdi."

Bayan Hubbard dudaklarını büzdü ve bilgiç bilgiç mırıldandı.

"Buna hiç şaşmadım."

Poirot öne doğru eğildi.

"Demek bitişik kompartımanda kadın sesi duydunuz?"

"Bunu nasıl anladığınızı hiç bilemiyorum, Mösyö Poirot? Gerçekten ilginç. Şey –yani– aslına bakarsanız, evet, öyle *oldu*."

"Ama daha biraz önce size başka bir şey duyup duymadığınızı sorduğumda bana yalnızca Bay Ratchett'in horladığını duyduğunuzu söylemiştiniz."

"Evet, bu doğru, *horladı.* Ama diğer yandan..." Bayan Hubbard'ın yüzü kızardı. "Bundan söz etmek doğru olur mu, hiç bilemiyorum."

"Kadın sesi duyduğunuzda saat yaklaşık kaçtı?"

"Tam olarak bir şey söyleyemeyeceğim. Bir an uyandım ve bir kadının konuştuğunu duydum. Sesin nereden geldiği o kadar belliydi ki. O böyle bir adam işte, hiç şaşırma, diye düşündüm ve yeniden uyuyakaldım. Eğer beni buna zorlamamış olsaydınız, sizin gibi üç centilmenin önünde böyle bir şeyi asla dile getirmek istemezdim."

"Bu olay kompartımanınızda yabancı biri olduğunu hissetmenizden önce mi oldu, sonra mı?"

"Aynı şeyi biraz önce de yaptınız! Ratchett o sırada ölmüş olduğuna göre, herhalde bir kadınla konuşuyor olamazdı, öyle değil mi?"

"*Pardon.* Herhalde benim çok aptal olduğumu düşünüyorsunuz, madam?"

"Sanırım sizin bile arada sırada aklınız karışabiliyor. Doğrusu ya ben de o adamın Casetti denen canavar olduğuna hâlâ inanamıyorum! Acaba kızım buna ne diyecek..."

Poirot nazikçe kadının çantasından çıkardıklarını toparlamasına yardımcı olduktan sonra onu kapıya kadar geçirdi.

Son anda birden, "Mendilinizi düşürdünüz, madam," dedi.

Bayan Hubbard kendisine doğru uzatılan küçük, zarif mendile baktı.

"O benim değil, Mösyö Poirot. Benimki burada."

"*Pardon.* Üzerindeki işli H harfini görünce..."

"Şey, gerçekten çok ilginç ama benim değil. Benimkilerde C.M.H. harfleri işlidir, ayrıca sıradan mendillerdir. Böyle süslü püslü, pahalı Paris işi değil. Böyle bir mendile kim burnunu silebilir ki?"

Oradaki üç erkek de bu soruya verecek yanıt bulamadılar. Bayan Hubbard ise zafer kazanmış bir havada vagondan ayrıldı.

5. BÖLÜM

İsveçli Kadının Tanık Oldukları

Mösyö Bouc, Bayan Hubbard'ın bıraktığı düğmeyi inceliyordu.

"Bu düğme. Anlayamıyorum. Yani bu, Pierre Michel'in bu işle bir şekilde ilgisi olduğunu mu gösteriyor?" Bir an sustu, sonra Poirot'nun yanıt vermediğini görünce ekledi. "Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz, dostum?"

Poirot düşünceli düşünceli mırıldandı.

"Bu düğme insanın aklına bazı olasılıklar getiriyor. Ama önce şu İsveçli kadınla konuşalım, kanıtlar üzerinde konuşmayı daha sonraya bırakabiliriz."

Önündeki pasaportları karıştırdı.

"Hah, işte! Greta Ohlsson. Yaş kırk dokuz."

Mösyö Bouc'un talimatı üzerine hafif ağarmış sarı saçlarını topuz yapmış, uzun, koyun yüzlü bir kadın içeri getirildi. Greta Ohlsson kalın camlı gözlüklerinin arkasından Poirot'ya dikkatle baktı, son derece sakindi.

Kadının Fransızca bildiği anlaşılınca konuşma bu dilde yapıldı. Poirot öncelikle kadının adını, yaşını ve adresini sordu ki, aslında bunları zaten biliyordu. Sonra da kadına mesleğini sordu.

Kadın, İstanbul'daki bir misyoner okulunda yöneticilik yaptığını söyledi. Mesleği ise hemşirelikti.

"Dün gece trende olanları biliyorsunuz, değil mi matmazel?"

"Elbette. Korkunç bir şey bu. Amerikalı hanımefendi bana katilin onun kompartımanına girdiğini anlattı."

"Duyduğuma göre öldürülen adamı canlı olarak gören en son kişi sizmişsiniz."

"Bunu bilemem! Ama olabilir de. Ölen adamın kompartımanının kapısını yanlışlıkla açtım. Çok utandım. Bu gerçekten korkunç bir hataydı."

"Kendisini gördünüz mü?"

"Evet. Kitap okuyordu. Hemen özür diledim ve oradan ayrıldım."

"Bay Ratchett size bir şey söylemedi mi?"

Kadının yanakları hafifçe kızardı.

"Güldü ve birkaç kelime söyledi. Ben... ben ne dediğini pek anlayamadım."

Kadının sıkıldığını gören Poirot incelikle konuyu değiştirdi.

"Peki, daha sonra ne yaptınız, matmazel?"

"Amerikalı hanımın, yani Bayan Hubbard'ın yanına gittim. Aspirin istedim. O da verdi."

"Bayan Hubbard size Bay Ratchett'in kompartımanıyla kendisininkinin arasındaki sürgünün kapatılmış olup olmadığını sordu mu?"

"Evet."

"Kapatılmış mıydı?"

"Evet."

"Peki ya sonra?"

"Sonra kendi kompartımanıma gittim. Aspirin aldım ve yattım."

"O sırada saat kaçtı?"

"Ben yattığımda saat tam on bire beş vardı. Kurmadan önce baktım."

"Çabucak uyuyabildiniz mi?"

"Hemen değil. Gerçi başımın ağrısı hafiflemişti ama bir süre uyuyamadım."

"Siz uykuya dalmadan önce tren durmuş muydu?"

"Sanmıyorum. Tam uykuya daldığım sırada sanırım bir istasyonda durduk."

"Vincovci olmalı. Şimdi matmazel..." Poirot plan üzerinde kompartımanın yerini işaret ederek, "Siz on numaradaydınız, değil mi?" diye sordu.

"Evet, öyle."

"Üst yatakta mı, alt yatakta mı?"

"Alt yatakta, on numarada."

"Kompartımanınızda biri daha var, değil mi?"

"Evet, genç bir İngiliz hanımefendi. Çok nazik ve iyi bir insan. Bağdat'tan geliyor."

"Tren Vincovci'den ayrıldıktan sonra kompartımandan çıktı mı?"

"Hayır. Çıkmadığından eminim."

"O sırada uyuduğunuzu söylemiştiniz. Bundan nasıl emin olabiliyorsunuz?"

"Uykum çok hafiftir. En ufak bir seste bile hemen uyanırım. Eğer Bayan Debenham yukarıdaki yataktan inseydi duyardım."

"Peki, siz hiç kompartımandan çıktınız mı?"

"Sabaha kadar çıkmadım."

"Kırmızı ipek bir kimononuz var mı, matmazel?"

"Hayır. Ben misyonerim. Kalın yünlü bir sabahlığım var."

"Peki, Bayan Debenham'ın sabahlığı ne renk?"

"Doğuda satılan açık lila, ipek kaftanlardan."

Poirot başını salladı. Sonra da dostça bir ses tonuyla sordu.

"Bu yolculuğa çıkmanızın nedeni matmazel? Tatil mi?"

"Evet. İznimi evimde geçireceğim. Ama daha önce Lozan'da kız kardeşimin yanında bir hafta kadar kalacağım."

"Bana kız kardeşinizin adını ve adresini verebilir miydiniz?"

"Memnuniyetle."

Poirot'nun uzattığı kâğıt ve kalemi alan Bayan Ohlsson istenileni yaptı.

"Hiç Amerika'da bulundunuz mu, matmazel?"

"Hayır. Aslında gidecektim ama olmadı. Yatalak hasta bir hanıma Amerika'da eşlik edecektim ama son anda iptal edildi. Çok üzüldüm. Amerikalılar çok iyidirler. Okul ve hastane yapımı için çok bol bağışta bulunurlar. Çok da pratikler."

"Armstrong'ların çocuğunun kaçırılma olayını anımsıyor musunuz?"

"Hayır. Neydi?"

Poirot açıkladı.

Greta Ohlsson o kadar hiddetlendi ki hatta sarımsı topuzu titriyordu.

"Bu dünyada ne kötü insanlar var! İnsanın inancını yok ediyorlar. Zavallı kadın. Onun için içim sızlıyor."

Uysal İsveçli kıpkırmızı bir yüzle dışarı çıkarken gözleri dolmuştu.

Bu arada Poirot heyecanla önündeki kâğıda bir şeyler yazıyordu.

Mösyö Bouc, "Ne yazıyorsunuz, dostum?" diye sordu.

"*Mon cher*, düzenli ve sistemli olmak benim kişiliğimde var. Olayları kronolojik düzende sıralamaya çalışıyorum."

Yazısını tamamladı ve kâğıdı Mösyö Bouc'a uzattı.

21.15 *Tren Belgrad'dan ayrıldı.*

21.40 gibi*: Uşak uyku ilacını hazırlayıp Ratchett'in yanından ayrıldı.*

22.00 gibi*: McQueen, Ratchett'in yanından ayrıldı.*

22.40 gibi*: Greta Ohlsson Ratchett'i gördü. (Sağ olarak görüldüğü son an)*

N.B: Uyanıktı, kitap okuyordu.

00.10 *Tren Vincovci'den ayrıldı (rötarlı)*

00.30 *Tren kara saplandı.*

00.37 *Ratchett zili çaldı. Kondüktör zile karşılık verdi. Ratchett, "Ce n'est rien. Je me suis trompé," dedi.*

01.17 *Bayan Hubbard kompartımanında birinin olduğunu hissetti. Kondüktörü çağırdı.*

"Dikkatinizi çeken, size tuhaf gelen bir şey var mı?"

Mösyö Bouc, "Hayır, durum apaçık ortada," dedi. "Cinayetin 01.15'te işlenmiş olduğu anlaşılıyor. Kanıt olarak bulduğumuz saat de bize bunu gösteriyor, ayrıca Bayan Hubbard'ın öyküsü de bunu destekliyor. Ben katilin kim olduğunu tahmin edebildiğimi sanıyorum. Bence katil o iriyarı İtalyan. Amerika'dan geliyor –Chicago'dan– Ayrıca İtalyanlar silah olarak bıçak kullanırlar, üstelik bıçağı bir değil birkaç kez saplamış."

"Doğru."

"Bu gizemin çözümünün bu olduğunda hiç kuşkum yok. Bence İtalyan'la Ratchett şu çocuk kaçırma işinde suç ortağıydılar. Casetti de İtalyan adı. Ratchett bir şekilde İtalyan'ı oyuna getirdi, onların deyimiyle ona kazık attı. İtalyan izini sürdü, önce ona tehdit mektupları gönderdi, sonra da onu vahşi bir biçimde öldürerek intikamını aldı. Bu kadar basit işte."

Poirot kuşkuyla başını salladı.

"Korkarım o kadar basit değil."

İleri sürdüğü varsayımdan giderek daha çok etkilenen Bouc, "Ben gerçeğin bu olduğundan eminim," dedi.

Poirot, "Peki ya İtalya'nın kompartımandan çıkmadığına yemin etmeye hazır dişi ağrıyan uşağın tanıklığı?" diye sordu.

"Evet, bu bir sorun."

Poirot'nun gözlerinde neşeli bir pırıltı belirdi.

"Evet, sizin varsayımınız açısından sıkıcı bir durum ama Bay Ratchett'in uşağının dişinin ağrıması İtalyan dostumuz için büyük bir şans."

Bouc büyük bir özgüvenle, "Bunun bir açıklaması olmalı," dedi.

Poirot yine başını salladı. "Hayır," diye mırıldandı. "Bu o kadar basit değil."

6. BÖLÜM

Rus Prensesin Tanık Oldukları

Poirot, "Önce Pierre Michel'in bu düğme hakkında ne diyeceğini duyalım," dedi.

Yataklı vagon kondüktörü çağrıldı. Adam onları meraklı bakışlarla süzüyordu.

Bouc hafifçe boğazını temizledi.

Sonra, "Michel," dedi. "Bu düğme sizin ceketinizden düşmüş. Bunu Amerikalı bayanın kompartımanında buldular. Bu konuda ne diyorsunuz?"

Kondüktörün eli ister istemez ceketine gitti.

"Ama benim düğmelerimden hiçbiri eksik değil, mösyö. Bir yanlışlık olmalı."

"İşte bu çok tuhaf."

"Buna hiçbir anlam veremiyorum, mösyö."

Pierre Michel şaşırmış görünüyordu ama hiçbir şekilde suçluluk hisseder bir hali yoktu.

Bouc, "Bu düğmenin bulunduğu yer ve koşullar düğmenin dün akşam Bayan Hubbard zili çaldığı sırada kompartımanında bulunan adamdan düştüğünü gösteriyor," dedi.

"Ama Mösyö Bouc, orada kimse yoktu ki. Kadının kuruntusuydu bu, hayal görmüş olmalı."

"Hayal görmemiş, Michel. Bay Ratchett'in katili bu yolu kullanmış ve bu arada da *düğmesini düşürmüş*."

Mösyö Bouc'un sözcüklerindeki gizli imayı anlayan Pierre Michel birdenbire öfkelendi.

"Bu doğru değil, mösyö, kesinlikle doğru değil! Beni cinayetle suçluyor olamazsınız! Beni! Ben suçsuzum, kesinlikle suçsuzum! Hem şimdiye kadar hiç görmediğim bir adamı neden öldüreyim ki?"

"Bayan Hubbard zili çaldığı zaman neredeydiniz?"

"Size daha önce de söylediğim gibi, mösyö, diğer vagonda, meslektaşımla konuşuyordum."

"Ona da soracağız bunu."

"Sorun, mösyö, yalvarırım hemen sorun."

Diğer vagonun kondüktörü çağrıldı. Adam, Pierre Michel'in iddiasını doğruladı. Üstelik Bükreş'ten bağlanan vagonun kondüktörünün de o sırada yanlarında olduğunu belirtti. Üç kondüktör kar nedeniyle ortaya çıkan son durumu konuşmuşlardı. Konuşmaya başladıktan yaklaşık on dakika sonra Michel bir zil sesi duyduğunu düşünmüştü. İki vagonun arasındaki kapıyı açtıklarında her üçü de zil sesini net olarak duyabilmişlerdi. Zil ısrarlı bir biçimde çalıyordu. Michel hemen karşılık vermek için koşmuştu.

Michel endişeyle, "Görüyorsunuz ya, mösyö?" diye bağırdı. "Ben suçlu değilim."

"Peki, yataklı vagon üniformalarına özgü bu düğmenin orada bulunmasını nasıl açıklayacaksınız?"

"Açıklayamam, efendim. Bu benim açımdan da gizemli bir durum. Benim düğmelerim tamam."

Diğer iki kondüktör de ceketlerinin düğmelerinde eksik olmadığını belirttiler. Tabii hiçbir şekilde de Bayan Hubbard'ın kompartımanına girmemişlerdi.

Bouc, "Sakin olun, Michel," dedi. "Şimdi Bayan Hubbard'ın ziline cevap vermeye koştuğunuz ana yoğunlaşın. O sırada koridorda hiç kimseyle karşılaşmadınız mı?"

"Hayır, mösyö."

"Koridorda sizin geldiğiniz yönün tersine doğru giden birini de görmediniz mi?"

"Hayır, mösyö."

Bouc, "Tuhaf," dedi.

Poirot, "Pek değil," dedi. "Bu yalnızca bir zamanlama konusu. Bayan Hubbard uyanıyor ve kompartımanında birinin olduğunu anlıyor. Bir iki dakika kadar gözleri kapalı, yatar pozisyonda kalakalıyor. Büyük olasılıkla katil de tam da o sırada koridora doğru süzüldü. Sonra Bayan Hubbard zili çalmaya başlıyor. Ama kondüktör hemen gelmiyor. Ancak üçüncü ya da dördüncü zili duyuyor. Bence yeterince zaman vardı..."

"Ne için? Ne için *mon cher*? Trenin etrafının yüksek kar yığınlarıyla kaplı olduğunu unutmayın."

Poirot ağır ağır, "Gizemli katilimizin izleyebileceği iki yol vardı," dedi. "Tuvaletlerden birine saklanabilirdi ya da kompartımanlardan birine girerdi."

"Ama bütün kompartımanlar doluydu."

"Evet."

"Yani katilin *kendi* kompartımanına çekilmiş olabileceğini mi söylemek istiyorsunuz?"

Poirot başıyla onayladı.

Bouc, "Olabilir," diye mırıldandı. "Bu uygun, taşlar yerine oturuyor. Kondüktörün diğer vagonda olduğu on dakikalık süre içinde katil kendi kompartımanından çıkar, Ratchett'inkine girer, onu öldürür. Kapıyı içeriden kilitleyip zincirler. Sonra Bayan Hubbard'ın kompartımanından geçerek kondüktör gelmeden güvenli bir şekilde rahatça kompartımanına döner."

Poirot iç çekerek mırıldandı.

"O kadar basit değil, dostum. Doktor dostumuzun da benimle aynı fikirde olduğunu sanıyorum."

Bouc eliyle kondüktörlere artık gidebileceklerini işaret etti.

Poirot, "Hâlâ konuşmamız gereken sekiz yolcu var," dedi. "Beş birinci mevki yolcusu; Prenses Dragomiroff, Kont ve Kontes Andreyni, Albay Arbuthnot ve Bay Hardman. Üç ikinci mevki yolcusu; Bayan Debenham, Antonio Foscarelli ve Alman hizmetçi Bayan Schmidt."

"Önce kiminle konuşmak isterdiniz? İtalyan'la mı?"

"İtalyan konusunda ne kadar ısrarcısınız. Hayır, ağacın en tepesinden başlayacağız. Umarım Prenses Dragomiroff bize birkaç dakikasını ayırmak gibi bir lütufta bulunur. Michel, lütfen bunu ona iletir misiniz?"

O sırada vagondan çıkmakta olan kondüktör, "*Oui mösyö*," dedi.

Mösyö Bouc seslendi. "Ona eğer buraya gelmek gibi bir zahmete girmek istemiyorsa kendisiyle kompartımanında da görüşebileceğimizi söyleyin."

Prenses Dragomiroff vagon restorana gelmeyi yeğledi. Başıyla hafif bir selam verdikten sonra Poirot'nun karşısına oturdu. Küçük kurbağaya benzeyen yüzü bir önceki günden daha da sarıydı. Gerçekten çok çirkin bir kadındı. Ama kurbağayı andıran gözleri mücevher gibi parıldıyordu. Koyu renkli, buyurgan bakışlı bu gözlerde kadının bütün gizli enerjisi ve zekâ gücü hissediliyordu.

Derinden gelen sesi boğuk, farklı ve az da olsa kulak tırmalıyordu.

Süslü cümlelerle kendisini rahatsız ettikleri için özür dilemeye çalışan Mösyö Bouc'un konuşmasını yarıda kesti.

"Özür dilemenize hiç gerek yok, baylar. Bir cinayet işlendiğini biliyorum. Bütün yolcularla konuşmanız gerekir elbette. Bu çok doğal. Size elimden geldiğince yardımcı olmaya çalışacağım ve bundan büyük mutluluk duyacağım."

Poirot, "Çok naziksiniz, madam," dedi.

"Hiç de değil. Bu bir görev. Öğrenmek istediğiniz nedir?"

"Tam adınız ve adresiniz, madam. Kendiniz yazmak ister miydiniz?"

Poirot kâğıtla kalemi uzattı ama prenses bir el işaretiyle istemediğini belirtti.

"Siz yazabilirsiniz. Sorun yok. Natalia Dragomiroff. 17 Avenue Kleber, Paris."

"İstanbul'dan evinize mi dönüyorsunuz, madam?"

"Evet. İstanbul'da Avusturya Elçiliği'nde kaldım. Hizmetçim de yanımdaydı."

"Acaba bize dün gece yemekten sonra yaptıklarınızı açıklayabilir misiniz?"

"Tabii, seve seve. Kondüktöre ben yemekteyken yatağımı yapmasını emretmiştim. Yemekten sonra hemen yattım. On bire kadar kitap okudum, sonra ışığımı söndürdüm. Ancak romatizma ağrılarım olduğu için uyuyamadım. Bire çeyrek kala zili çalarak hizmetçimi çağırdım. Bana masaj yaptı ve uykum gelene dek yüksek sesle kitap okudu. Onun yanımdan tam olarak ne zaman ayrıldığını söyleyemeyeceğim. Yanımda yarım saat ya da daha fazla kalmış olabilir."

"O sırada tren durmuş muydu?"

"Evet, durmuştu."

"Bu süre boyunca herhangi bir şey –dikkatinizi çekecek, olağandışı bir şey– duymadınız mı, madam?"

"Olağandışı bir şey duymadım."

"Hizmetçinizin adı neydi?"

"Hildegarde Schmidt."

"Uzun zamandan beri mi yanınızda?"

"On beş yıldan beri."

"Güvenilir biri midir?"

"Kesinlikle. Ailesi, kocamın Almanya'daki malikânelerinden birinde çalışıyordu."

"Sanırım Amerika'da bulundunuz, madam?"

Konunun birden değişmesi yaşlı kadının kaşlarını çatmasına neden oldu.

"Birçok kez."

"Orada bulunduğunuz sırada Armstrong ailesiyle tanışmış mıydınız? Büyük bir trajedi yaşayan aileyle?"

Yaşlı kadın titrek bir ses ve büyük bir duygusallıkla, "Yakın dostlarımdan söz ediyorsunuz, mösyö," dedi.

"Öyleyse Albay Armstrong'u da tanıyordunuz?"

"Onu pek fazla tanımazdım. Ama karısı, Sonia Armstrong'un vaftiz annesiydim. Sonia'nın annesi aktris Linda Arden yakın arkadaşımdı. Linda Arden bir yıldızdı, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük dram aktrislerinden biriydi. Macbeth ya da Magda rolünü onun gibi oynayabilecek başka hiç kimse yoktu. Ben yalnız onun sanatının hayranı değil, aynı zamanda da yakın arkadaşıydım."

"Öldü mü?"

"Hayır, hayır. Yaşıyor, ama dünyadan elini eteğini çekti, inzivaya çekildi. Sağlığı iyi değil. Zamanının çoğunu divana uzanarak geçirmek zorunda."

"Sanırım Linda Arden'in bir kızı daha varmış?"

"Evet. Sonia Armstrong'dan çok küçüktü."

"Sağ mı?"

"Tabii."

"Şimdi nerede?"

Yaşlı kadın zekâ fışkıran gözleriyle Poirot'yu süzdü.

"Size bu sorularınızın nedenini sormam gerekiyor. Bunların bu olayla, yani bu trende işlenen cinayetle ne ilgisi olabilir?"

"İlgisi var, hem de çok yakından ilgisi var madam. Öldürülen kişi, yani Ratchett, Bayan Armstrong'un çocuğunun kaçırılmasından ve öldürülmesinden sorumlu olan kişi."

"Ah!"

Prenses Dragomiroff'un düz kaşları çatıldı. Kadın biraz daha dikleşti.

"Öyleyse bu cinayet, benim görüşüme göre, kesinlikle takdir edilecek, hayran olunacak bir olay. Bu konuda önyargısız davranamadığım için beni bağışlamanızı isterim."

"Bu çok doğal, madam. Şimdi yanıtlamadığınız soruya dönelim. Linda Arden'in küçük kızı, yani Bayan Sonia Armstrong'un kız kardeşi şimdi nerede?"

"Bunu size söylemem gerçekten olanaksız, mösyö. Genç kuşakla bütün ilişkimi kaybettim. Yanılmıyorsam birkaç yıl önce bir İngilizle evlendi ve İngiltere'ye yerleşti. Ama şu anda aile adlarını anımsayamıyorum." Bir an duraksadı, ardından, "Bana sormak istediğiniz başka bir şey var mıydı?" diye sordu.

"Yalnızca tek bir şey, madam. Ama bu biraz kişisel bir soru. Sabahlığınızın rengi?"

Prenses kaşlarını hafifçe kaldırdı.

"Sanırım bu soruyu sormanızın çok özel bir nedeni var. Sabahlığım mavi satenden."

"Başka bir şey yok, madam. Sorularıma hızlı bir şekilde ve samimiyetle yanıt verdiğiniz için çok teşekkür ederim."

Prenses yüzüklerle süslü eliyle önemli değil anlamına gelen bir hareket yaptı.

Prensesin ayağa kalkmasıyla birlikte hepsi yerlerinden fırladılar. Kadın birden durdu.

"Bağışlayın, mösyö, adınızı sorabilir miyim? Yüzünüz bana bir şekilde tanıdık geldi."

"Adım, Hercule Poirot, madam. Emrinizdeyim."

Prenses bir an sessiz kaldı. Sonra, "Hercule Poirot," diye yineledi. "Evet, şimdi anımsadım. Kader bu."

Dimdik yürüyerek uzaklaştı. Ama hareketlerinden zorlandığı anlaşılıyordu.

Bay Bouc, "Onun hakkında ne düşünüyorsunuz, sevgili dostum?" dedi.

Hercule Poirot başını salladı ve yalnızca, "Acaba kader derken ne demek istedi?" diye mırıldandı.

7. BÖLÜM

Kont ve Kontes Andrenyi'nin Tanık Oldukları

Daha sonra Kont ve Kontes Andrenyi'yi çağırdılar. Ancak kont vagon restorana yalnız geldi.

Yakından da uzaktan da çok yakışıklı olduğunda en ufak bir kuşku bile yoktu. Boyu en az bir seksendi. Omuzları geniş, kalçaları dardı. Usta bir terzinin elinden çıktığı belli olan İngiliz stili bir tüvit takım elbise giymişti. Bıyığının farklı biçimi ve çıkık elmacıkkemikleri olmasa rahatlıkla onun İngiliz olduğunu düşünebilirdiniz.

"Evet, mösyö," dedi. "Sizin için ne yapabilirim?"

Poirot, "Bakın mösyö," dedi. "Yaşanan olaylar çerçevesinde yolculara bazı sorular sormak zorunda olduğumuzu sanırım anlayışla karşılarsınız."

Kont kayıtsız bir edayla, "Tabii, tabii," dedi. "Durumunuzu anlıyorum. Ama korkarım benim de, karımın da size bu konuda pek bir yardımımız dokunamayacak. İkimiz de uyuyorduk ve hiçbir şey duymadık."

"Öldürülen adamın kimliği konusunda bilginiz var mı, mösyö?"

"Duyduğuma göre o iriyarı Amerikalı öldürülmüş, o sevimsiz yüzlü Amerikalı. Yemekte şu masada oturuyordu."

Başıyla Ratchett ve Hector MacQueen'in masasını işaret etti.

"Evet, öyle, mösyö, kesinlikle doğru. Ama adamın adını bilip bilmediğinizi sormak istemiştim."

"Hayır." Kont, Poirot'nun sorularına çok şaşırmış gibiydi. "Adını öğrenmek istiyorsanız, herhalde pasaportunda yazılıdır."

Poirot, "Pasaporttaki adı Ratchett," dedi. "Ama gerçek adı bu değil, mösyö. Kendisi Amerika'da çok trajik bir çocuk kaçırma olayına karışan Casetti'ydi."

Konuşurken dikkatle kontu süzüyordu. Genç adam duyduklarından etkilenmişe benzemiyordu. Yalnızca gözleri hafifçe açıldı.

"Ah!" dedi. "İşte bu, durumu aydınlatacaktır. Amerika olağandışı bir yer."

"Amerika'da bulundunuz mu, mösyö?"

"Bir yıl kadar Washington'da kaldım."

"Acaba orada Armstrong ailesiyle tanıştınız mı?"

"Armstrong... Armstrong... anımsamak kolay değil. O kadar çok insanla tanışıyorsunuz ki." Gülümseyerek omuz silkti. "Neyse, konumuza dönelim, baylar. Size nasıl yardımcı olabilirim?"

"Dün akşam ne zaman dinlenmek için kompartımanınıza gittiniz, mösyö?"

Poirot'nun gözleri plana kaydı. Kontla kontes 12 ve 13 numaralı bitişik kompartımanlarda kalıyorlardı.

"Yemekli vagondayken kompartımanlardan birindeki yatağı yaptırmıştık. Dönüşte bir süre diğerinde oturduk..."

"Hangi numarada?"

"13 numarada. Piquet[1] oynadık. Saat on bir gibi karım kompartımanına gitti. Kondüktör benim yatağımı hazırladı ve ben de yattım. Sabaha kadar da deliksiz uyudum."

"Trenin durduğunu fark ettiniz mi?"

"Ancak sabah farkına vardım."

(1) İki kişiyle ve otuz iki kâğıtla oynanan bir kâğıt oyunu.

"Ya karınız?"

Kont gülümsedi. "Karım tren yolculuklarında daima uyku ilacı alır. Dün gece de yine her zamanki dozda trional aldı." Bir an duraksadı. "Size bir şekilde yardımcı olamadığım için üzgünüm."

Poirot ona kâğıtla kalemi uzattı.

"Teşekkürler mösyö. Bu yalnızca bir formalite. Kâğıda isim ve adresinizi yazmanızı rica edeceğim."

Kont ağır ağır ve dikkatle isteneni yaptı.

"Bunu benim yazmam iyi oldu. Taşradaki malikânemizin adının yazılışı lisanımıza aşina olmayanlar için zor olabiliyor."

Kâğıdı Poirot'ya uzattıktan sonra ayağa kalktı.

"Sanırım karımın buraya gelmesi gereksiz. Size benim anlattıklarımdan daha fazla bir şey söyleyemez."

Poirot'nun gözlerinde hafif bir pırıltı belirdi.

"Herhalde öyledir. Ama yine de kontesle kısa bir görüşme yapmak isterim."

"Emin olun, bu kesinlikle gereksiz."

Kontun sesi son derece kararlı ve otoriterdi.

Poirot onu sakin bakışlarla süzerek gözlerini kırpıştırdı.

"Bu yalnızca bir formalite. Raporumu tamamlamak için bu görüşmeyi yapmak zorundayım."

"Nasıl isterseniz."

Kont istemeyerek de olsa bunu kabul etti. Yabancılara özgü bir tavırla hafifçe eğilerek selam verdi ve oradan ayrıldı.

Poirot uzanarak bir pasaportu aldı. Pasaport kontun adına düzenlenmişti ve unvanı da belirtilmişti. Bir sonraki sayfada ise kendisine *eşlik eden kişi* sütununda karısının olduğu yazıyordu. Adı: Elena Maria. Kızlık soyadı: Goldenberg. Yaşı: Yirmi. Pasaporta dikkatsiz bir memur yağ damlatmıştı.

Bouc, "Diplomatik pasaport," dedi. "Onları sinirlendirmemeye özen göstermeliyiz, *mon ami*. Bu çiftin cinayetle ilgisi olamaz."

"Hiç endişelenmeyin, *mon vieux*. Son derecede dikkatli olacağım. Bu yalnızca bir formalite." Kontes Andrenyi'nin salona girmesiyle Poirot da konuşmasına ara verdi.

Genç kadın gerçekten çok güzel ve çekici bir kadındı. Ancak ürkek bir havası vardı.

"Beni görmek istemişsiniz."

"Bu yalnızca bir formalite, madam." Poirot nezaketle ayağa kalktı, hafifçe reverans yaptıktan sonra genç kadını karşısındaki koltuğa davet etti. "Size yalnızca dün gece bir şey gördünüz ya da duydunuz mu diye sormak istiyorum. Bu olaya ışık tutacak herhangi bir şey?"

"Hiçbir şey, mösyö. Uyuyordum."

"Sözgelişi bitişik kompartımandan gelen gürültüleri de duymadınız mı? Orada kalan Amerikalı hanım büyük bir panik yaşamış ve ısrarla kondüktörün zilini çalmış."

"Hiçbir şey duymadım, mösyö. Uyku ilacı almıştım."

"Ah! Anlıyorum. Neyse. Sizi daha fazla tutmayayım."

Genç kadın hızla ayağa kalkarken Poirot, "Bir dakikanızı daha alacağım," dedi. "Pasaportta yazanlar; kızlık soyadınız, yaşınız vb. Bunlar doğru mu?"

"Kesinlikle doğru, mösyö."

"Acaba ifadenizi imzalayabilir miydiniz?" Genç kadın hemen imzasını attı.

"*Elena Andrenyi*." Yazısı yana doğru eğik ve düzgündü.

"Amerika'dayken eşinizle birlikte miydiniz, madam?"

"Hayır, mösyö." Kontes gülümsedi. Hafifçe kızarmıştı. "O sırada evli değildik. Henüz bir yıllık evliyiz."

"Ah, evet. Teşekkürler, madam. Bu arada eşinizin tütün kullanma alışkanlığı var mı?"

Gitmek üzere olan genç kadın olduğu yerde kalakalıp, şaşkınlık içinde Poirot'ya baktı.

"Evet."

"Pipo mu?"

"Hayır. Puro ve sigara."

"Ah! Teşekkür ederim."

Genç kadın duraksadı. Kuşkulu bakışlarla Poirot'yu süzüyordu. Siyah, bademe benzeyen gözleri gerçekten çok güzeldi, uzun, siyah kirpikleri adeta pembe beyaz yanaklarını okşuyordu. Modaya uygun şekilde kırmızıya boyanmış dudakları hafif aralık duruyordu. Egzotik bir güzelliği ve çekiciliği vardı.

"Bunu bana niçin sordunuz?" dedi şaşırarak.

Poirot bunun önemsiz olduğunu belirten bir el hareketi yaptı.

"Madam, dedektifler bu gibi sorular sormak zorundadırlar. Örneğin, bana sabahlığınızın rengini söyleyebilir misiniz?"

Kontes bir an ona bakakaldı. Sonra güldü.

"Sarı şifon. Bu gerçekten önemli mi?"

"Hem de çok önemli, madam."

Genç kadın merakla sordu. "Siz gerçekten dedektif misiniz?"

"Aynen öyle madam, emrinizdeyim."

"Yugoslavya'dan İtalya sınırına kadar trende dedektif olmayacağını düşünüyordum."

"Ben Yugoslav polis teşkilatından değilim, madam. Enternasyonal dedektifim."

"Yani Milletler Cemiyetine[1] mi bağlısınız?"

---

(1) Birleşmiş Milletler'in temeli sayılabilecek bu organizasyon, I. Dünya Savaşı'nın ardından İsviçre'de 1919'da "Cemiyet-i Akvam" (Milletler Cemiyeti) adıyla kuruldu. Amacı, ülkeler arasında yaşanabilecek sorunları barışçı yollarla çözmek idi. Fakat fazla bir varlık gösteremedi. II. Dünya Savaşı'nın ardından dağıldı. 18 Temmuz 1932'de Türkiye, Cemiyet-i Akvam'a resmen üye olmuştur.

"Benim çalışma alanım tüm dünya, madam," dedi Poirot dramatik bir ses tonuyla özellikle üzerine basarak. "Genellikle Londra'da çalışıyorum." Ve birden İngilizce olarak sordu. "İngilizce konuşabiliyor musunuz, madam?"

"Evet, biraz."

Aksanı çok hoştu.

Poirot bir kez daha reverans yaptı.

"Sizi daha fazla yormayalım, madam. Bu arada İngilizceniz hiç fena değil."

Kontes Andrenyi gülümsedi, sonra da başıyla selam vererek gitti.

Mösyö Bouc, "*Elle est jolie femme*. Çok güzel bir kadın," diyerek içini çekti. "Ama işimize yarayacak bir şey öğrenemedik."

Poirot mırıldandı. "Öyle. Hiçbir şey görmeyen, duymayan iki insan."

"Artık İtalyan'la konuşalım mı?"

Poirot hemen yanıt vermedi. Diplomatik Macar pasaportundaki yağ lekesini inceliyordu.

8. BÖLÜM

Albay Arbuthnot'un Tanık Oldukları

Poirot irkilerek kendini toparladı. Bakışları Mösyö Bouc'un heyecanlı bakışlarıyla karşılaşınca gözlerinde neşeli bir pırıltı belirdi.

"Ah, sevgili dostum, anlayacağın ben de sizin deyiminizle 'züppe' oldum. Dolayısıyla birinci mevkii yolcularına öncelik tanımamız gerektiği kanısındayım. Şimdi, yakışıklı Albay Arbuthnot'la konuşmamızın iyi olacağını düşünüyorum."

Albayın Fransızcasının yetersiz olduğunu gören Poirot sorgulamayı İngilizce olarak sürdürdü.

Poirot, Arbuthnot'un adını, yaşını, ev adresini ve tam olarak askeri pozisyonunu öğrendikten sonra sordu.

"Hindistan'dan İngiltere'ye –tatil amaçlı– dönüyorsunuz, değil mi? Yani biz Fransızların deyişiyle, *en permission?*"[1]

Yabancıların bunu nasıl adlandırdığını umursamayan Arbuthnot İngilizlere yakışır bir şekilde kısaca yanıt verdi.

"Evet."

"Ama askeri gemiye binmemişsiniz!"

"Hayır."

"Neden?"

(1) İzinli misiniz?

"Bazı kişisel nedenlerden dolayı karayolunu yeğledim."

Arbuthnot tavırlarıyla, "Bu kadarı sana yeter, seni meraklı, küçük züppe," der gibiydi.

"Doğruca Hindistan'dan mı geliyorsunuz?"

Albay soğuk, kuru bir ses tonuyla, "Bir gece Ur şehri kalıntılarını gezmek için mola verdim, sonra üç gün Bağdat'ta, Kara Kuvvetleri Harekât Merkezi'nde eski bir arkadaşımın yanında kaldım," dedi.

"Demek Bağdat'ta kaldınız. Anladığıma göre Bayan Debenham da Bağdat'tan geliyor. Acaba orada kendisiyle tanışma fırsatınız oldu mu?"

"Hayır, tanışmadım. Bayan Debenham'ı ilk kez aktarma yapmak üzere bindiğimiz Kerkük-Nusaybin treninde gördüm."

Poirot öne doğru eğildi. Yabancılara özgü tavırları daha da abartılı bir hal aldı.

"Mösyö, sizden bir ricam olacak. Trende siz ve Bayan Debenham dışında İngiliz vatandaşı yok. Dolayısıyla ikinize de birbiriniz hakkındaki fikirlerinizi sormak zorundayım."

Albay Arbuthnot soğuk bir ifadeyle, "Kesinlikle anlamsız, kuraldışı bir şey bu," dedi.

"Asla değil. Bakın, bu cinayet büyük olasılıkla bir kadın tarafından işlendi. Adama en az on iki kez bıçak saplanmış. Hatta tren şefi bile, 'Bu bir kadın cinayeti,' dedi. Dolayısıyla yapmam gereken ilk iş İstanbul-Calais vagonundaki tüm kadın yolcuları incelemek ya da Amerikalıların deyişiyle 'gözden geçirmek'. Ancak İngiliz kadınları hakkında bir karara varmak hiç kolay değil. İngilizler çok içlerine dönük insanlar. Dolayısıyla sizden adalet adına bana Bayan Debenham'ın nasıl biri olduğunu söylemenizi rica ediyorum, mösyö. Onun hakkında ne biliyorsunuz?"

Arbuthnot birden coşkuyla, "Bayan Debenham tam bir hanımefendidir," dedi.

Poirot bundan hoşlanmış gibi bir ifade takındı.

"Ah! Yani onun cinayetle ilgisi olabileceğini düşünmüyorsunuz?"

Arbuthnot, "Bunun düşüncesi bile gülünç," dedi. "Adam yabancıydı. Bayan Debenham'ın onu şimdiye kadar hiç görmediğinden eminim."

"Size böyle mi söyledi?"

"Evet, öyle söyledi. Onunla karşılaştığımız ilk anda çok çirkin, rahatsız edici bir görüntüsü olduğunu söylemişti. Eğer bu cinayeti *bir kadın* işlediyse ki, öyle olduğunu düşündüğünüzü görüyorum, Bayan Debenham'ın bununla hiçbir ilgisi olamayacağından emin olabilirsiniz. Ayrıca sizinki de yalnızca hiçbir kanıta dayanmayan, temelsiz bir varsayım."

Poirot gülümsedi.

"Bakıyorum bu konu sizi heyecanlandırıyor."

Arbuthnot, Poirot'yu soğuk bakışlarla süzdü.

"Ne demek istediğinizi anlayamıyorum?"

Adamın bakışı Poirot'yu utandırmış gibiydi. Gözlerini albaydan kaçırarak önündeki kâğıtları karıştırmaya başladı.

"Tabii bütün bunlar ayrıntı. Biz şimdi asıl konuya gelelim. Bize cinayetin dün gece biri çeyrek geçe işlendiğini düşündüren nedenler var. Dolayısıyla formalite gereği trendeki herkese o sırada ne yaptığını sormak zorundayız."

"Kesinlikle. Yanılmıyorsam ben saat biri çeyrek geçe o genç Amerikalıyla konuşuyordum. Yani ölen adamın sekreteriyle."

"Ah! Siz mi onun kompartımanındaydınız, yoksa o mu sizin?"

"Ben onun kompartımanındaydım."

"Bu genç adamın adı MacQueen'di, değil mi?"

"Evet."

"Arkadaşınız mı? Önceden tanışıyor muydunuz?"

"Hayır. Onu ilk kez bu yolculukta gördüm. Dün rasgele konuşmaya başladık ve sonra ikimizin de ilgisini çeken konular olduğunu fark ettik. Ben aslında Amerikalılardan pek hoşlanmam, onlarla..."

MacQueen'in İngilizler hakkındaki sözlerini hatırlayan Poirot gülümsedi.

"... Neyse, bu genç adamdan hoşlandım. Hindistan'daki duruma ilişkin birtakım aptalca fikirleri vardı. Zaten Amerikalıların en kötü tarafları bu; fazlasıyla duygusal ve idealistler. Ona anlattıklarımla yakından ilgilendi. Ne de olsa Hindistan konusunda yaklaşık otuz yıllık deneyime sahibim. O da bana Amerika'nın finansal durumundan bahsetti ki bu konu da beni yakından ilgilendiriyor. Sonra genel anlamda dünya siyasetini konuşmaya başladık. Zaman çok çabuk geçmiş. Saatime bakıp da ikiye çeyrek kala olduğunu görünce çok şaşırdım."

"Konuşmanız o zaman mı sona erdi?"

"Evet."

"Sonra ne yaptınız?"

"Kendi kompartımanıma gidip yattım."

"Yatağınız yapılmış mıydı?"

"Evet."

"Sizin kompartımanınız –bir bakayım– 15 numara, vagonun sonunda ve yemekli vagona en uzak uçta olan kompartıman, bu doğru, değil mi?"

"Evet."

"Kompartımanınıza gittiğiniz sırada kondüktör neredeydi?"

"En uçta küçük masasında oturuyordu. Bu arada ben kendi kompartımanıma giderken MacQueen onu çağırdı."

"Niçin çağırdı?"

"Herhalde yatağını yaptırmak için. Kompartımanı gece için hazırlanmamıştı."

"Şimdi, Albay Arbuthnot, sizden iyice düşünmenizi istiyorum. Siz Bay MacQueen'le konuştuğunuz sırada koridordan geçen biri oldu mu?"

"Çok geçen olmuştur. Dikkat etmedim."

"Ah! Zamanı kısıtlayabiliriz. Diyelim ki konuşmanızın son bir, bir buçuk saatinde Vincovci'de trenden indiniz değil mi?"

"Evet, ama yalnızca bir dakika için. Korkunç bir ayaz vardı. Soğuk ürkütücüydü. İçeri girdiğimizde çok mutlu oldum, oysa aslında her zaman trenlerin gereğinden fazla ısıtıldıklarını düşünürüm."

Mösyö Bouc iç çekti.

"Herkesi birden memnun etmek çok zor," dedi. "İngilizler bütün pencereleri açıyorlar. Ondan sonra diğerleri geliyor ve bütün pencereleri kapatıyorlar. Çok zor."

Poirot da, Arbuthnot da onun söylediklerine aldırmadılar.

Poirot, "Evet mösyö, iyice düşünün," dedi. Karşısındakine cesaret vermek ister gibiydi. "Dışarısı çok soğuktu. Trene döndünüz. Koltuğa oturdunuz ve bir sigara ya da piponuzu yaktınız..."

Poirot sözlerinin etkisini görmek için bir an sustu.

"Ben pipo içerim. Sigara içen MacQueen'di."

"Tren yeniden hareket etti. Siz piponuzu içiyordunuz. Bay MacQueen'le Avrupa'nın, dünyanın sorunlarından söz ediyordunuz. İyice geç olmuştu. Yolculardan birçoğu kompartımanlarına çekilmiş, yatmışlardı. O sırada kapının önünden geçen biri oldu mu, iyi düşünün?"

Arbuthnot anımsama çabası içinde kaşlarını çattı.

"Bir şey söylemek çok zor. Açıkçası dikkat etmiyordum."

"Ama sizde askerlere özgü detayları görme yeteneği var. Nasıl diyeyim, görmeseniz bile fark edersiniz."

Albay yeniden düşündü ve başını salladı.

"Bir şey söyleyemeyeceğim. Kondüktör dışında birinin geçtiğini anımsamıyorum. Ama bir dakika. Sanırım bir kadın geçti..."

"Onu gördünüz mü? Genç miydi? Yoksa yaşlı mı?"

"Onu görmedim. O yöne bakmıyordum. Bir hışırtı duydum ve de bir koku!"

"Koku mu? *Güzel* bir koku muydu?"

"Şey, ağır, tatlı bir koku. Bilmem anlatabiliyor muyum, hani şu yüz metre uzaktan bile alabildiğiniz parfüm kokularından. Ama..." Arbuth-

not bir an sustu, sonra telaşla ekledi. "Bu o akşam daha erken bir saatte de olmuş olabilir. Şey, nasıl diyeyim, aynen sizin de dediğiniz gibi bu tam olarak görmeden görmüş gibi hissettiğim bir şeydi. O akşam bir ara içimden, 'Kadın... koku... çok yoğun' gibi bir şeyler düşündüğümü anımsıyorum. Ama bunun ne zaman olduğundan emin değilim, ama evet, Vincovci'den sonra olmalı."

"Niçin?"

"Çünkü Stalin'in beş yıllık planının tam bir fiyasko olduğunu söylediğim sırada burnumu çektiğimi anımsıyorum. Ve o koku aklıma bir şey getirmişti; kadınlar. Rusya'daki kadınların durumu. Rusya'ya ise ancak konuşmamızın sonuna doğru geldiğimizi çok iyi anımsıyorum."

"Daha kesin bir şey söyleyemez misiniz?"

"Ha... hayır. MacQueen'in yanında geçirdiğim sürenin son yarım saatinde olmalı."

"Tren durduktan sonra mı?"

Albay başını sallayarak onayladı.

"Evet, bundan eminim."

"Neyse. Bunu geçelim. Hiç Amerika'da bulundunuz mu, Albay Arbuthnot?"

"Asla. Gitmek de istemem."

"Albay Armstrong adında birini tanıdınız mı?"

"Armstrong... Armstrong? İki ya da üç Armstrong tanıdım. 60'ıncı Alaydan Tommy Armstrong. Kastettiğiniz o mu? Bir de Selby Armstrong vardı, Somme Muharebesi'nde öldü."

"Ben Amerikalı bir kadınla evlenen ve küçük kızı gangsterler tarafından kaçırılıp öldürülen Albay Armstrong'u kastediyorum."

"Ah, evet, bu olayı gazetelerde okuduğumu hatırlıyorum, korkunç bir olaydı! Albay Armstrong'la karşılaştığımı anımsamıyorum ama adını duydum elbette. Hakkında bilgim var. Toby Armstrong. İyi bir adamdı. Herkes onu severdi. Başarılı bir kariyeri vardı. Victoria Cross madalyası almıştı."

"Dün gece öldürülen adam, Albay Armstrong'un kızının ölümünden sorumlu olan kişiydi."

Arbuthnot'un yüzünde sert bir ifade belirdi.

"Eğer öyleyse o domuz hak ettiği cezayı bulmuş. Tabii onun asıldığını görmeyi yeğlerdim, daha doğrusu elektrikli sandalyeye oturtulduğunu."

"Yani siz Albay Arbuthnot, kişisel intikamdansa yasalara ve düzene uyulmasını yeğliyorsunuz?"

Arbuthnot, "Mafya ya da Korsikalılar gibi kan davası güdüp, önüne geleni bıçaklamak olacak şey değil," diye homurdandı. "Siz ne derseniz deyin, suçluyu jürili bir adalet sisteminde yargılamak daha doğrudur."

Poirot düşünceli bakışlarla onu bir iki dakika süzdü.

"Evet. Sizin bu görüşte olduğunuzdan eminim, Albay Arbuthnot. Neyse, size soracak başka bir sorum olduğunu sanmıyorum. Ancak dün gece size tuhaf, hatta kuşkulu görünen herhangi bir şeyle karşılaştıysanız –bu daha önce de olmuş olabilir tabii– bunu belirtmenizi isterim."

Arbuthnot bir an düşündü. "Hayır. Öyle bir şey yok. Ama..." Duraksadı.

"Evet. Devam edin lütfen."

Albay ağır ağır, "Aslında önemli bir şey değil," dedi. "*Herhangi bir şey,* dediniz de..."

"Evet, evet. Söyleyin."

"Aslında önemli değil. Basit bir ayrıntı. Kendi kompartımanıma dönerken benimkinden sonraki kapının yani son kapının..."

"On altı numaranın..."

"Evet. O kapının aralık olduğu dikkatimi çekti. İçerideki adam kuşkulu bir biçimde, nasıl diyeyim, sinsice dışarıyı gözetliyordu. Sonra birden kapıyı kapattı. Tabii bunda bir şey olmayabilir ama bu beni bir şekilde tedirgin etti. Yani demek istediğim, doğal olan, görmek istediğiniz bir şey varsa kapıyı açıp başınızı dışarı uzatıp bakmak. Adamın sinsice bakması dikkatimi çekti."

Poirot kuşkuyla, "Evet..." dedi.

Arbuthnot özür dilercesine ekledi. "Aslında bunda bir şey olmadığını söyledim size ama biliyorsunuz işte, sabahın erken saati her yer sessiz, kuşkulu bir bakış; aynen bir dedektif romanı gibi. Yani saçma, böyle düşünmüş olmam."

Ayağa kalktı. "Eğer sormak istediğiniz başka bir şey yoksa..."

"Teşekkürler, Albay Arbuthnot, başka bir şey yok."

Asker bir an duraksadı. "Yabancılar" tarafından sorguya çekilmenin getirdiği o ilk hoşnutsuzluk kaybolmuştu.

"Bayan Debenham..." dedi ürkek ve çekingen bir havada. "Bana inanın, o gerçekten çok düzgün ve dürüst bir genç kız. O tam bir *pukka sahib.*"(1)

Ve hafifçe kızararak vagondan çıktı.

Onun gitmesinin hemen ardından Doktor Constantine merakla sordu.

"Pukka sahib ne anlama geliyor?"

Poirot, "Bu Bayan Debenham'ın babasının ve erkek kardeşlerinin Albay Arbuthnot ile aynı sınıftan olduklarını gösteriyor," dedi.

"Ah!" diyen Doktor Constantine hayal kırıklığına uğramıştı. "Desenize bunun cinayetle hiçbir ilgisi yok."

"Kesinlikle öyle."

Poirot derin düşüncelere dalmıştı. Parmaklarıyla hafif hafif masayı tıklatıyordu. Sonra birden başını kaldırdı.

"Albay Arbuthnot pipo içiyor," dedi. "Ratchett'in kompartımanında bir pipo temizleyici buldum. Ratchett ise yalnızca sigara içiyordu."

"Yani sizce..."

"Şu ana kadar pipo içtiğini itiraf eden yalnızca Arbuthnot oldu. Albay Armstrong'u biliyor hatta belki onunla arkadaştı ama tabii bunu itiraf etmiyor."

(1) Hintçeden İngilizceye geçen, gerçek centilmen, birinci sınıf insan anlamlarında kullanılan terim. Sömürgecilik dönemlerinde bu sözcükle Avrupalılar kastedilmiştir.

"Yani sizce..."

Poirot şiddetle başını salladı.

"Sorun da bu ya –*bu olanaksız*– kesinlikle olanaksız. Onurlu, biraz aptal, dürüst bir İngiliz'in düşmanını on iki defa bıçaklaması olacak şey değil! Olanaksız bu! Siz de bunun olanaksız olduğunu hissediyorsunuz, öyle değil mi baylar?"

Bouc, "Psikolojik anlamda öyle," diye mırıldandı.

"Psikolojiye saygı duymak gerekir. Bu cinayete bir imza atılmış ve bu kesinlikle Albay Arbuthnot'un imzası değil. Neyse, şimdi bir sonraki görüşmemize geçelim."

Bouc bu kez İtalyan'ın adını anmadı ama onu düşünüyordu.

9. BÖLÜM

Bay Hardman'ın Tanık Oldukları

Sorgulanacak birinci mevki yolcularının sonuncusu Bay Hardman' dı. İtalyan ve İngiliz uşakla aynı masada oturan iriyarı, gösterişli Amerikalı...

Hardman renkli ekose bir takım elbise, pembe bir gömlek giymiş, kravatına da süslü bir iğne takmıştı. Vagon restorana girdiğinde ağzında bir şey çiğniyordu. İri, etli, kaba hatlı ama uysal, iyimser ifadeli bir yüzü vardı.

"Günaydın, baylar," dedi. "Sizin için ne yapabilirim?"

"Cinayeti duydunuz değil mi, Bay şey... Hardman?"

"Elbette."

Ağzındaki çikletin yerini ustalıkla değiştirdi.

"Bu nedenle trendeki bütün yolcuları sorgulamamız gerekiyor."

"Benim için sorun yok. Sanırım bu iş ancak böyle halledilebilir."

Poirot önünde duran pasaporta baktı.

"Cyrus Bethman Hardman. Birleşik Devletler vatandaşı. Kırk bir yaşında. Daktilo şeridi gezici satıcısı."

"Evet. Benim. Ta kendisi."

"İstanbul'dan Paris'e mi gidiyorsunuz?"

"Öyle."

"Neden?"

"İş."

"Hep birinci mevkide mi yolculuk edersiniz, Bay Hardman?"

"Evet, efendim. Yol paramı şirket ödüyor." Göz kırptı.

"Şimdi dün gece olanlara gelelim."

Amerikalı başıyla onayladı.

"Bize bu konuda ne söyleyebilirsiniz?"

"Aslında hiçbir şey."

"Çok yazık. Bay Hardman acaba bize dün akşam yemeğinden sonra neler yaptığınızı anlatır mısınız?"

Amerikalı ilk kez hemen yanıt vermedi.

Neden sonra, "Bağışlayın ama baylar, siz kimsiniz?" diye sordu. "Bunu bana açıklayabilir miydiniz?"

"Bu beyefendi Mösyö Bouc. Yataklı Vagonlar Şirketi direktörlerinden. Bu beyefendi de cesedi muayene eden doktor."

"Ya siz?"

"Ben de Hercule Poirot'yum. Bu olayı incelemem için şirket tarafından görevlendirildim."

Bay Hardman, "Adınızı duymuştum," diye mırıldandı. Bir iki dakika kadar düşündü. "Sanırım gerçeği itiraf etmem gerekiyor."

Poirot alaycı bir tavırla, "Tüm bildiklerinizi açıklamanız sizin yararınıza olur," dedi.

"*Bildiğinizi* dediniz ama yok öyle bir şey. Dediğim gibi, ben hiçbir şey bilmiyorum. Ama *bilmeliydim.* İşte beni kızdıran da bu. *Bilmeliydim.*"

"Lütfen ne demek istediğinizi açıklayın, Bay Hardman."

Bay Hardman iç çekti. Çikletini çıkardı ve elini cebine soktu. Bir anda sanki kişiliği tamamen değişti. Artık sahnedeki bir aktörden çok gerçek bir kişiye benziyordu. Genizden gelen bir sesle de konuşmayı bırakmıştı.

"O pasaport sahte," dedi. "Gerçek kimliğim bu."

Poirot önüne bırakılan karta baktı. Bouc da onun omzunun üzerinden kartı inceliyordu.

CYRUS B. HARDMAN
McNEIL DEDEKTİFLİK AJANSI
NEW YORK

Poirot bu ismi biliyordu. New York'un en güvenilir ve tanınmış dedektiflik ajanslarından biriydi.

"Şimdi bize bunun ne anlama geldiğini anlatın, Bay Hardman."

"Elbette. Olaylar şu şekilde gelişti. Bir grup dolandırıcının izini sürmek için Avrupa'ya geldim, bunun bu işle hiçbir ilgisi yok. Takip İstanbul'da son buldu. Şefe telgraf çekip durumu bildirdim. Geri dönme talimatı aldım. Tam New York'a dönmeye hazırlanıyordum ki bu mektubu aldım."

Bir kâğıdı Poirot'ya doğru itti.

Kâğıt Tokatlıyan Oteli amblemi taşıyordu.

Saygıdeğer Beyefendi,

Bana McNeil Dedektiflik Ajansı'ndan olduğunuzu söylediler. Lütfen bugün öğleden sonra saat dörtte oteldeki daireme gelin.

S. E. Ratchett

Poirot, "*Eh bien*?" dedi.

"Bildirilen saatte oraya gittim. Bay Ratchett bana durumunu açıkladı. Aldığı birkaç tehdit mektubunu gösterdi."

"Endişeli miydi?"

"Değilmiş gibi görünmeye çalışıyordu ama çok telaşlanmış olduğu anlaşılıyordu. Bana bir teklif yaptı. Onunla aynı trende Paris'e kadar seyahat edecek ve onu öldürmelerine engel olacaktım. Neyse, aynı trene *bindim* ama biri Ratchett'i öldürdü. İşte bu beni deli ediyor. Bu durum benim için hiç de hoş değil."

"Bay Ratchett size nasıl davranmanız gerektiği konusunda yol gösterdi mi?"

"Tabii. Her şeyi planlamıştı. Hemen yanındaki kompartımanda yolculuk etmemi istiyordu, ama bu düşüncesi gerçekleşmedi. Ancak 16 numaralı kompartımanı alabildim, o da güçlükle. Sanırım kondüktör bu kompartımanı her olasılığa karşın el altında tutmak istiyordu. Ama öyle ya da böyle bunu hallettik. Neyse durumu inceleyince, 16 numaranın stratejik açıdan benim için çok iyi bir noktada olduğuna karar verdim. İstanbul yataklı vagonunun önünde yalnızca yemekli vagon vardı. Diğer uçtaki, perona inilebilen ön kapı geceleri kilitleniyordu. Bu durumda katil ister perondan gelsin ister trenin arka tarafındaki diğer vagonlardan, bulunduğumuz vagona arkadaki kapıdan girmek zorundaydı. Ve bu durumda da benim bulunduğum kompartımanın önünden geçmemek gibi bir seçeneği olamayacaktı."

"Katilin kimliği konusunda bir bilginiz yok herhalde?"

"Şey aslında nasıl biri olduğunu biliyorum. Bay Ratchett bana tanımladı."

"Nasıl yani?"

Üç adam aynı anda heyecanla öne doğru eğildiler.

Hardman açıkladı. "Ufak tefek, esmer, kadınsı sesli bir adam; ihtiyar aynen böyle söyledi. Ayrıca katilin yolculuğun ilk gecesi saldıracağını sanmadığını da belirtti. 'İkinci ya da üçüncü gece harekete geçecektir,' dedi."

Bouc mırıldandı. "Bir bildiği varmış."

Poirot düşünceli düşünceli, "Sanırım sekreterine açıkladığından çok daha fazlasını biliyormuş," dedi. "Neyse, Bay Hardman, Bay Ratchett size bu düşmanı hakkında başka bir şey söyledi mi? Örneğin hayatının *neden* tehlikede olduğunu?"

"Hayır. Nedense bu konuda ketum davranmayı yeğledi. Yalnızca adamın onu öldürmeye kararlı olduğunu söyledi."

Poirot düşünceli düşünceli yineledi.

"Ufak tefek, esmer, kadınsı sesli bir adam."

Sonra keskin bakışlarını Hardman'a dikti.

"Tabii siz onun aslında kim olduğunu biliyordunuz."

"Kimin, mösyö?"

"Ratchett'in. Onu tanımıştınız, değil mi?"

"Ne demek istediğinizi anlayamadım."

"Ratchett, Casetti'ydi. Armstrong'ların kızını öldüren katil."

Bay Hardman uzun bir ıslık çaldı.

"Bu gerçekten benim açımdan büyük bir sürpriz. Bu hiç aklıma gelmezdi! Hayır, onu tanımadım. O olay sırasında ben Batı'daydım. Sanırım fotoğrafını gazetelerde gördüm ama gazeteye basılan annemin fotoğrafı olsa tanıyamam, basında fotoğrafların ne hale getirildiğini siz de bilirsiniz. Bu durumda Casetti'yi öldürmek isteyenler olması hiç şaşırtıcı değil."

"Hem tanıma uygun hem de Armstrong'larla ilgisi olan birini tanıyor musunuz? Ufak tefek, esmer, kadınsı sesli bir adam?"

Hardman bir iki dakika düşündü.

"Bunu yanıtlamak zor. O olayla ilgisi olan hemen herkes öldü."

"Kendini pencereden atan bir kız vardı."

"Evet. Önemli bir noktaya dokundunuz. Kız yabancıydı. Herhalde İtalyan akrabaları vardı. Armstrong'ların olayından başka olaylar da olduğunu unutmayın. Casetti bu çocuk kaçırma olayını birçok kez yineledi. Dolayısıyla yalnızca Armstrong olayının üzerinde yoğunlaşmak doğru olmayabilir."

"Ah, ama cinayetin Armstrong olayıyla ilgisi olduğuna inanmak için nedenlerimiz var."

Bay Hardman meraklı gözlerle baktı. Ama Poirot ona yanıt vermedi. Amerikalı başını salladı.

"Armstrong olayında o tanıma uyan biri var mıydı, anımsayamıyorum," dedi ağır ağır. "Tabii ben bu olayla ilgilenmedim, dolayısıyla konu hakkında pek fazla bilgim de yok."

"Siz anlatmaya devam edin, Bay Hardman."

"Anlatacak fazla bir şey yok. Gündüz uyudum ve gece boyunca uyanık kalıp nöbet tuttum. İlk akşam kuşku uyandıracak bir şey olmadı. Korkarım dün gece de öyle. Kapım aralıktı ve dışarıyı gözetliyordum. Koridordan geçen yabancı olmadı."

"Bundan emin misiniz, Bay Hardman?"

"Kesinlikle eminim. Trene dışarıdan binen olmadı. Arkadaki vagonlardan gelip geçen de olmadı. Buna yemin edebilirim."

"Bulunduğunuz yerden kondüktörü görebiliyor muydunuz?"

"Evet. Oturduğu küçük sandalye hemen hemen benim kapımın hizasında."

"Tren Vincovci'de durduktan sonra kondüktör yerinden ayrıldı mı?"

"Durduğumuz son istasyonu kastediyorsunuz, değil mi? Evet, birkaç çalan zile bakmak için yerinden ayrıldı, sanırım bu tren kara saplanıp kaldıktan sonraydı. Daha sonra önümden geçerek arka vagona gitti, orada çeyrek saat kadar kaldı. Sonra delicesine çalan bir zille yeniden koşarak vagona döndü. O sırada neler olduğuna bakmak için koridora çıktım, anlarsınız ya, tedirgin olmuştum. Ama zili çalan o Amerikalı hanımdı. Bir şeyden dolayı kıyameti koparıyordu. İçimden gülümsedim. Kondüktör daha sonra başka bir kompartımana daha gidip geldi, biri için bir şişe soda aldı. Ardından yerine oturdu ve daha geç bir saatte vagonun diğer ucundaki bir kompartımana yatak yapmaya gidene kadar da yerinden kalkmadı. Sonrasında da bu sabah beşe kadar yerinden kımıldamadı."

"Peki, kondüktör hiç uyukladı mı?"

"Bunu bilemem. Uyuklamış olabilir."

Poirot başıyla onayladı. Eliyle farkında bile olmadan masanın üstündeki kâğıtları düzenliyordu. Sonra Amerikalı'nın kartvizitini yeniden eline aldı.

"Lütfen şunu imzalar mısınız?"

Hardman isteneni yaptı.

"Sanırım trende sizin gerçek kimliğinizi doğrulayacak biri yoktur, Bay Hardman."

"Bu trende mi? Olduğunu sanmıyorum. Genç MacQueen dışında tabii. Onu iyi tanırım, babasının New York'taki ofisinde görmüştüm, ama o beni diğer çalışanların arasından ayırt edip tanıyabilir mi, onu bilemiyorum. Hayır, Bay Poirot, bekleyip, kar kalkınca New York'a telgraf çekmeniz gerekecek. Sorun değil. Söylediklerimin hepsi gerçek. İyi günler beyler. Sizinle tanıştığıma sevindim, Mösyö Poirot."

Poirot sigara tabakasına uzandı ve sigara tutarken, "Yoksa pipoyu mu yeğlerdiniz?" dedi.

"Teşekkürler, pipo kullanmıyorum."

Sonra ayağa kalktı, bir sigara aldı ve hızla yanlarından ayrıldı.

Üç adam onun arkasından birbirlerine baktılar.

Doktor Constantine, "Acaba gerçekten dedektif mi?" diye sordu.

"Evet, evet. Bu tipleri bilirim. Ayrıca anlattığı öykünün yalan olup olmadığı da kolayca anlaşılabilir."

Bouc, "Bize çok ilginç bir kanıt sundu," dedi.

"Gerçekten öyle."

Bouc düşünceli düşünceli mırıldandı. "Ufak tefek, esmer, kadınsı sesli bir adam."

Poirot, "Bu trendeki hiç kimseye uymayan bir tanım," dedi.

10. BÖLÜM

İtalyan'ın Tanık Oldukları

Poirot gözlerinde muzip bir pırıltıyla, "Şimdi de Mösyö Bouc'un içini rahatlatıp İtalyan'la konuşalım," dedi.

Antonio Foscarelli yemekli vagona aynen bir kedi gibi çevik ve hızlı adımlarla geldi. Yüzü gülüyordu. Tipik bir İtalyan'dı, esmer ve güleç yüzlü.

Fransızcayı oldukça iyi ama hafif bir aksanla konuşuyordu.

"Adınız Antonio Foscarelli mi?"

"Evet, mösyö."

"Gördüğüm kadarıyla Amerikan vatandaşlığına geçmişsiniz."

Foscarelli güldü. "Evet mösyö. İş açısından böylesi daha iyi."

"Ford otomobillerinin acentesiymişsiniz, öyle mi?"

"Evet. Şöyle ki..."

Bunu bir hayli uzun bir açıklama izledi. Açıklama son bulduğunda yemekli vagondaki üç adamın Foscarelli'nin işi, çalışma yöntemleri, yolculukları, geliri, Amerika ve Avrupa konusundaki görüşleri hakkında bilmedikleri yok denecek kadar azdı. Foscarelli kesinlikle çok konuşkan biriydi. Sözcükler ağzından adeta fışkırıyordu.

Sonunda uysal, çocuksu yüz ifadesinde tatmin olmaktan kaynaklanan bir mutluluk belirdi, anlamlı bir hareketle sözlerine son vererek mendiliyle alnını sildi.

"Gördüğünüz gibi büyük işlerle ilgileniyorum. Çağdaş yöntemlerle çalışıyorum. Ticaretten anlıyorum."

"Demek son on yıldır zaman zaman Amerika'da yaşıyorsunuz?"

"Evet, mösyö. Gemiye ilk bindiğim günü anımsıyorum da... Amerika'ya, uzaklara gitmek için! Annem, küçük kız kardeşim..."

Poirot onun gevezeliğine fırsat vermeden sözünü kesti.

"Amerika'da kaldığınız süre içinde Bay Ratchett'le karşılaşmış mıydınız?"

"Asla. Ama o tipleri iyi tanırım. Ah, evet." İtalyan anlamlı anlamlı parmaklarını şaklattı. "Ciddi, şık giyimli, saygın, ama aslında her şeyiyle yanlış, kötü biri. Deneyimlerime dayanarak onun büyük bir dolandırıcı olduğunu söyleyebilirim. İnsanlar hakkındaki yargılarıma güvenebilirsiniz."

"Bu görüşünüzde kesinlikle haklısınız. Ratchett, Casetti'ydi. Şu çocuk kaçıran cani."

"Demedim mi? Ben insan sarrafı oldum artık, birinin yüzüne bakmam onun ne olduğunu anlamam için yeterli. Bu gerekli de. Amerika'da öğretilen doğru satış yöntemleri arasında bu da var."

"Armstrong olayını anımsıyor musunuz?"

"Pek anımsamıyorum. Ama bu isim tam olarak yabancı değil. Küçük bir kız –bir bebek– kaçırılmıştı, öyle değil mi?"

"Evet. Çok trajik bir olaydı."

İtalyan bu görüşe karşı çıkan belki de tek kişiydi.

"Olur, böyle şeyler," dedi filozofça bir havada. "Özellikle de Amerika gibi büyük bir uygarlıkta..."

Poirot yine onun sözünü kesti.

"Amerika'dayken Armstrong ailesinden birileriyle tanışmış mıydınız?"

"Hayır, sanmıyorum. Tam olarak bir şey söylemek çok zor. Bunu rakamlarla ifade edecek olursak, yalnızca geçen yılki satışım..."

"Mösyö, lütfen konuyu saptırmayın."

İtalyan özür dilercesine ellerini birleştirdi.

"Bağışlayın, binlerce kez özür dilerim."

"Lütfen bana dün akşam yemeğinden sonra neler yaptığınızı anlatır mısınız?"

"Seve seve. Burada mümkün olduğu kadar uzun süre oturdum. Burası çok daha eğlenceli. Masamdaki Amerikalı beyle konuştum. O da daktilo şeridi satıyor. Sonra kompartımanıma gittim. Boştu. Orayı benimle paylaşan o suratsız İngiliz uşak, efendisinin yanındaydı. Sonunda geldi, yüzü her zamanki gibi asıktı. Benimle konuşmak istemedi, sözlerime yalnızca 'evet' ya da 'hayır' diye yanıt verdi. Şu İngilizler berbat bir ırk, hiç sempatik değiller. Masterman bir köşede dimdik oturup kitap okudu. Sonra kondüktör gelip yataklarımızı yaptı."

Poirot, "Dört ve beş numarayı," diye mırıldandı.

"Evet, bizimki en sondaki kompartıman. Benimki üst yatak. Yatağıma çıktım. Sigara içerek kitap okudum. O sırada küçük İngiliz'in sanırım dişi ağrıyordu. Dişine çok pis kokan bir ilaç koydu. Sonra da yatağında inleyip durdu. Sonunda dalmışım. Ne zaman uyansam İngiliz'in inlediğini duydum."

"Masterman gece hiç kompartımandan çıktı mı, biliyor musunuz?"

"Sanmıyorum. Öyle bir şey yapsaydı duyardım. Kapı açılınca koridorun ışığı insanı ister istemez uyandırıyor. Sınıra geldiğinizi ve gümrük kontrolü olduğunu düşünerek hemen uyanıyorsunuz."

"Masterman hiç efendisinden söz etti mi? Ona karşı düşmanca duyguları var mıydı?"

"Size İngiliz'in hiç konuşmadığını söyledim. Sempatik, cana yakın biri değil. Soğuk."

"Sigara mı, puro mu, pipo mu içiyorsunuz?"

"Yalnızca sigara."

İtalyan, Poirot'nun uzattığı tabakadan bir sigara aldı.

Bouc öne doğru eğilerek sordu.

"Hiç Chicago'da bulundunuz mu?"

"Ah, evet! Çok güzel bir şehir. Ama ben New York'u, Detroit'i ve Washington'ı daha iyi bilirim. Hiç Amerika'da bulundunuz mu? Hayır mı? Muhakkak gitmelisiniz, bence..."

Poirot, Antonio Foscarelli'ye doğru bir kâğıt uzattı.

"Şuraya sürekli bulunduğunuz adresinizi yazıp imzalar mısınız?"

İtalyan abartılı hareketlerle isteneni yaptıktan sonra ayağa kalktı. Her zamanki gibi içtenlikle gülümsüyordu.

"Hepsi bu kadar mı? Artık bana ihtiyacınız yok mu? İyi günler, mösyö. Umarım şu kardan artık kurtuluruz. Milano'da randevum var." Üzüntüyle başını salladı. "Rötar uzarsa o işi kaçıracağım." Vagondan ayrıldı.

Poirot arkadaşına baktı.

Mösyö Bouc, "Çok uzun zamandır Amerika'daymış," dedi. "Adam İtalyan ve de İtalyanlar bıçak kullanırlar. Üstelik çok yalancıdırlar! İtalyanlardan hiç hoşlanmam!"

Poirot gülümsedi. *"Ça se voit!"*[1] Haklı olabilirsiniz ama size elimizde onun aleyhine tek bir delil bile olmadığını anımsatmak isterim."

"Peki ya psikoloji? İtalyanların bıçak tutkuları?"

Poirot, "Kesinlikle doğru," dedi. "Özellikle de kavga sırasında gözleri döndüğünde. Ama bu... bu çok farklı. Bana sorarsanız bu ustalıkla planlanmış ve sahnelenmiş bir cinayet. Öngörülü ve sağduyulu. Nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum ama bu "*Latin*" tipi bir cinayet değil. Ben bu olayda soğukkanlı, becerikli, zeki, kasıtlı bir beynin izlerini görüyorum. Bence bu bir 'Anglosakson' beyni."

Son iki pasaportu aldı.

"Şimdi de Bayan Debenham'la konuşalım."

---

(1) Bu ortada.

11. BÖLÜM

Bayan Debenham'ın Tanık Oldukları

Mary Debenham'ın vagon restorana girdiği zamanki hal ve tavrı Poirot'nun onun hakkındaki önceki izlenimini daha da güçlendirdi.

Siyah zarif bir tayyör ve bedeni saran gri bir gömlek giymişti. Siyah dalgalı saçları düzgün taranmıştı, derli topluydu. Hali ve tavrı da aynen saçları gibi sakin ve rahattı.

Poirot'yla Bouc'un karşısında oturdu ve meraklı gözlerle onlara baktı.

Poirot, "Adınız Mary Hermione Debenham ve yirmi altı yaşındasınız, değil mi?" diyerek söze girdi.

"Evet."

"İngiliz misiniz?"

"Evet."

"Acaba sürekli bulunduğunuz adresinizi şu kâğıda yazabilir miydiniz, matmazel?"

Bayan Debenham isteneni yaptı.

Yazısı okunaklı ve düzgündü.

"Şimdi de matmazel, bize dün geceki olaya ilişkin bildiklerinizi anlatabilir misiniz?"

"Korkarım anlatabileceğim bir şey yok. Çünkü yattım ve uyudum."

"Trende bir cinayet işlenmiş olması sizi üzdü mü, matmazel?"

Bunun beklenmedik bir soru olduğu anlaşılıyordu. Genç kızın gri gözbebekleri büyüdü.

"Ne demek istediğinizi anlayamadım."

"Size çok basit bir soru sordum, matmazel. Yineleyeyim. Trende bir cinayet işlenmiş olması sizi üzdü mü?"

"Konuya hiç bu açıdan bakmadım. Hayır, üzüldüğümü söyleyemem."

"Yani cinayet sizin için olağan, sıradan bir şey, öyle mi?"

Mary Debenham sakin sakin, "Tabii ki hoş bir şey değil," dedi.

"Siz tipik bir Anglosakson'sunuz, matmazel. *Vous n'eprouvez pas d'emotion.*"(1)

Kız hafifçe gülümsedi.

"Korkarım duyarlı olduğumu kanıtlamak için isteri krizleri geçirmem olanaksız. Ne de olsa her gün bir sürü insan ölüyor."

"Evet, ölüyor. Ama cinayet daha ender rastlanır bir olay."

"Evet, tabii."

"Ölen adamla tanışıyor muydunuz?"

"Onu ilk kez dün burada öğle yemeği sırasında gördüm."

"Üzerinizde nasıl bir etki bıraktı?"

"Pek ilgilenmedim."

"Sizde kötü bir insan izlenimi uyandırmadı mı?"

Kız hafifçe omuz silkti.

"Bunu pek düşündüğümü söyleyemem."

Poirot onu dikkatle süzdü.

"Sorgulama şeklimi küçümsediğinizi düşünüyorum," diyen Poirot'nun gözlerinde muzip bir pırıltı belirmişti. "İngiltere'de olsak, sor-

(1) Duygusal yaklaşmıyorsunuz.

gulamanın böyle yapılmayacağını düşünüyorsunuz. Sorgulamanın net ve açık, tamamen asıl konuya yönelik ve önceden planlanmış bir şekilde yürütülmesi gerektiği kanısındasınız. Bakın matmazel, benim de kendime özgü, küçük orijinal yöntemlerim var. Önce tanığıma bakarım, onun karakteri hakkında bir izlenim edinmeye çalışırım sonra sorularımı buna göre şekillendiririm. Daha bir dakika önce bana aklına gelen her konuda fikrini söylemek isteyen bir beyefendiyi sorguluyordum. Onun konudan sapmamasını sağlamaya çalıştım. Yalnızca 'evet' ya da 'hayır-la' yanıtlayabileceği sorular sordum. Ama sonra siz geldiniz. Sizin düzenli ve sistematik olmak istediğinizi hemen anladım. Konuşmanın asıl konuyla sınırlı kalmasını istiyorsunuz. Yanıtlarınız kısa ve öze yönelik olacak. İşte bu yüzden matmazel, size tamamen farklı sorular yöneltiyorum. İnsan doğası tuhaftır. Sizden ne *hissettiğinizi,* ne *düşündüğünüzü* öğrenmek istiyorum. Bu yöntem hoşunuza gitmedi mi?"

"Bunu söylediğim için beni bağışlayın ama bu bana zaman kaybı gibi geliyor. Bay Ratchett'in yüzünün hoşuma gidip gitmemesinin onun katilini bulmanıza bir yardımı olabileceğini hiç sanmıyorum."

"Ratchett'in gerçekte kim olduğunu biliyor musunuz, matmazel?"

Mary Debenham başını sallayarak onayladı.

"Evet, Bayan Hubbard önüne gelene anlatıyor."

"Armstrong olayı hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Kız öfkeyle, "Kesinlikle iğrenç bir olay," dedi.

Poirot onu düşünceli bakışlarla süzdü.

"Siz Bağdat'tan geliyordunuz, değil mi Bayan Debenham?"

"Evet."

"Londra'ya gidiyorsunuz?"

"Evet."

"Bağdat'ta ne amaçla bulunuyordunuz?"

"İki çocuğa mürebbiyelik yapıyordum."

"İzin sonrası yeniden oraya mı döneceksiniz?"

"Emin değilim."

"Neden?"

"Bağdat sıkıcı bir yer. Eğer uygun bir iş bulabilirsem sanırım Londra'da kalmayı yeğleyeceğim."

"Anlıyorum. Ben sizin evlenebileceğinizi düşünmüştüm."

Bayan Debenham yanıt vermedi. Başını kaldırarak dikkatle Poirot'nun yüzüne baktı. Bakışlarıyla, "Çok küstahsınız," der gibiydi.

"Sizinle aynı kompartımanda kalan hanımefendi –yani Bayan Ohlsson– hakkındaki görüşünüz?"

"Sakin, iyi, sıradan biri."

"Sabahlığı ne renk?"

Mary Debenham şaşkınlık içinde baktı.

"Kahverengi gibi bir renk, yünlü."

"Ah! Lütfen bunu saygısızlık olarak nitelendirmeyin ama Halep-İstanbul yolculuğu sırasında sabahlığınızın uçuk eflatun renginde olduğu dikkatimi çekmişti."

"Evet, bu doğru."

"Başka sabahlığınız var mı, matmazel? Örneğin kırmızı bir kimono?"

"Hayır, o benim değil."

Poirot öne doğru eğildi. Fareye saldırmak için pusuya yatmış kediye benziyordu.

"Peki, kimin o sabahlık?"

Kız irkilerek geri çekildi. "Bilmiyorum. Ne demek istiyorsunuz?"

"'Benim öyle bir sabahlığım yok,' demediniz. 'O benim değil,' dediniz. Bundan da böyle bir kimononun başka birine ait olduğu sonucu çıkıyor."

Genç kız başıyla onayladı.

"Trendeki birine mi ait?"

"Evet."

"Kime?"

"Bilmediğimi söyledim. Sabah beşte, tren uzun bir süreden beri duruyormuş gibi bir hisle uyandım. Kapıyı açarak koridora baktım. Bir istasyonda olduğumuzu sanıyordum. O sırada koridorun uç kısmında kırmızı kimonolu birini gördüm."

"Kim olduğunu biliyor musunuz? Saçları sarı mı siyah mı, yoksa ağarmış mıydı?"

"Bir şey söyleyemeyeceğim. Başında bone vardı. Ayrıca onu yalnızca arkadan gördüm."

"Peki, yapı olarak nasıldı?"

"Sanırım ince, uzun boyluydu, ama bundan da tam emin değilim. Kimononun üzerinde ejderha işlemeleri vardı."

"Evet, evet, bu doğru, ejderhalar."

Poirot bir süre düşündü. Sonra kendi kendine mırıldandı. "Anlamıyorum, anlayamıyorum. Bu çok anlamsız." Sonra başını kaldırarak ekledi. "Sizi daha fazla tutmayalım, matmazel."

"Oh!" Kız şaşırdı ama hemen ayağa kalktı. Kapının eşiğine vardığında bir an duraksadı sonra geri döndü.

"O İsveçli kadın, Bayan Ohlsson değil mi? Biraz endişeli görünüyor. Ona Bay Ratchett'i sağ gören son kişi olduğunu söylemişsiniz. Sanırım bu yüzden ondan kuşkulandığınızı düşünüyor. Ona bu konuda yanıldığını söyleyebilir miyim? Bakın o gerçekten bir sineğe bile zarar veremeyecek biri."

Konuşurken hafifçe gülümsüyordu.

"Bayan Ohlsson, Bayan Hubbard'dan aspirin istemeye gittiğinde saat kaçtı?" diye sordu Poirot.

"On buçuğu biraz geçiyordu."

"Dışarıda ne kadar kaldı?"

"Beş dakika kadar."

"Gece bir daha kompartımandan çıktı mı?"

"Hayır."

Poirot doktora döndü. "Ratchett on buçuk sularında öldürülmüş olabilir mi?"

Doktor başını salladı. "Olanaksız."

"Bu durumda arkadaşınıza ondan kuşkulanmadığımızı söyleyip onu rahatlatabilirsiniz, matmazel."

"Teşekkür ederim." Kız birdenbire gülümsedi. Anlayışa davet eden bir gülümsemeydi bu.

"O tıpkı bir kuzu. Endişeleniyor ve meliyor."

Sonra birden arkasını döndü ve gitti.

12. BÖLÜM

Alman Hizmetçinin Tanık Oldukları

Bouc meraklı bakışlarla arkadaşını süzüyordu.

"Sizi hiç anlayamıyorum, *mon vieux*. Bir yere varmak istiyorsunuz, ama ne?"

"Bir *defo* aradım, dostum."

"Defo mu?"

"Evet, genç bayanın arkasına sığındığı özgüven kalkanında bir defo. Soğukkanlılığını, kendine güvenini kırmaya çalıştım. Başardım mı? Bunu bilemiyorum. Bunu bilmiyorum ama bildiğim bir şey var, benim konuya bu şekilde yaklaşmamı beklemiyordu."

Bay Bouc ağır ağır, "Bayan Debenham'dan kuşkulandığınız anlaşılıyor," dedi. "Peki, ama neden? O genç ve çok hoş bir genç kız. Şu dünyada böyle bir cinayete karışacak belki de son kişi."

Doktor, "Ben de aynı görüşteyim," dedi. "Soğukkanlı, duyarsız. Ama bir erkeği bıçaklamaz, onu mahkeme salonlarında süründürür."

Poirot iç çekti. "Siz ikiniz de bu cinayetin önceden planlanmamış, anlık bir öfkeyle işlenmiş bir cinayet olduğu kanısındasınız. Bu sizde takıntı halini aldı. Bayan Debenham'dan kuşkulanmama gelince; bunun iki nedeni var. Birincisi istemeyerek kulak misafiri olduğum bir konuşma ki, siz bunu henüz bilmiyorsunuz."

Poirot, Halep yolculuğu sırasında duyduğu cümleleri iki dostuna aktardı.

"Bu gerçekten kuşkulu bir durum," dedi Mösyö Bouc, Poirot açıklamasını tamamlayınca. "Açıklanması gerekiyor. Eğer bu sözcükler gerçekten de sizin kuşkulandığınız gibi bir anlam içeriyorlarsa, bu her ikisinin de bu işin içinde olduğunu gösterir. Debenham ve o katı İngiliz."

Poirot başıyla onayladı.

"Öyle gibi görünse de gerçekler bunu doğrulamıyor," dedi. "Bakın, eğer ikisi birden bu işin içinde olsalar bundan nasıl bir sonuç beklememiz gerekirdi? Her birinin diğerinin olayla ilgisi olmadığına tanıklık etmesini, öyle değil mi? Öyle mi, hayır! Böyle bir şey olmadı. Bayan Debenham'ın tanığı daha önce hiç karşılaşmadığı bir İsveçli kadın, Albay Arbuthnot'un tanığıysa ölen adamın sekreteri MacQueen. Hayır, bu gizemin çözümü için bu çok basit bir çözüm."

"Ondan kuşkulanmanız için bir başka neden daha olduğunu söylemiştiniz?" diye anımsattı Mösyö Bouc.

Poirot gülümsedi.

"Ah, o yalnızca psikolojik bir neden. Kendi kendime, 'Bayan Debenham böyle bir cinayeti planlamış olabilir mi?' diye sordum. Bu cinayetin arkasında soğukkanlı, zeki, muhakeme gücü yüksek, becerikli birinin olduğundan eminim. Ve Bayan Debenham da bu tanıma uyuyor."

Bouc başını salladı.

"Yanılıyorsunuz, dostum. Bu genç İngiliz kızın katil olabileceğini düşünemiyorum."

Poirot son pasaportu aldı.

"Neyse, listemizdeki son isme gelelim. Oda hizmetçisi Hildegarde Schmidt."

Vagon restoran görevlisinin çağırdığı Hildegarde Schmidt hemen geldi ve saygıyla beklemeye başladı.

Poirot ona oturmasını işaret etti.

Oturdu ve ellerini kavuşturarak sessizce kendisine soru sorulmasını bekledi. Gerçekte de sakin, sessiz bir insan olduğu anlaşılıyordu –fazlasıyla saygın– ancak pek zeki olmayan biri.

Poirot'nun Hildegarde Schmidt'e uyguladığı yöntem Mary Debenham'a uyguladığı yöntemin tam tersiydi.

Kadını rahatlatmak için çok kibar ve cana yakın davrandı. Sonra ondan nazikçe adını ve adresini yazmasını istedi. Bu arada da tatlılıkla sorularına başladı.

Sorgulamada Almanca konuşuldu.

Poirot, "Dün gece olanlara ilişkin mümkün olduğunca bilgi edinmek istiyoruz," dedi. "Bize cinayetle ilgili pek bir bilgi veremeyeceğinizi biliyoruz ama bir rastlantı sonucu duyduğunuz ya da gördüğünüz bir şey sizin için bir anlam ifade etmese de bizim için çok değerli olabilir. Anlıyorsunuz, değil mi?"

Anlamadığı belliydi. Geniş, sevecen yüzündeki hiç değişmeyen aptal ve sakin ifadeyle, "Ben bir şey bilmiyorum, mösyö," dedi.

"Neyse, dün gece hanımınız sizi çağırtmış."

"Evet. Doğru."

"O sırada saatin kaç olduğunu anımsıyor musunuz?"

"Anımsamıyorum, mösyö. Kondüktör gelip haber verdiğinde uyuyordum."

"Evet, evet anlıyorum. Bu şekilde çağırılmak sizin açınızdan alışık olduğunuz bir durum mu?"

"Alışık olmadığımı söyleyemem, mösyö. Saygıdeğer hanımefendi geceleri sıklıkla böyle yapar. Geceleri pek rahat uyuyamıyor da."

"*Eh bien*, öyleyse haberi alınca hemen kalktınız. Sabahlığınızı mı giydiniz?"

"Hayır, mösyö. Elbiselerimi giydim. Hanımefendinin karşısına sabahlıkla gitmem doğru olmazdı."

"Oysa sabahlığınız da oldukça güzel; kırmızıydı, değil mi?"

Kadın, Poirot'ya şaşkınlıkla baktı.

"Sabahlığım koyu mavi, flanelden Mösyö Poirot."

"Neyse, devam edin. Benim açımdan ufak bir yanılgı. Prensesin yanına gittiniz. Peki, oraya gidince ne yaptınız?"

"Kendilerine masaj yaptım, mösyö. Sonra da yüksek sesle kitap okudum. Aslında yüksek sesle kitap okumakta iyi olduğum söylenemez ama ekselansları yeterince iyi olduğum kanısında. Uykusu gelince bana gidebileceğimi söyledi. Kitabı kapadım ve kendi kompartımanıma döndüm."

"Peki, o sırada saat kaçtı, biliyor musunuz?"

"Hayır, mösyö."

"Prensesin yanında ne kadar kaldınız?"

"Yarım saat kadar, efendim."

"Peki, devam edin."

"Öncelikle ekselansları için kendi kompartımanımdan bir battaniye alıp ona götürdüm. Isıtılmasına rağmen tren soğuktu. Battaniyeyi üzerine örttüm, bana iyi geceler diledi. Sonra onun için bardağa biraz maden suyu koydum. Işığı kapadım ve yanından ayrıldım."

"Ya sonra?"

"Başka anlatılacak bir şey yok, efendim. Kompartımanıma döndüm ve yattım."

"Koridorda kimseyle karşılaşmadınız mı?"

"Hayır, mösyö."

"Örneğin üzerinde ejderha desenleri olan kırmızı bir kimono giymiş bir kadına rastlamadınız mı?"

Hildegarde Schmidt'in uysal gözleri kocaman açıldı.

"Hayır, mösyö. Koridorda kondüktörden başka kimse yoktu. Herkes uyuyordu."

"Ama kondüktörü gördünüz."

"Evet, mösyö."

"Ne yapıyordu?"

"O sırada kondüktör de kompartımanların birinden çıktı, mösyö."

"Nasıl yani?" Bouc öne doğru eğildi. "Hangisinden?"

Hildegarde Schmidt yine ürkmüştü. Poirot arkadaşına sitemle baktı. Sonra da, "Bu çok doğal," dedi. "Kondüktör gece sık sık çalan zillere cevap verir. Onun hangi kompartımandan çıktığını anımsayabilecek misiniz?"

"Vagonun ortasına gelen kompartımanların birinden, mösyö. Prensesin kompartımanından iki ya da üç kapı öteden."

"Ah! Bize lütfen bunun tam olarak nerede olduğunu ve ne zaman olduğunu anlatır mısınız?"

"Kondüktör az kalsın bana çarpıyordu, mösyö. O sırada kompartımanımdan battaniyeyi almış, prensesinkine gidiyordum."

"Demek kondüktör kompartımanlardan birinden çıktı. Neredeyse size çarpıyordu. Ne tarafa doğru gidiyordu?"

"Bana doğru geliyordu, efendim. Benden özür diledi, sonra da vagon restorana doğru ilerledi. O sırada bir zil çaldı. Ama kondüktörün o zile baktığını sanmıyorum." Sustu, sonra birden ekledi. "Anlayamıyorum. Nasıl olur da..."

Poirot onu yatıştırmak istercesine konuştu.

"Bu yalnızca bir zaman sorunu. Rutin bir durum. Zavallı kondüktör, gece koşuşturup durmuş. Önce sizi uyandırmış, sonra zillere bakmaya koşmuş."

"Beni uyandıran o kondüktör değildi, efendim. Bir başkasıydı."

"Ah! Bir başkası! Onu daha önce görmüş müydünüz?"

"Hayır, mösyö."

"Eğer onu görseniz tanır mısınız?"

"Öyle sanıyorum, efendim."

Poirot, Bouc'un kulağına bir şeyler fısıldadı. Bouc emir vermek için yerinden kalkıp kapıya gitti.

Poirot ise bu arada aynı sevecen tavırlarıyla sorgulamayı sürdürüyordu.

"Hiç Amerika'da bulundunuz mu, Bayan Schmidt?"

"Hayır, mösyö. Güzel bir ülke olmalı."

"Öldürülen adamın aslında küçük bir çocuğun ölümüne neden olduğunu duydunuz değil mi?"

"Evet, duydum mösyö. Çok acımasız ve iğrenç bir şey bu. Büyük günah. Yüce Tanrı böyle şeylere izin vermemeli."

Kadının gözleri dolmuştu. Olayın anaç ruhuna dokunduğu anlaşılıyordu.

Poirot ciddiyetle, "Bu iğrenç bir cinayetti," dedi. Sonra da cebinden o küçük, zarif mendili çıkararak kadına uzattı. "Bu mendil sizin mi?"

Kadın mendili incelerken kısa bir sessizlik oldu. Hildegarde Schmidt bir dakika kadar sonra başını kaldırdı. Yüzü hafifçe kızarmıştı.

"Hayır, mösyö. Benim değil."

"Üzerinde H harfi var. Bu yüzden sizin olduğunu sandım."

"Ah! Bu bir hanımefendi mendili. Çok pahalı bir şey. Üzerindeki işleme el işi. Bu mendilin Paris'ten alındığını sanıyorum."

"Demek sizin değil? Peki, kimin olduğunu biliyor musunuz?"

"Ben mi? Ah, hayır, mösyö."

Orada bulunanların arasında yalnızca Poirot, kadındaki hafif duraksamayı fark etmişti.

Bouc eğilerek Poirot'nun kulağına bir şeyler fısıldadı. Poirot başını salladı ve kadına, "Şimdi üç kondüktör gelecek," dedi. "Lütfen bize dün

gece elinizde battaniyeyle prensese giderken karşılaştığınızın hangisi olduğunu söyler misiniz?"

Üç adam içeri girdiler. Pierre Michel, Atina-Paris vagonuna bakan uzun boylu, sarışın kondüktör ve Bükreş vagonunun iri yapılı, tıknaz, kondüktörü.

Hildegarde Schmidt onlara baktı, sonra da hemen başını salladı.

"Hayır, mösyö. Dün gece gördüğüm adam bunlardan biri değildi."

"Ama trende onlardan başka kondüktör yok. Yanılıyor olmalısınız."

"Hayır, bundan eminim, mösyö. Bunların üçü de uzun boylu, iriyarı adamlar. Benim gördüğüm ufak tefek ve esmerdi. Küçük bir bıyığı vardı. Bana, '*Pardon*' dediği zamanki sesi kadından farksızdı, çok inceydi. Onu çok iyi anımsıyorum, mösyö."

13. BÖLÜM

Özetle Tanık İfadeleri

Mösyö Bouc, "Esmer, ufak tefek, kadınsı sesli adam," dedi.

Üç kondüktörle Hildegarde Schmidt gitmişlerdi.

"Hiçbir şey anlamıyorum! Bütün bu olanlardan hiçbir şey anlamıyorum," diyen Bouc çaresizlik içinde başını salladı. "Yani Ratchett'in sözünü ettiği düşman trende miydi? Eğer öyleyse şimdi nerede? Havaya uçmadı ya, nasıl olur da yok olur? Başım dönmeye başladı. Yalvarırım, bir şey söyleyin, sevgili dostum. Bana olanaksızın nasıl olup da olabileceğini gösterin."

Poirot, "Güzel bir ifade," dedi. "Olanaksız olanaksızdır. Öyleyse bu 'olanaksız' görünüyor olsa da aslında öyle değil."

"Öyleyse bana dün gece trende neler olduğunu hemen anlatabilir misiniz?"

"Ben sihirbaz değilim, *mon cher*. Ben de sizin gibi şaşkınlık içindeyim. Bu olay çok tuhaf bir biçimde gelişiyor."

"Bana yerimizde sayıyormuşuz gibi geliyor. Halen olduğumuz noktadayız. Bir adım bile ilerleyemedik."

Poirot başını salladı.

"Hayır, bu doğru değil. Bir hayli ilerledik. Artık bazı şeyleri biliyoruz. Yolcuların nelere tanık olduklarını dinledik."

"Peki, onlardan ne öğrendik? Tam olarak hiç."

"Ben aynı kanıda değilim, sevgili dostum."

"Biraz abartmış olabilirim. Amerikalı, Hardman ve Alman hizmetçi, evet, onlardan bazı yeni bilgiler aldık. Ama açıkçası bu öğrendiklerimiz olayı olduğundan daha da içinden çıkılmaz bir duruma soktu."

Poirot onu yatıştırmak istercesine, "Oh, hayır, hayır," dedi.

Bouc ona döndü. "O halde anlatın. Hercule Poirot'nun zekâsının inceliklerine biz de tanık olalım."

"Size başlangıçta sizler gibi benim de şaşkına dönmüş olduğumu söylemiştim, değil mi? Ama sonuçta karşımızdaki sorunla yüzleşmeliyiz. Ve bunun için de olguları belirli bir düzen ve yöntemle düzenlemeliyiz."

Doktor Constantine, "Yalvarırım devam edin, mösyö," dedi.

Poirot hafifçe öksürerek boğazını temizledi ve önündeki kâğıtları düzelterek konuşmaya başladı.

"Olayı şu anda ulaştığımız nokta itibariyle ele alalım. Öncelikle tartışma götürmeyecek bazı gerçekler var. Ratchett ya da Casetti denilen adam dün gece on iki yerinden bıçaklandı ve öldü. Bulgu no 1."

"Aynen onaylıyorum, tebrikler, *mon vieux*," diyen Mösyö Bouc alaycı bir havada hafifçe reverans yaptı.

Ancak Poirot bunu umursamadı. Sakince açıklamayı sürdürdü.

"Şu an için Doktor Constantine'le fark edip aramızda tartıştığımız bazı noktaların üzerinde durmak istemiyorum. Onlara daha sonra dönerim. Bence çok önemli olan bir diğer nokta cinayet saati."

"Bu da çok iyi bildiğimiz noktalardan biri," dedi Mösyö Bouc. "Cinayet bu sabaha karşı biri çeyrek geçe işlendi. Her şey de bunun böyle olduğunu gösteriyor."

"*Her şey* değil. Abartıyorsunuz. Bunun böyle olduğunu gösteren bazı kanıtlar var."

"En azından bunu onaylamanıza sevindim."

Poirot yine sözünün kesilmiş olmasına aldırmadan soğukkanlılıkla açıklamayı sürdürdü.

"Saat konusunda üç olasılıkla karşı karşıyayız. Birinci Olasılık: Sizin de söylediğiniz gibi cinayet biri çeyrek geçe işlendi. Bunu Bayan Hubbard'ın ve Alman oda hizmetçisi Hildegarde Schmidt'in ifadeleri de destekliyor. Ayrıca Doktor Constantine'in görüşüne de uyuyor.

"İkinci Olasılık: Cinayet daha sonra işlendi ve saat bizi şaşırtmak için özellikle o şekilde ayarlandı.

"Üçüncü Olasılık: Cinayet daha önce işlendi ve saat yine bir nedenle o şekilde ayarlandı.

"Eğer gerçek olma olasılığı en yüksek ve tanıklarca da desteklenen birinci olasılığı kabul edecek olursak, o zaman bunun doğal sonucu olarak ortaya çıkan bazı gerçekleri de kabul etmemiz gerekir. Öncelikle eğer cinayet biri çeyrek geçe işlendiyse, katilin trenden kaçmış olmasının olanaksızlığı gibi bir durumla karşı karşıya kalırız. Peki, gerçek buysa, katil nerede? Ve *kim*?

"Şimdi öğrendiklerimizi dikkatle inceleyelim. Öncelikle katil olması olası bir adamın varlığını öğrendik; ufak, tefek, esmer, kadınsı sesli bir adam. Bu adamın varlığını önce Hardman'dan öğrendik. Hardman Ratchett'in düşmanını kendisine böyle tanımladığını ve onu adamı izlemesi için görevlendirdiğini söyledi. Ancak elimizde onun bu ifadesini destekleyecek herhangi bir *delil* yok, yalnızca Hardman'ın sözleri. Ayrıca Hardman gerçekten de olduğunu iddia ettiği kişi mi? New York'taki ünlü bir dedektiflik ajansında mı çalışıyor?

"Benim için bu olayın en ilginç yanı polisin sağlayabileceği olanaklardan hiçbirine sahip olmamamız, destek alamamamız. Bu insanlardan hiçbirinin iyi niyetini araştıramayız. Kendi çıkarımlarımıza güvenmek durumundayız. İşte bu da olayı benim için çok daha ilginç kılıyor. Bu rutin bir iş değil. Zekâ ve muhakeme gücü gerektiriyor. Kendi kendime,

'Hardman'ın kimliğiyle ilgili iddialarına inanabilir miyiz?' diye soruyorum. Kararımı veriyor ve 'evet' diyorum. Hardman'ın kendisi hakkındaki iddialarını kabul *edebiliriz.*"

Doktor Constantine, "Yani önsezilerinize güvenerek bir karara varıyorsunuz, öyle mi?" diye sordu. "Tam olarak öyle değil. Olasılıkları dikkate alıyorum. Hardman sahte bir pasaportla seyahat ediyor, yalnızca bu bile onu şüpheli bir duruma sokmak için yeterli. Polis olay yerine ulaştığında ilk yapacağı hiç kuşkusuz Hardman'ı gözaltına almak ve ileri sürdüğü kimliğin doğru olup olmadığını öğrenmek için telgraf çekmek olacaktır. Birçok yolcunun ise doğruyu söyleyip söylemediğini kanıtlamak ise çok zor, birçok durumda ise bu hiç olası olmayabilir, özellikle de onlarla ilgili kuşkulu bir durum söz konusu değilse. Ancak Hardman konusunda durum çok basit. O ya iddia ettiği kişi ya da değil. Bu yüzden büyük olasılıkla ifadesinin doğru olduğunun ortaya çıkacağını söyleyebilirim."

"Yani onu temize mi çıkarıyorsunuz?"

"Kesinlikle hayır. Beni yanlış anladınız. Herhangi bir Amerikalı dedektifin de Ratchett'i öldürmek istemek için özel nedenleri olabilir. Bunun bilincindeyim. Hayır, benim söylemek istediğim yalnızca Hardman'ın *kendi kimliği* hakkında söylediklerini kabul *edebileceğimiz.* Bu durumda Ratchett'in onu çağırtıp kendisini korumakla görevlendirdiği öyküsü doğru olarak kabul edilebilir ama tabii bu da kesin değil. Bu öykünün doğru olduğunu kabul edecek olursak bunu doğrulayacak bir kanıt bulmamız gerekir. İlginçtir ama bunu bulduk da, hem de en umulmadık yerde, Hildegarde Schmidt'in açıklamalarında. Kadının gördüğü yataklı vagon üniforması içindeki kondüktörün tanımı Hardman'ın katil tanımına tıpatıp uyuyor. Peki, bu iki öyküyü birden doğrulayan bir şey var mı? Evet, var. Bayan Hubbard'ın kompartımanında bulduğu düğme. Aynı şekilde bunu doğrulayan bazı ifadeler de var ama sanırım siz bunları fark etmediniz."

"Ne gibi?"

"Albay Arbuthnot da Hector MacQueen de kompartımanın önünden bir kondüktörün geçtiğini söylediler. Bunu önemsememişler doğal olarak. Oysa Pierre Michel zil çalması gibi *bazı* özel koşullar dışında koltuğundan asla ayrılmadığını ve bu koşulların da onun asla Hector MacQueen'le Albay Arbuthnot'ın olduğu, vagonun bir ucundaki kompartımanın önünden geçmesini gerektirmediğini anlıyoruz. Bu durumda yataklı vagon kondüktörü üniforması giymiş, ufak tefek, esmer, kadınsı sesli adam öyküsü doğrudan ya da dolaylı şekilde dört tanık tarafından doğrulanmış oluyor."

Doktor Constantine araya girdi.

"Ufak bir nokta daha: Eğer Hildegarde Schmidt'in öyküsü doğruysa, nasıl oldu da gerçek kondüktör, onun Bayan Hubbard'ın ziline yanıt vermeye geldiğinde kendisini görmedi ya da bundan bize bahsetmedi?"

"Sanırım bu çok basit. Kondüktör, Bayan Hubbard'ın kompartımanına gelirken, hizmetçi hanımının yanındaydı. Kız kendi kompartımanına dönerken ise kondüktör, Bayan Hubbard'ın kompartımanındaydı."

Bouc onların konuşmasının bitmesini bekleyemeyecek kadar sabırsızlanmıştı.

"Evet, evet, dostum. Dikkatinizi, ihtiyatla adım atmanızı, adım adım ilerleme yönteminizi takdir ediyorum, ama belirtmek isterim ki asıl önemli noktaya henüz dokunmadınız bile. Hepimiz böyle birinin varlığını kabul ediyoruz. Asıl önemli olan şu: *Bu adam nereye gitti*?"

Poirot sitemle başını salladı.

"Çok acelecisiniz. At finişe ulaşmadan sonuç açıklamak eğilimindesiniz. Kendi kendime, 'Bu adam nereye kayboldu?' diye sormadan önce, 'Böyle bir adam gerçekten var mı?' diye sordum. Çünkü eğer bu adam bir kurgu, bir uydurma olsaydı onu ortadan kaldırmak da çok kolay olacaktı! Dolayısıyla öncelikle saptamaya çalıştığım kanıyla canıyla böyle biri olup olmadığını ortaya çıkarmak oldu."

"Artık böyle birinin olduğundan emin olduğunuza göre –*eh bien*– nerede o?"

"Bu sorunun iki yanıtı var, *mon cher*. Ya olağanüstü bir becerikli-likle trende aklımıza bile getiremediğimiz kadar gizli bir yere saklandı ya da o aslında farklı *iki kişi*. Yani hem Bay Ratchett'in korktuğu kişi, hem de Bay Ratchett'in onu tanıyamayacağı kadar ustalıkla kılık değiş-tirmiş bir yolcu."

Bouc'un gözleri parladı.

"İşte bu çok güzel bir fikir." Sonra bu pırıltı sönüverdi. "Ama bir sorun var..."

Poirot hemen atıldı. "Adamın boyu. Söylemek istediğiniz buydu, değil mi? Ratchett'in uşağı Mastermen dışında, trendeki erkek yolcula-rın hepsi iriyarı insanlar. İtalyan, Albay Arbuthnot, Hector MacQueen, Kont Andrenyi. Bu durumda geride bir tek uşak kalıyor ki, bu pek olası değil. Ama başka bir olasılık daha söz konusu. "Kadınsı" sesi anım-sayın. Bu seçeneklerimizi çoğaltmamızı sağlıyor. Katil kılık değiştirip kadın olmuş olabilir. Ya da daha büyük olasılıkla zanlı zaten kadın *ola-bilir*. Erkek giysileri içindeki uzun boylu bir kadın kısa bir erkek olarak görünecektir."

"Ama Ratchett'in düşmanın kadın olduğunu bilmesi..."

"Belki *biliyordu*. Hatta belki bu kadın daha önce de amacına daha kolay ulaşmak için erkek kılığına girerek onu öldürmeye kalkışmıştı. Ratchett onun yine aynı taktiği uygulayacağını düşünerek Hardman'dan bir erkeği izlemesini istemiş olabilir. Ama o arada *kadınsı sesten* bah-setmeyi de unutmamıştı."

Bouc, "Evet, bu olabilir," diye mırıldandı. "Ama..."

"Bakın dostum, sanırım artık Doktor Constantine'in fark ettiği tu-tarsızlıklardan bahsetmemin zamanı geldi."

Poirot, Bouc'a uzun uzun doktorla, ölen adamın yaralarının arasın-daki farklılıklar üzerine kafa yorduklarını ve vardıkları sonuçları açık-ladı. Bouc homurdanarak ellerini şakaklarına bastırdı.

Poirot sevecen bir tavırla, "Biliyorum," dedi. "Neler hissettiğinizi biliyorum, insanın başı dönüyor, değil mi?"

Bouc haykırdı. "Bu bir kurgu, bir fantazi!"

"Evet. Saçma –kanıtlanması olanaksız– olamayacak bir şey! Ben de kendi kendime aynı şeyi söyledim. Ama dostum, *gerçek bu.* Ve insanın gerçeklerden kaçması da olanaksız."

"Bu delilik!"

"Değil mi? Öylesine çılgınca bir şey ki, zaman zaman bu olayın içyüzünün çok basit olduğu gibi bir duyguya kapılıyorum. Ama bu sadece benim o 'küçük fikirlerim'den biri..."

Bouc homurdandı. "İki katil. Hem de Doğu Ekspresi'nde..."

Bunun düşüncesi bile onu neredeyse ağlatacaktı.

Poirot neşeyle, "Şimdi bu fanteziyi daha da fantastik bir hale getirelim," dedi. "Dün gece trende iki gizemli yabancı vardı. Hardman'ın tanımına uyan ve Hildegarde Schmidt, Albay Arbuthnot ve Hector MacQueen tarafından görülen kondüktör. Ve de Bayan Debenham'ın, MacQueen'in ve benim gördüğüm, Albay Arbuthnot'un sürdüğü parfümün kokusunu hissettiği ince, uzun boylu, kırmızı kimonolu kadın. Kimdi o? Trende hiç kimse kırmızı bir kimonosu olduğunu kabul etmiyor. O kadın da ortadan kayboldu. Acaba onunla kondüktör aynı kişi miydi? Yoksa o tamamen başka biri miydi? Bu iki kişi neredeler? Bu arada, kondüktör üniformasıyla kırmızı kimonoya ne oldu?"

"Ah, işte elle tutulur bir nokta yakaladık!" Bouc heyecanla ayağa fırladı. "Bütün yolcuların valizlerini aramalıyız. Evet, bundan bir şey çıkabilir."

Poirot da kalkmıştı.

"Bir tahminde bulunacağım."

"Nerede olduklarını biliyor musunuz?"

"Küçük bir fikrim var."

"Neredeler?"

"Kırmızı kimonoyu erkek yolculardan birinin valizinde bulacaksınız. Kondüktör üniformasını ise Hildegarde Schmidt'in eşyalarının arasında."

"Hildegarde Schmidt mi? Yani siz?..."

"Hayır, hayır, sandığınız gibi değil. Bunu şöyle açıklayayım: Eğer Hildegarde Schmidt suçluysa üniforma onun valizinde *olabilir*. Ama eğer suçsuzsa *kesinlikle* onun valizinde olacaktır."

Bouc, "Ama nasıl?..." diye söze girdi ama birden sustu. Sonra, "Bu gürültü de ne?" diye haykırdı. "Lokomotif sesine benziyor."

Gürültü sesi giderek yaklaştı. Tiz çığlıklar ve bir kadının itirazları duyuluyordu. Yemekli vagonun ucundaki kapı açıldı ve Bayan Hubbard hışımla içeri daldı.

"Korkunç bir şey bu! Tek kelimeyle korkunç! Benim sünger torbamda! Benim sünger torbamda! Koskocaman bir bıçak! Hem de kanlı!"

Birden öne doğru kapaklanarak Mösyö Bouc'un omzuna yığıldı.

14. BÖLÜM

Silah

Bouc nezaketi bir tarafa bırakarak tüm gücüyle bayılan kadını başı masanın üstüne gelecek şekilde koltuğa oturttu. Doktor Constantine telaşla bağırarak garsonlardan birini çağırdı. Adam koşarak geldi.

"Başını böyle tutun," dedi. "Kendine gelince de ona biraz konyak verin. Anladınız değil mi?"

Sonra da Poirot'yla Bouc'un peşinden koştu. O anda tek ilgi alanı cinayetti, baygınlık geçiren orta yaşlı kadınlar onu o kadar da ilgilendirmiyordu.

Büyük olasılıkla bu yöntem Bayan Hubbard'ın da beklenenden daha çabuk ayılmasını sağladı. Daha birkaç dakika bile geçmeden ayağa kalkmış, oturmuş, garsonun getirdiği konyağı yudumluyor ve konuşmayı sürdürüyordu.

"Bunun ne kadar korkunç bir şey olduğunu anlatamam, şu trendeki hiç kimsenin benim duygularımı anlayabileceğini sanmıyorum. Çocukluğumdan beri çok, çok duygusal bir insanım. Onca kan! Tanrım, düşüncesi bile kendimi kötü hissetmeme yetiyor."

Garson bir kez daha konyak kadehini uzattı.

"*Encore un peu, madame.*"[1]

(1) Biraz daha, hanımefendi.

"Sizce bu kendimi daha iyi hissetmemi sağlar mı? Ben oldu bitti içkiye karşıyım. Yaşamım boyunca ağzıma alkollü içki ya da şarap deydirmedim. Ailemdeki herkes içkiye karşı. Ama ilaç olarak..."

Konyaktan bir yudum daha aldı.

Bu arada Poirot ve Bouc, hemen arkalarından gelen Doktor Constantine ile yemekli vagondan çıkmış ve İstanbul vagonunun koridorunu hızla geçmiş, Bayan Hubbard'ın kompartımanına varmışlardı.

Trendeki yolcuların neredeyse tamamı Bayan Hubbard'ın kompartımanının önünde toplanmıştı. Kondüktör yüzünde bezgin bir ifadeyle onların içeri girmelerini önlemeye çalışıyordu.

"*Mais il n'y a rien à voir*"[1] cümlesini ardı ardına değişik lisanlarda yineledi.

Mösyö Bouc, "İzin verirseniz geçeyim," dedi ve tombul gövdesiyle girişi engelleyen yolcuları iterek kompartımana girmeyi başardı. Poirot da onun hemen arkasındaydı.

Kondüktör onları görünce rahat bir soluk aldı.

"Gelmenize sevindim, mösyö. Herkes içeri girmeye çalışıyor. O Amerikalı hanım öylesine çığlık çığlığa bağırdı ki! Bir an katilin onu da öldürmeye çalıştığını sandım. Koşarak geldim. Kadın deliye dönmüştü, avaz avaz bağırıyordu. Sonra sizi çağırmaya gideceğini söyleyerek koştu. O arada gördüğü herkese de olanları anlattı." Eliyle ileride bir noktayı işaret ederek ekledi. "*Bıçak* orada, mösyö. Ona dokunmadım."

Yan kompartımana açılan ara kapının tokmağına iri kareli lastik bir sünger torbası asılmıştı. Hemen altında, yerde düz ağızlı bir hançer, Bayan Hubbard'ın elinden düştüğü yerde duruyordu. Ucu sivri, sapı kabartmalı, Doğu işi hançerleri anımsatan ucuz bir taklitti. Ucunda pası andıran lekeler vardı.

Poirot dikkatle hançeri aldı.

(1) Ama yapacak bir şey yok.

"Evet," diye mırıldandı. "Doğru. Hata yok. Aradığımız cinayet silahı bu. Öyle değil mi, doktor?"

Doktor Constantine hançeri inceledi.

Poirot, "O kadar dikkatli davranmanıza gerek yok," dedi. "Hançerin üzerinde parmak izi olduğunu sanmıyorum. Eğer varsa da Bayan Hubbard'ın parmak izleridir."

Constantine'in hançeri incelemesi uzun sürmedi.

"Evet, cinayet silahı bu. Bütün yaralara da uygun."

"Sizden buna açıklama getirmenizi rica edeceğim dostum!"

Doktor şaşkınlıkla bakakaldı.

"Zaten rastlantılar yüzünden yükümüz taşıyabileceğimizden çok fazla. Dün gece iki kişi Ratchett'i bıçaklamaya karar verdi. Her ikisinin de aynı silahı kullanmış olması artık biraz fazla rastlantı olur, öyle değil mi?"

Doktor, "Öyle demeyin, bu o kadar da büyük bir rastlantı sayılmaz. İstanbul'da pazarlar bu sahte Doğu işi hançerlerle dolu."

Poirot, "Bu sözlerinizle içimi rahatlattınız," dedi. "Ama yalnızca biraz."

Dikkatle hemen önündeki kapıya bakıyordu. Birden sünger torbasını kaldırarak kapının koluna bastırdı. Kapı açılmadı. Kolun otuz santim kadar yukarısında sürgü vardı. Poirot sürgüyü çekti ve yeniden kapıyı açmayı denedi. Ama kapı yine açılmadı.

Doktor, "Unuttunuz mu?" diye atıldı. "Kapıyı diğer taraftan kilitledik."

Poirot dalgın dalgın "Doğru," diye mırıldandı. Sanki başka bir şey düşünüyordu. Kaşları çatılmıştı.

Bouc, "Her şey uyuyor, değil mi?" diye sordu. "Adam buradan geçer. Aradaki kapıyı kapatırken parmakları sünger torbasına dokunur. O anda aklına gelir ve kanlı hançeri hızla torbaya sokar. Sonra Bayan Hubbard'ı uyandırmış olduğunun farkına bile varmadan diğer kapıdan koridora süzülür."

Poirot, "Dediğiniz gibi," dedi. "Aynen öyle olmuş olmalı." Ancak yüzünde hâlâ o şaşkın ifade vardı.

Bouc, "İyi de ne oldu?" diye sordu. "Sizi tatmin etmeyen bir şey var, değil mi?"

Poirot onu göz ucuyla süzdü.

"Siz de aynı şeyi fark etmediniz mi? Neyse, fark etmediğiniz anlaşılıyor. Şey, aslında bu ufak bir ayrıntı."

Kondüktör kapıdan başını uzattı.

"Amerikalı hanım geliyor."

Doktor Constantine suçlu bir ifadeyle onlara baktı. Bayan Hubbard'la yeterince ilgilenmemiş olmanın huzursuzluğu içindeydi. Ama kadın ona sitem etmedi. Bütün gücünü ve enerjisini başka şeye vermişti.

"Bakın, bir şeyi açıkça söylemek istiyorum," dedi kapıya gelir gelmez soluk soluğa. "Artık bu kompartımanda bir saniye bile kalmam! Bana bir milyon dolar da verseniz bu gece burada yatmam!"

"Ama madam..."

"Ne diyeceğinizi biliyorum. Bunu asla yapmayacağımı açıkça söylüyorum! Bütün gece koridorda oturmaya razıyım!"

Ağlamaya başlamıştı.

"Ah, kızım durumu bir bilseydi. Şu halimi bir görseydi..."

Poirot kararlılıkla araya girdi.

"Yanlış anladınız, madam. Bu isteğiniz çok normal. Valizleriniz hemen başka bir kompartımana taşınacak."

Bayan Hubbard mendilini indirdi.

"Öyle mi? Ah! Kendimi şimdiden daha iyi hissetmeye başladım. Ama tren dolu. Tabii beylerden biri..."

Bouc araya girdi.

"Eşyalarınız bu vagondan başka vagona taşınacak, madam. Sizi hemen sonraki vagona, yani trene Belgrad'da takılan vagondaki bir kompartımana alacağız."

"A, işte bu çok iyi. Aslında ben öyle sinirli bir kadın değilimdir. Ama bir ölünün yanındaki kompartımanda uyumak!" Titredi. "Bu beni delirtebilir."

Bouc seslendi. "Michel. Hanımefendinin eşyalarını Atina-Paris vagonundaki boş kompartımana taşıyın."

"Emredersiniz, mösyö. Aynen bunun gibi 3 numaraya mı?"

Dostu yanıt verme fırsatı bulamadan Poirot atıldı.

"Madamın başka bir numarada kalması çok daha iyi olur. Örneğin 12 numaralı kompartımanda."

"*Bien*, mösyö." Kondüktör valizleri aldı.

Bayan Hubbard minnetle Poirot'ya döndü.

"Çok nazik ve anlayışlısınız. Emin olun, bu yaptığınızı hiç unutmayacağım."

"Rica ederim madam, konuşulmaya bile değmez. Biz de sizinle birlikte gelelim. Oraya rahatça yerleştiğinizi görmek isteriz."

Üç adam Bayan Hubbard'a yeni kompartımanına kadar eşlik ettiler. Kadın çok mutlu görünüyordu. Etrafına bakınarak, "Çok güzel!" diye mırıldandı.

"Beğendiniz mi, madam? Gördüğünüz gibi çıktığınız kompartımanın aynısı."

"Öyle ama diğer yöne bakıyor. Neyse, önemli değil, ne de olsa bu trenler bir o yana, bir bu yana gidiyorlar. Kızıma, 'Lokomotife bakan bir kompartıman istiyorum,' dedim. 'Ne gereği var ki anneciğim,' dedi. 'Tren bir yöne giderken uyursun, uyanırsın, bir de bakarsın, lokomotifin yeri değişmiş, tren diğer yönde gidiyor.' Söylediğinde kesinlikle haklı. Daha düne kadar Belgrad'a doğru farklı yönde gidiyorduk, şimdi farklı."

"Her neyse, şimdi artık hoşnut ve mutlusunuz, değil mi madam?"

"Aslında tam olarak değil. Kar yığınına saplandık kaldık. Kimsenin bir şey yaptığı yok. Oysa bineceğim gemi öbür gün hareket ediyor."

Mösyö Bouc, "Biz de madam," dedi. "Hepimiz aynı durumdayız."

Bayan Hubbard, "Evet, bu doğru olabilir," diye hak verdi. "Ama benden başka hiç kimsenin kompartımanından gece yarısı bir katil geçmedi."

Poirot, "Bu beni hâlâ çok şaşırtıyor, madam," dedi. "Aradaki kapının sürgülü olduğunu söylüyorsunuz. Bu durumda katil kompartımanınıza girmeyi nasıl olup da başarabildi? Kapının sürgülü olduğundan emin misiniz?"

"Neden ki, o İsveçli hanım kapıyı benim gözlerimin önünde açmayı denedi."

"Bir an için o sahneyi yeniden canlandıralım madam. Yatağınızda yattığınızı ve bu yüzden kapıyı görmenizin olanaksız olduğunu söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet. O sünger torbası yüzünden. Ah! Şimdi bir de yeni bir sünger torbası almam gerekecek. Buna baktıkça midem bulanıyor."

Poirot sünger torbasını alıp yan kompartımana açılan kapının tokmağına astı.

"*Précisément.* Anlıyorum... Sürgü, kapı kolunun hemen altında. Sünger torbası onu gizliyor. Yattığınız yerden kapının kilitli olup olmadığını göremezdiniz."

"Evet, öyle."

"Ama yine de madam, Bayan Ohlsson hata yapmış olabilir. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi?" Poirot durumu açıklama çabası içinde görünüyordu. "Sürgü yalnızca dışa çıkık bir metal parça. Sağa döndürüldüğü zaman kapı kilitleniyor, sola çevrilirse açılıyor. Herhalde Bayan Ohlsson kapıyı denedi. Diğer taraftan kilitlenmiş olduğu için açılmayınca da yanıldı. Kapının sizin taraftan kilitlenmiş olduğunu sandı."

"Bu onun açısından aptalca bir şey olur."

"Madam, iyi ve uysal kişilerin her zaman akıllı da olmaları gerekmez."

"Orası öyle tabii."

"Bu arada İzmir'den İstanbul'a da trenle mi geldiniz, madam?"

"Hayır, gemiyle. Orada beni kızımın bir arkadaşı, Bay Johnson karşıladı. Gerçekten çok iyi ve efendi bir insan, onu tanımanızı isterdim. Bana İstanbul'u gezdirdi. İstanbul gerçekten de yokuşlarıyla, kalabalığıyla insanı şaşırtan, bir yandan da hayal kırıklığı yaşatan bir şehir. Camileri, tarihi eserleri, ama bir yandan da ayakkabılarınıza yapışan o çamurlar... Neyse, nerede kalmıştık?"

"Bay Johnson'ın sizi karşıladığını söylüyordunuz?"

"Aynen öyle. Onunla İzmir'e çalışan bir kurye gemisinde tanıştık, kızımın kocası da bizi rıhtımda bekliyordu. Bu olanları duyunca ne diyecek kim bilir? Kızım bunun düşünülebilecek en güvenli ve en rahat yol olduğunu söylemişti. 'Yalnızca kompartımanında oturacaksın,' dedi. 'Paris'e gideceksin ve orada da seni American Express karşılayacak.' Ah Tanrım, gemi biletimi nasıl iptal edebilirim ki? Onlara haber vermem gerekir. Ama bunu da yapamıyorum. Bu çok korkunç..."

Bayan Hubbard bir kez daha ağlamaya başladı.

Sabırsızlanmaya başlayan Poirot hemen bu fırsattan yararlandı.

"Büyük bir şok yaşadınız, madam. Restoran görevlisine size çay ve bisküvi getirmesini söyleyeceğim."

"Çay isteyip istemediğimi bilemiyorum," dedi Bayan Hubbard gözyaşları içinde. "Çay daha çok İngiliz âdeti."

"O zaman kahve madam. Sizi rahatlatacak bir şeye ihtiyacınız var."

"O konyak başımı döndürdü. İçkiye hiç alışık değilim. Evet, kahve içsem iyi olacak."

"Harika. Yeniden güç toplamalısınız."

"Ben mi? Bu ne hoş bir ifade."

"Yalnız madam, daha önce tamamlanması gereken ufak bir formalite var. İzninizle valizlerinizi aramam gerekiyor?"

"Niçin?"

"Tüm yolcuların eşyalarını aramaya başlıyoruz. Size o korkunç olayı anımsatmak istemiyorum ama sünger torbanızı anımsayın."

"Tanrım! Evet, belki de böylesi daha iyi. Bir kötü sürprize daha dayanamam."

Araştırma çabucak bitti. Bayan Hubbard'ın pek fazla eşyası yoktu, yolculuğunu minimum düzeyde valizle yapıyordu. Bir şapka kutusu, ucuz bir valizle ve içi tıka basa dolu bir çanta. Hepsi basit ve düzenliydi. Eğer Bayan Hubbard, kızının ve iki oldukça çirkin torununun fotoğraflarını göstermekte ısrar etmemiş olsa araştırma çok çabuk bitebilirdi.

"Kızımın çocukları! Çok şirinler, değil mi?"

15. BÖLÜM

Yolcuların Eşyaları

Poirot'nun tüm nezaketi ve içtenliğiyle yaptığı iltifatların ardından oradan ayrılmayı başardılar.

Bu arada Poirot, restoran görevlisine Bayan Hubbard'a kahve getirmesini söyleyeceğini de belirtti.

Mösyö Bouc, "İşte başladık ve bir şey bulamadık," dedi. "Şimdi kimin eşyalarını arayacağız?"

"En kolayı vagonun başından başlayarak sırasıyla tüm kompartımanları araştırmak olacak. Yani işe 16 numaradan, Bay Hardman'ın valizlerini aramakla başlayacağız."

Puro içmekte olan Hardman onları dostça karşıladı.

"İçeri buyurun beyler, tabii sığabilirseniz. Maalesef burası toplantı için biraz dar da."

Bouc ziyaretlerinin amacını açıklayınca iriyarı dedektif bunu anlayışla karşıladı.

"Elbette. Doğrusunu isterseniz ben de bu işi niçin daha önce yapmadığınızı düşünüyordum. Anahtarlarım burada, isterseniz ceplerimi de arayabilirsiniz. Valizlerimi indireyim mi?"

"O işi kondüktör yapar. Michel!"

Hardman'ın iki bavulu çok kısa bir sürede arandı. Eşyaları arasında yasalara aykırı miktarda alkollü içki vardı. Hardman onlara gülümseyerek göz kırptı.

"Eğer kondüktörü ayarladıysanız sınırlarda valizinizi pek açmıyorlar. Trene binmeden gümrükte de bir tomar Türk lirası verdim, sorun çıkmadı."

"Peki ya Paris'te?"

Bay Hardman yine göz kırptı.

"Paris'e vardığımızda bunlardan geriye ancak bir şampuan şişesini dolduracak kadar kalır. Onu da halletmek için gerekli önlemleri aldım."

Mösyö Bouc gülümseyerek, "İçki yasağına aldırmadığınız anlaşılıyor, Mösyö Hardman," dedi.

"Doğrusu ya içki yasağının benim için şimdiye kadar sorun olduğunu söyleyemem."

Bouc, "Ah!" dedi. "Özel barlar." Bu sözcüğü özellikle vurgulayarak, tadını çıkararak söylemişti.

"Amerika'ya ilişkin terimleriniz çok hoş ve anlamlı."

Poirot da söze karıştı. "Amerika'yı görmeyi çok isterdim."

Hardman, "Orada yeni, daha enerjik yöntemler öğrenirdiniz," dedi. "Avrupa'nın uyandırılması gerek. Burası yarı uykuda."

Poirot onayladı.

"Doğru. Amerika hızla ilerleyen bir ülke. Amerikalıların hayran olunacak birçok yönleri var. Yalnız, belki de ben biraz geri kafalıyım, ama açıkçası Amerikan kadınlarını benim kendi ülkeminkiler kadar beğenmiyorum. Fransız ya da Belçikalı kadınlar şık, cilveli ve cazibelidirler. Bence onlarla kimse yarışamaz."

Hardman başını çevirerek bir süre karlara baktı.

"Belki de siz haklısınız, Bay Poirot. Ama sanırım herkes kendi ülkesinin kadınlarını beğenir."

Kar sanki gözlerini kamaştırmış gibi kirpiklerini kırpıştırdı.

"Büyüleyici, değil mi?" dedi. "Bakın beyler, bu durum sinirlerimi bozmaya başladı. Bu cinayet, bu kar ve de hiçbir şey yapamamak. Etrafta dolaşıp zaman geçirmeye çalışıyorsun. Bir şeyler yapmak ya da birinin peşine takılmak isterdim."

Poirot gülümsedi. "Tipik Amerikan düşüncesi bu."

Kondüktör valizleri yerine koydu. Hemen yandaki kompartımana geçtiler. Albay Arbuthnot bir köşede oturmuş, pipo içiyor ve dergi okuyordu.

Poirot geliş amaçlarını açıkladı. Albay itiraz etmedi. İki büyük deri valizi vardı.

"Diğer eşyalarımı gemiyle yolladım," dedi.

Askeri eğitim almış tüm insanlar gibi Arbuthnot'un eşyaları da düzenli bir şekilde yerleştirilmişti. Bavulların aranması ancak bir iki dakika sürdü. Poirot eşyaların arasındaki bir paket pipo temizleyicisini hemen fark etti.

"Hep aynı markayı mı kullanırsınız?"

"Genellikle. Tabii bulabilirsem."

"Ah!" Poirot başıyla onayladı.

Bu pipo temizleyiciler, Poirot'nun olay yerinde bulduğunun aynıydı.

Yeniden koridora çıktıklarında Doktor Constantine de aynı şeye dikkat çekti.

Poirot, "Evet. *Tout de même,*"(1) diye mırıldandı. "Buna inanamam. Bu *dans son caractére*(2) *değil* ve eğer bunu söyleseydiniz her şeyi söylemiş olurdunuz."

Arbuthnot'un kompartımanın yanındaki kompartımanın kapısı kapalıydı. Burası Prenses Dragomiroff'un kompartımanıydı. Kapıyı tıklattılar ve içeriden prensesin derin boğuk sesi duyuldu.

(1) Yine
(2) Onun karakterine uygun.

"*Entrez.*"[1]

Grup adına konuşma görevini üstlenen Mösyö Bouc oldu. Çok büyük bir saygı ve nezaketle orada bulunma nedenlerini açıkladı.

Prenses onu sessizlik içinde dinledi, küçük kurbağayı andıran yüzü ifadesizdi.

Mösyö Bouc'un sözlerini tamamlamasının ardından, "Madem bunu yapmanız gerekiyor, mösyö," dedi. "Buyurun, gereğini yapın. Valizlerimin anahtarları hizmetçimde. Kendisi size yardımcı olacaktır."

"Anahtarlarınız her zaman hizmetçinizde mi durur, madam?" diye sordu Poirot.

"Kesinlikle, mösyö."

"Peki ya gecenin bir yarısı sınırdaki güvenlik görevlilerinden biri valizlerinden birinin açılmasını isterse?"

Prenses omuzlarını silkti.

"Bu pek sık olan bir şey değil. Eğer olursa da kondüktör hizmetçimi çağırır."

"Herhalde hizmetçinize çok güveniyorsunuz, madam?"

Prenses sakin sakin, "Bunu size daha önce de söyledim," dedi. "Güvenmediğim kimselere yanımda iş vermem."

"Evet, tabii," diyen Poirot düşünceliydi. "Günümüzde güven çok önemli. Ama belki de domestik, taşralı bir yardımcıya güvenmek *şık, eğitimli* bir hizmetçiye güvenmekten çok daha iyi, örneğin küçük genç bir Parisliye."

Prenses koyu renkli, zeki gözleriyle Poirot'yu tepeden tırnağa süzdükten sonra bakışlarını onun üzerinde sabitledi.

"Tam olarak neyi ima etmek istiyorsunuz, Mösyö Poirot?"

"Hiç madam, hiç. Bir şey değil."

"Ediyorsunuz. Özel hizmetlerim için zeki bir Fransız hizmetçi kullanmamın daha iyi olacağını düşünüyordunuz, değil mi?"

---

(1) Girin

"Daha iyi olabilirdi, madam."

Prenses başını salladı.

"Schmidt bana çok bağlıdır. Sadıktır." Prenses sözcükleri özellikle uzatarak vurguluyordu. "Sadakat çok güç bulunur ve bedeli asla ödenmez."

O sırada Alman hizmetçi geldi. Prenses ona kendi dilinde valizleri açmasını ve aramaya yardımcı olmasını söyledi. Sonra da koridora çıkarak karları seyretmeye başladı. Poirot da bavulları arama işini Bouc'a bırakarak yaşlı kadına eşlik etti.

Prenses alaylı bir gülümsemeyle Poirot'yu süzdü.

"Evet, mösyö, valizlerimde neler olduğunu görmek istemiyor musunuz?"

Poirot, başını salladı.

"Madam, bu yalnızca bir formalite."

"Emin misiniz?"

"Sizin için öyle."

"Ama ben Sonia Armstrong'u tanır ve çok severdim. Buna ne diyorsunuz? Casetti gibi *aşağılık* bir adamı öldürerek ellerimi kirletmeyeceğimi mi düşünüyorsunuz? Hoş, belki de siz haklısınız." Poirot'nun yanıt vermediğini görünce ekledi. "Öyle birine ne yapmak isterdim, biliyor musunuz Mösyö Poirot? Uşaklarımı çağırmak ve onlara, 'Bu adamı ölünceye dek kırbaçlayın ve sonra da bir çöplüğe atın,' diye emredebilmek isterdim. Ben gençken böyle bir durumda bu yapılırdı, mösyö."

Poirot hâlâ konuşmuyor, yalnızca dinliyordu.

Prenses onu meraklı bakışlarla süzdü.

"Hiçbir şey söylemiyorsunuz, Mösyö Poirot. Acaba şu anda ne düşünüyorsunuz?"

Poirot ona baktı.

"Bence asıl gücünüz kollarınızda değil iradenizde, madam."

Prenses siyah elbisesinin sardığı ince kollarına ve yüzüklerle süslenmiş pençeye benzeyen sarı, kuru ellerine baktı.

"Haklısınız, bu doğru. Ellerimde hiç güç yok. Buna sevinmeli mi, yoksa üzülmeli miyim, işte bunu bilmiyorum."

Sonra birden döndü ve hizmetçisinin valizleri topladığı kompartımanına girdi.

Mösyö Bouc yeniden özür dilemeye çalıştı.

"Özür dilemenize hiç gerek yok, mösyö. Bir cinayet işlendi. Bazı önlemler alınması gerekiyor. Hepsi bu."

"*Vous êtes bien amiable,*[1] *madame.*"

Onlar kompartımandan çıkarken prenses ağır ağır başını sallıyordu.

Prensesin kompartımanının yanındaki iki kompartımanın kapısı da kapalıydı. Bouc durdu, başını kaşıdı.

"Durum kritik. Bu yolcuların diplomatik pasaportları var. Onların valizleri aranamaz."

"Gümrükte evet. Ama cinayet farklı."

"Biliyorum, ama yine de sorun çıkmasını istemem."

Poirot, "Hiç endişelenmeyin, dostum," dedi. "Kontla kontes bunu anlayışla karşılayacaklardır. Prenses Dragomiroff'un nasıl sıcakkanlı davrandığını gördünüz."

"O gerçekten bir *grande dame.*[2] Gerçi bu ikisi de aynı pozisyondalar ama kont bana bir şekilde haşin yaradılışlı biri gibi geldi. Karısını sorgulamak istemenizden hiç hoşnut olmadı. Bunu yapmamız onu çok daha fazla kızdıracaktır. Bir an onları atladığımızı düşünsek? Sonuçta onların bu olayla bir ilgileri olması olanaksız. Bu durumda neden gereksiz sorun yaratalım ki?"

Poirot itiraz etti.

(1) Çok iyisiniz, madam.
(2) Soylu bir kadın.

"Bu konuda sizinle aynı fikirde değilim. Kont Andreyni'nin sağduyulu davranacağı kanısındayım. Ne olursa olsun bir kez denemeliyiz."

Ve Bouc'a yanıt verme fırsatı tanımadan 13 numaralı kompartımanın kapısını tıklattı.

İçeriden bir ses, "Girin," dedi.

Kont kapının yanındaki köşede oturmuş gazete okuyordu. Kontes ise pencerenin önündeki koltuğa kıvrılmış oturuyordu, başının altında bir yastık vardı. Yeni uyanmış olduğu anlaşılıyordu.

Poirot, "Pardon, mösyö," dedi. "Kompartımanınıza izinsiz girdiğimiz için bağışlayın. Trendeki tüm bagajlarda arama yapıyoruz. Aslında birçok durumda bu yalnızca bir formalite. Ama yapılması gerekiyor. Mösyö Bouc diplomatik pasaportunuz olduğu için sizin bu araştırmanın dışında tutulmak isteyeceğiniz kanısında."

Kont bir an düşündü. "Teşekkürler," dedi neden sonra. "Bu konuda bize bir ayrıcalık tanınması gerektiği kanısında değilim. Bizim valizlerimizin de diğer yolcuların olduğu gibi kontrol edilmesini isterim."

Karısına döndü. "Sanırım senin de bir itirazın yoktur, Elena."

Kontes hiç duraksamadan, "Yok tabii," dedi.

Eşyalar hızla ve baştan savma bir şekilde arandı. Poirot anlamsız sözcüklerle yaptıklarından duyduğu utancı kapatmaya çalışır gibiydi.

Mavi deriden üzerinde taç amblemi ve isim baş harfleri bulunan bir valizi işaret ederek, "Şu valizinizin etiketi ıslanmış, madam," dedi.

Kontes buna yanıt bile vermedi. Bu yapılanlardan sıkılmış gibi bir hali vardı. Aynı köşede kıvrılmış bir halde oturmayı sürdürüyordu. Dalgın dalgın pencereden dışarı bakıyor, hemen bitişikteki kompartımanda aranan valizleriyle ilgilenmiyordu bile.

Poirot son olarak lavabonun üzerindeki dolabı açtı. Dolapta bir sünger, yüz kremi, pudra ve üzerinde trional –uyku ilacı– yazan küçük bir şişe vardı.

Sonrasında bitişik kompartımandaki kont ve kontesi kısaca selamlayarak oradan ayrıldılar.

Daha sonra sırasıyla Bayan Hubbard'ın kompartımanı, ölen Ratchett'in kompartımanı ve Poirot'nun kompartımanı arandı.

Sıra ikinci mevki kompartımanlara gelmişti. İlk olarak 10 ve 11 numaralı yatakların bulunduğu kompartımana girdiler. Burada Mary Debenham'la Greta Ohlsson kalıyordu. Bayan Debenham kitap okuyor, Greta Ohlsson ise uyukluyordu. Ancak onlar içeri girince irkilerek uyandı.

Poirot durumu açıkladı. İsveçli kadın telaşlandı. Mary Debenham ise kayıtsız kaldı, soğukkanlılığını kaybetmedi.

Poirot, Bayan Ohlsson'a dönerek, "İzin verirseniz öncelikle sizin valizinize bakmak isteriz," dedi. "Sizden aramanın hemen ardından gidip Bayan Hubbard'la ilgilenmenizi rica edeceğim. Kendisini hemen sonraki vagondaki kompartımanlardan birine aldık ama bulduğu şeyden dolayı hâlâ çok gergin ve sinirleri çok bozuk. Ona biraz rahatlaması için kahve gönderdim ama sanırım şu anda yanında konuşabileceği biri olması her şeyden daha önemli."

İsveçli kadın gerçekten iyi kalpli ve sevecendi. Aramanın hemen ardından gideceğini söyledi. Bayan Hubbard'a pek acımıştı. "Bu onun için korkunç bir şok olmuş olmalı," dedi. "Zavallı kadıncağız, zaten bu yolculuktaki aksiliklerden ve kızından ayrılmış olmaktan dolayı çok gergin ve üzgündü. Hemen giderim. Valizim kilitli değil. Giderken yanıma nişadır da alayım."

Ve ardından hemen dışarı fırladı. Eşyaları çok kısa sürede arandı. Zaten minimum düzeyde eşyayla yolculuk ediyordu. Şapka kutusundan alınan telleri de büyük olasılıkla fark etmemişti.

Mary Debenham da kitabını bir tarafa bıraktı. Poirot'yu izliyordu. Poirot'nun istemesi üzerine anahtarlarını uzattı. Poirot kızın valizini raftan indirirken merakla sordu.

"Bayan Ohlsson'u neden gönderdiniz, Mösyö Poirot?"

"Ben mi, matmazel? Tabii ki Amerikalı hanımefendiyle ilgilenmesi için."

"Güzel bir bahane. Ama sonuçta bir bahane."

"Ne demek istediğinizi anlayamıyorum, matmazel?"

"Çok iyi anladınız." Bayan Debenham gülümsedi. "Benimle yalnız kalmak istiyordunuz. Öyle değil mi?"

"Sözcükleri ağzıma tıkıyorsunuz, matmazel."

"Ve kafanıza da olmayacak fikirler, öyle değil mi? Hayır, Mösyö Poirot, öyle olduğunu sanmıyorum. O fikirler zaten var. Öyle değil mi?"

"Matmazel bizde bir deyim vardır..."

"*Que s'excuse s'accuse*[1] mi demek istiyordunuz? Benim de kafası çalışan ve bazı şeyleri fark edebilecek yetenekte bir insan olduğumu kabul etmelisiniz, Mösyö Poirot. Her nedense kafanıza bu iğrenç olayla ilgili bir şeyler bildiğimi takmışsınız. Şimdiye dek hiç görmediğim bir adamın öldürülmesiyle ne ilgim olabilir ki..."

"Bütün bunlar gerçek değil, yalnızca kuruntu, matmazel."

"Hayır, kuruntu değil. Bence doğrudan gerçekleri konuşmamak zaman kaybından başka bir şey değil, asıl konuya gelmeden bin dereden su getirmenin hiçbir anlamı yok."

"Ve siz zaman kaybından hoşlanmıyorsunuz. Doğrudan konuya girilmesini istiyorsunuz. Direk yöntemden hoşlanıyorsunuz. *Eh bien*, istediğinizi yapacağım. Öyleyse size Suriye'den gelirken bir rastlantı sonucu kulak misafiri olduğum birkaç sözcüğün anlamını sormak istiyorum. Konya istasyonunda siz İngilizlerin deyimiyle 'bacaklarımı biraz hareket ettirmek için' trenden inmiştim. Karanlık gecenin içinde sizin ve Albay Arbuthnot'un sesini duydum, matmazel. Ona, 'Şimdi olmaz, *asla* şimdi olmaz,' diyordunuz. '*Her şey sona erince... Bütün bunlar geride kalınca.*' Bu sözlerinizle ne kastediyordunuz matmazel?"

(1) Ne özür diliyor ne suçluyor.

Kız hemen, "Yani cinayeti mi kastettiğimi düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Burada soruları soran benim, matmazel."

Mary Debenham iç çekti, bir an derin düşüncelere daldı. Daha sonra, "O sözlerin elbette ki bir anlamı vardı, mösyö," dedi. "Bunu size açıklayamam. Ama size onurum ve şerefim üzerine yemin ederim ki Ratchett denilen o adamı bu trene bininceye kadar hiç görmemiştim."

"Yani, bu sözcüklerin anlamını açıklamayı reddediyorsunuz?"

"Evet, istiyorsanız öyle diyebilirsiniz, reddediyorum. O sözcükler yapmayı taahhüt ettiğim bir görevle ilgiliydi."

"Bu görev bitti, öyle mi?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Sona erdi, öyle değil mi?"

"Neden böyle düşünüyorsunuz?"

"Bakın, matmazel. Size başka bir şeyi daha anımsatacağım. Toros Ekspresi'nde İstanbul'a gelirken rötar yapacağını öğrendiğinizde çok telaşlandınız. Oysa aslında çok sakin ve soğukkanlı bir insansınız. Bu sükûnetinizi kaybettiniz."

"Aktarmayı kaçırmak istemiyordum."

"Evet, öyle dediniz. Ama Doğu Ekspresi İstanbul'dan her gün kalkıyor. O gün treni kaçırsaydınız bile yirmi dört saat sonraki eksprese binebilirdiniz ki, bu yalnızca 24 saatlik bir rötar olurdu."

Bayan Debenham belki de ilk kez kontrolünü yitirme belirtileri göstermeye başlıyordu.

"Londra'da beni bekleyen arkadaşlarım olabileceğini, bir günlük gecikmenin tüm planlarımı altüst edeceğini ve daha bir sürü sorun yaratabileceğini düşünemediğinizi sanıyorum."

"Öyle mi? Demek Londra'da oraya varmanızı bekleyen arkadaşlarınız var? Onları zor duruma düşürmek istemiyorsunuz?"

"Elbette."

"Ama şimdi, bu çok tuhaf..."

"Tuhaf olan ne?"

"Tren yine rötar yaptı. Üstelik bu çok daha ciddi bir rötar ve bekleyen arkadaşlarınıza durumu haber vermek için telgraf çekme olanağınız da yok. Ayrıca onlarla uzak... uzak..."

"Sanırım onlarla uzak mesafe görüşmesi yapmamın da olanaksız olduğunu söylüyorsunuz. Yani telefon görüşmesi."

"Evet, evet, İngilizlerin deyimiyle ülkelerarası görüşme."

Mary Debenham kendi kendine hafifçe gülümsedi.

"Doğru. Dediğiniz gibi insanın arkadaşlarına ne telefonla ne de telgrafla haber iletememesi çok sinir bozucu bir durum."

"Ama matmazel, *bu kez* duruma yaklaşımınız tamamen farklı. Sabırsızlanmıyorsunuz, telaşlanmıyorsunuz. Soğukkanlılıkla ve ağırbaşlılıkla durumu kabulleniyorsunuz."

Mary Debenham hafifçe kızararak dudağını ısırdı.

"Yanıt vermiyorsunuz, matmazel."

"Affedersiniz. Yanıt verecek bir şey olduğunu düşünemedim."

"Tutumunuzdaki değişikliği açıklamanız gerekmez mi, matmazel?"

"Pireyi deve yaptığınızın farkında değil misiniz, Mösyö Poirot?"

Poirot özür dilermiş gibi ellerini iki yanına açtı.

"Bağışlayın matmazel, biz dedektiflerin kusuru da bu. Biz davranışlarda tutarlılık bekleriz. Ruhsal durum değişikliklerine pek göz yummayız."

Mary Debenham yanıt vermedi.

"Albay Arbuthnot'u iyi mi tanırsınız, matmazel?"

Konuyu değiştirmesinin kızı rahatlattığı Poirot'nun gözünden kaçmamıştı.

"Onunla ilk kez bu yolculukta karşılaştım."

"Acaba o Bay Ratchett'i tanıyor olabilir mi? Böyle bir kuşkunuz oldu mu?"

Bayan Debenham kararlılıkla başını salladı.

"Tanımadığından eminim."

"Nasıl emin olabiliyorsunuz?"

"Konuşmalarından."

"Ama matmazel, biz Ratchett'in kompartımanında yerde bir pipo temizleyicisi bulduk. Ve trende Albay Arbuthnot dışında pipo içen biri yok."

Poirot dikkatle kızı inceliyordu. Ama Mary Debenham ne şaşırdı ne de telaşlandı.

"Anlamsız. Saçma bu. Albay Arbuthnot şu dünyada bir cinayete karışacak belki de son insan, özellikle de böyle dramatik bir cinayete."

Poirot bu konuda onunla aynı fikirdeydi, ona hak vermek istiyordu ama bunu yapacağı yerde, "Size onu iyi tanımadığınızı anımsatmak isterim, matmazel," dedi.

Kız omuzlarını silkti. "Bu tipleri çok iyi bilirim."

Poirot sakince, "Bana hâlâ o sözlerin anlamını söylememekte direniyor musunuz? 'Her şey geride kalınca...' Bu sözcüklerle ne demek istediniz?"

Mary Debenham soğuk bir tavırla, "Söyleyecek başka bir şeyim yok," dedi.

Hercule Poirot gülümsedi.

"Önemli değil. Nasıl olsa öğreneceğim." Kızı selamlayarak kompartımandan çıktı ve kapıyı kapadı.

Bouc, "Yaptığınız akıllıca bir şey miydi, dostum?" diye sitem etti. "Kızın savunmaya geçmesine neden oldunuz, tabii dolayısıyla albayın da."

"*Mon ami*, eğer tavşanı yakalamak isterseniz yuvasına sansar sokarsınız. Eğer tavşan içerideyse dışarı kaçar. Ben de bunu yaptım."

Hildegarde Schmidt'in kompartımanına girdiler.

Alman kadın hazır bekliyordu. Yüz ifadesi saygılı ancak kayıtsızdı.

Poirot kanepenin üzerine konmuş olan küçük valizi açarak, çabucak araştırdı. Sonra da kondüktöre raftaki diğer büyük valizi indirmesini işaret etti.

"Anahtar?"

"Kilitli değil, mösyö."

Poirot bavulun kayışlarını çözerek kapağı açtı.

"Aha!" Bouc'a döndü. "Ne dediğimi anımsıyor musunuz? Şuna bakın!"

Valizin en üstünde katlanmış şekilde bir yataklı vagon kondüktör üniforması vardı.

Sakin Alman kadının tavırları bir anda değişiverdi.

"Ama!" diye haykırdı. "O benim değil! Onu oraya ben koymadım. İstanbul'dan ayrıldığımızdan beri o valize hiç bakmadım. Bana inanın!"

Sırasıyla herkese bakıyor, bakışlarıyla adeta yalvarıyordu.

Poirot sevecen bir tavırla onu kolundan tutarak yatıştırmaya çalıştı.

"Evet, evet, sorun yok. Her şey yolunda. Size inanıyorum. Telaşlanmayın. İyi bir aşçı olduğunuzdan ne kadar eminsem, o üniformayı o valize saklamadığınızdan da o kadar eminim. Neyse, siz iyi bir aşçısınız, değil mi?"

Şaşkınlık içindeki kadın dayanamayarak güldü.

"Evet, gerçekten de tüm hanımlarım öyle söylerdi. Ben..." Durakladı. Ağzı bir karış açık kalmıştı. Yüzünde yine korku dolu bir ifade belirmişti.

Poirot, "Hayır, hayır," dedi. "Her şey yolunda. Bakın, size bunun nasıl olduğunu anlatayım. O adam, koridorda yataklı vagon üniformasıyla gördüğünüz adam, öldürülen adamın kompartımanından çıktı. Sizinle çarpıştı. Bu onun açısından şanssızlıktı. Çünkü hiç kimsenin onu görmeyeceğini umuyordu. Peki, bu durumda ne yapmalıydı? Tabii ki bir an önce o üniformadan kurtulmalıydı. Üniforma artık onun için bir koruyucu değil, tehlikeydi."

Bakışları onu dikkatle dinleyen Bouc ve Doktor Constantine'a kaydı.

"Çünkü tren kara saplanmış ve kar, katilin bütün planlarını altüst etmişti. Bu giysileri nereye saklayabilirdi? Bütün kompartımanlar doluydu. Ama önünden geçtiği kompartımanlardan birinin kapısı açıktı ve içeride kimsenin olmadığı da görülüyordu. Bunun karşılaştığı kadının kompartımanı olması gerektiğini düşündü. İçeri süzülerek üniformayı çıkardı ve raftaki valizin içine koydu. Böylece bulunması zaman alacaktı."

Mösyö Bouc, "Ya sonra?" diye sordu.

Poirot onu uyaran bir bakışla, "Bunu daha sonra tartışırız," dedi.

Üniforma ceketini havaya kaldırdı. Üçüncü düğmesi eksikti. Poirot elini ceketin cebine soktu, kondüktörlere verilen, tüm kapıları açmaya yarayan o maymuncuk anahtarlardan birini çıkardı.

Mösyö Bouc, "İşte, katilin kapalı kapılardan nasıl geçtiğinin açıklaması," dedi. "Bayan Hubbard'a sorduğunuz o sorular tamamen gereksizmiş. Kilitli olsun olmasın, adam kolaylıkla iki kompartıman arasındaki kapıdan geçebilirmiş. Sonuçta, yataklı vagon üniforması bulduğuna göre neden bir maymuncuk da bulmasın ki?"

Poirot, "Gerçekten de, neden olmasın ki?" dedi.

"Aslında bunu düşünmeliydik. Michel'in, Bayan Hubbard'ın çaldığı zile yanıt vermeye geldiğinde, Bayan Hubbard'ın kompartımanının koridora açılan kapısının kilitli olduğunu söylediğini anımsıyorsunuz, değil mi?"

Kondüktör, "Aynen öyle efendim," dedi. "Hanımefendinin düş görmüş olduğunu düşünmemin nedeni de buydu."

Mösyö Bouc, "Artık gerisi kolay," dedi. "Hiç kuşkusuz adam ara kapıyı da kilitleyecekti ama herhalde yatakta bir hareketlenme olduğunu hissedince ürktü ve acele etti."

Poirot, "Artık iş o kırmızı kimonoyu bulmaya kaldı," dedi.

"Doğru. Son iki kompartımanda erkek yolcular var."

"Olsun, onların eşyalarını da aynı şekilde arayacağız."

"Ah tabii. Ayrıca, söylediklerinizi de hatırımda."

Hector MacQueen eşyalarının aranmasına hemen izin verdi.

"Bence hemen yapmalısınız bunu," dedi. "Bu trende en çok benden kuşkulandığınızı hissediyorum. Bir de adamın tüm servetini bana bıraktığını belirten bir vasiyetname buldunuz mu, her şey tamam olur."

Bouc'un ona şüpheyle baktığını fark ederek telaşla ekledi. "Şaka yapıyorum. Bana bir sent bile bırakmamıştır. Ben Ratchett'in işine yarıyordum, yabancı dil konusunda filan. Eğer Amerikan İngilizcesinden başka bir dil konuşamıyorsanız yolculukta sıkıntı çekmeye mahkûmsunuz. Ben filolog filan değilim ama alışverişe, otel işlerini filan halletmeye yarayacak kadar Fransızca, Almanca ve İtalyanca bilirim."

Sesi normalden daha yüksekti. İstekli görünmesine rağmen eşyalarının aranmasının hoşuna gitmediği anlaşılıyordu.

Poirot işini bitirerek doğruldu.

"Hiçbir şey yok. Sizi şüpheli duruma sokacak bir vasiyetname bile."

MacQueen neşeyle, şakacı bir dille, "Neyse, üzerimden büyük bir yük kalktı," dedi.

Son kompartımana geçtiler. İriyarı İtalyan'la İngiliz uşağın valizlerinin aranmasından bir sonuç çıkmadı.

Üç adam vagonun dip kısmında durarak birbirlerine baktılar.

Mösyö Bouc, "Şimdi ne yapacağız?" diye sordu.

Poirot, "Vagon restorana gidelim," dedi. "Artık öğrenebileceğimiz her şeyi öğrendik. Yolcuların ifadelerini aldık valizlerini araştırdık, kendi gözümüzle her şeye tanık olduk. Artık kimseden yardım bekleyemeyiz. Şimdi sıra beynimizi kullanmakta."

Cebinden sigara tabakasını çıkardı. Boştu.

"Ben şimdi geliyorum. Kompartımanımdan sigara alacağım. Çok zor ve tuhaf bir olay bu. O kırmızı kimonolu kadın kimdi? O kimono

şimdi nerede? Bu olayda bir nokta var, gözümden kaçan bir nokta! Zor çünkü özellikle zor olmasına çalışılmış. Bunu konuşmalıyız. Pardon, bir dakikaya kalmaz dönerim." Hızla koridor boyunca ilerleyerek kompartımanına gitti. Valizlerinden birinde yedek sigarası olduğunu biliyordu.

Valizi indirdi, kilidini açtı.

Ardından şaşkınlıkla geriye doğru bir adım atıp irkildi.

Valizdeki eşyaların en üstünde ejderha işlemeli kırmızı kimono düzgün bir şekilde katlanmış olarak duruyordu.

"Demek öyle?" diye mırıldandı. "Bu çok açık. Bana meydan okuyorlar. Güzel. Kabul ediyorum. Görüşeceğiz."

ÜÇÜNCÜ KISIM

Poirot Arkasına Yaslanıyor ve Düşünüyor

1. BÖLÜM

Hangisi?

Poirot vagon restorana girdiğinde Mösyö Bouc'la Doktor Constantine oturmuş, konuşuyorlardı. Mösyö Bouc sıkıntılı görünüyordu.

Poirot'yu görünce, "*La voilà*," dedi. Ve arkadaşı otururken de ekledi. "Eğer bu olayı çözerseniz, *mon cher*, mucize diye bir şeyin gerçekten de olduğuna inanacağım."

"Bu olay sizi endişelendiriyor mu?"

"Tabii endişelendiriyor, işin içinden çıkamıyorum."

Doktor, "Beni de öyle," dedi. Merakla Poirot'ya bakıyordu.

"Açıkçası bundan sonra ne yapabileceğinizi de düşünemiyorum."

Poirot düşünceliydi. "Öyle mi?" diye sordu.

Sonra sigara tabakasını çıkarıp ince; küçük sigaralarından birini yaktı. Bakışları dalgındı.

"Bu olayın benim için ilginç yanı şu: Hepimiz normal soruşturma yönteminin dışına çıktık. Tanıklıklarına başvurduğumuz bu insanlar doğru mu söylüyorlardı yoksa yalan mı? Bunu ortaya çıkarmak için elimizde hiçbir şey yok, tabii kendi bulabileceğimiz bazı şeyler dışında. Beyin için iyi bir egzersiz bu."

Mösyö Bouc, "Peki, iyi güzel de," dedi. "Nereden başlayacağız?"

"Söyledim ya. Yolcuların tanıklıkları ve bizim kendi gözlerimizle tanık olduklarımız."

"Ne delil, ne delil! Özellikle yolcuların tanıklıkları. Ne öğrendik ki; hiç!"

Poirot başını salladı.

"Ben bu konuda sizinle aynı fikirde değilim, dostum. Yolcuların tanıklıkları ilgimi çeken birkaç noktayı ortaya çıkardı."

Mösyö Bouc kuşkuyla, "Öyle mi?" diye mırıldandı. "Ben bir şey fark etmedim."

"Dinlemediniz de ondan."

"Neyse, neyi kaçırdığımı söyler misiniz bana?"

"Yalnızca bir örnek; ilk tanığımız Genç MacQueen'in anlattıklarını. Bence o çok önemli bir noktayı vurguladı, bize elle tutulur bir ipucu sundu."

"Mektuplardan bahsederek mi?"

"Hayır, hayır, mektuplarla ilgili değil. Anımsadığım kadarıyla, MacQueen aynen şöyle dedi. '*Sürekli yolculuk ettik. Bay Ratchett dünyayı gezip görmek istiyordu. Yabancı dil bilmemesi onun önündeki en büyük engeldi. Aslında yaptığım sekreterlikten çok tercümanlık ya da kuryelikti.*' "

Bir doktorun yüzüne, bir Bouc'unkine baktı.

"Ne? Hâlâ fark edemediniz mi? Bu bağışlanamaz. Daha biraz önce size bunu anlamanız için ikinci bir şans daha verdi ve şöyle dedi. '*Eğer Amerikan İngilizcesinden başka bir dil konuşamıyorsanız yolculukta sıkıntı çekmeye mahkûmsunuz.*' "

"Yani?" Bouc'un yüzünde hâlâ aynı şaşkın ifade vardı.

"Ah, her şeyi size tek tek, sözcük sözcük açıklamak mı gerekiyor? Neyse, açıklayayım! *Bay Ratchett Fransızca konuşamıyordu.* Ama dün gece kondüktör onun çaldığı zile yanıt vermek için kompartımanın kapısına geldiğinde içeriden bir ses ona Fransızca olarak bir yanlışlık olduğunu ve bir isteği olmadığını söyledi. Üstelik de Fransızcayı çat pat

konuşabilen birinin değil, ancak çok iyi bilen birinin kullanabileceği sözcükler seçilmişti. "*Ce n'est rien. Je me suis trompé.*"[1]

Doktor Constantine heyecanla haykırdı.

"Çok doğru. Bunu anlamalıydık! Bu sözcükleri yinelerken özellikle vurguladığınızı anımsıyorum. Şimdi ezilmiş saati neden delil olarak kabul etmeyi pek istemediğinizi de anlıyorum. Çünkü saat bire yirmi üç kala Ratchett ölmüştü ve..."

Bouc etkileyici bir tavırla cümleyi tamamladı.

"Konuşan, adamın katiliydi."

Poirot elini kaldırdı. "Acele etmeyelim. Bildiğimizden fazlasını gerçek varsaymayalım. Var olan koşullarda sanırım yalnızca, 'O sırada, yani bire yirmi üç kala Ratchett'in kompartımanında başka biri vardı. Ve bu kişi ya Fransızdı ya da Fransızcayı çok iyi konuşuyordu,' diyebiliriz, fazlasını değil."

"Çok tedbirlisiniz, *mon vieux*."

"Bu gibi durumlarda adım adım ilerlemek gerekir. Elimizde Ratchett'in o sırada ölmüş olduğunu gösterecek bir *kanıt* yok."

"Ya sizi uyandıran çığlık?"

"Evet, bu önemli."

Bouc düşünceli düşünceli fikirlerini açıkladı.

"Aslında bu pek bir şeyi değiştirmiyor. Bitişiğinizdeki kompartımanda birinin dolaştığını duydunuz. Bu kişi Ratchett değil, diğer adamdı. Hiç kuşkusuz ellerindeki kanı yıkıyor, cinayete ilişkin ipuçlarını ortadan kaldırıyor, o delil niteliği taşıyabilecek mektubu yakıyordu. Sonra ortalık yatışıncaya kadar bekledi. Delil bırakmadığı ve güvende olduğu kanısına varınca da Ratchett'in kapısını içeriden kilitleyip zinciri taktı. Sonra Bayan Hubbard'ın kompartımanına açılan ara kapının kilidini açtı ve bu yolla cinayet yerinden uzaklaştı. Yani aslında her şey aynen düşündüğümüz gibi oldu, tek bir farkla; *Ratchett ilk tahminimizden ya-*

(1) Önemli değil. Yanılmışım.

rım saat önce öldürüldü. Ve katil kendisi lehinde delil olması için saati özellikle biri çeyrek geçeye ayarladı."

Poirot, "Pek geçerli bir kanıt sayılmaz," dedi. "Böyle bir durumda saatin akrep ve yelkovanının 01.15'i göstermesi cinayet saatini değil yalnızca katilin o sırada cinayet yerinde olmadığını gösterir."

"Doğru," diyen Bouc'un aklı karışmıştı. "Doğru. Peki, öyleyse sizce saatin anlamı ne?"

"Eğer saatin kolları özellikle ayarlandıysa –dikkatinizi çekerim, *eğer* dedim– o zaman gösterdiği zamanın bir önemi olması *gerekir.* Bu durumda o saatin ayarlandığı zamanda, yani biri çeyrek geçe nerede olduğunu, ne yaptığını kanıtlayabilen kişilerden kuşkulanmamız gerekir."

Doktor, "Evet, evet," diyerek başını salladı. "Bu mantıklı."

"Aslında bu kişinin kompartımana *girdiği* zamanın üzerinde de durmamız gerekir. Bunu yapma fırsatını ne zaman bulmuş olabilir? Eğer gerçek kondüktörün suç ortağı olmadığını kabul edersek ki, öyle olduğunu sanıyorum, adam o kompartımana girme fırsatını ancak tren Vincovci'de durduğu sırada bulmuş olabilir. Tren Vincovci'den ayrıldıktan sonra kondüktör yüzü koridora dönük oturuyordu. Farklı bir yataklı vagonlar görevlisi yolcuların dikkatini çekmeyebilirdi. Onu ayırt edebilecek *tek* kişi vardı o da gerçek kondüktördü. Sahtekârı hemen fark ederdi. Ama tren Vincovci'de durduğu sırada gerçek kondüktör perondaydı. Dolayısıyla meydan boştu."

Bouc, "Bu durumda yine başladığımız noktaya döndük, aynı varsayım geçerli," dedi. "Katil yolculardan *biri*! Ama kim?"

Poirot gülümsedi.

"Ben bir liste yaptım. Eğer bakarsanız, belki hafızanız tazelenir."

Doktor ve Bouc listeyi incelemeye koyuldular. Listede düzenli ve metodik bir şekilde sorgulanan yolcuların söyledikleri yazılmıştı.

Hector MacQueen – Amerikan vatandaşı. Yatak no 6. İkinci mevki.

Cinayet nedeni: Ölen adamla iş ilişkisinden kaynaklanan bir neden olabilir.

Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar var (Gece yarısından 01.30'a kadar Albay Arbuthnot birlikte olduklarını doğruladı, 01.15'ten 02.00'ye kadar da kondüktör tanık.)

Aleyhine kanıt: Yok

Kuşkulu bir durum: Yok

Kondüktör – Pierre Michel – Fransız vatandaşı

Cinayet nedeni: Yok

Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Ratchett'in kompartımanından 00.37'de bir konuşma duyulduğu sırada Hercule Poirot tarafından koridorda görüldü. Gece 01.00 ile 01.16 arasında diğer iki kondüktörle birlikte olduğu doğrulandı.

Aleyhine kanıt: Yok

Kuşkulu durumlar: Bulunan yataklı vagon üniforması suçun onun üzerine atılmaya çalışıldığına ilişkin lehinde bir kanıt olabilir.

Edward Masterman – İngiliz vatandaşı. Yatak no 4. İkinci mevki.

Cinayet nedeni: Öldürülen kişinin uşağı olmasından kaynaklanan bir neden olabilir.

Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Antonio Foscarelli tanık)

Aleyhine kanıt ya da kuşkulu bir durum: Yok. Tabii yataklı vagon üniformasını giyebilecek boyda ve bedendeki tek kişi olması dışında. Diğer yandan iyi Fransızca konuşabiliyor olması da uzak bir olasılık.

Bayan Hubbard – Amerikan vatandaşı. Yatak no 3.

Birinci mevki.

Cinayet nedeni: Yok

Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar: Yok

Aleyhine kanıt ya da kuşkulu bir durum: Kompartımanında biri olduğuna ilişkin iddiası, Hardman'ın ve Schmidt adlı kadının tanıklıklarıyla doğrulandı.

Greta Ohlsson – İsveç vatandaşı. Yatak no 10.

İkinci mevki.

Cinayet nedeni: Yok

Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Mary Debenham tarafından doğrulandı.) Not: Ratchett'i canlı olarak gören son kişi.

Prenses Dragomiroff – Fransız vatandaşlığına geçmiş.

Yatak no 14. Birinci mevki.

Cinayet nedeni: Armstrong ailesiyle tanışıyor ve Sonia Armstrong'un vaftiz annesi.

Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Kondüktör ve hizmetçisi tanık)

Aleyhine kanıt ya da kuşkulu bir durum: Yok

Kont Andreyni – Macar vatandaşı. Diplomatik pasaport.

Yatak no 13. Birinci mevki.

Cinayet nedeni: Yok

Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Kondüktör tarafından doğrulandı, ancak 01.00-01.15 arasında tanığı yok.)

Kontes Andreyni – Macar vatandaşı. Diplomatik pasaport.
Yatak no 12. Birinci mevki.
Cinayet nedeni: Yok
Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Uyku hapı almış ve uyumuş. Kocası tanık. Lavabonun üzerindeki dolapta trional şişesi bulundu.)

Albay Arbuthnot – İngiliz vatandaşı. Yatak no 15.
Birinci mevki.
Cinayet nedeni: Yok
Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (01.30'a kadar MacQueen ile konuşmuş. Kompartımanına gitmiş ve bir daha oradan ayrılmamış. Kondüktör ve MacQueen doğruladı.)
Aleyhine kanıt ya da kuşkulu bir durum: Pipo temizleyici

Cyrus Hardman – Amerikan vatandaşı. Yatak no 16.
İkinci mevki.
Cinayet nedeni: Bilinen bir neden yok.
Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Kompartımanından ayrılmamış. MacQueen ve kondüktör tanık.)
Aleyhine kanıt ya da kuşkulu bir durum: Yok

Antonio Foscarelli – Amerikan vatandaşı (İtalyan kökenli)
Yatak no 5. İkinci mevki.
Cinayet nedeni: Yok
Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Edward Masterman tanık.)
Aleyhine kanıt ya da kuşkulu bir durum: Yok, tabii cinayette kullanılan hançerin onun yaradılışına uygun olduğu iddiası dışında (Mösyö Bouc)

Mary Debenham – İngiliz vatandaşı. Yatak no 11.
İkinci mevki.
Cinayet nedeni: Yok
Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar (Greta Ohlsson tanık)
Aleyhine kanıt ya da kuşkulu bir durum: Bazı şeyleri açıklamamakta direnmesi.

Hildegarde Schmidt – Alman vatandaşı. Yatak no 8.
İkinci mevki.
Cinayet nedeni: Yok
Suç anında başka yerde olduğuna ilişkin kanıt: Gece yarısından sabah 2'ye kadar, (Kondüktör ve hanımı tanık) Yatmış. 00.38'de kondüktör tarafından uyandırılmış ve hanımının yanına gitmiş.

Not: Yolcuların kanıtları kondüktörün Bay Ratchett'in kompartımanına gece yarısıyla saat 01.00 arasında ve 01.15 ile 02.00 arasında giren olmadığı ifadesiyle de desteklenmekte. 01.00 ile 00.15 arasında ise kondüktör diğer kondüktörlerin yanında, diğer vagondaymış.

"Bakın bu belge," diye açıkladı Poirot. "Dinlediğimiz tanıkların ifadelerinin belirli bir düzen dahilinde, uygun şekilde düzenlenmiş bir özeti."

Bay Bouc sırıtarak kâğıdı geri verdi.

"Pek aydınlatıcı değil," dedi.

Poirot ikinci bir kâğıt uzatırken, "Belki de bunu kendi anlayışınıza daha uygun bulursunuz," dedi ve gülümsedi.

2. BÖLÜM

On Soru

Kâğıtta şunlar yazılıydı:

Açıklanması gereken şeyler

1. Üzerine "H" harfi işlenmiş mendil kime ait?
2. Pipo temizleyicisi. Albay Arbuthnot mu düşürdü? Yoksa başka biri mi?
3. Kırmızı kimonoyu giyen kimdi?
4. Kondüktör kılığına giren kadın ya da erkek kimdi?
5. Saatin akreple yelkovanı neden 01.15'i gösteriyordu?
6. Cinayet o saatte mi işlenmişti?
7. Yoksa daha önce mi?
8. Ya da daha sonra mı?
9. Ratchett'i birden fazla kişinin bıçakladığından emin olabilir miyiz?
10. Vücudundaki yaraların başka bir açıklaması olabilir mi?

Mösyö Bouc bu soruları zekâsına karşı bir meydan okuma sayarak birden canlandı.

"Bir bakalım ne yapabiliriz? Mendille başlayalım. Tüm delilleri düzenli ve metodik bir şekilde inceleyelim. Belirli bir düzen ve yöntem ile."

Poirot memnuniyetle başını salladı. "Kesinlikle."

Bouc devam etti. "'H' ambleminin üç kişiyle ilgisi olabilir. Bayan Hubbard, göbek adı Hermione olan Bayan Mary Debenham ve oda hizmetçisi Hildegarde Schmidt."

"Ah! Peki, bu üçünden hangisi?"

"İşte bunu söylemek zor. Ama ben Bayan Debenham'ın olduğunu *düşünüyorum.* Kim bilir belki de yakınları onun ön adını kullanıyorlardır. Ayrıca zaten ondan kuşkulandığımız bazı başka noktalar da var. Duyduğunuz o konuşma, *mon cher*, gerçekten biraz gizemli. Tabii açıklama yapmaya yanaşmaması da öyle."

Doktor Constantine, "Bana sorarsanız, ben Amerikalı derim," dedi. "Pahalı bir mendil ve herkesin de bildiği gibi Amerikalılar harcamalarında parayı pek umursamazlar."

Poirot, "Demek her ikiniz de oda hizmetçisini olası şüpheliler listesinin dışında tutuyorsunuz?" diye söz aldı.

"Evet. Hizmetçinin kendisinin de söylediği gibi, bu yüksek tabakadan birine ait bir mendil olmalı."

"Gelelim ikinci soruya, pipo temizleyicisine. Onu Albay Arbuthnot mu düşürdü? Yoksa başka biri mi?"

"Bu çok daha zor bir soru. İngilizler genelde birini öldürmek için bıçak kullanmazlar. Bunda haklısınız. Bence biri pipo temizleyicisini özellikle oraya bıraktı. O uzun bacaklı İngiliz'den kuşkulanılması için."

Doktor da söze karıştı.

"Aynen dediğiniz gibi Mösyö Poirot, *iki delil* biraz fazla dikkatsizlik sayılabilir. Ben de Mösyö Bouc'la aynı fikirdeyim. Mendil gerçekten bir dikkatsizlik sonucu düştü, bu yüzden hiçbir kadın mendilin kendisine ait olduğunu söylemeye yanaşmıyor. Pipo temizleyici ise sahte bir

delil. Albay Arbuthnot'un bundan dolayı sıkılıp utanmaması, pipo içtiğini ve o tip temizleyici kullandığını saklamaması da bunu gösteriyor."

Poirot başını salladı. "Doğru mantık yürütüyorsunuz."

Bouc devam etti. "Gelelim üçüncü soruya. Kırmızı kimonoyu kim giymişti? Açıkçası bu konuda en ufak bir fikrim bile olmadığını itiraf etmeliyim. Ya sizin Doktor Constantine?"

"Benim de öyle."

"O halde bu noktada yenilmiş olduğumuzu kabul etmeliyiz. Neyse bir sonraki soruya geçelim. Bu soru için en azından bazı olasılıklar var. Kondüktör kılığına giren kadın veya erkek kimdi? Evet, bunu *yapamayacakların* listesini çıkarmak kolay: Hardman, Albay Arbuthnot, Foscarelli, Kont Andrenyi ve Hector MacQueen. Bunların hepsinin de boyları çok uzun. Bayan Hubbard, Hildegarde Schmidt ve Greta Ohlsson ise bunun için fazla toplular. Geriye uşak, Bayan Debenham, Prenses Dragomiroff ve Kontes Andrenyi kalıyor ama bunların hiçbiri de bunun için uygun görünmüyor. Greta Ohlsson bir yandan Antonio Foscarelli diğer yandan Bayan Debenham'ın ve uşağın kompartımanlarından çıkmadıklarına yemin ediyorlar. Hildegarde Schmidt ise prensesin kendi kompartımanında olduğunun tanığı. Kont Andrenyi ise bize karısının uyku ilacı alıp, uyuduğunu söyledi. Yani hiçbiri olamaz, tabii bu da saçma."

Poirot mırıldandı. "Eski dostumuz Öklid'in dediği gibi..."

Doktor Constantine, "Bu dördünden biri olmalı," dedi. "Tabii dışarıdan biri gelip, saklanacak bir yer bulmadıysa. Bunun olanaksız olduğunda ise zaten hemfikiriz."

Bu arada Bouc listedeki bir diğer soruya geçti.

"Beşinci soru. Kırık saat neden 01.15'i gösteriyordu? Bunun iki açıklaması olabilir. Ya katil kendisini temize çıkaracak tanık ayarlayabilmek için saati özellikle böyle ayarladı ama sonra koridorda birilerinin dolaştığını duyarak istediği şekilde kompartımandan çıkamadı. Ya da –durun– bir fikrim var."

Bouc fikri kafasında olgunlaştırmaya çalışırken diğer ikisi sabırla beklediler.

Bouc sonunda, "Tamam, buldum," dedi. "Saati ayarlayan yataklı vagon kondüktörü kılığındaki katil değil, ikinci katil olarak tanımladığımız kişiydi. Yani solak katil, başka bir deyişle kırmızı kimonolu kadın. Daha sonra geldi ve kendisine tanık ayarlayabilmek için saati değiştirdi."

Doktor Constantine, "Bravo," diye bağırdı. "İyi düşündünüz."

Poirot, "Yani size göre kadın, Ratchett'i karanlıkta bıçakladı," dedi. "Adamın zaten ölmüş olduğunun farkında bile değildi. Ama nasıl olduysa Ratchett'in cebinde bir saat olduğunu fark etti. Saati çıkarıp, karanlıkta körlemesine ayarladı. Sonra da ezilmiş görünmesini sağladı."

Bouc onu soğuk bakışlarla süzdü. "Daha iyi bir tahmininiz var mı?"

"Şu an için hayır. Ama yine de ikinizin de saatle ilgili en ilginç noktayı dikkate almadığınızı düşünüyorum."

Doktor sordu. "Altı numaralı soru bununla ilgili, değil mi? Cinayet o sırada yani 01.15'te mi işlendiği sorusuna yanıtım, *hayır*."

Bouc, "Ben de aynı fikirdeyim," dedi. "Bir sonraki soru şöyle: Yoksa daha önce mi işlenmişti? Ben, *evet*, diyorum. Ya siz, doktor?"

Doktor başıyla onayladı.

"Evet ama bir sonraki soru, yani "Yoksa daha geç mi işlenmişti?" de aynı şekilde olumlu olarak yanıtlanabilir. Ben de sizinle aynı fikirdeyim, Mösyö Bouc. Sanırım Mösyö Poirot da öyle ama bağlayıcı bir şey söylemek istemiyor. İlk katil 01.15'ten önce geldi. İkincisiyse 01.15'ten *sonra*. Solaklık konusuna gelince... yolculardan hangisinin solak olduğunu öğrenmeye çalışmamız gerekmez mi?"

Poirot, "Bu noktayı tümüyle atlamış değilim," dedi.

"Belki fark ettiniz. Her yolcudan adresini yazmasını ve imzasını atmasını istediğimi fark etmiş olmalısınız. Tabii bu kesin bir şey değil çünkü bazı insanlar bazı şeyleri sağ elleriyle, diğerlerini ise sol elleriyle

yaparlar. Bazıları sağ elleriyle yazar, sol elleriyle golf oynarlar. Ama yine de denemekte yarar vardı. Sorguya çekilen herkes kalemi sağ eline aldı, Prenses Dragomiroff dışında. O da yazmak istemedi."

Bouc, "Prenses Dragomiroff mu?" diye bağırdı. "Bu olanaksız!"

Doktor, "Zaten onun sol elle indirilen bu darbeye yetecek güçte olduğunda kuşkuluyum," dedi. "O yarada hatırı sayılır bir güç söz konusu."

"Yani bir kadından beklenmeyecek bir güç mü?"

"Hayır, bu konuda kesin bir şey söyleyemem. Ama yaşlı bir kadınınkinden daha fazla bir güç gerektiği kanısındayım. Ayrıca Prenses Dragomiroff fiziksel anlamda çok zayıf ve güçsüz görünüyor."

Poirot, "Bu olay kafanın vücudu etkilemesiyle bağlantılı olabilir," dedi. "Prenses Dragomiroff'un güçlü bir kişiliği ve müthiş bir iradesi var. Ama şimdilik bunu bir yana bırakalım."

"Gelelim dokuz ve on numaralı sorulara. Ratchett'i birden fazla kimsenin bıçaklandığından emin olabilir miyiz? Vücudundaki yaraların farklılığının başka bir açıklaması olabilir mi? Bir doktor olarak görüşüm bu yaraların *başka* bir açıklaması olamayacağı noktasında. Bir adamın önce güçsüz sonra güçlü bir şekilde bıçağı sapladığını, önce sağ sonra sol elini kullandığını ve yaklaşık yarım saat kadar bekledikten sonra ölünün vücudunda yeni yaralar açtığını iddia etmek pek mantıklı görünmüyor."

Poirot, "Evet, bu mantıksız görünüyor," diye onayladı. "Peki, sizce iki katil olması mantıklı mı?"

"Siz kendiniz de söylediniz. Bu durum başka nasıl açıklanabilir?"

Poirot ileride bir noktaya bakıyordu.

"Ben de kendi kendime bunu soruyorum. Durup dinlenmeden bunu soruyorum." Arkasına yaslandı. "Bundan sonrasında her şey burada bitiyor." Parmaklarını alnına vurdu. "Her şeyi tartıştık. Olgular karşımızda, düzenli ve metodik bir şekilde sıralanmış duruyor. Yolcular teker

teker burada oturdular ve gördüklerini, bildiklerini anlattılar. *Dışarıdan* öğrenilecek her şeyi öğrendik."

Bouc'a bakarak sevgiyle gülümsedi.

"Anımsar mısınız bilmem, aramızda bir şaka vardı: Koltukta arkana yaslanıp *düşüne düşüne* gerçeği bulmak. Şimdi bu teoriyi pratiğe geçiriyorum hem de gözlerinizin önünde uygulayacağım bunu. Siz de aynı şeyi yapmalısınız. Haydi, gözlerimizi kapayalım ve *düşünelim*..."

"Yolculardan biri ya da birkaçı Ratchett'i öldürdü. Peki hangileri?"

3. BÖLÜM

Belirli Kuşkulu Noktalar

On beş dakika kadar kimse konuşmadı.

Mösyö Bouc'la Doktor Constantine, Poirot'nun talimatına uymaya çalışarak düşünmeye başladılar. Birbiriyle çelişen ayrıntılar labirentinde açık ve net bir çözüme ulaşmaya çalışıyorlardı.

Mösyö Bouc düşünüyordu. "Evet, kesinlikle düşünmem gerekiyor. Ama zaten hep düşünüp durdum... Poirot'nun İngiliz kızının bu işle bir ilgisi olduğuna inandığı anlaşılıyor. Ben bunun pek olası olmadığı kanısındayım... İngilizler çok soğuk insanlar. Bu kişilikleriyle ilgili olmalı... Neyse konumuz bu değil. Görünen o ki, bu işi İtalyan'ın yapmış olması da olanaksız, çok yazık. Herhalde İngiliz uşak, adamın kompartımandan hiç ayrılmadığını iddia ederken yalan söylemiyordu. Hem neden yalan söylesin ki? İngilizleri rüşvetle susturmak kolay değildir, yaklaşılması zor insanlardır. Bu çok kötü bir durum. Acaba bu belanın içinden ne zaman ve nasıl çıkacağız? Herhalde bizi kurtarmak için çalışmalara başlamışlardır. Ama bu ülkelerin insanları o kadar ağırdırlar ki, bir şeyi yapmayı düşünmeleri bile saatler sürer. Sonra bu ülkelerin polisleri, bu işin sorumluluğunu yüklenip, bu işin üstesinden gelmeye çalışacaklar, kendilerini övecek, şişinecekler. Olayı büyütecekler. Onlarla da uğraş-

mamız gerekecek. Ne de olsa böyle bir fırsat her zaman karşılarına çıkmıyordur. Tabii olay gazetelere de geçecek..."

Sonrasında ise Bouc kafasında daha önce belki yüzlerce kez düşündüğü şeyleri yineleyip durdu.

Doktor Constantine ise şöyle düşünüyordu. "Çok tuhaf bir küçük adam. Bir dâhi mi? Yoksa kaçık mı? Bu gizemi çözebilecek mi? Olanaksız bu. Ben en ufak bir çıkış bile göremiyorum... Her şey çok karmaşık... Belki de hepsi yalan söylüyor... Ama bunun bize bir yararı yok. Yalan söylemeleri de gerçeği itiraf etmeleri kadar akıl karıştırıcı. O yaralar çok tuhaf. Bir türlü anlayamıyorum... Adamı vurmuş olsalardı bunu anlamak çok daha kolaydı. Sonuçta tetikçi kavramı tabancayla uyuşuyor. Amerika tuhaf bir ülke. Oraya gitmek isterdim. Öyle gelişmiş bir ülke ki! Eve gidince Demetrius Zagone ile bağlantı kurmalıyım, o Amerika'da bulunmuştu, daima modern fikirleri vardır... Acaba Zia şu anda ne yapıyor? Karım ilişkimizi öğrenirse..."

Doktor daha sonra tümüyle özel konularını düşünmeye başladı.

Hercule Poirot hareketsiz oturuyordu.

Dışarıdan bakan onun uyuduğunu sanabilirdi.

Ama sonra birden, on beş dakikalık tam hareketsizliğin ardından, kaşları ağır ağır alnına doğru kalkmaya başladı. Usulca içini çekti. Yavaşça ağzının içinde mırıldanmaya başladı. "Ama neden olmasın ki? Eğer öyleyse bu her şeyi açıklar?"

Gözkapakları açıldı. Gözleri bir kedininkiler kadar yeşildi.

Yavaşça, "*Eh bien*," dedi. "Ben düşündüm. Ya siz?"

Düşüncelere dalmış olan iki adam birden irkildiler.

Bouc az da olsa suçluluk duygusuyla, "Ben de düşündüm," dedi. "Ama bir sonuca varamadım. Cinayetleri aydınlatmak sizin işiniz dostum. Benim değil."

Doktor da pornografik düşüncelere dalmış olmaktan biraz olsun utanmayarak, "Ben de ciddi anlamda düşündüm," dedi. "Bir sürü olası varsayım üzerinde durdum, ama bunlardan hiçbiri beni tatmin etmedi."

Poirot anlayışla başını salladı. Bu davranışıyla, "Çok doğru. Söylenmesi gereken de bu. Bana beklediğim ipucunu verdiniz," demek ister gibiydi.

Sonra yerinden doğruldu, dikleşerek göğsünü kabarttı. Bıyığını sıvazladı. Ve halka açık bir toplantıda konuşma yaparmış gibi bir havada konuşmaya başladı.

"Dostlarım, tüm olguları teker teker kafamdan geçirdim, tabii yolcuların tanıklıklarını da. Vardığım sonuç şu: Şimdilik tam olarak emin olamasam da bildiğimiz tüm olguları kapsayan bir açıklama bu. Bu henüz bir varsayım ve biraz belirsiz ama ilginç. Doğru olup olmadığından da henüz emin değilim. Ve bunu öğrenmek için bazı deneyler yapmam gerekecek.

"Öncelikle bana önemli gelen, bana fikir veren bazı noktaları belirtmek isterim. Mösyö Bouc'un burada, bu trende yediğimiz ilk öğlen yemeğinde bana söylediği bir şeyle başlamak istiyorum. Etrafımızda her sınıftan, her yaştan ve her milletten insan olduğunu söylemişti. Bu yılın bu mevsimde pek rastlanılmayan bir durum. Örneğin Atina-Paris ve Bükreş-Paris vagonları hemen hemen boş. Bu arada son anda trene gelmeyen yolcuyu da unutmayın.

"Bence bu önemli. Ayrıca dikkatimi çeken bazı başka küçük noktalar da var. Örneğin Bayan Hubbard'ın sünger torbasının yeri. Bayan Armstrong'un annesinin adı, Bay Hardman'ın dedektiflik yöntemleri, Bay MacQueen'in bulduğumuz yanık mektubu Ratchett'in yakarak ortadan kaldırmak istediğini ileri sürmesi, Prenses Dragomiroff'un ön adı ve Macar pasaportundaki yağ lekesi."

Diğer iki adam ona şaşkınlıkla baktılar.

Poirot sordu. "Bu noktalar sizde bir şeyler çağrıştırmıyor mu?"

Bouc dürüstçe, "Hayır, hiçbir şey," dedi.

"Ya siz de doktor?"

"Neden söz ettiğinizi bile anlamadım."

O sırada arkadaşının sözleri arasında yalnızca bir tek somut noktayı anlamış olan Mösyö Bouc pasaportları karıştırıyordu. Sonunda bir şeyler mırıldanarak Kont ve Kontes Andrenyi'nin pasaportunu alıp açtı.

"Kastettiğiniz bu mu? Şu leke?"

"Evet. Oldukça taze bir yağ lekesi. Lekenin yeri dikkatinizi çekti mi?"

"Kontun karısıyla ilgili bölümde. Daha doğrusu tam olarak genç kadının ön adının yazılı olduğu yerde. Ama yine de ne demek istediğinizi anlamış değilim."

"Konuya başka bir açıdan yaklaşmaya çalışacağım. Cinayet yerinde bulunan mendile dönelim. Daha önce de konuştuğumuz gibi 'H' harfiyle üç kişinin ilgisi olabilir; Bayan Hubbard, Bayan Debenham ve hizmetçi, yani Bayan Hildegarde Schmidt. Şimdi bir de bu mendil konusuna başka bir açıdan bakalım. Bu çok pahalı bir mendil, dostlarım. Gerçek anlamda bir *objet de luxe*,[1] el yapımı, Paris'te işlenmiş. Bir an için harfi düşünmezsek, yolculardan hangisinin böyle bir mendili olabilir? Herhalde giyim konusunda asla çılgınca bir savurganlığı olmayan Bayan Hubbard'ın değil. Bayan Debenham'ın da olamaz, onun tipindeki İngiliz kadınlar genellikle ince, dantelli keten mendiller kullanırlar, neredeyse iki yüz frank değerinde ince işlemeli mendiller değil. Hizmetçinin de böyle bir mendili olması olanaksız. Ama bu trende bu türde mendil kullanabilecek iki kadın *var*. Bakalım 'H' harfiyle onların arasında bir bağlantı bulabilecek miyiz? Sözünü ettiğim iki kadından biri Prenses Dragomiroff..."

Bouc alaycı bir tavırla, "Onun ön adı Natalie," dedi.

"Kesinlikle doğru. Biraz önce dediğim gibi ön ad önemli. İkinci kadın ise Kontes Andrenyi. Bu noktada bir şey hemen dikkatimizi çekiyor..."

"Bizim değil, *sizin!*"

(1) Lüks bir obje.

"Peki, *benim*. Kontesin pasaportta yazılı olan ön adı yağ lekesi yüzünden neredeyse okunamaz duruma gelmiş. Bunun yalnızca bir kaza olduğu söylenilebilir. Elena. Kontesin ön adı bu. Peki ama ya genç kadının adı Elena değil de, *Helena*'ysa? H harfi kolayca büyük E harfine dönüştürülmüş olabilir. Sonra da üzerine damlatılan bir damla yağ bu değişikliği kapatır."

Bouc, "Helena!" diye bağırdı. "Bu da bir fikir."

"Tabii, hem de iyi bir fikir! Bunu destekleyecek bir delil aradım ve bir şeyler buldum. Kontesin bavullarından birinin üzerindeki bir etiket biraz ıslaktı. Ve bu, bavulun yukarısındaki markanın ilk harfinin üzerine getirilmişti. Yani etiket başka bir yerden çıkarılmış, sonra markanın üzerine yapıştırılmıştı."

Bouc, "Beni ikna etmeye başladınız," dedi. "Ama Kontes Andrenyi kesinlikle..."

"Ah, *mon vieux*, şimdiye dek olan fikirlerinize arkanızı dönmeli ve olaya bir de başka açıdan bakmalısınız. Bu cinayetin insanlara nasıl görünmesi isteniyordu? Karın katilin orijinal planını altüst etmiş olabileceğini unutmayın. Bir an için kar olmadığını ve trenin normal bir şekilde yola devam ettiğini düşünelim. O zaman ne olurdu?

"Herhalde cinayet sabah erken saatte İtalyan sınırında ortaya çıkardı. Yolcular bize anlattıkları öykülerini İtalyan polisine anlatırlardı. MacQueen tehdit mektuplarını polise gösterirdi. Bay Hardman aynı öyküsünü anlatırdı. Bayan Hubbard bir adamın kompartımanından geçtiğini anlatmak için çırpınırdı. Düğme bulunurdu. Bence yalnızca iki şey farklı olurdu. Adam Bayan Hubbard'ın kompartımanından saat birden önce geçmiş olurdu ve yataklı vagon üniforması da tuvaletlerden birinde bulunurdu."

"Yani?"

"Aslında cinayet *dışarıdan gelen biri tarafından işlenmiş* izlenimi uyandıracak şekilde planlanmıştı. Tren planlandığı şekilde 00.58'de

Brod'a varacak ve katilin de o sırada trenden indiği düşünülecekti. Herhalde bu sırada biri koridorda yabancı bir, yataklı vagon kondüktörüyle karşılaşacaktı. Üniforma da oynanan oyunu destekleyecek şekilde göze çarpacak bir yere bırakılacaktı. Hiç kimse yolculardan kuşkulanmayacaktı. Kısacası dostlarım, aslında olayın dış dünyaya yansıması istenen şekli buydu.

"Ama trenin bir kar yığınına saplanıp kaza yapması her şeyi değiştirdi. Herhalde katilin kurbanıyla kompartımanda o kadar uzun süre kalmasının nedeni de buydu. Trenin yoluna devam etmesini bekledi. Ama sonunda *trenin hareket etmeyeceğini anladı*. Bu durumda planda değişiklik yapılması gerekiyordu. Artık katilin hâlâ trende olduğu *bilinecekti*."

Bouc sabırsızlık içinde, "Evet, evet," dedi. "Bütün bunları anlıyorum. Peki ama bütün bunların mendille ne ilgisi var?"

"Biraz karışık, dolambaçlı bir yoldan yeniden mendil konusuna döneceğim. Öncelikle şunu bilmelisiniz ki o tehdit mektupları aslında bir tür göz boyama. Kötü bir Amerikan polisiye romanından aynen kopya edilmiş gibi. *Gerçek* değiller. Aslında bu mektuplar özellikle polis için hazırlanmış. Bu durumda kendimize şunu sorabiliriz: 'Bu mektuplar kandırmaya yeterli olmuş muydu?' Görünüşe bakılırsa yanıtın 'hayır' olması gerekir. Hardman'a verdiği talimattan Ratchett'in çok iyi tanıdığı 'özel' bir düşmanı işaret ettiği anlaşılıyor. Tabii eğer Hardman'ın anlattıklarının doğru olduğunu kabul edersek. Ama Ratchett'e çok farklı nitelikte *bir mektup* geldiği de kesin, bir parçasını kompartımanında bulduğumuz, Armstrong'ların bebeğine değinen bir mektup. Eğer Ratchett daha önce neden tehdit edildiğini anlamadıysa bile işte bu mektup adamın neden ölümle tehdit edildiğini ve yaşamının tehlikede olduğunu anlamasını sağlamak için yazılmıştı. Ama en başından beri dediğim gibi bu bu mektubun bulunması *istenmiyordu*. Katilin ilk işi bu mektubu ortadan kaldırmak oldu. İşte plandaki ikinci aksaklık da buydu, ilki kardı, ikincisi ise o mektup parçasından anlam çıkarmamız.

"O notun bu denli özenle yok edilmek istenmesinin tek bir nedeni olabilirdi. *Trende Armstrong ailesiyle çok yakından ilgisi olan biri vardı. Ve mektubun bulunması bütün kuşkuların hemen o kişinin üzerinde toplanmasına neden olacaktı.*

"Şimdi bulduğumuz diğer iki kanıta gelelim. Pipo temizleyicisini geçiyorum. Onun üzerinde yeterince durduk. Şimdi mendile gelelim. Bunu en basit şekliyle ele alırsak, 'Mendil adı H harfiyle başlayan birinin cinayetle ilgisi olduğunu ve bu kişinin mendili farkına varmadan düşürdüğünü gösteriyor,' diyebiliriz."

Doktor Constantine, "Kesinlikle doğru," dedi. "Kadın mendilini düşürdüğünü fark eder ve ön ismini gizlemek için hemen önlem alır."

"Çok aceleci davranıyorsunuz! Benim asla kendime izin vermeyeceğim şekilde hemen sonuca varıyorsunuz."

"Başka bir alternatif var mı?"

"Elbette ki var. Örneğin, bir an diyelim ki, bir cinayet işlediniz ve suçu başka birinin üzerine yıkmak istiyorsunuz. Evet, trende Armstrong ailesiyle doğrudan ilişkide olan biri var, bir kadın. Diyelim ki cinayet yerine o kadına ait bir mendil bırakıyorsunuz. Kadın sorguya çekilecek ve Armstrong ailesiyle olan ilişkisi ortaya çıkarılacak, *et voilà.* Böylece her şey tamam olacak. Cinayet nedeni *ve* suçlayıcı kanıt."

Doktor itiraz etti. "Ama böyle bir durumda işe karıştırılmak istenen kişi masumsa kimliğini saklamaya kalkışmayacaktır."

"Öyle mi dersiniz? Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz? Mahkemede ve poliste de böyle düşünürler. Ama ben insan doğasını çok iyi bilirim, dostum. Ve inanın bana, hiç beklemediği bir anda cinayetle suçlanmak gibi bir olasılıkla karşı karşıya kalan en suçsuz insan bile ne yapacağını bilemez ve akıl almayacak kadar saçma yöntemlere başvurur. Hayır, hayır. Yağ lekesi ve yeri değiştirilen etiket kesinlikle bir suçluluk göstergesi değil, yalnızca Kontes Andrenyi'nin bir nedenle gerçek kimliğini saklamaya çalıştığını gösteriyor."

"Sizce onun Armstrong ailesiyle bir ilişkisi olabilir mi? Hiç Amerika'da bulunmadığını söylemişti."

"Evet, kesinlikle. İngilizceyi bozuk bir aksanla konuşuyor. Görünüşü de yabancı ama genç kadın bunu özellikle daha da abartıyor. Ama onun kim olduğunu tahmin etmek hiç de zor değil. Size daha önce Bayan Armstrong'un annesinin adından söz etmiştim. Linda Arden, çok ünlü bir aktristi. Özellikle Shakespeare eserlerinde oynardı. Shakespeare'in *Size Nasıl Geliyorsa*[1] adlı eserindeki Arden Ormanı'nı ve Rosalind adlı kadın karakteri düşünün. Linda Arden sahne için ad ararken bu eserden esinlenmişti. Bütün dünya onu Linda Arden adıyla tanıyordu ama bu onun gerçek ismi değildi. Belki de adı Goldenberg'di, damarlarında Orta Avrupa kanı ve belki biraz da Yahudi kanı vardı sanırım. Amerika'ya birçok milletten insan gidiyor. Bence, baylar, Bayan Armstrong'un o felaket sırasında küçük bir çocuk olan kız kardeşi, yani Linda Arden'in küçük kızı Helena Goldenberg'di. Ve Kont Andrenyi Washington'da ataşeyken onunla evlendi."

"Ama Prenses Dragomiroff kızın bir İngilizle evlenmiş olduğunu söyledi."

"Prenses adamın adını anımsayamadı! Sorarım size dostlarım, bu olabilir mi? Prenses Dragomiroff Linda Arden'i çok takdir eder ve tüm soylu hanımefendilerin büyük sanatçıları sevdikleri gibi çok severmiş. Aktrisin kızlarından birinin vaftiz annesiymiş. Prenses diğer kızın evlendiği adamın adını bu kadar çabucak unutmuş olabilir mi? Bence hayır. Dolayısıyla Prenses Dragomiroff'un bize yalan söylediğinden emin olabiliriz. Helena'nın trende olduğunu biliyordu, onu görmüştü. Ratchett'in aslında kim olduğunu duyar duymaz, 'Helena'dan kuşkulanabileceğimizi anladı. İşte bu yüzden de ona Bayan Armstrong'un kız kardeşini sorduğumuz zaman yalan söyledi. Pek anımsamadığını ama

(1) Komedi. Oyunda Arden Ormanı'na hapsedilen Rosalind buradan kurtulmak için erkek kılığına girer.

"Helena'nın bir İngiliz'le evlendiğini sandığını,' söyledi. Bilinçli olarak söylenen bu sözler gerçeklerden çok uzaktı, bizi yanıltmak amaçlıydı."

Restorandaki görevlilerden biri uzak olan kapıdan girerek Mösyö Bouc'a yaklaştı.

"Akşam yemeği servisine başlayabilir miyiz, mösyö?" diye sordu. "Yemek hazır."

Bouc, Poirot'ya baktı. Poirot başını sallayarak onayladı.

"Tabii, tabii. Yemek servisi yapılsın."

Garson diğer uçtaki kapıdan çıktı. Elindeki çıngırağı sallıyor ve yüksek sesle yolcuları yemeğe davet ediyordu.

"İlk servis, *Premier Service. Le dîner est servi. Premier dîner,* ilk parti yemek."

4. BÖLÜM

Macar Pasaportundaki Yağ Lekesi

Poirot, Bouc ve doktorla aynı masada oturuyordu.

Vagon restorana toplanan yolcular çok keyifsizdiler. Çok az konuşuyorlardı. Geveze Bayan Hubbard bile doğal sayılamayacak kadar sessizdi.

Otururken mırıldandı. "İçimden hiçbir şey yemek gelmiyor."

Ama sonra kendini onunla ilgilenmekle görevli saydığı anlaşılan İsveçli kadının cesaret verici sözleri karşısında getirilen her yemekten yedi.

Yemek servisi başlamadan önce Poirot, şef garsonu kolundan yakalayarak ona bir şeyler fısıldadı. Doktor Constantine, Kont ve Kontes Andrenyi'ye hep en son servis yapıldığını ve yemeğin sonunda da hesabın getirilmesinin geciktiğini görünce, Poirot'nun şef garsona ne gibi bir talimat vermiş olduğunu tahminde zorlanmadı. Dolayısıyla kont ve kontes vagon restoranda kalan son yolcular oldular.

Karıkoca sonunda kalktılar ve kapıya doğru ilerlediler. Poirot da yerinden fırlayarak onların peşinden gitti.

"Pardon, madam, mendilinizi düşürdünüz."

Poirot o küçücük monogramlı mendili uzattı.

Genç kadın mendili aldı. Şöyle bir baktı ve geri verdi.

"Yanılıyorsunuz, mösyö. Bu mendil benim değil."

"Sizin değil mi? Emin misiniz?"

"Kesinlikle eminim, mösyö."

"Ama üzerinde sizin adınızın baş harfi var, madam. 'H' harfi."

Kont ani bir hareket yaptı. Poirot ona aldırmadı. Gözlerini kontesin yüzüne dikmişti.

Genç kadın gözlerini Poirot'dan ayırmadan, "Sizi anlayamıyorum, mösyö?" dedi. "Benim adamın baş harfleri E. A."

"Bence değil. Sizin ön adınız Helena, Elena değil. Helena Goldenberg, Linda Arden'in en küçük kızı, Bayan Armstrong'un kız kardeşi Helena Goldenberg."

Bir ya da iki dakika kadar derin, gergin bir sessizlik oldu. Gerek kontun, gerekse kontesin yüzleri bembeyaz kesilmişti.

Poirot daha yumuşak ve nazik bir tonda, "İnkâr etmenizin bir yararı yok," dedi. "Gerçek bu, öyle değil mi?"

Kont öfkeyle bağırdı. "Söyleyin bana mösyö, hangi hakla?..."

Genç kadın narin elini kocasının ağzına doğru uzatarak onu susturdu.

"Hayır, Rudolph, bırak konuşayım. Bu beyefendinin söylediklerini daha fazla inkâr etmenin hiçbir faydası yok. Oturup bu konuyu konuşmamız daha doğru olacak."

Sesi değişmişti. Tonlamada hâlâ doğu aksanı vardı ama sözcükler birden daha açık ve keskin bir hal almıştı. İlk kez tam bir Amerikalı aksanıyla konuşuyordu.

Kont susmuştu. Karısının eliyle yaptığı işarete uydu. İkisi birden Poirot'nun karşısına oturdular.

Kontes, "Söylediklerinizin kesinlikle doğru, mösyö," dedi. "Ben Bayan Armstrong'un kız kardeşi Helena Goldenberg'im."

"Bunu bana bu sabah açıklamadınız, madam."

"Öyle."

"Aslına bakarsanız kocanızın ve sizin bana anlattıklarınızın çoğu yalandı."

Kont hiddetle, "Mösyö!" diye haykırdı.

"Hiç kızma, Rudolph. Mösyö Poirot gerçekleri belki biraz acımasızca açıklıyor. Ama söylediklerinin hepsi doğru, inkâr edilemez."

"Gerçeği böyle özgürce itiraf etmenize sevindim, madam. Şimdi bana bunu niçin yaptığınızı ve pasaportunuzdaki ön adınızı değiştirmenizin nedenlerini açıklar mısınız?"

Kont araya girdi. "Bu tamamıyla benim işimdi."

Helena yavaşça, "Mösyö Poirot, herhalde nedenleri tahmin edebilirsiniz," dedi. "Öldürülen bu adam minik yeğenimin katiliydi. Bir bebek katili. Ablamın ölümüne neden oldu, enişteni mahvetti. Dünyada en çok sevdiğim üç kişinin; yuvamı, dünyamı oluşturan üç kişinin katiliydi o!" Sesindeki duyarlılık etkileyiciydi. Ne de olsa o sahnedeki duyarlı oyunuyla geniş seyirci kitlelerini gözyaşlarına boğan çok büyük bir aktrisin kızıydı.

Ardından biraz olsun sakinleşerek ekledi. "Trendeki bütün yolcuların içinde o adamın ölmesini en çok isteyen bendim ve bunun için herkesten daha geçerli nedenlerim vardı."

"Ve onu öldürmediniz, öyle değil mi madam?"

"Mösyö Poirot, yemin ederim ki o adamı öldürmeyi çok istememe rağmen ona elimi bile kaldırmış değilim. Kocam da bunu biliyor ve o da buna yemin edebilir."

Kont, "Ben de, baylar," dedi. "Şerefim üstüne yemin ederim ki Helena dün gece kompartımandan hiç ayrılmadı. Daha önce de söylediğim gibi uyku ilacı içti. O kesinlikle ve tamamen suçsuz."

Poirot bir ona baktı, bir genç kadına.

Kont yineledi.

"Şerefim ve onurum üzerine yemin ederim."

Poirot hafifçe başını salladı.

"Ama buna rağmen pasaporttaki ismi değiştirdiniz?"

Kont dürüstçe ve heyecanla, "Mösyö Poirot," dedi. "Durumumu bir düşünün. Karımın çirkin bir adli olaya karıştırılabileceği düşüncesine dayanabileceğimi mi sanıyorsunuz? O masumdu. Bunu biliyordum. Ama öte yandan söylediği de doğru. Armstrong ailesiyle olan yakın akrabalık bağları yüzünden hemen ondan kuşkulanacaklardı. Onu sorguya çekecekler, hatta belki tutuklayacaklardı. Ratchett'le aynı trene düşmemiz kaderin kötü bir cilvesi, büyük şanssızlıktı. Bu durumda yapılabilecek tek bir şey vardı. Size yalan söylediğimi itiraf ediyorum Mösyö Poirot, ama bir tek şey dışında. Karım dün gece gerçekten kompartımandan hiç çıkmadı."

Karşı koyulması güç bir içtenlik ve dürüstlükle konuşuyordu.

Poirot ağır ağır, "Size inanmadığımı söylemedim, mösyö," dedi. "Sizin çok eski ve onurlu bir aileden geldiğinizi çok iyi biliyorum. Karınızın böylesine kötü bir olaya karışması sizin için gerçekten çok acı olurdu. Bu bakımdan sizi anlıyorum. Peki ama karınızın mendilinin ölen adamın kompartımanında bulunmasını nasıl açıklıyorsunuz?"

Kontes, "O mendil benim değil, mösyö," dedi.

"Üzerindeki 'H' harfine rağmen mi?"

"Harfe rağmen. Buna benzeyen mendillerim var ama tam olarak bunun aynısı yok. Bana inanmanızı beklemiyorum ama emin olun, gerçek bu. O mendil benim değil."

"Belki mendili kompartımana suçu sizin üzerinize yıkmak isteyen biri bıraktı."

Genç kadın hafifçe gülümsedi.

"Yani bana her şeye rağmen mendilin yine de benim olduğunu itiraf ettirmeye mi çalışıyorsunuz? Emin olun, Mösyö Poirot, o mendil gerçekten benim değil."

"Peki, mendil sizin değilse pasaporttaki ismi neden değiştirdiniz?"

Bu sorunun yanıtı konttan geldi.

"Çünkü üzerinde 'H' harfi olan bir mendilin bulunduğunu duyduk. Sizin tarafınızdan sorguya çekilmeden önce bu konuyu aramızda konuştuk. Helena'ya adının 'H' harfiyle başladığı anlaşıldığı takdirde sorguda onun üzerine çok fazla gideceğinizi söyledim. Üstelik bunu yapmak zor değildi, Helena'yı kolayca Elena'ya dönüştürdük."

Poirot alaycı bir tavırla, "Çok usta suçluların yeteneklerine ve inceliklerine sahipsiniz, mösyö," dedi. "Doğuştan parlak bir zekânız ve adaleti yanıltabilecek amansız bir kararlılığınız var."

"Ah, hayır hayır." Genç kadın öne doğru eğildi. "Mösyö Poirot, kocam size durumu açıkladı." Fransızcadan vazgeçerek İngilizce konuşmaya başladı. "Korktum. Çok korktum, bunu anlıyorsunuz, değil mi? Geçmişte çok korkunç günler geçirmiştik ki –ve şimdi– her şey yeniden hortlayacaktı. Üstelik benden kuşkulanacak ve belki de beni tutuklayacaklardı. Çok korktum, Mösyö Poirot. Bunu anlayamıyor musunuz?"

Sesi çok güzeldi; tok, derin, tatlı ve yalvaran. Linda Arden'in kızının sesiydi bu.

Poirot ciddi bakışlarla onu süzdü.

"Size inanmamı istiyorsanız –aslında size *inanmadığımı* söylemiyorum ama– bana yardımcı olmalısınız, madam."

"Size yardımcı olmak mı?"

"Evet. Bu cinayetin nedeni geçmişte gizli. Yuvanızı dağıtan, gençlik günlerinizi karartan o trajedide. Beni geçmişe götürün madam, öyle ki her şeyi açığa çıkaracak o bağlantıyı bulabileyim."

"Size ne anlatabilirim ki? Hepsi öldü." Keder ve ıstırapla yineledi. "Hepsi öldü. Robert, Sonia, sevgili, sevgili Daisy. O kadar tatlı, o kadar mutluydu ki, öyle güzel bukleleri vardı ki. Hepimiz onun için deli oluyorduk."

"Bir kurban daha vardı, madam. Dolaylı bir kurban, diyebilirim."

"Zavallı Susanne mı? Evet, onu unuttum. Polis onu sorguya çekti. Susanne'ın olayla ilgisi olduğundan emindiler. Belki vardı, ama varsa da masumcaydı. Sanırım gevezelik etmiş, birilerine Daisy'nin hangi saatler

sokağa çıkarıldığı konusunda bilgi vermişti. Zavallı kızcağız olaydan sonra perişan oldu, olanlardan kendisini sorumlu tuttuklarını düşünüyordu." Ürperdi. "Kendini pencereden attı. Ah! Korkunçtu." Yüzünü avuçlarının içine gömdü.

"Milliyeti neydi, madam?"

"Fransızdı."

"Soyadı neydi?"

"Çok tuhaf ama anımsamıyorum. Hepimiz onu Susanne diye çağırırdık. Güleryüzlü, güzel bir kızdı. Daisy'ye de çok bağlıydı."

"Çocuk bakıcısıydı, değil mi?"

"Evet."

"Peki ya dadı, o kimdi?"

"Diplomalı bir hemşire. Adı Stengelberg'di. O da Daisy'ye çok bağlıydı, tabii ablama da."

"Şimdi madam, sorumu yanıtlamadan önce iyice düşünmenizi istiyorum. Bu trene bindiğinizden beri tanıdığınız ya da tanıdığınızı düşündüğünüz birine rastladınız mı?"

Genç kadın Poirot'ya hayretle baktı.

"Ben mi? Hayır, hayır, hiç kimseyle karşılaşmadım."

"Ya Prenses Dragomiroff?"

"Ah, o mu? Onu tanıyorum elbette. Ben sizin o... o günlerden birini kastettiğinizi düşünmüştüm."

"Ben de aynı şeyi kastettim zaten. Şimdi dikkatli düşünün. Unutmayın, aradan yıllar geçti. Söz konusu kişi görünüşünü değiştirmiş olabilir."

Helena derin derin düşündü. Neden sonra, "Hayır," dedi. "Bundan eminim, öyle biri yok."

"Siz, o olay sırasında henüz genç kızmışsınız. Size bakan, derslerinizle ilgilenen biri yok muydu?"

"Ah, evet, bir dinozor vardı. Bana mürebbiyelik, Sonia'ya da sekreterlik yapan biri. İngiliz ya da daha doğrusu İskoç'tu. İriyarı, kızıl saçlı bir kadın."

"Adı neydi?"

"Bayan Freebody."

"Genç miydi, yoksa yaşlı mı?"

"Ben onun çok yaşlı olduğunu düşünürdüm. Ama herhalde aslında kırkından fazla değildi. Tabii aslında giysilerimle ilgilenen, oda hizmetçiliğimi yapan Susanne'dı."

"Evde başka sizinle yaşayan birileri yok muydu?"

"Yalnızca uşaklar."

"Trende hiç kimseyi ama hiç kimseyi tanımadığınızdan kesinlikle emin misiniz, madam?"

Genç kadın ciddiyetle yanıt verdi. "Kesinlikle eminim. Kimse, hiç kimse yok, mösyö."

5. BÖLÜM

Prenses Dragomiroff'un Ön Adı

Kontla kontes gittikten sonra Poirot dönüp iki arkadaşına baktı.

"Gördüğünüz gibi ilerleme kaydediyoruz."

Bouc durumdan memnun, "Harika bir iş çıkardınız," dedi. "Bana kalsa Kont ve Kontes Andrenyi'den kuşkulanmak aklımın ucundan bile geçmezdi. İtiraf etmeliyim ki onların *hors de combat*[1] olduklarını düşünüyordum. Cinayeti kontesin işlediğinde hiç kuşkunuz yok herhalde? Bu çok üzücü bir durum. Ama onu giyotine göndermezler. Hafifletici nedenler var. Birkaç yıl hapsederler, hepsi o kadar."

"Yani onun suçlu olduğundan eminsiniz."

"Sevgili dostum, tabii ki bunda hiçbir kuşku yok, öyle değil mi? Sizin sakin ve onları rahatlatacak şekilde davranmanızın nedeninin tren kardan kurtulup polis işe el koyuncaya kadar bir kargaşa olmasını engellemek için olduğunu düşünmüştüm. Öyle değil miydi?"

"Yani kontun karısının lehinde verdiği ifadeye, karısının masum olduğu konusunda onuru üzerine yemin etmesine inanmıyor musunuz?"

"*Mon cher*, başka ne *diyebilirdi* ki? Karısına tapıyor. Onu kurtarmak istiyordu. Yalanını ustaca söyledi, tam bir senyör havasında ama söyledikleri yalandı, başka ne olabilirdi ki?"

(1) Konunun dışında.

"Size mantıksız gelebilir ama ben söylediklerinin doğru olabileceğini düşünüyordum."

"Hayır, hayır. Mendili unutmayın. Mendil her şeyi aydınlatıyor."

"Ah, ben o mendil konusunda pek emin değilim. En başından beri size mendilin sahibi konusunda iki olasılık olduğundan söz etmiştim."

"Yine de..."

Bouc birden sustu. Vagonun uç kısmındaki kapı açılmış ve Prenses Dragomiroff vagon restorana girmişti. Doğruca onların yanına geldi. Üç adam da ayağa kalktılar.

Kadın diğerlerine aldırmayarak Poirot'yla konuşmaya başladı.

"Yanılmıyorsam, sizde mendilim varmış, mösyö?"

Belçikalı diğerlerine zaferle baktı.

"Bu mu, madam?" Zarif mendili çıkardı.

"Evet, o. Köşesinde de adımın baş harfi var."

Bouc araya girdi. "Ama, madam! Bu H harfi. Bağışlayın ama sizin ön adınız Natalia değil miydi?"

Kadın onu soğuk bakışlarla süzdü.

"Evet, bu doğru, mösyö. Mendillerime adım daima Rus harfleriyle işlenir. Rus alfabesinde H'nin karşılığı N'dir."

Mösyö Bouc şaşırmıştı. Bu hiçbir şeyden yılmayan yaşlı kadında onu şaşırtan, huzursuz eden bir taraf vardı.

"Bu sabahki soruşturmada mendilin size ait olduğunu söylememiştiniz."

Prenses alaycı bir ifadeyle, "Sormamıştınız ki," dedi.

Bu kez araya giren Poirot oldu.

"Madam, lütfen oturun."

Prenses içini çekti. "Evet, sanırım bu daha doğru olacak." Oturdu. "Bu konuyu bu kadar uzatmanıza hiç gerek yok, beyler. Bir sonraki sorunuzun şu olacağından eminim: 'Mendilinizin olay yerinde ne işi vardı?' Bu soruya tek bir yanıtım var, o da hiçbir fikrim olmadığı."

"Gerçekten hiçbir fikriniz yok mu?"

"Kesinlikle yok."

"Özür dilerim, madam, ama yanıtlarınızın doğruluğuna ne kadar inanabiliriz?"

Poirot bu sözleri yavaşça, yumuşak bir tonda söylemişti. Prenses Dragomiroff kibirle, karşısındakini aşağılayan bir tavırla yanıt verdi.

"Bunu söylemenizin nedeni sanırım size Helena Andrenyi'nin Bayan Armstrong'un kız kardeşi olduğunu açıklamamış olmam."

"Gerçekten de o konuda bize bile bile yalan söylediniz."

"Doğru. Şimdi olsa yine aynı şeyi yapardım. Annesi arkadaşımdı. Bakın, ben sadakate, insanın dostlarına, ailesine ve kendi sınıfına sadık olması gerektiğine inanırım."

"Adalet için insanın elinden geleni yapması gerektiğine inanmıyor musunuz?"

"Ben bu olayda adaletin kesinlikle yerine geldiğine inanıyorum."

Poirot öne doğru eğildi.

"Ne kadar zor durumda olduğumu anlıyorsunuz, değil mi madam? Bu mendil konusunda bile size inanabilir miyim, bilmiyorum? Yoksa yine arkadaşınızın kızını mı koruyorsunuz?"

"Ah! Ne demek istediğinizi anlıyorum." Prensesin yüzünde haşin bir gülümseme belirdi. "Evet, mösyö, bu ifadem kolayca kanıtlanabilir. Size Paris'te mendillerimi işleyen yerin adresini vereceğim. Onlara kompartımanda bulunan mendili göstermeniz yeterli, size bunları bir yıl kadar önce sipariş ettiğimi söyleyeceklerdir. O mendil benim, beyler." Ayağa kalktı. "Bana sormak istediğiniz başka bir şey var mıydı?"

"Hizmetçiniz, madam. Bu sabah kendisine bu mendili gösterdiğimiz zaman bunu tanımış mıdır acaba?"

"Tanımış olması gerekir. Mendili gördü ama bir şey söylemedi, öyle mi? Ah, bu da onun ne kadar sadık olabileceğini gösteriyor."

Başıyla hafifçe selam vererek vagondan ayrıldı.

Poirot yavaşça mırıldandı. "Demek öyle? Hizmetçiye mendilin kime ait olduğunu bilip bilmediğini sorduğum zaman kadının bir an duraksadığı gözümden kaçmamıştı. Hanımının olduğunu söyleyip söylememekte tereddüt etti. İyi de bu benim temeldeki varsayımıma uyar mı? Evet, olabilir."

Bouc karakteristik bir hareketle elini salladı.

"Ah! Korkunç bir yaşlı kadın o."

Poirot doktora dönerek sordu. "Ratchett'i prenses öldürmüş olabilir mi?"

Doktor başını salladı. "Hayır. O darbeler, özellikle de büyük bir güçle indirilen ve kaslara kadar giren o darbeleri fiziksel anlamda prenses kadar zayıf ve güçsüz bir kadının indirmiş olması olanaksız."

"Ya derin olmayanları?"

"Evet, olabilir."

Poirot, "Bu sabah prensese asıl gücünün kollarından çok iradesinde olduğunu söylediğim o anı düşünüyorum," dedi. "Bu bir tür tuzaktı. Onun hangi koluna bakacağını görmek istiyordum, sağ koluna mı, sol koluna mı? Ama bunu yapmadı. İki koluna birden baktı. Ve bana tuhaf bir yanıt verdi. 'Hayır, bunların hiç gücü yok,' dedi. 'Buna sevinmem mi, yoksa üzülmem mi gerektiğini hiç bilemiyorum?' Tuhaf bir ifadeydi bu. Ve cinayet konusundaki fikrimi destekliyor."

"İyi de solaklık konusunu aydınlatmıyor."

"Doğru, bu arada Kont Andrenyi mendilini ceketinin sağ göğüs cebine koyduğu dikkatinizi çekti mi?"

Mösyö Bouc başını salladı. Kafası son yarım saatte öğrendikleri şaşırtıcı açıklamalara takılıp kalmıştı.

"Yalanlar ve yine, tekrar tekrar yalanlar..." diye mırıldandı. "Bu sabah bize söylenen yalanların fazlalığını aklım almıyor."

Poirot neşeyle, "Daha keşfetmemiz gereken çok şey var," dedi.

"Öyle mi düşünüyorsunuz?"

"Eğer öyle değilse, bu benim için çok büyük bir hayal kırıklığı olur."

"Bu kadar yalan çok fazla," diye homurdanan Mösyö Bouc sitemle ekledi. "Ama sanırım bu sizi eğlendiriyor."

Poirot, "Bunun şu yararı var," dedi. "Eğer size yalan söylemiş olan birinin yüzüne gerçeği çarparsanız, çoğunlukla hemen gerçeği açıklar, tabii büyük ölçüde şaşkınlıktan. Ancak bu tepkiyi görmek için yaptığınız tahminin *doğru* olması gerekir.

"Bu olayda ilerleme kaydetmenin tek bir yolu vardı: Sırasıyla her bir yolcunun üzerinde durdum, söylediklerini düşündüm ve kendi kendime, *'Ya* bu kişi yalan söylüyorsa?' diye sordum. 'Söylediklerinin ne kadarı yalan ve yalan söylemesinin *nedeni* ne?' Sonra, *'Eğer* yalan söylüyorsa,' dedim. Eğer, bu 'eğer' sözcüğüne dikkat edin, eğer yalan söylüyorsa, bu ancak şöyle bir nedenle ve şu noktada olabilir. Bunu Kontes Andrenyi konusunda başarıyla uyguladık. Şimdi aynı yöntemi başka kişilerin üzerinde de deneyeceğiz."

"Peki, ya tahmininiz yanlış çıkarsa, *mon ami*?"

"O zaman en azından bir kişi tüm kuşkulardan arınmış olur."

"Evet, eliminasyon yöntemi!"

"Kesinlikle."

"Peki, şimdi ilk olarak kimi sıkıştıracağız?"

"Bence ilk konuşturmamız gereken *pukka sahib* Albay Arbuthnot."

6. BÖLÜM

Albay Arbuthnot'la İkinci Görüşme

Sorguya çekilmek için ikinci bir kez vagon restorana çağrılmak Albay Arbuthnot'u kızdırmıştı. Otururken yüzünde çok sert bir ifade vardı.

"Evet?" dedi hışımla.

Poirot hemen, "Sizi ikinci kez rahatsız ettiğimiz için bağışlayın," dedi. "Ama bize bilgi verebileceğinizi sandığım bazı noktalar var."

"Öyle mi? Hiç sanmıyorum."

"Öncelikle, şu pipo temizleyicisini görüyorsunuz, değil mi?"

"Evet."

"Bu sizinkilerden biri mi?"

"Bilemiyorum. Üzerlerine işaret koymuyorum."

"Albay Arbuthnot, acaba İstanbul-Calais vagonunda pipo içen tek erkek yolcu olduğunuzun farkında mısınız?"

"Bu durumda o temizleyici bana ait olmalı."

"Bunun nerede bulunduğunu biliyor musunuz?"

"Bu konuda hiçbir fikrim yok."

"Öldürülen adamın cesedinin yanında bulundu."

Arbuthnot kaşlarını kaldırdı.

"Albay Arbuthnot, bu temizleyici oraya nasıl gitmiş olabilir? Bunu bize söyleyebilir misiniz?"

"Bunu orada düşürüp düşürmediğimi soruyorsanız söyleyeyim. Hayır, ben düşürmedim."

"Hiç Bay Ratchett'in kompartımanına gittiniz mi?"

"O adamla hiç konuşmadım bile."

"Onunla hiç konuşmadınız ve onu öldürmediniz, öyle mi?"

Albayın kaşları yine alaycı bir havada kalktı.

"Eğer böyle bir şey yapmış olsaydım bile herhalde size açıklamazdım. Ama doğrusunu isterseniz o adamı ben öldürmedim."

Poirot, "Ah, neyse," diye mırıldandı. "Bu o kadar da önemli değil."

"Pardon?"

"Önemli olmadığını söyledim."

"Ya." Arbuthnot şaşırmış görünüyordu. Endişeyle Poirot'yu süzdü.

Ufak Belçikalı, "Çünkü pipo temizleyicisinin hiç önemi yok," dedi. "Onun neden o kompartımanda olduğuna ilişkin en az on bir geçerli açıklama bulabilirim."

Arbuthnot onu şaşkınlıkla süzdü.

Poirot, "Aslında sizi tamamen başka bir nedenle görmek istedim," diye ekledi. "Sanırım Bayan Debenham size Konya istasyonunda söylediği bazı sözleri duyduğumdan söz etmiştir."

Arbuthnot yanıt vermedi.

"Bayan Debenham aynen şöyle demişti: *'Şimdi değil. Her şey bitince. Bütün bunlar geride kalınca...'* Bu sözlerin ne anlama geldiğini biliyorsunuz, değil mi?"

"Çok üzgünüm, Mösyö Poirot. Ama bu sorunuza yanıt vermeyi reddetmek zorundayım."

"*Pourquoi*? Neden?"

Arbuthnot soğuk bir ifadeyle, "Sanırım bu sözlerin ne anlama geldiğini Bayan Debenham'ın kendisine sormanız gerekir," dedi.

"Bunu yaptım."

"Ve o size, bunu açıklamayı reddetti, öyle mi?"

"Evet."

"O halde sizin de benim bu konuda dudaklarımın mühürlü olacağını anlamış olmanız gerekirdi."

"Yani bir hanımefendinin sırrını ele vermek istemiyorsunuz, öyle mi?"

"İsterseniz öyle olduğunu düşünebilirsiniz."

"Bayan Debenham bu sözlerin onun özeliyle ilgili olduğunu söyledi."

"Öyleyse onun söylediklerini niçin kabul etmiyorsunuz?"

"Çünkü Bayan Debenham, 'çok kuşku uyandıran bir tip' diye tanımlayabileceğimiz biri, Bay Arbuthnot."

Albay öfkeyle, "Saçmalık," dedi.

"Hiç de saçma değil."

"Elinizde onun aleyhinde hiçbir delil yok."

"Küçük Daisy Armstrong kaçırıldığı sırada Bayan Debenham'ın Armstrong'ların yanında mürebbiye olarak çalışıyor olması dışında yok."

Bir an korkunç bir sessizlik oldu.

Poirot yavaşça başını salladı.

"Gördüğünüz gibi düşündüğünüzden çok daha fazlasını biliyoruz. Eğer Bayan Debenham masumsa, neden bu gerçeği sakladı? Neden bana Amerika'ya hiç gitmediğini söyledi?"

Albay hafifçe öksürerek boğazını temizledi.

"Yanılmadığınızdan emin misiniz?"

"Yanılmıyorum. Bayan Debenham neden bana yalan söyledi?"

Arbuthnot omuzlarını silkti. "Bunu ona sormanız gerekir. Ama ben yine de yanıldığınızdan eminim."

Poirot sesini yükselterek vagonun uzak köşesinde bekleyen garsonlara seslendi.

"Gidip 11 numaradaki İngiliz hanıma buraya gelmesini rica ettiğimizi söyler misiniz?"

"*Bien, monsieur.*"

Adam hemen uzaklaştı. Dört adam konuşmadan, sessizce oturuyorlardı. Arbuthnot'un yüzü tahtadan oyulmuş gibiydi, ifadesiz ve ruhsuz.

Garson döndü. "Geliyor, efendim."

"Teşekkür ederim."

Bir iki dakika sonra Mary Debenham vagon restorana girdi.

7. BÖLÜM

Mary Debenham'ın Kimliği

Genç kadın şapkasızdı. Başını meydan okurcasına arkaya atmıştı.

Yüzünden arkaya doğru dalgalanan saçları, kabarmış burun kanatlarıyla açık denizde kabaran dalgaları cesaretle yaran bir teknenin başındaki oyma gemi denizkızlarına benziyordu. O anda gerçekten çok güzeldi.

Bakışları bir an için Arbuthnot'a doğru kaydı ama yalnızca bir dakika.

Hemen sonra Poirot'ya, "Beni mi görmek istediniz?" diye sordu.

"Size bu sabah bize neden yalan söylediğinizi sormak istiyordum, matmazel?"

"Yalan mı söyledim? Ne demek istediğinizi anlayamıyorum."

"Armstrong olayı sırasında o evde yaşadığınızı bizden gizlediniz. Bize Amerika'ya hiç gitmediğinizi söylediniz."

Poirot, onun bir an için irkildiğini ama hemen kendini topladığını fark etti.

Mary Debenham, "Evet," dedi. "Bu doğru."

"Hayır, matmazel, doğru değildi."

"Beni yanlış anladınız. Yalan söylediğimin doğru olduğunu kastettim."

"Demek kabul ediyorsunuz?"

Bayan Debenham'ın dudaklarında acı bir gülümseme belirdi.

"Elbette. Bunu ortaya çıkardığınıza göre."

"En azından açık sözlüsünüz, matmazel."

"Şu an yapabileceğim başka bir şey yok."

"Evet, bu doğru, haklısınız. Evet matmazel, şimdi de bana doğruyu söylemekten neden kaçındığınızı söyler misiniz?"

"Bunun nedeni çok açık değil mi, Mösyö Poirot."

"Benim için değil, matmazel."

Genç kadın sakin ancak sert bir sesle, "Ben yaşamımı çalışarak kazanmak zorundayım," dedi.

"Yani?..."

Mary Debenham başını kaldırarak Poirot'nun yüzüne baktı.

"Düzgün bir iş bulup bunu elde tutmak için ne çok savaşmak gerektiğini hiç bilemezsiniz, Mösyö Poirot? Bir cinayet nedeniyle gözaltına alınıp sorgulanan, hatta adı ve belki de fotoğrafı İngiliz gazetelerinde çıkan bir kızı orta tabakadan bir annenin, çocuğuna dadı olarak işe alacağını mı düşünüyorsunuz?"

"Neden olmasın, tabii suçlu değilseniz?"

"Suç mu? Bunun suçlu olmakla ilgisi yok, önemli olan kamuoyunun diline düşmek! Şu ana kadar yaşamımda başarılı oldum, Mösyö Poirot. Hep iyi ailelerin yanında, yüksek ücretle çalıştım. Hiçbir yararı olmayacağını bile bile, kazandığım bu pozisyonu riske atmayı göze almak istemem."

"İzin verirseniz şunu belirtmek isterim ki bunun yararı olup olmayacağına ancak ben karar verebilirim, matmazel."

Bayan Debenham omzunu silkti.

"Örneğin kimliğiniz konusunda bana yardımcı olabilirdiniz."

"Ne gibi?"

"Örneğin New York'ta ders verdiğiniz kızı, Bayan Armstrong'un küçük kız kardeşi Kontes Andrenyi'yi tanımamış olabilir misiniz?"

"Kontes Andrenyi mi? Hayır." Mary Debenham başını salladı. "Bu size çok tuhaf gelebilir ama gerçekten tanımadım. Onu tanıdığımda daha çocuk sayılırdı. Aradan üç yıldan daha uzun bir süre geçti. Evet, kontes bana birini anımsatıyordu, bu beni şaşırttı da. Ama farklıydı, onun o küçük Amerikalı öğrenci kız olabileceği aklıma bile gelmedi. Onu yalnızca bir kez vagon restorana girerken gördüğüm doğru. Üstelik giysileri yüzünden çok daha fazla dikkatimi çekmişti..." Hafifçe gülümsedi. "Kadınlar böyledir işte, ayrıca kafam çok meşguldü."

"Sırrınızı bana söylemeyecek misiniz, matmazel?"

Poirot'nun sesi yumuşak ve etkileyiciydi.

Mary Debenham kısık bir sesle, "Söyleyemem," diye mırıldandı. "Söyleyemem bunu."

Sonra birden, en beklenmedik anda sinirleri boşaldı. Yüzünü ileriye doğru uzattığı kollarına gömerek hıçkıra hıçkıra, sarsıla sarsıla ağlamaya başladı.

Arbuthnot ayağa fırlayıp onun yanına gitti.

"Ben... bakın..." Sonra birden duraklayarak döndü ve büyük bir öfkeyle Poirot'ya bakarak haykırdı.

"Seni iğrenç küçük ukala! O lanet vücudundaki tüm kemikleri kıracağım!"

Bouc atıldı. "Mösyö!"

Arbuthnot yeniden genç kadına döndü. "Mary, Tanrı aşkına..."

Mary Debenham ayağa kalktı.

"Bir şeyim yok, iyiyim. Hiçbir şeyim yok. Sanırım artık bana ihtiyacınız kalmadı, öyle değil mi, Mösyö Poirot? Eğer olursa gelip beni bulursunuz. Ah, ne kadar budalayım, kendimi nasıl da aptal durumuna düşürdüm! Bu kadar aptallık olur mu?"

Hızla vagondan ayrıldı.

Arbuthnot onun peşinden gitmeden önce yeniden Poirot'ya döndü.

"Bayan Debenham'ın bu işle hiçbir ilgisi yok! Hiçbir ilgisi yok! Anlıyor musunuz? Eğer onu bu olaya karıştırır ya da onu üzerseniz karşınızda beni bulursunuz." Öfkeyle vagondan çıktı.

Poirot, "Öfkeli bir İngiliz görmek hoşuma gidiyor," dedi. "Çok ilginç oluyorlar. Duygusallıkları arttıkça konuşmalarını da şaşırıyorlar."

Bouc'a gelince, İngilizlerin tepkileri onu hiç ilgilendirmiyordu. Dostuna duyduğu hayranlık iyice artmıştı.

"*Mon cher, vous êtes épatant!*"(1) diye haykırdı. "Mucize gibi bir tahmin daha! *C'est formidable.*"(2)

Doktor Constantine de hayranlıkla, "Bütün bunları düşünebilmeniz akıl alır gibi değil?" dedi.

"Ah, bu onur bana ait değil. Bu bir tahmin değildi. Bana bunu Kontes Andrenyi açık açık söyledi."

"*Comment?*"(3) Olamaz!"

"Ona mürebbiye ya da dadıyı sorduğumu anımsadığınızı sanıyorum. Daha önce kafamda eğer Mary Debenham'ın bu olayla bir ilgisi varsa, o olsa olsa o sırada evde bulunan mürebbiye olabilir, diye düşünmüştüm."

"Evet ama Kontes Andrenyi tamamıyla bambaşka birini tanımladı."

"Kesinlikle. Uzun boylu, kızıl saçlı, orta yaşlı bir kadın. Yani Bayan Debenham'la taban tabana zıt biri, daha doğrusu dikkat çekecek kadar farklı biri. Ama sonra kontes hemen isim uydurmak zorunda kaldı ve düşüncelerindeki farkına bile varmadığı bir çağrışım onu ele verdi. Bildiğiniz gibi kadının adının Bayan Freebody olduğunu söyledi."

"Evet."

"*Eh bien*, belki bilmiyorsunuzdur ama Londra'da Debenham& Freebody adında bir mağaza var. Debenham adı kontesin zihninde he-

(1) Dostum, sen bir harikasın.
(2) Bu harika bir şey.
(3) Nasıl?

men o mağazanın ismini çağrıştırdı ve doğal olarak da aklına gelen ilk ismi söyledi: Freebody. Tabii ben durumu hemen anladım."

"İşte bir yalan daha. Peki ama kontes neden yalan söyledi?"

"Herhalde yine sadakat yüzünden. Bu işleri iyice zorlaştırıyor."

Bouc öfkeyle, "*Ma foi*!" diye bağırdı. "Bu trende herkes mi yalan söylüyor?"

Poirot, "İşte bizim de ortaya çıkarmamız gereken bu," dedi.

8. BÖLÜM

Diğer İlginç Bağlantılar

Bouc, "Artık beni hiçbir şey şaşırtamaz," dedi. "Hiçbir şey. Hatta trendeki tüm yolcuların Armstrong'ların evinde yaşamış olduklarını öğrensem bile şaşırmam."

Poirot gülümseyerek, "İşte bu söylediklerinizi çok ilginç," dedi. "Herkesten çok kuşkulandığınız İtalyan'ın bize neler söyleyebileceğini bilmek ister miydiniz?"

"Yoksa yine o ünlü tahminlerinizden birini daha mı açıklayacaksınız?"

"Kesinlikle."

Constantine, "Bu çok tuhaf bir olay," dedi.

"Hayır. Aksine çok doğal, sıradan bir olay."

Bouc çaresizlik içinde, komik bir şekilde ellerini yukarı kaldırdı.

"Eğer doğal dediğiniz buysa, *mon ami...*" Ne diyeceğini bilemiyordu.

Poirot o sırada yemekli vagon görevlisinden, Antonio Foscarelli'yi çağırmasını istemişti.

İriyarı İtalyan içeri girerken gözlerinde sakıngan bir bakış vardı. Aynen tuzağa düşmüş bir hayvan gibi sinir içinde etrafını süzüyordu.

"Ne istiyorsunuz benden?" diye sordu. "Size anlatacak bir şeyim yok, anlamıyor musunuz, anlatacak bir şeyim yok. *Per Dio*... "Elini hırsla masaya vurdu.

Poirot ciddi bir ifadeyle, "Var!" dedi. "Bize gerçeği söyleyeceksiniz."

"Gerçeği mi?"

İtalyan endişeyle Poirot'ya baktı. O sevimli ve kendinden emin tavırları kaybolmuştu.

"*Mais oui*. Sanırım ben bunu zaten biliyorum. Ama bunu bize siz açıklarsanız, bu sizin için daha iyi olur."

"Amerikan polisi gibi konuşuyorsunuz. 'Haydi, itiraf et!' Aynen böyle derler. 'Haydi, itiraf et!'"

"Ah! Demek New York polisi konusunda deneyimlisiniz?"

"Hayır, hayır, asla. Aleyhimde hiçbir delil bulamadılar, hiçbir şeyi kanıtlayamadılar. Ama denediler."

Poirot sakin sakin, "Bu Armstrong olayıyla ilgiliydi, değil mi?" diye sordu. "Siz onların şoförüydünüz, öyle değil mi?"

İtalyan'la göz göze geldiler. İriyarı adamın kabadayı tavırları kayboldu. Aynen sönmüş bir balonu andırıyordu.

"Madem biliyorsunuz, o halde bana neden soruyorsunuz?"

"Niçin bu sabah yalan söylediniz?"

"İş yüzünden. Yugoslav polisine hiç güvenim yok. İtalyanlardan nefret ederler. Bana karşı adil davranmazlardı."

"Belki de adil davranırlardı!"

"Hayır, hayır, benim dün geceki olayla hiçbir ilgim yok. Kompartımanımdan hiç ayrılmadım. O uzun yüzlü İngiliz de buna tanık, sorun söylesin. O domuzu, o Ratchett denilen adamı ben öldürmedim. Aleyhimde tek bir kanıt bile olamaz."

Poirot önündeki kâğıda bir şeyler yazıyordu. Başını yavaşça kaldırarak, "Pekâlâ," dedi. "Gidebilirsiniz."

Foscarelli endişeyle oyalandı.

"Katil olmadığımı, bu işle hiçbir ilgim olamayacağını anladınız, değil mi?"

"Size gidebileceğinizi söyledim."

"Bu komplo. Suçu bana yükleyeceksiniz değil mi? Hem de elektrikli sandalyede gebermesi gereken bir domuz için. Zaten onun elektrikli sandalyeye oturtulmamış olması rezaletin ta kendisi. Eğer bu işi yapan ben olsaydım, beni tutuklasalardı..."

"Ama siz değildiniz. O çocuğun kaçırılmasıyla hiçbir ilginiz yoktu."

"Ne diyorsunuz siz? O küçük yavrucak, evin neşesiydi o. Bana Tonio derdi. Arabaya bindiğinde direksiyonu kendisi çeviriyormuş gibi yapardı. Bütün ev halkı tapardı ona. Hatta polis bile anladı bunu. Ah, ne güzel bir yavrucaktı o!"

Sesi yumuşamış, gözleri dolmuştu. Birden topuklarının üzerinde dönerek hızla vagondan çıktı.

Poirot, "Pietro," diye seslendi.

Vagon restoran görevlisi koşarak geldi.

"On numara. O İsveçli hanımefendiyi çağırır mısın lütfen."

"Bien, mösyö."

Bouc, "Biri daha mı?" diye bağırdı. "Ah, hayır, bu olamaz. Bu kadarı olamaz diyorum size!"

"Dostum, bunu öğrenmemiz gerekiyor. Sonuçta trende herkesin Rachett'i öldürmek için geçerli bir nedeni olduğu ortaya çıkacak olsa bile, yine de öğrenmek zorundayız. Ancak gerçeği tam olarak öğrenirsek suçlunun kim olduğuna karar verebiliriz."

Bouc inledi. "Başım dönüyor."

O sırada Greta Ohlsson vagon restoran görevlisiyle birlikte içeri girdi. Kadın, Poirot'nun karşısındaki sandalyeye oturdu. Büyük mendilini yüzüne bastırmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

"Üzülmeyin, matmazel. Lütfen kendinizi bu kadar üzmeyin." Poirot anlayışla kadının omzuna dokundu. "Bana yalnızca gerçeği söyleyin, tek isteğim bu. Küçük Daisy Armstrong'a bakmakla görevli dadı sizdiniz, değil mi?"

Perişan kadın, "Doğru bu, doğru," diye mırıldanarak ağlamayı sürdürdü. "Doğru. Ah, o bir melekti, yüreği güven dolu küçük, tatlı bir melek. Sevgi ve iyilikten başka bir şey bilmezdi ama o acımasız alçak onu kaçırdı, ona zalimce davrandı, acı verdi. Ona, annesine, henüz doğmamış diğer küçük yavruya. Anlayamazsınız bunu –bilemezsiniz– eğer siz benim gibi orada olsaydınız, o korkunç trajediyi yaşasaydınız! Size bu sabah tüm gerçeği açıklamak istedim. Ama korktum, korktum işte. O iğrenç adam ölmüş olduğu için çok sevinçliyim, artık çocukları kaçırıp onlara işkence edemeyecek. Ah, konuşamıyorum, bunu ifade edecek sözcük bulamıyorum..."

Eskisinden daha da şiddetli ağlamaya başladı.

Poirot'nun eli hâlâ anlayışla onun omuzundaydı.

"Haydi –haydi ama– bakın anlıyorum, her şeyi anlıyorum. Size artık soru sormayacağım. Benim doğru olduğunu bildiğimi kabul etmiş olmanız yeterli. İnanın bana, sizi anlıyorum..."

Greta Ohlsson daha da şiddetli gözyaşları arasında ayağa kalktı ve körlemecesine, yalpalayarak kapıya doğru gitti. Ve tam kapıya vardığı anda içeri girmekte olan adamla çarpıştı. Bu kez gelen uşak Masterman'dı.

Adam doğruca Poirot'nun yanına gitti ve her zamanki sakin, ifadesiz ses tonuyla konuşmaya başladı.

"Umarım sizi rahatsız etmiyorumdur, efendim. En doğrusunun hemen size gelip tüm gerçeği söylemek olacağını düşündüm. Ben savaşta Albay Armstrong'un emir eriydim, efendim. Daha sonrasında da New York'ta onun uşağı olarak çalıştım. Korkarım bu sabah sizden bu gerçeği sakladım. Bu yaptığım yanlıştı, efendim. Gelip size her şeyi söyle-

memin doğru olacağına karar verdim. Umarım Tonio'dan da kuşkulanmıyorsunuzdur, efendim. Tonio bir sineği bile incitemez. Onun bütün gece kompartımandan ayrılmadığına yemin ederim, efendim. Cinayeti onun işlemiş olması olanaksız. Tonio bir yabancı olabilir, efendim, ama o çok iyi, sevecen bir insandır. Gazetelerde okuduğumuz o acımasız, katil İtalyanlara hiç benzemez."

Birden sustu.

Poirot ısrarla onu süzüyordu.

"Bütün söyleyecekleriniz bu kadar mı?"

"Bu kadar, efendim."

Bir an tereddüt etti. Sonra Poirot'nun bir şey söylemediğini görünce hafifçe eğilerek selam verdi. Ardından da geldiği gibi sessizce, kendiliğinden vagon restorandan çıktı.

Doktor Constantine, "Bu kadarını *polisiye romanlarında* okusam bile bana inanılmaz gelirdi," dedi.

Mösyö Bouc da, "Sizinle aynı fikirdeyim," diyerek içini çekti. "Bir vagonda on iki kişi, dokuzu bir şekilde Armstrong olayıyla ilgili. Peki, şimdi ne olacak? Sıra kimde?"

Poirot, "Bu sorunuzu sanırım yanıtlayabilirim," dedi. "İşte Amerikalı dedektifimiz Bay Hardman da geliyor."

"Onun da mı itirafları olacak?"

Poirot yanıt verme fırsatı bulamadan Amerikalı yanlarına geldi. Dikkatli bakışlarla onları süzdükten sonra karşılarındaki sandalyeye oturdu.

Ve hemen, "Bu trende neler oluyor Tanrı aşkına?" diye sordu. "Akıl hastanesine döndü."

Poirot gözleri parıldayarak Amerikalı'ya döndü ve, "Bay Hardman, Armstrong'ların evinde bahçıvan olarak çalışmadığınızdan emin misiniz?" diye sordu.

Bay Hardman buna çok farklı bir yanıt verdi.

"Onların bahçesi yoktu."

"Peki ya uşak?"

"Öyle bir yerde çalışabilecek kadar nazik bir insan olmadım hiç. Hayır, Armstrong'ların eviyle hiçbir bağlantım olmadı. Sanırım trende onlarla bağlantısı olmayan bir tek ben varım, yavaş yavaş buna inanmaya başlıyorum. Olacak şey mi bu –bu söylediğim– inanılacak şey mi?"

Poirot yumuşak bir ses tonuyla, "Gerçekten biraz şaşırtıcı bir durum," dedi.

Mösyö Bouc haykırdı. "*C'est rigolo!*"[1]

Poirot, "Peki sizin bu cinayetle ilgili bir fikriniz var mı, Bay Hardman?"

"Hayır, efendim. Şaşkınım. Ne düşüneceğimi bilemiyorum. Hepsi birden bu cinayet olayına karışmış olamaz, içlerinden biri suçlu olmalı, ama kim? Bunu bilemiyorum. Peki, siz bütün bunları nasıl anladınız, benim asıl bilmek istediğim bu."

"Yalnızca tahmin ettim."

"Öyleyse tahmin konusunda olağanüstüsünüz. Tüm dünyaya söyleyeceğim bunu. Olağanüstüsünüz."

Bay Hardman arkasına yaslandı ve hayranlık içinde Poirot'ya baktı.

"Cüretimi bağışlayın ama sizi gören ilk anda buna asla inanamaz. Önünüzde saygıyla eğiliyor, üstün yeteneğinize şapka çıkarıyorum."

"Çok naziksiniz, Bay Hardman."

"Hiç de değil. Gerçeği söylüyorum."

Poirot, "Neyse..." dedi. "Sonuç olarak bu olay henüz çözümlenmiş değil. Bay Ratchett'i kimin öldürdüğünü kesin olarak söyleyebilir miyiz?"

Hardman, "Bana sormayın," dedi. "Ben bir şey söyleyemem. Bu doğal bir hayranlık, size saygı duyuyorum. Bu arada henüz bir tahminde bulunmadığınız iki yolcu ne olacak? O yaşlı Amerikalı kadınla oda

(1) Gülünç bu!

hizmetçisi? Sanırım bu trende suçsuz olduğundan emin olabildiğiniz yalnızca o ikisi var."

Poirot gülümsedi.

"Onları da bu küçük koleksiyonumuza katabiliriz aslında. Armstrong'un evindeki kâhya ve aşçı olamazlar mı?"

Hardman, "Artık bu dünyada beni hiçbir şey şaşırtamaz," dedi. Pes etmiş gibi bir hali vardı. "Akıl hastanesi, kesinlikle akıl hastanesinden farksız burası."

Mösyö Bouc heyecanla bağırıyordu.

"Ama bu kadarı da rastlantı olamaz artık! Hepsi de bu olayın içinde olamaz ya?"

Poirot ona baktı.

"Anlamıyorsunuz, hiç anlamıyorsunuz. Evet, söyleyin bana, artık Ratchett'i kimin öldürdüğünü biliyor musunuz?"

Bouc soruya soruyla yanıt verdi.

"Siz biliyor musunuz?"

Poirot başıyla onayladı.

"Ah, evet! Bir süredir biliyorum. Bu öylesine açık ki sizin hâlâ görememiş olmanıza şaşırıyorum." Birden Hardman'a dönerek sordu. "Ya siz, siz de mi anlamadınız bunu?"

Amerikalı başını salladı. Merakla Poirot'ya bakıyordu.

"Bilmiyorum," dedi. "Hiç bilmiyorum. Katil içlerinden hangisi?"

Poirot bir an yanıt vermedi. Sonrasında, "Bay Hardman, sizden herkesi buraya toplamanızı isteyeceğim," dedi. "Bu gizemin iki olası çözümü var. Her ikisini de hepinize açıklamak istiyorum."

9. BÖLÜM

Poirot İki Çözüm Ortaya Koyuyor

Yolcular hep birlikte vagon restorana girdiler ve masaların etrafındaki yerlerini aldılar. Hemen hepsinin yüzünde aynı ifade vardı; endişeyle karışık bir merak. İsveçli kadın hâlâ ağlıyor ve Bayan Hubbard da onu yatıştırmaya çalışıyordu.

"Kendinizi toplamalısınız, şekerim. Her şey yoluna girecek. Kendinizi böyle bırakmamalısınız. Eğer o iğrenç katil içimizden biriyse bile o kişinin siz olmadığınızı hepimiz çok iyi biliyoruz. Böyle düşünmesi için insanın deli olması gerekir. Buraya oturun, ben hep yanınızda olacağım, artık endişelenmeyin."

Poirot'nun ayağa kalkmasıyla birlikte o da sustu.

Yataklı vagonun kondüktörü kapının önünde duruyordu.

"Burada kalmama izin verir misiniz, mösyö?"

"Tabii, Michel."

Poirot konuşmaya başlamadan önce hafifçe öksürerek boğazını temizledi.

"Bayanlar baylar, hepiniz biraz İngilizce bildiğiniz için sanırım bu dilde konuşmayı yeğleyeceğim. Burada Samuel Edwards Ratchett'in, diğer adıyla Casetti'nin ölümünü incelemek için toplanmış bulunuyoruz. Bu cinayetin olası iki çözümü var. Her ikisini de gözler önüne serecek

ve Mösyö Bouc'la Doktor Constantine'den hangisinin doğru olduğu konusunda karar vermelerini isteyeceğim.

"Olayla ilgili her şeyi biliyorsunuz. Bay Ratchett bu sabah bıçaklanmış olarak bulundu. Dün gece en son 00.37'de hayatta olduğu biliniyor, çünkü o sırada kapının arkasından kondüktörle konuşmuştu. Pijama ceketinin cebinde bulunan neredeyse tamamen ezilmiş saat ise biri çeyrek geçe durmuştu. Cesedi muayene eden Doktor Constantine, cinayet saatinin gece on ikiyle iki arası olduğunu tespit etti. Buna göre Ratchett gece yarısından sonra ama sabahın ikisinden önce öldürülmüş olmalıydı. Bildiğiniz gibi tren gece yarımda bir kar kütlesine saplanıp kaldı. O andan sonra *birinin trenden inerek uzaklaşması olanaksızdı.*

"New York'taki ünlü bir dedektiflik bürosunun elemanlarından biri olan Bay Hardman'ın ifadesine göre (Bir anda tüm başlar Bay Hardman'a çevrildi) onun dikkatini çekmeden birinin onun kompartımanın önünden geçmiş olması olanaksızdı. Kendisi en uçtaki, 16 numaralı kompartımanda kalıyor. Bu durumda katilin bu vagondaki, yani İstanbul-Calais vagonundaki kişilerin arasında olduğu sonucunu kabul etmemiz gerekiyor. Daha doğru bir ifadeyle ilk varsayımımız *buydu.*"

Bouc şaşkınlıkla, "*Comment? Nasıl yani?*" diye bağırdı.

"Şimdi ise size ikinci, buna alternatif bir varsayımdan bahsedeceğim. Bu son derece basit. Bay Ratchett'in korktuğu belirli bir düşmanı vardı. Bu düşmanını Bay Hardman'a tanımlamıştı ve onun saldırıya geçtiği takdirde bunu İstanbul'dan ayrıldıktan sonraki ikinci gece yapmasını beklediğini söylemişti.

"Şimdi, bence Bay Ratchett açıkladığından çok daha fazlasını biliyordu. Düşmanı Bay Ratchett'in de beklediği gibi trene *Belgrad'dan ya da daha büyük olasılıkla Vincovci'den,* o sırada perona inmiş olan Albay Arbuthnot'la Bay MacQueen'in açık bırakmış oldukları kapıdan girdi. Normal giysilerinin üzerine yataklı vagon kondüktörü üniforması

giymişti. Yanında bulundurduğu maymuncukla kapı kilitli olsa bile Bay Ratchett'in kompartımanına girebilecekti. O sırada Bay Ratchett uyku ilacının etkisiyle uyuyordu. Adam onu büyük bir kin ve vahşetle bıçakladı ve Bayan Hubbard'ın kompartımanına açılan ara kapıdan geçerek Ratchett'in kompartımanından ayrıldı..."

Bayan Hubbard başıyla onayladı.

"Evet, aynen öyle."

"Geçerken kullandığı hançeri Bayan Hubbard'ın sünger torbasına soktu. O sırada üzerindeki üniformanın bir düğmesi düştü ama o bunun farkına varmadı. Sonra dışarı süzülerek koridorda ilerledi. Üniformayı hızla boş bir kompartımandaki bir bavula tıktı ve birkaç dakika sonra normal giysileriyle tren hareket etmeden hemen önce trenden ayrıldı. Yine aynı yerden, yani vagon restoranın yakınındaki kapıdan çıktı."

Sanki herkes aynı anda yutkundu.

Bay Hardman, "Peki ya saat?" diye sordu.

"Her şeyin açıklaması işte tam da bu noktada düğümleniyor. Bay Ratchett saatini Tzaribrod'da *bir saat geri alması gerekirken* bunu yapmamıştı. Saati hâlâ Doğu Avrupa saatine ayarlıydı ki bu da Orta Avrupa saatinden altmış dakika ileridedir. Bay Ratchett bıçaklandığında saat on ikiyi çeyrek geçiyordu, biri değil."

Bouc, "Ama bu açıklama çok saçma!" diye bağırdı. Peki, o zaman bire yirmi üç kala o kompartımandan konuşan kimdi? O ses ya Bay Ratchett'indi ya da katilin."

"Şart değil. Bu... pekâlâ da üçüncü bir kişi olabilir. Ratchett'le konuşmaya giden ve onun cesedini bulan biri. Cesedi görünce panikle kondüktörü çağırmak için zile bastı. Sonra birden endişeye kapıldı, cinayetle suçlanmaktan korktu. Bu yüzden de kondüktörle Ratchett'miş gibi konuştu."

Bouc, "Bu olabilir," diye homurdandı.

Poirot, Bayan Hubbard'a baktı.

"Evet, madam, sanırım bir şey söyleyecektiniz..."

"Doğrusu ne diyeceğimi ben de bilemiyorum. Yani sizce ben de mi saatimi geri almayı unuttum?"

"Hayır, madam. Bence siz adamın kompartımanınızdan geçtiğini duydunuz ama uyku arasında, tam olarak bilincine varamadan. Daha sonra kompartımanınızda birinin olduğuna ilişkin kâbus gördünüz. İrkilerek uyandınız ve kondüktörü çağırmak için zile bastınız."

Bayan Hubbard mırıldandı.

"Evet, bu olabilir."

Prenses Dragomiroff gözlerini Poirot'ya dikmiş, ısrarla onu süzüyordu.

"Peki ya benim hizmetçimin tanık oldukları, onlar için de bir açıklamanız var mı, Mösyö Poirot?" diye sordu.

"Bu çok basit, madam. Hizmetçiniz kendisine gösterdiğim mendilin size ait olduğunu hemen anladı. Ama her nedense beceriksizce bunu gizleyip, sizi korumaya çalıştı. O adamla karşılaşmıştı ama –çok daha önce– tren Vincovci istasyonundayken. Ona gördüğünden bir saat sonra rastlamış gibi bir tavır takındı çünkü böylece size cinayet sırasında başka bir yerde olduğunuzu iddia edebileceğiniz sağlam bir kanıt sağlamış olduğuna inanıyordu."

Prenses başını eğdi. "Her şeyi düşünmüşsünüz, mösyö. Sizi takdir ediyorum."

Doktor Constantine'in birden masaya yumruğunu indirmesiyle birlikte herkes yerinden sıçradı. "Hayır! Hayır! Olamaz! Asla olamaz! Bu elle tutulur bir varsayım değil. En azından bir düzine eksik ya da yetersiz tarafı var. Cinayet öyle işlenmedi. Bunu Mösyö Poirot da çok iyi biliyor."

Poirot onu ilginç bakışlarla süzdü.

"Bulduğum ikinci çözümü de açıklamam gerektiğini görüyorum. Ancak bu varsayımı peşinen reddetmemenizi öneririm. Belki de sonradan bunu kabul edersiniz."

Yeniden diğerlerine döndü.

"Bu cinayetin başka bir çözümü daha var. Bu çözüme ise şu şekilde ulaştım: Herkesle teker teker konuşup ifadelerini aldıktan sonra arkama yaslanıp gözlerimi kapadım ve *düşünmeye* başladım. Bazı noktalar özellikle üzerinde durmama değecek kadar ilginçti. Hatta bu noktaları dostlarıma da tek tek saydım. Bir bölümünü de zaten açıkladım, örneğin pasaporttaki yağ lekesi gibi. Kalan noktaların ise üzerinden şimdi geçeceğim. Bunlardan birincisi ve belki de en önemlisi tren İstanbul'dan ayrıldıktan sonra vagon restoranda ilk öğle yemeğini yediğim sırada Mösyö Bouc'un bana söylediği bir şey; trende sıra dışı bir yolcu topluluğu olduğundan, her milletten ve her sınıftan insanın bir araya geldiğinden söz etmesiydi.

"Bu konuda ona hak verdim ama daha sonra bu nokta aklıma geldiğinde kendi kendime böyle karışık bir grubun başka hangi koşullar altında bir araya gelebileceğini sordum. Ve buna bir yanıt buldum da; bu Amerika'da olabilirdi. Bu bana içinde İngiliz bir mürebbiye, İsveçli bir dadı, İtalyan bir şoför, Fransız bir hizmetçi bulunabilen büyük, zengin Amerikan evlerini anımsatmıştı. Ve bir 'tahmin oyunu' oynamaya başladım, aynen bir prodüktörün sahneleyeceği oyundaki rol dağıtımı gibi ben de herkesi Armstrong olayında bir role yerleştirmeye çalıştım. Ve bu sayede çok ilginç ve tatmin edici sonuçlara vardım.

"Tabii bu arada herkesin olay hakkında anlattıklarını belirli bir kuşku payıyla kafamda ölçüp biçtim. Önce Bay MacQueen'in anlattıklarını ele alalım. Onunla yaptığım ilk konuşma benim açımdan kesinlikle tatmin ediciydi. Ama ikinci konuşmamızda çok ilginç bir şey söyledi. Ona Armstrong olayından söz eden pusulayı bulduğumuzu anlattım. O

zaman, 'Ama o...' dedi, durakladı, sonra da 'Yani,' diye ekledi. 'İhtiyar çok tedbirsiz davranmış.'

"O anda aslında başka bir şey söylemek üzereyken bundan vazgeçtiğini fark ettim. *Bir an onun, 'Ama o pusula yandı,' diyecek olduğunu düşünelim.* Bay MacQueen *pusulayı ve onun yakılmış olduğunu hangi koşullarda bilebilirdi?* Ya da başka bir deyişle, ya katildi ya da katilin suç ortağı. İyi güzel."

"Sonra uşak. Efendisinin tren yolculuğunda uyku ilacı almak gibi bir alışkanlığı olduğunu söyledi. Bu doğru olabilirdi ama *Ratchett böyle bir akşamda uyku ilacı alır mıydı*? Yastığının altındaki otomatik tabanca bu iddiayı yalanlıyordu. Ratchett dün gece her an tetikte olmak niyetindeydi. Bu durumda uyku ilacı ona fark etmediği bir sırada verilmiş olmalıydı. Peki ama kimin tarafından? Büyük olasılıkla MacQueen ya da uşak tarafından.

"Şimdi de Bay Hardman'ın anlattıklarına gelelim. Onun bana kimliğine ilişkin söylediklerine kesinlikle inanıyorum. Ama onun Bay Ratchett'i korumak için başvurduğu yöntemlere gelince, anlattıkları saçmalıktan öte bir şey değildi. Ratchett'i etkili bir şekilde koruyabilmek için geceyi onun kompartımanında ya da en azından onun kompartımanının kapısını görebileceği bir yerde geçirmesi gerekirdi. Anlattıkları bir şeyi açıkça gösteriyordu, o da *trendeki başka bir vagondan gelen herhangi birinin Ratchett'i öldürmüş olamayacağını.* Tüm dikkati İstanbul-Calais vagonuna çekiyordu. Bu bana çok tuhaf ve açıklanamaz bir durum gibi göründü. O an için bu konuyu daha sonra düşünmek üzere bir kenara bıraktım.

"Sanırım Bayan Debenham'la Albay Arbuthnot'un yaptıkları konuşmanın bir kısmına istemeden kulak misafiri olduğumu hepiniz duydunuz. Benim için ilginç olan Albayın ona, 'Mary' diye hitap etmesi ve onunla yakın ilişkide olduklarının anlaşılmasıydı. Ama her nedense

Bayan Debenham'la Albay Arbuthnot sözde birkaç gün önce tanışmışlar gibi davranıyorlardı. Albay tipindeki İngiliz erkeklerini iyi tanırım. Genç bir hanıma ilk görüşte âşık olsalar bile daima ağır ağır, nezaket kurallarına uygun şekilde ilerler ve bunu asla aceleye getirmezler. İşte bu yüzden Bayan Debenham'la Albay Arbuthnot'un aslında birbirlerini çok iyi tanıdıkları ama bir nedenden dolayı birbirlerine yabancıymış gibi davrandıkları sonucuna vardım. Dikkatimi çeken bir diğer küçük nokta ise Bayan Debenham'ın Amerika'da şehirlerarası ya da uluslararası telefon konuşmaları için kullanılan 'uzak mesafe görüşmesi' deyimini bilmesiydi. Oysa Bayan Debenham bana Amerika'ya hiç gitmemiş olduğunu söylemişti.

"Neyse, bir başka tanığa geçelim. Bayan Hubbard yatakta yattığı yerden ara kapının sürgülü olup olmadığını göremediğini, bu yüzden de Bayan Ohlsson'dan kapıya bakmasını rica ettiğini söyledi. Şimdi, eğer Bayan Hubbard 2, 4 ya da 12 ya da herhangi bir *çift* numaralı kompartımanda kalsaydı bu sözlerinde kesinlikle haklı olurdu, çünkü sürgü çift numaralı kompartımanlarda tokmağın hemen altında. Oysa Bayan Hubbard'ın 3 numaralı kompartımanında ve tüm *tek* sayılı kompartımanlarda ise sürgü tokmağın üstünde ve sünger torbasının bunu kapatması olanaksız. İşte bu yüzden Bayan Hubbard'ın olmayan bir olayı uydurduğunu düşündüm.

"Şimdi, tam da bu noktada sizlere 'zamanlara' ilişkin bir iki kelime söylememe izin verin. Benim açımdan ezilmiş saatin en ilgi çekici yanı bulunduğu yerdi. Ratchett'in pijamasının cebi yani bir insanın saatini koyması için en olmayacak ve en rahatsız olacağı yer. Üstelik yatakların başucunda da saatlerin takılması için küçük 'çengeller' varken. İşte bu yüzden saatin özellikle pijamanın cebine konmuş olduğu sonucuna vardım. Bu durumda cinayet biri çeyrek geçe işlenmemişti.

"Peki, bu durumda daha önce mi işlenmişti? Başka bir deyişle bire yirmi üç kala? Dostum Mösyö Bouc beni uykumdan uyandıran o feryadın bunun kanıtı olabileceğini iddia ediyor. İyi de Ratchett'e uyku ilacı verilmişti, dolayısıyla *çığlık atmış olamazdı.* Zaten bağıracak durumda olsaydı kendini korumak için boğuşmaya çalışırdı. Kompartımanda ise herhangi bir boğuşma izi yoktu.

"Sonra Bay MacQueen'in bir değil iki kez (özellikle de ikincisinde çok belirgin bir şekilde) Bay Ratchett'in Fransızca bilmediği gerçeğine dikkat çektiğini anımsadım. Ve böylece bire yirmi üç kala konusunun tamamıyla benim için hazırlanmış bir gözboyama olduğu sonucuna vardım. Saat konusunun içyüzünü herkes görebilirdi, bu polisiye öykülerinde sık sık başvurulan bir yoldur. Bunu sahneleyenler saat konusunun içyüzünü *anlayacağımı* ve zekâmdan dolayı kendi kendimi kutlayacağımı sandılar. Daha sonra da Ratchett'in Fransızca bilmediğini anımsayacağımı, böylece doğal olarak saat bire yirmi üç kala duyduğum sesin onun olamayacağını ve bundan adamın daha önce öldüğü gibi bir sonuca varacağımı düşündüler. Ama yanıldılar çünkü ben Ratchett'in saat bire yirmi üç kala hâlâ uyku ilacının etkisiyle derin bir uykuda olduğuna inanıyorum.

"Aslında oyunları ilk anda başarılı oldu! Kapımı açarak dışarı baktım. Kullanılan Fransızca deyimleri duydum. Plan gereği bu sözlerin anlamını kavrayamayacak kadar kalınkafalı davrandığım takdirde ise dikkatimin bunların önemine çekilmesi gerekiyordu. Dolayısıyla Bay MacQueen devreye girdi ve *'Affedersiniz, Mösyö Poirot, konuşan Bay Ratchett olamaz.* Çünkü o Fransızca bilmezdi,' diye anımsattı.

"Evet, şimdi gelelim cinayetin aslında ne zaman işlendiğine? Ve Ratchett'i kimin öldürdüğüne?

"Bana sorarsanız –ancak dikkatinizi çekerim bu yalnızca bir varsayım– Ratchett ikiye doğru öldürüldü, yani doktorun verdiği saat aralığının sonlarına doğru. Onu kimin öldürdüğüne gelince..."

Poirot susarak dinleyicilerine baktı. Onların kendisini dinlemediklerinden yakınamazdı. Tüm gözler üzerine dikilmişti. Öylesine derin bir sessizlik vardı ki yere toplu iğne düşse duyulurdu.

Poirot sözlerine ağır ağır devam etti.

"Trendeki herhangi birinin aleyhinde sağlam bir delil bulmanın güçlüğü yanında kişilerin olayla ilgileri olmadığını belirten tanıklarının genellikle en 'olmayacak, en uzak ihtimal sayılacak' kişiler olması dikkatimi çekti. Örneğin Bay MacQueen'le Albay Arbuthnot birbirlerinin tanığıydılar; yani daha önceden birbirlerini tanıdıkları hiç düşünülemeyecek iki kişi. Aynı şey bir İngiliz uşakla İtalyan, İsveçli hanımla İngiliz kızı arasında da söz konusuydu. Kendi kendime, 'Bu çok tuhaf,' dedim. '*Hepsi* de bu olaya karışmış olamazlar ya?'

"Ama sonra, *baylar*, karanlığın ucundaki ışığı gördüm. Gerçekten de *hepsi* bu olayın içindeydiler. Armstrong olayıyla ilgisi olan birçok kişinin aynı trene binmeleri bir rastlantı olamazdı, bu *olanaksızdı.* Ve rastlantı değildi de, bir kurgu, bir planlamaydı. Özellikle tasarlanmıştı. O sırada Albay Arbuthnot'un jürilerle ilgili söylediği bir şey geldi aklıma. Mahkemelerde jüriler on iki kişiden oluşur ve vagonda on iki yolcu vardı. Ratchett on iki defa bıçaklanmıştı. İşte böylece en başından beri kafamı kurcalayan bir nokta, ölü sezonda İstanbul-Calais vagonunda yolculuk eden sıra dışı kalabalık açıklanmış oluyordu.

"Ratchett, Amerika'da adaletin pençesinden kaçmayı başarmıştı. Suçlu olduğunda hiç kuşku yoktu. Gözümde jüri görevini üstlenen on iki kişi canlandı. Suçluyu ölümle cezalandırıyor ve koşullar gereği hem yargıç hem de cellat olmak zorunda kalıyorlardı. Ve bunu düşünmemle birlikte her şey düzenli bir biçimde yerini aldı, bulmacanın parçaları yerlerine oturdu.

"Ben bunu kusursuz bir mozaik gibi gördüm, herkes kendine düşen rolü oynuyordu. Her şey öyle ayarlanmıştı ki kuşkular birinin üzerin-

de toplandığı durumda bir ya da birkaç kişi tanıklık ederek bu kişiyi temize çıkarıyor ve olayı büsbütün karıştırıyorlardı. Hardman'ın tanıklığı gerekliydi çünkü bir yabancının katil olduğu düşünülebilir ve bu kişi suçsuz olduğuna ilişkin tanık gösteremeyebilirdi. İstanbul vagonundaki yolcular tehlikede değillerdi. Tanık olarak söyleyecekleri her şeyin üzerinde en ufak ayrıntısına kadar daha önceden çalışılmıştı. Bu çok akıllıca hazırlanmış bir yap boz bulmaca gibiydi, bu bulmaca öyle zekice hazırlanmıştı ki, yerine yerleştirilen her yeni parça çözümü daha da zorlaştırıyordu. Dostum Mösyö Bouc'un da dediği gibi, bu olamayacak, çözümü olanaksız bir olaya benziyordu. Zaten düşünülmesi istenen de buydu!

"Bu çözüm her şeyi açıklıyor muydu? Evet, açıklıyordu. Yaraların şekli; her yarayı bir başkası açmıştı. O sahte tehdit mektupları; sahteydiler çünkü sonradan delil sayılmaları için yazılmışlardı. (Hiç kuşkusuz Ratchett'i tehdit eden, onu kaderden kaçamayacağı konusunda uyaran mektuplar da vardı. Ama MacQueen onları ustalıkla ortadan kaldırmış, yerlerine sahtelerini koymuştu.) Sonra Hardman'ın Ratchett tarafından tutulmuş olduğuna ilişkin anlattığı öykü; başından sonuna kadar yalandı tabii. O gizemli 'kadınsı sesli, ufak tefek, esmer adam' tanımı bir erkeğe olduğu kadar bir kadına da uyuyordu, bu yataklı vagon kondüktörlerinin suçlanmasını engellemek için uydurulmuş bir tanımdı.

"Bıçaklama fikri ilk bakışta tuhaf görünüyor olsa da düşününce bundan başka hiçbir şeyin koşullara bu denli uygun olamayacağı anlaşılıyor. Bir hançeri herkes kullanabilir –güçlü ya da zayıf– üstelik ses de çıkarmaz. Yanılıyor olabilirim ama bence herkes sırayla Bayan Hubbard'ın kompartımanından geçerek Ratchett'in özellikle karartılmış kompartımanına girdi ve onu bıçakladı. Böylece hiçbiri onu gerçekte hangi bıçak darbesinin öldürdüğünü bilemeyecekti.

"Ratchett'in büyük olasılıkla yastığının üzerinde bulduğu o son mektup özenle yakılmıştı. Armstrong olayına dikkat çekecek bir delil

olmayınca, trendeki kişilerden kuşkulanmak için bir neden de olmayacaktı. Bunun dışarıdan gelen birinin işi olduğu düşünülecek, yolculardan bir ya da birkaçı 'kadınsı sesli, ufak tefek, esmer adamı' Brod'da trenden inerken gördüğünü söyleyecekti.

"Komplocular trenin kaza yapması yüzünden planın bu bölümünün işe yaramayacağını gördüklerinde ne yaptılar, işte bunu bilemiyorum. Sanırım hemen aralarında toplandılar ve işe planın bu kısmını iptal ederek devam etmeye karar verdiler. Tabii artık yolculardan birinden ya da hepsinden kuşkulanılabilirdi. Ama bu olasılık üzerinde de önceden düşünülmüş ve gerekli hazırlıklar yapılmıştı. Tek yapılması gereken olayı biraz da karmaşıklaştırmaktı. O iki sözde 'delil' ölen adamın kompartımanına özellikle bırakıldı. Bunlardan biri olan pipo temizleyicisi sözde Albay Arbuthnot'u zan altında bırakıyordu. (Ama albayın tanığı herkesten sağlamdı ve onun Armstrong ailesiyle ilişkisini kanıtlamak da çok güçtü.) İkinci delil ise kuşkuyu Prenses Dragomiroff'un üzerine çekecek olan mendildi. (Prensesin toplumsal konumu, zayıf fiziksel durumu, kırılgan yapısı ve hizmetçisiyle kondüktörün tanıklıkları da onun suçsuzluğunu tartışılamaz duruma getiriyordu.) Ve kafaları karıştırmak için ileri sürülmüş bir delil daha...

"Kırmızı kimonolu gizemli kadın. Onun varlığına ben tanıklık edecektim. Kapıma vuruldu. Kalkıp dışarı baktım. Uzakta kırmızı kimonolu kadının gözden kaybolduğunu gördüm. Özenle seçilen üç kişi –kondüktör, Bayan Debenham ve MacQueen– de sözde o kadını görmüşlerdi. Ben vagon restoranda yolcuları sorguya çekerken kırmızı kimonoyu bavuluma koyanın espri yeteneği yüksek biri olduğunda hiç kuşkum yok. O kimononun kimin olduğunu bilmiyorum. Ama sanırım Kontes Andrenyi'nindi, çünkü genç kadının eşyaları arasında yalnızca bir şifon sabahlık var ve o da sabahlıktan çok gece elbisesine benziyor.

"Sanırım MacQueen özenle yakılan mektubun kalan parçasından Armstrong adının kolayca okunduğunu öğrendiği anda bu haberi diğerleriyle paylaştı. İşte o anda Kontes Andrenyi'nin durumu tehlikeli bir hal aldığı anlaşıldı ve kocası pasaporttaki adı değiştirmek için harekete geçti ve yağ damlasıyla ismi silmeye çalıştı. Plandaki ikinci aksilik de buydu.

"Hepsi Armstrong ailesiyle kesinlikle bir ilgileri olmadığı konusunda sözleşmişlerdi. Gerçeği çok kısa bir süre içinde öğrenmemin neredeyse olanaksız olduğunu biliyorlardı ve ayrıca kuşkularım belirli bir kişi üzerinde yoğunlaşmadıkça bu konunun üzerine gitmeyeceğimi sanıyorlardı.

"Bu arada düşünülmesi gereken başka bir nokta daha vardı. Cinayetle ilgili varsayımın doğruysa ki, doğru olması *gerektiğin*e inanıyordum, o halde yataklı vagon kondüktörünün de bu işin içinde olması gerekiyordu. Ama bu durumda da karşımıza on iki değil, on üç kişi çıkıyordu. Ve olağan, 'içlerinden biri suçlu' kavramının yerini bunun tam tersi olan, 'İçlerinden biri suçsuz, ama kim?' sorusuna bırakıyordu. Bu on üç kişiden biri bu olayın dışında olmalıydı, ama kim?

"İşte tam da bunu düşünürken çok tuhaf bir sonuca vardım. Cinayete katılmayan kişi, aslında bunun için en geçerli nedene sahip en çok isteyecek ve yapmış olma olasılığı en yüksek kişiydi. Kontes Andrenyi'den söz ediyorum. Kont Andrenyi'nin karısının o gece kompartımanından hiç çıkmadığına ilişkin onuru üzerine yemin ettiği zamanki dürüst ve içten tavrı beni çok etkilemişti. Bunun üzerine kontun bir anlamda karısının yerini aldığına karar verdim.

"Eğer bu doğruysa, on iki kişiden birinin de kondüktör Pierre Michel olması gerekiyordu. Onun bu olayla ilgisi nasıl açıklanabilirdi ki? Uzun yıllardır aynı şirkette çalışan, iyi, dürüst ve düzgün bir adamdı, para karşılığında bu cinayete göz yumacak bir tip değildi. Öyleyse Pier-

re Michel'in de Armstrong olayıyla bir ilgisi olmalıydı. Ama bu da pek inanılacak gibi değildi.

"Sonra çocuk odasına bakan hizmetçi kızın Fransız olduğunu hatırladım. Ya o zavallı kız –yani Susanne– Pierre Michel'in kızı ise? Bu her şeyi açıklıyordu hatta cinayet yeri olarak trenin seçilmiş olmasını da. Sahnelenen bu oyunda rolleri pek iyi anlaşılmayan başka kişiler var mıydı? Evet. Albay Arbuthnot'un Armstrong'un yakın arkadaşı olabileceğini düşündüm. Herhalde savaşta birlikte çarpışmışlardı. Hizmetçi Hildegarde Schmidt, onun Armstrong'ların evindeki işini tahmin edebiliyorum. Belki ben bir oburum, dolayısıyla iyi bir aşçıyı hemen sezerim. Onun için bir tuzak hazırladım ve hemen bu tuzağa düştü. Kendisine iyi bir aşçı olduğunu bildiğimi söyledim. 'Evet, efendim,' dedi. 'Tüm hanımlarım da aynı şeyi söylerler.' Aslına bakarsanız *oda hizmetçisi* olarak işe alınmışsanız, hanımlarınız iyi bir aşçı olup olmadığınızı öğrenme fırsatı bulamazlar.

"Sonra Hardman. Onun Armstrong'ların evinde yaşayanlardan biri olmadığı anlaşılıyordu. Onun ölen Fransız kıza âşık olmuş olabileceğini düşündüm. Ona yabancı kadınların çekiciliklerinden söz ettim ve beklediğim tepkiyi verdi. Birden gözleri doldu. Tabii kardan gözlerinin kamaştığını iddia etti ama...

"Geriye bir tek Bayan Hubbard kalıyor. Evet, Bayan Hubbard, bu sahnelenen oyundaki başrol oyuncusu oydu, işin yükü büyük ölçüde onun sırtındaydı. Rachett'inkinin bitişiğindeki kompartımanda kalıyordu. Üstelik iki kompartımanın arasında bağlantı kapısı vardı ve bu da tüm kuşkuların herkesten çok onun üzerinde yoğunlaşmasına neden olacaktı. Plan gereği onun suçun işlendiği anda başka bir yerde olduğunu iddia etmesi de suçsuzluğunu kanıtlayacak bir tanık bulması da olanaksızdı. Bu oyundaki rolünü –son derece doğal, zaman zaman gülünç ve rahatsız edici olacak kadar geveze, kızına aşırı düşkün Amerikalı bir

anne– oynaması çok iyi bir aktris olmasını gerektiriyordu. Ama Armstrong ailesiyle ilişkisi olan bir aktris *vardı;* Bayan Armstrong'un annesi aktris Linda Arden..."

Poirot sustu.

Ardından Bayan Hubbard'ın yol boyunca dinlediklerine hiç benzemeyen, yumuşak, tok, etkileyici sesi duyuldu.

"Hep komedilerde daha başarılı olduğumu düşünürdüm." Sonra dalgın dalgın ekledi. "Sünger torbası konusundaki hatam gerçekten aptalcaydı. Bu da her zaman iyice prova yapılması gerektiğini gösteriyor. Gerçi denemiştik ama sanırım o sırada çift numaralı bir kompartımandaydım. Doğrusu ya sürgülerin yerlerinin değişik olabileceği hiç aklıma gelmedi." Oturuşunu değiştirerek Hercule Poirot'ya baktı.

"Her şeyi biliyorsunuz, Mösyö Poirot. Olağanüstü bir insansınız. Ama New York'taki o korkunç günü, o felaketi yaşamanın nasıl bir şey oluğunu hayal bile edemezsiniz. Kederden deliye dönmüştüm, tüm hizmetkârlar da öyle. Albay Arbuthnot da oradaydı. John Armstrong'un en yakın arkadaşıydı."

Arbuthnot, "Savaşta benim hayatımı kurtarmıştı," diye atıldı.

Bayan Hubbard anlatmayı sürdürdü.

"Bu belki delilikti, bunu bilemiyorum ama Casetti'nin paçayı kurtarmayı başarması bizi çıldırtmıştı ve hemen o an, orada ölüm cezasının ne pahasına olursa olsun yerine getirilmesi gerektiğine karar verdik. On ikimiz birden, daha doğrusu on bir kişi, Susanne'ın babası Fransa'daydı tabii.

"Önce bu işi kimin yapacağını kararlaştırmak için kura çekmeyi düşündük. Ama sonunda bu yolu seçtik. Bunu öneren şoförümüz Antonio'ydu. Sonrasında Mary tüm ayrıntılar üzerinde Hector MacQueen'le büyük bir titizlikle çalıştı. Hector, kızım Sonia'ya hayrandı ve zaten bize Casetti'nin para sayesinde nasıl kurtulduğunu anlatan da oydu.

"Planımızı kusursuz hale sokmak çok zaman aldı. Öncelikle Ratchett'in izini bulmamız gerekiyordu. Sonunda Hardman bunu başardı. Ardından Masterman'la Hector'ı onun yanında işe sokmaya çalıştık ya da en azından birini. Neyse, bunu da başardık. Sonra Susanne'ın babasıyla konuştuk. Albay Arbuthnot ısrarla on iki kişi olmamızı istiyordu. Sanırım böylesinin kurallara daha uygun olacağını düşünüyordu. Bıçaklama fikri hoşuna gitmedi ama bunun birçok sorunu ortadan kaldıracak olması gerçeği karşısında ister istemez kabul etti. Susanne'ın babası da bize katılmaya hazırdı. Sonuçta Susanne onun tek kızıydı. Hector'dan Ratchett'in er geç Doğu Ekspresi'yle döneceğini öğrendik. Doğu Ekspresi'yle. Pierre Michel'in de bu trende çalışıyor olması kaçırılmayacak bir fırsattı. Ayrıca bu şekilde yabancı birinin suçlanmasını da önlemiş olacaktık.

"Tabii kızım Helena'nın kocasına da durumun açıklanması gerekiyordu. Kont, Helena'yla birlikte trene gelmekte ısrar etti. Hector işi çok iyi organize etti ve böylece Ratchett'in yolculuk için Pierre Michel'in görevde olacağı günü seçmesi ayarlandı. Aslında İstanbul-Calais vagonundaki tüm kompartımanları kapatmak niyetindeydik. Ama ne yazık ki birini alamadık. Burası çok önceden şirketin direktörlerinden biri için ayrılmıştı. Tabii 'Bay Harris' hayali bir insandı. Hector'ın kompartımanında bir yabancının bulunması işleri zorlaştıracaktı. Ama sonra, en son anda *siz* geldiniz..."

Bayan Hubbard sözlerine kısa bir ara verdi, neden sonra devam etti.

"Neyse, artık her şeyi biliyorsunuz, Mösyö Poirot. Bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz? Eğer gerçeğin ortaya çıkması gerekiyorsa, suçu benim –yalnızca benim– üstüme yıkamaz mısınız? Ben o adamı büyük bir keyifle on iki kez bıçaklayabilirdim. O yalnızca kızımın, torunumun ve doğsa bugün hem yaşıyor ve hem de mutlu bir çocuk olacak olan henüz doğmamış olan diğer yavrunun ölümüne neden olmakla

kalmadı, olay çok daha da derindi. Daisy'den önce kaçırılan çocuklar vardı, sonrasında da olacaktı. Toplum o adamı zaten mahkûm etmişti, biz yalnızca hükmü yerine getirdik. Ama diğerlerini bu işe karıştırmak doğru değil, gereksiz; bu iyi kalpli, sadık insanları. Zavallı Pierre Michel, Mary ve Albay Arbuthnot. Onlar birbirlerine âşıktılar..."

Kalabalık salonda yankılanan sesi büyüleyiciydi, New York'ta seyirciyi büyüleyen o tok, duyarlı, yüreğe dokunan ses.

Poirot dostuna baktı.

"Siz bu şirketin yöneticilerindensiniz, Mösyö Bouc," dedi. "Ne dersiniz?"

Bouc hafifçe öksürerek boğazını temizledi.

"Bence doğru olan ilk olarak açıkladığınız olasılık, Mösyö Poirot, kesinlikle olayın çözümü o! Yugoslav polisi de bu açıklamamızı uygun bulacaktır. Siz de aynı fikirde değil misiniz, doktor?"

Doktor Constantine, "Kesinlikle öyle," dedi. "Tıbbi kanıtlara gelince, sanırım ben, şey... olamayacak bazı iddialarda bulundum. Sonuçta ben de hata yapabilirim."

Poirot, "Böylece cinayetin çözümünü sizlere açıklamış oluyorum," dedi. "Ve artık izninizle bu davadan çekiliyorum..."

SON

